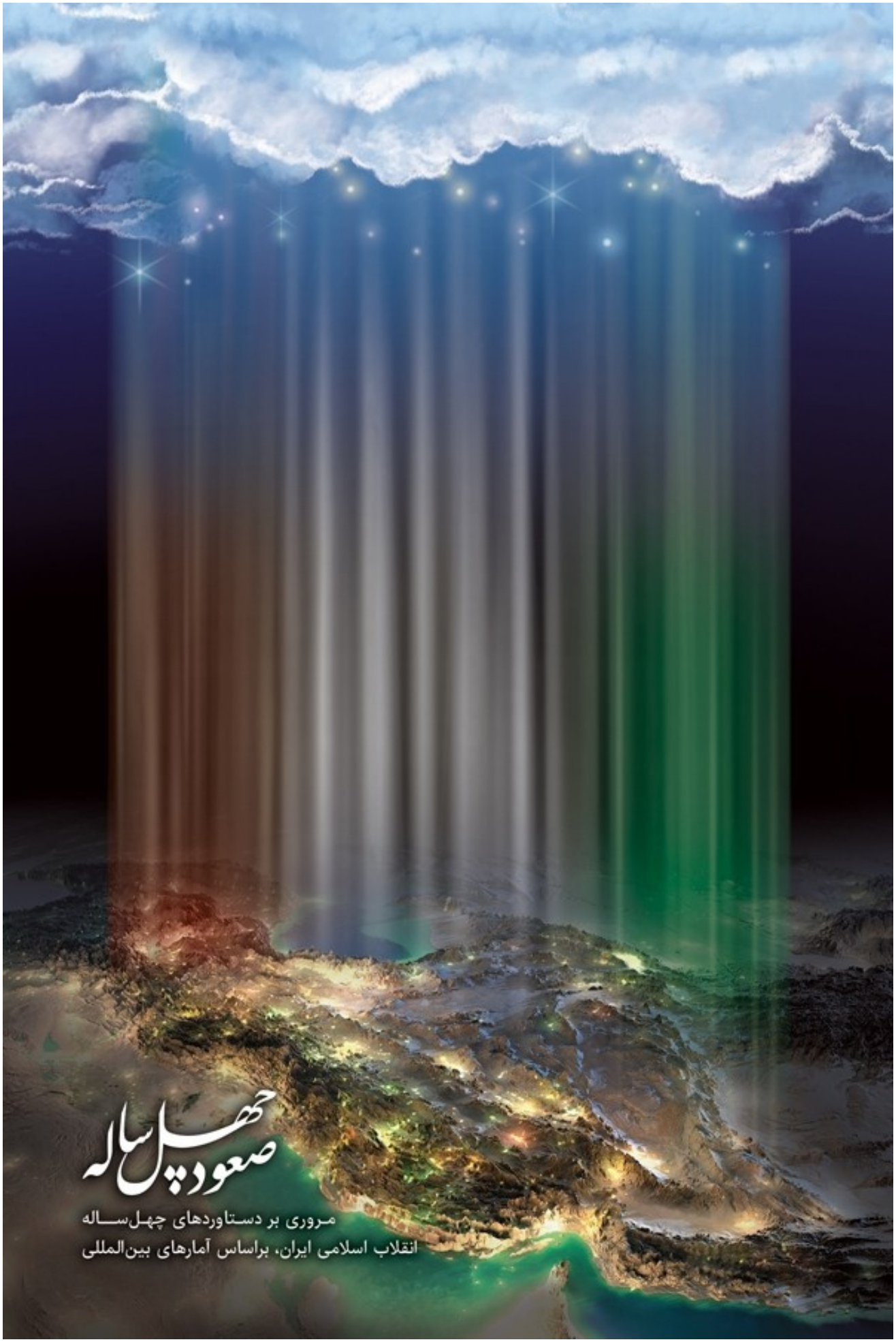

صعود چهل ساله
مروری بر دستاوردهای چهل ساله
انقلاب اسلامی ایران، براساس آمارهای بین‌المللی

دعای مطالعه

«اَللّٰهُمَّ اَخْرِجْنی مِنْ ظُلُماتِ الْوَهْمِ وَ اَکْرِمْنی بِنُورِ الْفَهْمِ اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَیْنا اَبْوابَ رَحْمَتِکَ وَ انْشُرْ عَلَیْنا خَزائِنَ عُلُومِکَ بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ.»

(خدایا، مرا از تاریکی‌های وَهم خارج کن و به نورِ فهم گرامی‌ام بدار.
خدایا، درهای رحمتت را به‌روی ما بگشا و خزانه‌های علومت را برایمان باز کن؛
به مهربانی‌ات، ای مهربان‌ترینِ مهربانان!)

تقدیـــم به

ارواح قــدسیِ ائــمهٔ معصــومین علیهم‌السلام،

به‌ویژه مـولا و مقتـدای زمـان، حضرت بقـیةالله‌الاعـظم عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف

شهدای انـقلاب اســلامی و دفاع مــقدس؛

مدافـعان مظلوم حـرم اهل‌بیـت علیهم‌السلام

و زائران آستان ملکوتیِ امام علی‌بن‌موسی‌الرضا علیه‌السلام

صعود چهل ساله

مروری بر دستاوردهای
چهل‌ساله انقلاب اسلامی
براساس آمارهای بین‌المللی

سید محمدحسین راجی، سید محمدرضا خاتمی

آستان قدس رضوی
معاونت تبلیغات اسلامی

سرشناسه: راجی، سید محمدحسین، ۱۳۶۴ - گردآورنده | عنوان و نام پدیدآورنده: صعود چهل ساله: تبیین دستاوردهای انقلاب اسلامی به روایت آمار بین‌المللی/ گردآورنده، سید محمدحسین راجی، سید محمدرضا خاتمی؛ به سفارش معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی آستان قدس رضوی؛ ویراستار زینب‌سادات حسینی. | مشخصات نشر: مشهد: آستان قدس رضوی، معاونت تبلیغات اسلامی، ۱۳۹۷. | مشخصات ظاهری: ۶۴ ص.: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، نمودار (رنگی)؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س‌م. | شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۹۰-۳۸-۴ | وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا | عنوان دیگر: تبیین دستاوردهای انقلاب اسلامی به روایت آمار بین‌المللی. | موضوع: شاخص‌های اقتصادی -- ایران-- آمار | موضوع: Economic indicators -- Iran -- Statistics | موضوع: شاخص‌های اجتماعی -- ایران -- آمار | موضوع: Social indicators -- Iran -- statistics | موضوع: ایران -- تاریخ -- جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸- | موضوع: Islamic Republic -- Iran -- history, ۱۹۷۹ | شناسه افزوده: خاتمی، سید محمدرضا، ۱۳۷۳-، گردآورنده | شناسه افزوده: آستان قدس رضوی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی | شناسه افزوده: Islamic Relief and Communication . Astan Qods Razavi Assistant | شناسه افزوده: آستان قدس رضوی. معاونت تبلیغات اسلامی | رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۷ص۲/HC۴۷۵ | رده بندی دیویی: ۳۳۰/۹۵۵ | شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۵۹۹۶۴

صعود چهل ساله

مؤلفان: سید محمدحسین راجی، سید محمدرضا خاتمی

و به اهتمام جمعی از نخبگان حوزوی و دانشگاهی: آقایان مجتبی قربانی، محسن فوجی، بهنام رضیان، مصطفی عباسی، موسی‌الرضا سلطان‌زاده، علی نعمتی، مهدی شیعه‌زاده، امیر باقری، محمدرضا ریزوندی، مهدی طالبی، آرش رازبان، حمید باقری، مصطفی سلیمان‌نسب، امیر مولایاری، فضل‌الله طاهری، محمدجواد علی‌پور، علی اسماعیلی، امیررضا نادری، محمد عاشوری، احمد قربانی‌پور، احمد محمدآبادی و خانم‌ها، فاطمه زنگی‌آبادی، سحر سلطانی‌نژاد، نجمه مرتضی‌پور، نرگس ایمانی، عاطفه حسین‌زاده، صفیه قنبری، ریحانه برازنده، مریم اکبری، الهام آریان‌پور، ایران قاسم‌پور، محدثه اشرفی‌تبار، محدثه سلیمانی، فاطمه حکم‌آبادی، عطیه عبدالنوری، فاطمه صادقی، زهرا صبوری، زهرا فسنقری، عفت خادمی‌پور، ساجده قربانی، فاطمه حجتی، محبوبه اقتداری، معصومه رسولی، فاطمه‌سادات غلامی و فاطمه عباسی.

به سفارش معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی

طراحی و صفحه‌آرایی | مهدی یک‌پسر

ویراستار زبانی صوری | زینب‌سادات حسینی

ناشر | انتشارات معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی

چاپخانه | مؤسسه فرهنگی قدس

شمارگان | ۳۰۰۰ نسخه

قطع | رقعی

نوبت چاپ | اول، ۱۳۹۷

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۹۰-۳۸-۴

نشانی | مشهد، حرم مطهر، صحن جامع رضوی، بین باب‌الهادی ﷺ و صحن غدیر،

پلاک ۱۸۳، مدیریت فرهنگی صندوق پستی | ۳۵۱-۹۱۷۳

تلفن | ۰۵۱-۳۲۰۰۲۵۶۷ سامانه پیامکی نظرها و پیشنهادها | ۳۰۰۰۸۰۲۲۲۲

حق چاپ محفوظ است.

فهرست

مقـــــدمه ۶

فصل اول: اســـــتقلال ۱۱
۱- از وابـــستگی دوران پـــهلوی تـــا اســـتقلال ایـــران اســـلامی ۱۲
۲- استقلال در کشورهای دنیا ۲۶

فصل دوم: گسترش عدالت اجتماعی ۴۱
۱- نابرابری ۴۲
۲- فـــقر ۵۴

فصل سوم: گسترش بـرخورداری‌های عمومی ۶۹
۱- امنیت غذایی ۷۴
۲- آموزش مناسب ۸۸
۳- بهداشت ۹۲
۴- دسترسی به آب ۹۸
۵- دسترسی به برق ۱۰۲
۶- دسترسی به سوخت ۱۰۶
۷- دسترسی به وسایل ارتباطی ۱۰۸
۸- شاخصهٔ توسعهٔ انسانی ۱۱۴

فصل چهارم: عزت و اقتدار ۱۱۷
۱- اقتدار امنیتی ۱۱۸
۲- اقتدار نظامی ۱۳۲
۳- اقتدار منطقه‌ای ۱۵۰

فصل پنجم: پیشرفت‌های زیرساختی ۱۵۳
۱- حوزهٔ حمل ونقل ۱۵۴
۲- علم و فناوری ۱۶۶

فصل ششم: پیشرفت صنعتی ۱۸۷
۱- انرژی ۱۸۸
۲- صنعت ۲۱۰

فصل هفتم: پیشرفت در معنویت ۲۱۹
۱- معنویت در دوران پهلوی ۲۲۰
۲- معنویت در جمهوری اسلامی ۲۲۸
۳- تأثیر جمهوری اسلامی بر معنویت دنیا ۲۵۰
۴-بحران معنویت در غرب ۲۵۲

فصل هشـتم: کرامـــت زن ۲۶۱
۱- زن در نگاه سران ایران ۲۶۲
۲- بررسی وضعیت زنان ۲۶۸
۳- کرامت زن در غرب ۲۸۰

فصل نهم: آزادی و مردم سالاری ۲۸۹
۱- آزادی و مردم‌سالاری در دوران پهلوی ۲۹۰
۲- آزادی و مردم‌سالاری در انقلاب اسلامی ۳۰۰
۳- نقد شاخص‌های آزادی در غرب ۳۰۶

علل تحقق‌نیافتن کامل اهداف انقلاب اسلامی ۳۱۲
فهرست منبع و مأخذ ۳۱۴

مقدمه

«مهم‌ترین کاری که دشمن می‌خواهد بکند، تصویرسازیِ غلط از وضع کشور است؛ نه‌فقط برای اغوای افکار عمومیِ دنیا، بلکه حتّی برای اغوای افکار عمومیِ داخل خود کشور!»[1] «با تصویرسازی غلط سعی می‌کنند افکار ملت ایران را منحرف کنند: هم تصویر غلط دربارۀ ایران، هم تصویر غلط دربارۀ خودشان، هم تصویر غلط دربارۀ اوضاع منطقه.»[2]

بنا بر بیانات رهبر معظم انقلاب، امام‌خامنه‌ای دام‌ظله در ماه‌های اخیر، مهم‌ترین و اصلی‌ترین برنامۀ کنونی دشمن، تصویرسازی غلط از وضعیت ایران و جهان در افکار عمومی است. هدف دشمن از این برنامه، ایجاد تصویری سیاه و تاریک و ناامیدکننده از وضعیت جمهوری اسلامی و در مقابل، ساختن تصویری سفید و روشن و آرمانی از وضعیت کشورهای توسعه‌یافته[3] خصوصاً ایالات متحدۀ آمریکاست تا درنتیجۀ این تصویرسازی، مردم برای خروج از وضعیت نابسامان خود، به‌سمت توسعه‌یافتگی[4] به‌سبک کشورهای غربی حرکت کرده و به‌دلیل نبود ثروت و تکنولوژیِ لازم برای توسعه‌یافتگی، مجبور شوند به یکی از مراکز قدرت و ثروت، مخصوصاً ایالات متحدۀ آمریکا وابسته شوند.

۱. سیدعلی خامنه‌ای، بیانات در دیدار با نخبگان و استعدادهای برتر علمی، ۲۵مهر۱۳۹۷.
۲. سیدعلی خامنه‌ای، بیانات در همایش ده‌ها هزار نفری «خدمت بسیجیان» در ورزشگاه آزادی، ۱۲مهر۱۳۹۷.
۳. Developed Countries.
۴. Development.

ایـن مسـئله، بدیـن معناسـت کـه دشـمنان جمهـوری اسـلامی، اسـتقلال جمهـوری اسـلامی را هـدف قـرار داده و می‌خواهنـد از جمهـوری اسـلامی ایـران، شـهروندی مطیـع در دهکـدۀ جهانـی بسـازند و ایـران اسـلامی را در هاضمـۀ اسـتکبار جهانـی دچـار اسـتحاله کننـد.

بـرای مقابلـه بـا ایـن چالـش فکـری، ضـروری اسـت کـه صرفاً بـا اسـتفاده از منابـع آمـاری پذیرفتـه در نـزد جامعـۀ بین‌الملـل، کارنامـۀ چهل‌سـالۀ انقـلاب اسـلامی را بـا کارنامـۀ رژیـم گذشـته و کارنامـۀ کشـورهای دیگـرِ دنیـا، به‌ویـژه کشـورهای به‌ظاهـر توسـعه‌یافته مقایسـه کنیـم تـا نادرسـتی تصویـری کـه رسـانه‌های بین‌المللـی در جنـگ روانـی علیـه انقـلاب اسـلامی ایـران سـاخته و پرداخته‌انـد، بیش‌ازپیـش آشـکار شـود.

قـرآن کریـم نیـز در بحـث بـا اهلِ‌کتـاب بـه کتـب تحریف‌شـدۀ آنـان اسـتناد و حقانیـت پیامبـر اکـرمﷺ را ثابـت کـرده اسـت. ایـن بِـدان معنـا نیسـت کـه قـرآن همـۀ مطالـب ایـن کتاب‌هـای تحریف‌شـده را قبـول داشـته و آن‌هـا را تمامـاً صحیـح بدانـد؛ بـر ایـن مبنـا، رجـوع بـه شـاخصه‌های بین‌المللـی در ارزیابـی پیشـرفت جمهـوری اسـلامی، بـه هیـچ عنـوان تاییدکنندۀ شـاخص‌های

توسعهٔ جهانی برای ارزیابی میزان توسعه‌یافتگی کشورها نیست. توجه به این شاخص‌ها و استفاده از آن‌ها صرفاً به‌علت مقبولیتشان در افکار عمومی جامعهٔ جهانی است.

شاخصه‌های توسعهٔ جهانی[۵] (WDI) کشورهای دنیا را صرفاً بر پایهٔ مفاهیم اقتصادی ارزیابی کرده و محور توسعه‌یافتگی کشورها را افزایش تولید ناخالص داخلی[۶] (GDP) و افزایش درآمد ناخالص ملی[۷] (GNI) قرار می‌دهند؛ به این معنا که اگر بخش‌های مختلف یک کشور، اعم از آموزش، فرهنگ، سیاست خارجی، سیاست داخلی، قدرت نظامی و سایر حوزه ها، در خدمت افزایش تولید ناخالص ملی قرار بگیرد، آن کشور در مسیر توسعه‌یافتگی قرار گرفته است.

شاخص توسعهٔ انسانی[۸] (HDI) نیز که توسط سازمان ملل برای ارزیابی رفاه جوامع در نظر گرفته می‌شود، فقط سرانهٔ درآمد ناخالص ملی بدون توجه به نحوهٔ توزیع آن و تعداد سال‌های تحصیلی و امید به زندگی را تعیین‌کنندهٔ رفاه افراد تلقی می‌کند.

بدیهی است تنظیم روابط گوناگون فرهنگی و سیاسی و امنیتی کشور به محوریت اقتصاد و توجه‌نکردن به مسائل مهمی همچون عدالت، خانواده، اخلاق و معنویت در ارزیابی رفاه جوامع، به هیچ عنوان با آرمان‌های انقلاب اسلامی تطابق نداشته و تاکنون نیز از پایگاه همین محاسبات غلط، بلایا و خسارات جبران‌ناپذیری را در جوامع غربی به‌بار آورده است. افزایش روزافزون فاصلهٔ طبقاتی، ازبین‌رفتن نهاد خانواده و رشد فزاینده آمار طلاق، گسترش درخورِ توجه ارتکاب جرایم، افزایش بی‌حدوحصر فحشا و فساد و آزار جنسی زنان، افزایش جمعیت زیر خط فقر، گسترش بی‌خانمانی و بسیاری از معضلات دیگر، نتیجهٔ دستگاه محاسباتی غلط و سودجویانهٔ سرمایه‌داری در کشورهای توسعه‌یافته است. توسعهٔ منهای عدالت و معنویت، به هیچ عنوان، پیشرفت مطلوب جمهوری اسلامی

۵. World Development Indicators.
۶. Gross Domestic Product.
۷. Gross National Income.
۸. Human Development Index

ایـران نیسـت؛ امـا در مقابـل، جمهـوری اسـلامی بـا آرمان‌هـای الهـی و انسـانی نه‌فقـط در پـیِ رفـع فاصلـهٔ طبقاتـی و گسـترش رفـاه بـرای مـردم اسـت، بلکـه به‌دنبـال احیـای کرامـت ذاتـی انسان‌هاسـت.

در کتـاب پیـش رو کـه ثمـرهٔ تـلاش نزدیـک بـه ۷۰ نفـر از نخبـگان حـوزوی و دانشـگاهی و مطالعـهٔ بیـش از ۱۷هـزار سـاعت اسـت، تـلاش شـده اسـت میـزان دسـتیابیِ جمهـوری اسـلامی ایـران بـه آرمان‌هایـی از قبیـل عدالـت، اسـتقلال ، معنویـت، آزادی، کرامـت زن، مردم‌سـالاری دینـی، گسـترش رفـاه عمومـی و... را بـا اسـتفاده از نزدیک‌تریـن و متناسـب‌ترین شـاخصه‌های بین‌المللـی بـه آرمان‌هـای انقـلاب اسـلامی، بررسـی شـود.

ارجاعـات ایـن کتـاب بـه معتبرتریـن منابـع بین‌المللـی نظیـر داده‌هـای اطلاعاتـی سـازمان ملـل، بانـک جهانـی، سـازمان جهانـی غـذا و کشـاورزی، سـازمان جهانـی سـلامت، دفتـر برنامـه توسـعهٔ ملـل متحـد و دیگـر مراجـع آمـاری جهانـی مسـتند شـده اسـت.

ذکـر ایـن نکتـه لازم اسـت کـه بیـان دسـتاوردهای انقـلاب، بدیـن معنـا نیسـت کـه جمهـوری اسـلامی در ایـن ۴۰ سـال خالـی از اشـکال بـوده اسـت؛ بلکـه بِـدان معناسـت کـه در مسـیر پیشـرفت قـرار داشـته اسـت و بـه آرمان‌هـای خـود نزدیک‌تـر شـده اسـت؛ هرچنـد کـه در برهه‌هایـی از زمـان، سـرعت حرکتـش کنـد شـده اسـت کـه در فصـل آخـر کتـاب، به‌اختصـار بـه دلایـل آن نیـز اشـاره شـده اسـت.

انتشارات معاونت تبلیغات اسلامی
آسـتان قـدس رضـوی

فصل اول

استقـــــلال

۱

از وابستگی دوران پهلوی تا استقلال ایران اسلامی

یکی از بارزترین صفات حکومت پهلوی، وابستگی به دولت‌های بیگانه و به ویژه آمریکا بود. این درحالی است که یکی از اصول مهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛ استقلال، حاکمیت و تمامیت ارضی کشور است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، اصل استقلال از چنان ارج و منزلتی برخوردار شد که همراه اصل آزادی در کنار اسلام، به‌عنوان اصلی تفکیک‌ناپذیر، به قانون اساسی جمهوری اسلامی وارد شد و حفظ استقلال، وظیفهٔ آحاد ملت و دولت و کارویژهٔ اصلیِ سیاست کشور تلقی شد.[۱] مقولهٔ استقلال از نظر بنیان‌گذار جمهوری اسلامی، یکی از شاخص‌های مهم و جزو آرمان‌های اصلی انقلاب به‌شمار می‌رود.

از نظر حضرت امام، استقلال دو بُعد سلبی و ایجابی دارد. استقلال سلبی همان استعمارزدایی است که زمینه‌ساز تحقق حکومت نه شرقی، نه غربی محسوب می‌شود.[۲] امام راحل یکی از اهداف انقلاب اسلامی را قطع دست اجانب از مملکت اسلامی، قطع ریشه‌های وابستگی،

۱. نک: اصل ۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

۲. نک: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام‌خمینی(ره)، صحیفهٔ امام، ج۱۷، ص۵۶.

رفع سلطه و ضعف و سستی و زبونی در مقابل استعمار، جلوگیری از استثمار و استعباد، قطع منافع و مطامع استعمارگران و در یک‌کلام، استقلال از استعمار خارجی دانسته‌اند. این بزرگوار ضمن تأکید بر ماهیت ضداستعماری نهضت، هدف انقلاب اسلامی را خارج‌شدن از مدار وابستگی به کشورهای امپریالیست و درنهایت، شکست ابرقدرت‌ها دانسته و در این زمینه، بر کوتاه‌کردن دست جنایتکاران خارجی و به‌انزواکشاندن قدرت‌های استعماری در جهان و نیز مقابله با ایادی منطقه‌ای امپریالیسم به‌ویژه صهیونیسم تأکید بسیار کرده‌اند. [۳]

در بحث استقلال ایجابی، به‌نظر امام‌خمینی هدف انقلاب اسلامی تأمین استقلال مملکت در ابعاد سیاسی، نظامی، فرهنگی، اقتصادی و فکری است. ایشان «سپردن کار به کاردانان وطن‌خواه امین» [۴] و خودکفایی و اختصاص مخازن و منابع کشور به مردم و نیز استقلال فکری مراکز آموزشی را از پیش‌شرط‌های لازم برای تحقق استقلال برشمرده و می‌فرمایند:

> همه‌چیزمان باید مستقل بشود. استقلال با وابستگی جمع نمی‌شود و ما [اگر] فرهنگمان وابسته بشود، استقلال نداریم؛ اقتصادمان وابسته بشود، استقلال نداریم. اول باید آن مطلب را درستش کرد: استقلال اقتصادی. اول باید او را درستش کرد تا ما بتوانیم اسم خودمان را یک مملکت بگذاریم. [۵]

۳. مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام‌خمینی(ره)، صحیفهٔ امام، ج۱۴، ص۱۳۵.
۴. مصاحبه حضرت امام(ره) با رادیوتلویزیون فرانسه در ۲۳شهریور۱۳۵۷، به‌نقل‌از: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام‌خمینی(ره)، صحیفهٔ امام، ج۳، ص۴۶۸.
۵. مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام‌خمینی(ره)، صحیفهٔ امام، ج۱۰، ص۴۳۸و۴۳۹.

اول | استـــقلال ســـیاسی

انتخـاب و انتصـاب مسـئولین، ابتدایی‌تریـن حـق یـک کشـور محسـوب می‌شـود. وابسـتگی در دوران پهلـوی بـه حـدی بـود کـه انتخـاب نخسـت‌وزیر و سـایر مسـئولین بایـد بـا نظـر مسـتقیم غـرب انجـام می‌شـد. انتخـاب رجـال سیاسـی وابسـته بـه غـرب توسـط انگلیـس وآمریـکا، از خـود رضاخـان و محمدرضـا گرفتـه تـا عناصـر مختلـف دربـار، نکتـه‌ای تأمل‌برانگیـز در وابسـتگی بی‌چون‌وچـرای رژیـم پهلـوی اسـت. افشـای ایـن واقعیـت از زبـان عناصـر دربـار، بهتریـن سـند بـرای وجـود وابسـتگی در سـران پهلـوی اسـت.

در همین زمینه، ملکهٔ پهلوی گفته است:

گاهـی بـه محمدرضـا می‌گفتـم: «چـرا بـا علـم بـه اینکـه می‌دانـی ایـن پدرسـوخته‌ها نوکـر اجنبـی هسـتند، آن‌هـا را اخـراج نمی‌کنی؟» محمدرضـا می‌گفـت: «چـه فایـده‌ای بـر اخـراج آن‌هـا مترتّـب اسـت؟

این‌ها را اخراج کنم، ده‌ها نفر دیگر را اطرافم قرار می‌دهند. بگذارید این‌ها باشند [تا] خیال دولت‌های خارجی از حُسن انجام امور در ایران راحت باشد!»

او در ادامه، باتوجه‌به اینکه محمدرضا هم از این موضوع آگاه بود، چنین نوشته است:

محمدرضا خصوصی به من می‌گفت: «همین رئیس ساواک و معاون او و مدیران ارشد، همه‌شان با آمریکایی‌ها ارتباط دارند و برای حفظ ظاهر می‌آیند و از من اجازه می‌خواهند؛ درحالی‌که قبل از کسب اجازه، اطلاعات موردِنیاز را به آمریکا و انگلیس رد کرده‌اند.»[۶]

نفوذ تا جایی بود که حسین فردوست در بخشی از خاطرات خود با اشاره به ملاقاتش با ترات، رئیس اطلاعات انگلیس در ایران و ناراحتی او از اینکه محمدرضا به رادیوهای آلمان گوش می‌کند و از روی نقشه‌های آن‌ها جنگ جهانی دوم را دنبال می‌کند، می‌گوید:

پس از بازگشت، جریان را به محمدرضا گفتم. او شدیداً جا خورد و پرسید: «انگلیسی‌ها از کجا می‌دانند که من به رادیو گوش می‌دهم؟... فردا اولِ‌وقت، با ترات تماس بگیر و بگو محمدرضا نقشه‌ها را پاره کرد و به هیچ رادیویی هم گوش نخواهد کرد؛ مگر رادیوهایی که ترات اجازه دهد!»[۷]

طبق تحقیقات سنای ایالات متحده، تعداد مستشاران آمریکایی در ایران که در سال ۱۹۷۲، ۱۶هزار نفر بود، در سال ۱۹۷۶ به ۲۴هزار نفر افزایش یافته بود.[۸] در گزارش سنا هم آمده بود که تعداد آمریکایی‌ها در ایران، می‌بایست به‌واسطهٔ خرید بیشترِ اسلحه از آمریکا، تا سال ۱۹۸۰ به ۶۰هزار نفر برسد.[۹]

۶. ریحانه درودی، دربار به روایت دربار؛ فساد سیاسی، ص۳۳.

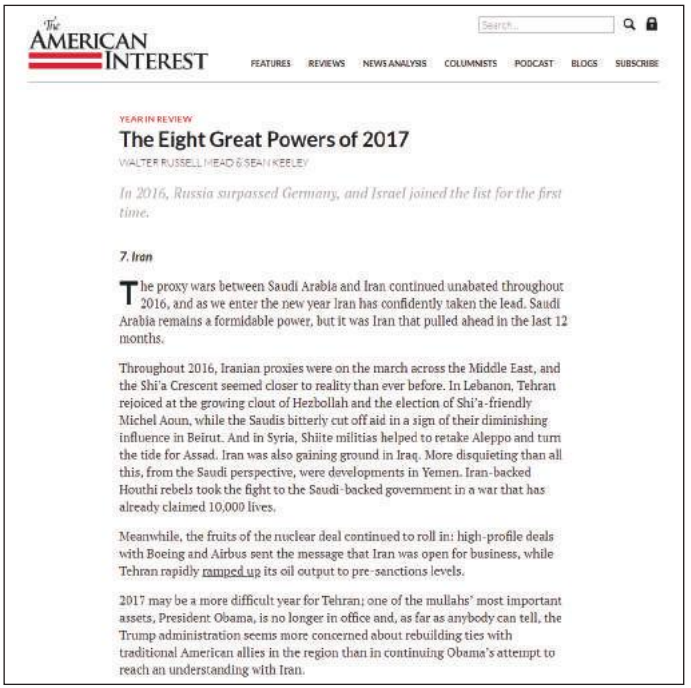
۷. نک: حسین فردوست، ظهور و سقوط سلطنت پهلوی؛ خاطرات حسین فردوست، چ۱، ص۱۰۰تا۱۰۴.

۸. نک: علی سلیمان‌پور و امیر اکبری، «روابط خارجی ایران و آمریکا در آستانهٔ انقلاب اسلامی»، فصلنامهٔ علمی‌پژوهشی پژوهش‌نامهٔ تاریخ، س۱۱، ش۴۲، بهار ۱۳۹۵، ص۱۲۹تا۱۴۸.

۹. نک: ابراهیم سنجر، نفوذ آمریکا در ایران، ص۱۲۱.

حـال بـا ظهـور انقـلاب اسـلامی، وابسـتگی‌های سیاسـی و نظامـیِ ایـران از کل کشـورهای دنیـا قطـع شـد و شـعار راهبـردی ایـران، یعنـی «نـه شـرقی، نـه غربـی، جمهـوری اسـلامی» بـه گـوش تمـام کشـورهای جهـان رسـید.

مردم ایران با جمهوری اسـلامی، معنای واقعی اسـتقلال در انتخاب مسـئولین و سیاسـت‌گذاران کشـور را درک کرده و به بیگانگان مجال دخالت در امور سیاسـی کشـور را ندادنـد. اسـتقلال در روابـط خارجـی ایـران نیـز درخورِتوجـه بـوده و ایـران قبـل از انقـلاب را کـه صرفـاً پیاده‌نظـام دولت‌هـای غربـی در منطقـه بـود، امـروز اثرگذارتریـن کشـور منطقـه و بعضاً دنیا می‌داننـد. طبق گزارش اَمِریکَن اینترسـت، در سـال ۲۰۱۷ ایران هفتمین قدرت در دنیا شـناخته شـده اسـت.

The American Interest

Search...

FEATURES REVIEWS NEWS ANALYSIS COLUMNISTS PODCAST BLOGS SUBSCRIBE

YEAR IN REVIEW

The Eight Great Powers of 2017

WALTER RUSSELL MEAD & SEAN KEELEY

In 2016, Russia surpassed Germany, and Israel joined the list for the first time.

7. Iran

The proxy wars between Saudi Arabia and Iran continued unabated throughout 2016, and as we enter the new year Iran has confidently taken the lead. Saudi Arabia remains a formidable power, but it was Iran that pulled ahead in the last 12 months.

Throughout 2016, Iranian proxies were on the march across the Middle East, and the Shi'a Crescent seemed closer to reality than ever before. In Lebanon, Tehran rejoiced at the growing clout of Hezbollah and the election of Shi'a-friendly Michel Aoun, while the Saudis bitterly cut off aid in a sign of their diminishing influence in Beirut. And in Syria, Shiite militias helped to retake Aleppo and turn the tide for Assad. Iran was also gaining ground in Iraq. More disquieting than all this, from the Saudi perspective, were developments in Yemen. Iran-backed Houthi rebels took the fight to the Saudi-backed government in a war that has already claimed 10,000 lives.

Meanwhile, the fruits of the nuclear deal continued to roll in: high-profile deals with Boeing and Airbus sent the message that Iran was open for business, while Tehran rapidly ramped up its oil output to pre-sanctions levels.

2017 may be a more difficult year for Tehran; one of the mullahs' most important assets, President Obama, is no longer in office and, as far as anybody can tell, the Trump administration seems more concerned about rebuilding ties with traditional American allies in the region than in continuing Obama's attempt to reach an understanding with Iran.

تصویـــر ۱
گزارش اَمِریکَن اینترست دربارهٔ هشت قدرت برتر دنیا در سال ۲۰۱۷ که ایران در جایگاه هفتم دنیا قرار گرفته است.

دوم | استقلال نظامی

قوای نظامی هر کشور ستون اقتدار هر کشور تلقی می‌شود. شاهان پهلوی با خرید انواع تسلیحات غربی، به‌ویژه از آمریکا، سعی در تقویت نیروی نظامی ایران داشتند؛ ولی در واقعیت، غربی‌ها با فروش انواع سلاح‌های خود با چندبرابرِ قیمت به ایران، قصد به‌تاراج‌بردن ذخایر این ملت را داشتند و از سویی دیگر، آن‌ها ایران را انباری از مهمات کرده بودند و در مواقع مختلف، بدون اجازهٔ ایران، از آن‌ها استفاده می‌کردند. برای نمونه، ملکهٔ پهلوی دراین‌باره گفته است:

> یک‌روز محمدرضا که خیلی ناراحت بود، به من گفت: «مادرجان، مرده‌شور این سلطنت را ببرد که من شاه و فرماندهٔ کل قوا هستم، ولی بدون اطلاعِ من، هواپیماهای ما را برده‌اند ویتنام! آمریکایی‌ها که از قدیم در ایران [نیروی] نظامی داشتند، هر وقت احتیاج پیدا

رفتار تحقیرآمیز قدرت‌های جهانی با پهلوی؛ حضور سران متفقین در دوران جنگ جهانی دوم در تهران بدون اطلاع به محمدرضا شاه و مسئولین ایرانی

می‌کردند، از پایگاه‌های ایران و امکانات ایران با صلاحدید خود استفاده می‌کردند... حالا بماند که چقدر سوخت مجانی می‌زدند و اصلاً کل بنزین هواپیماها و سوخت کشتی‌هایشان را از ایران می‌بردند...!»[10]

اسدالله علم در خاطراتش دربارهٔ گران‌کردن تجهیزات نظامی چنین نوشته است:

...شاه گفت: «با وجود این که سازنده کتباً تایید کرده است که قیمت هر هواپیما ۶/۵میلیون دلار است، چطور آن را به ۱۸میلیون دلار افزایش

دهند؟!...» در پاسخ گفتم: «همان کاری که درموردِ ناوشکن‌های اسپروانس کردند: ۶ فروند این کشتی‌ها ۲۸۰میلیون دلار برآورد شده بود؛ اما ما مجبور شدیم ۶۰۰میلیون دلار بپردازیم! ...به نظر می‌رسد که پنتاگون در بالاکشیدن مابقیِ ناچیزِ درآمد نفتی ما وقت را تلف نمی‌کند.»[11]

اقتدار نظامی ایران به‌طور مفصل در ادامه کتاب تشریح خواهد شد؛ بنابراین در این بخش، فقط به این نکته اکتفا می‌کنیم که ایران به‌عنوان طلایه‌دار جبههٔ مقاومت در منطقه، توانسته است در طول جنگ تحمیلیِ هشت‌ساله، جنگ ۳۳روزهٔ حزب‌الله، جنگ ۲۲روزه، فتنهٔ داعش و...، در مقابل کشورهای بزرگ استعماری، قدرت نظامی و سیاسی خود را نشان دهد و امروزه، همگان به رشد روزافزون نفوذ این کشور در منطقه اعتراف می‌کنند.

۱۰. تاج‌الملوک پهلوی، خاطرات تاج‌الملوک، ص۳۸۷.

۱۱. اسدالله علم، گفت‌وگوهای من با شاه، ج۲، ص۸۱۱.

سوم | استقلال اقتصادی

مصادیق وابستگی پهلوی به غرب متعدد بوده است؛ ازاین‌رو به‌صورت مختصر چند نمونه را بیان می‌کنیم.

ژنرال ویلیامسون، رئیس هیئت مستشاران نظامی آمریکا در ایران، در پایان مأموریت دوسالهٔ خود می‌گوید:

این دو سال ۱۹۷۱تا۱۹۷۳م، به‌نظرم دویست سال طول کشید که در این مدت، درموردِ ۷۰۰ قرارداد به‌ارزش تقریبیِ ۴میلیارد دلار مذاکره کردم... . ایران مرکز معاملهٔ خوبی بود. این کشور بوفهٔ بازرگانان نام گرفته بود. این بوفه بسیار بسیار خوب بود و منافع تجاری در آن فوق‌العاده بود.[۱۲]

مایکل لدین نیز نوشته است: «در برابر هر دلاری که ایالات متحده برای خرید نفت ایران خرج می‌کرد، ایرانی‌ها دو دلار برای خرید تجهیزات نظامی و سایر کالاها به ایالات متحده برمی‌گرداندند.»[۱۳]

حکومت پهلوی مخارج خود و کشور را از راه فروش نفت خام تأمین می‌کرد؛ ازاین‌رو به قیمت نفت و افت‌وخیز بازارهای جهانی به‌شدت وابسته بود.

۱۲. جیمز بیل، عقاب و شیر، ص۳۲۷.

۱۳. مایکل لدین و ویلیام لوئیس، کارتر و سقوط شاه، ص۳۰.

تصویر ۲

نمایش رتبه‌بندی تنوع کالاهای صادرشدهٔ ایران در سال ۱۹۷۶م سهم ۹۳ درصدی نفت خام از کل صادرات کشور

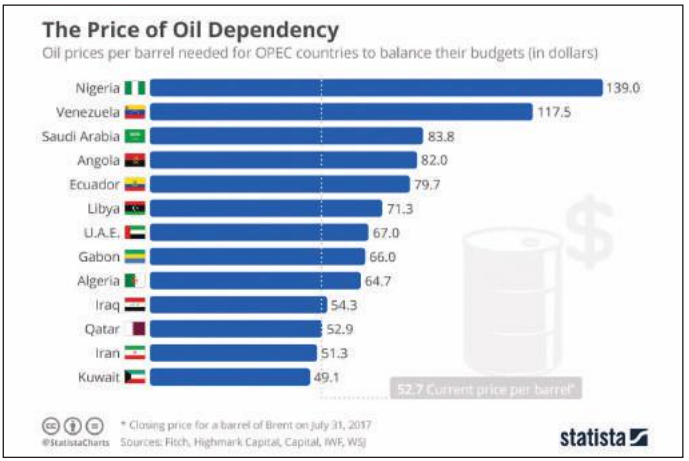
تصویر ۳

نمایش رتبه‌بندی تنوع کالاهای صادرشده ایران در سال ۲۰۱۶م سهم ۶۳درصدی نفت خام از صادرات کشور و کاهش خام فروشی نفت

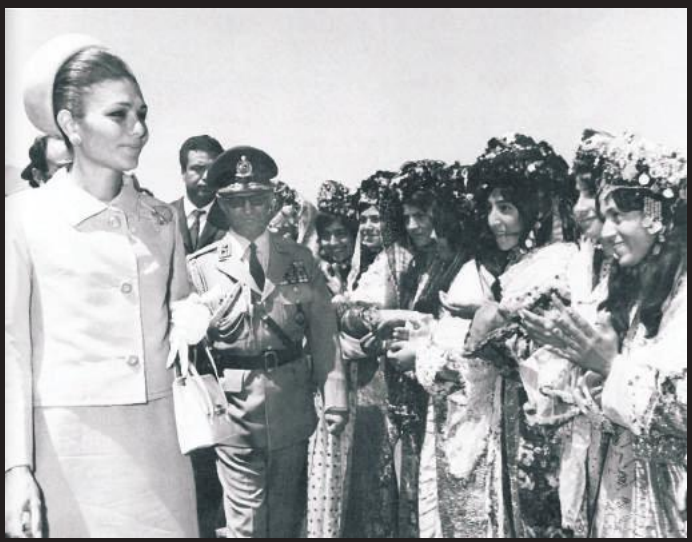

جمهـوری اسـلامی بـا رویکرد مبارزه با وابسـتگی بـه نفت، توانسـت روزبه‌روز وابسـتگیِ خـود بـه نفت را کاهـش دهد؛ به‌نحوی‌کـه در سـال ۱۹۷۶م (۱۳۵۵ش) نزدیـک بـه ۹۳درصـد از صـادرات ایـران، سـهم نفـت خام بـوده اسـت و جمهوری اسـلامی توانسـت در سـال ۲۰۱۶م (۱۳۹۵ش) ایـن سـهم را بـه حـدود ۶۳درصـد کاهـش دهد.

از مشـکلات کشـورهای نفت‌خیـز، وابسـتگیِ بیش‌ازحـد بـه قیمـت نفـت اسـت؛ ازایـن‌رو کشـورهای تولیدکننـدۀ نفت همواره سـعی در کاهش وابسـتگی بـه قیمـت جهانی نفت دارند. تصویر ۴، وابسـتگیِ کشـورهای عضـو اُپک به نفت را نشـان می‌دهد. این اطلاعات که مربوط به سـال ۲۰۱۷م اسـت، نشـان می‌دهد که کشـور عربسـتان سـعودی برای اینکه کسـریِ بودجه نداشـته باشـد، باید نفت خـود را بـه قیمـت ۸۳/۸ دلار بفروشـد و کشـور ایـران هـر بشـکه نفت خـود را به قیمت ۵۱/۳ دلار؛ این درحالی اسـت که هر بشـکه نفت اپک، ۵۲/۷ دلار قیمت داشـته اسـت و در این صورت، ایران دچار افزایش ذخیرۀ ارزی شـده و کشـورهای عربسـتان و نیجریـه و... بـه کسـری بودجه دچار شـده‌اند.

تصویـــر ۴
نمـــودار وابـــستگی کشورهای عضو اُپـــک به قیمت نفـــت در سال ۲۰۱۷ م

چهارم | استقلال فرهنگی

استحالهٔ فرهنگ غنی مردم مسلمان ایران در رأس تمام فعالیت‌های فرهنگی دوران پهلوی قرار داشت. در این دوران، غرب توسط پهلوی‌ها و درباریان، به‌عنوان الگویی بی‌بدیل برای تبعیت به مردم معرفی می‌شد؛ برای نمونه، میرزاملکم‌خان که پدر روشن‌فکری و پایه‌گذار لژهای فرماسونری در ایران است، نوشته است: «من همین‌قدر می‌گویم که ما در مسائل حکمرانی، نه می‌توانیم و نه باید از پیش خود اختراعی نماییم. یا باید علم و تجربهٔ فرنگستان را سرمشق خود قرار بدهیم، یا باید از دایرهٔ بربری‌گریِ خود قدمی بیرون نگذاریم.»[۱۴]

در گزارش‌عملکرد سال ۱۹۶۲م، کمیسیون مبادلات فرهنگی و آموزشی ایران و آمریکا که در سال ۱۳۰۴ به ریاست محمدعلی فروغی تأسیس شد، به‌طور مشخص از اهدافی از این دست نام برده شده است: معرفی آمریکا به‌عنوان ملتی قوی و دموکراتیک و پویا و معرفی ارزش‌ها و شیوهٔ زندگی آمریکایی، به‌عنوان الگوی آرمانیِ ایرانیان.[۱۵]

فسادهای بی‌شمار دربار و ترویج بی‌بندوباری در اکثر نقاط کشور، در دستور کار حکومت قرار گرفت و همّ‌وغم پهلوی ازبین‌بردن اسلام در کشور ایران بود. ابتذال و بی‌بندوباری افسارگسیختهٔ پهلوی، حتی از کشورهای اروپایی نیز بیشتر بوده که از مصادیق آن می‌توان به جشن هنر شیراز و ازدواج هم‌جنس‌بازان اشاره کرد.

آنتونی پارسونز در دیدار با شاه برای نشان‌دادن عمق فاجعه‌ای که در جشن هنر شیراز می‌گذشت، به او می‌گوید:

> جشن هنر سال ۱۳۵۶ شیراز، از نظر کثرت صحنه‌های اهانت‌آمیز به ارزش‌های اخلاقیِ ایرانیان، از جشن هنر پیشین فراتر رفته بود. به‌عنوان مثال... یکی از صحنه‌هایی که در پیاده‌رو اجرا می‌شد، تجاوز به عنف بود که به‌طور کامل، نه به‌طور نمایشی و وانمودسازی، به‌وسیلهٔ یک مرد کاملاً عریان یا بدون‌شلوار، درست به خاطر ندارم، با یک زن که پیراهنش به‌وسیلهٔ مرد متجاوز چاک داده می‌شود، در مقابل چشم همه صورت گرفت؛ ولی موضوع به شیراز محدود نشد و طوفان اعتراض که علیه این نمایش برخاست، به مطبوعات و تلویزیون هم رسید. من به این خاطر، موضوع را با شاه در میان گذاشته و به او گفتم: «اگر چنین نمایشی، به‌طور مثال در شهر منچستر انگلیس اجرا می‌شد، کارگردان و هنرپیشگان آن جان سالم به‌در نمی‌بردند!» شاه مدتی خندید و چیزی نگفت... .[۱۶]

۱۴. محمد محیط طباطبایی، مجموعه آثار میرزاملکم‌خان، ص۱۰.

۱۵. نک: "انجمن ایران و آمریکا"، فصلنامهٔ مطالعات تاریخی، ش۹، پاییز۱۳۸۴، ص۱۵.

۱۶. آنتونی پارسونز، غرور و سقوط؛ خاطرات سفیر سابق انگلیس در ایران، ص۹۱.

یکی از وقایعی که واقعاً روحانیون را به خشم آورد، به ماجرای ازدواج دو پسر در سال ۱۹۶۸ مربوط می‌شد که فرزندان دو ژنرال سرشناس بودند و اتفاقاً یکی از آن‌ها، کیوان خسروانی، به‌عنوان طراح لباس شهبانو فرح معروفیت داشت. این ازدواج غیرعادی در هتل کمودور تهران صورت گرفت و پایتخت کشور شاهنشاهی ایران درحالی شاهد این رویداد بود که هم احکام اسلام به ممنوعیت همجنس‌بازی صراحت داشت و هم در بیشتر کشورهای اروپایی، هنوز همجنس‌بازی اقدامی غیرقانونی تلقی می‌شد![۱۷]

اما انقلاب اسلامی در نخستین روزهای تأسیس، اسلامی‌کردن امور را اصلی مهم در فعالیت‌های فرهنگی قرار داد. انقلاب فرهنگی به‌منظور پاک‌سازی دانشگاه‌ها، تأسیس شورای عالی انقلاب فرهنگی، تألیف کتب متناسب با فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و... ازجمله اقدامات مهم و کلیدیِ نظام در راستای ترویج فرهنگی اسلامی‌ایرانی به‌شمار می‌رود.

استقلال فرهنگی کشور تا به آن حد ارتقا یافت که انقلاب اسلامی، ایران را از کشوری متأثر از فرهنگ مبتذل غربی در اواخر دوران پهلوی، به کشوری مؤثر در سال‌های اخیر تبدیل کرده است. فرهنگ غنی کشور که در سایهٔ انقلاب اسلامی رشد و نمود یافته، توانسته است در قلب کشورهای غربی و استعماری نفوذ کند و دل‌های بسیاری را مشتاق تفکر بنیان‌گذار انقلاب اسلامی کرده است. ازجمله اقدامات دولت‌های غربی برای نفوذ فرهنگی در کشور و اضمحلال فرهنگ اصیل اسلامی‌ایرانی، می‌توان تدوین برنامه‌های مختلفی ازقبیل سند ۲۰۳۰ را نام برد که جمهوری اسلامی با شناخت دقیق این سند، با تصویب آن در کشور مخالفت کرد تا مانع رسوخ فرهنگی بیگانگان در کشور شود.

۲

اســـتقلال در کشـــورهای دنیـــا

برای فهم بهتر اهمیت مسئله استقلال، لازم است نتیجه وابستگی را در کشورهای مختلف دنیا بررسی کنیم. در این پژوهش، به اختصار اقتصاد کشور مکزیک به عنوان یکی از وابسته‌ترین اقتصادها به اقتصاد آمریکا، کشورهای آسیای شرقی به عنوان وابسته‌ترین کشورها به تجارت خارجی و همچنین وابستگی نظامی کشور ژاپن به ایالات متحده آمریکا را بررسی می‌کنیم.

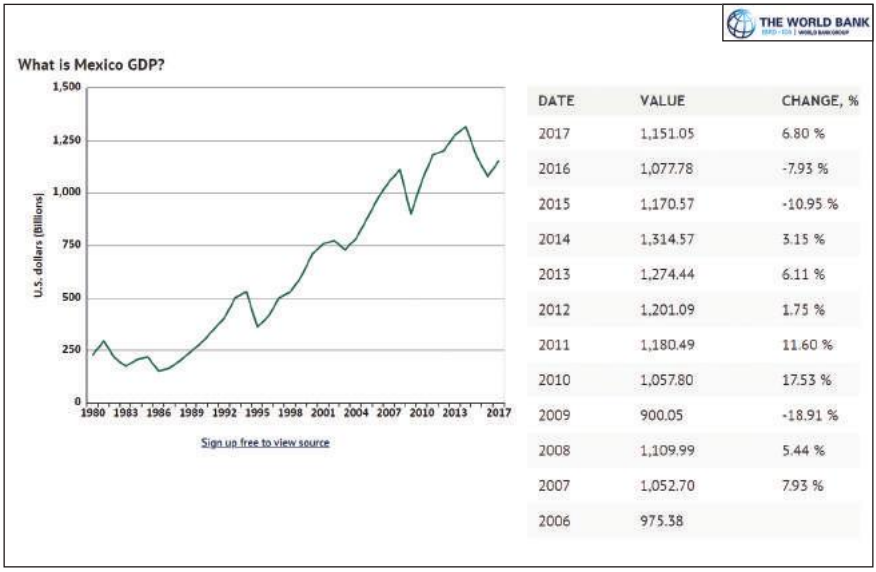
اول | وابســتگی اقتـــصادی مـــکزیک

اقتصاد کشور مکزیک، در دنیا به‌عنوان یکی از کشورهایی شناخته می‌شود که بسیار وابسته به آمریکاست. در ادامه، برخی از آمار اقتصادیِ مهم کشور مکزیک نشان داده شده است.

۱- رشـد چـشـمگیر تولیـــد ناخالص داخلی مکزیک

اقتصـاد نوظهـور مکزیـک در سـال‌های اخیـر رشـد فزاینـده‌ای یافتـه اسـت. در ادامـه، نمـودار رشـد تولیـد ناخالـص داخلـیِ ایـن کشـور در سـال‌های ۱۹۶۰ تـا ۲۰۱۷م نشـان داده شـده اسـت.

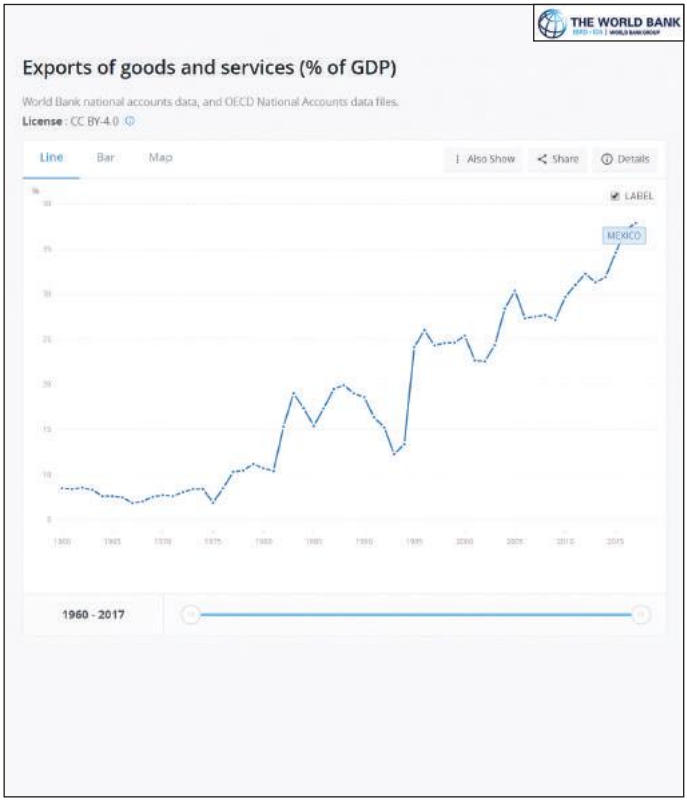

DATE	VALUE	CHANGE, %
2017	1,151.05	6.80 %
2016	1,077.78	-7.93 %
2015	1,170.57	-10.95 %
2014	1,314.57	3.15 %
2013	1,274.44	6.11 %
2012	1,201.09	1.75 %
2011	1,180.49	11.60 %
2010	1,057.80	17.53 %
2009	900.05	-18.91 %
2008	1,109.99	5.44 %
2007	1,052.70	7.93 %
2006	975.38	

تصویـــر ۵
نمودار تولید ناخالص داخلی مکزیک، از سال ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۷م

۲- سهم مهم صادرات مکزیک از افزایش تولید ناخالص داخلی

افزایش تولید ناخالص داخلی به پارامترهای مختلفی وابسته است. کشور مکزیک با افزایش صادرات خود توانسته است شاخص تولید ناخالص داخلی خود را به‌خوبی افزایش دهد.

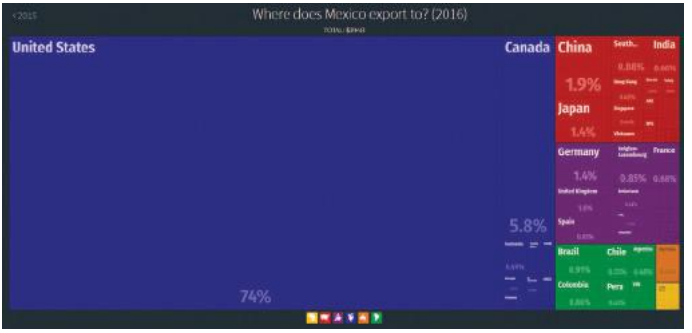

تصویر ۶

نمودار سهم صادرات از تولید ناخالص داخلی برای کشور مکزیک از سال ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۷م

۳- آمریکا مقصد ۷۴درصد از صادرات مکزیک

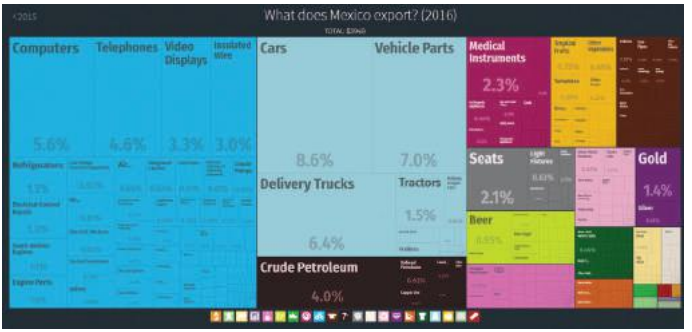
مکزیک باتوجه‌به وجود مرز زمینیِ مشـترک با کشـور آمریکا توانسته است بیش از ۷۴درصـد از صـادرات خود را به کشـور آمریکا ارسـال کند. کشـورهای توسـعه‌یافتهٔ کانادا، چین، آلمان و... نیز جزو مهم‌ترین شـرکای تجاری مکزیک هسـتند.

تصـویـــر ۷
سهم کشورهای مختلف از واردات محصولات تولیدشده در مکـــزیک در سال ۲۰۱۶م

۴- خودرو و محصولات الکترونیک؛ بیشترین صادرات مکزیک

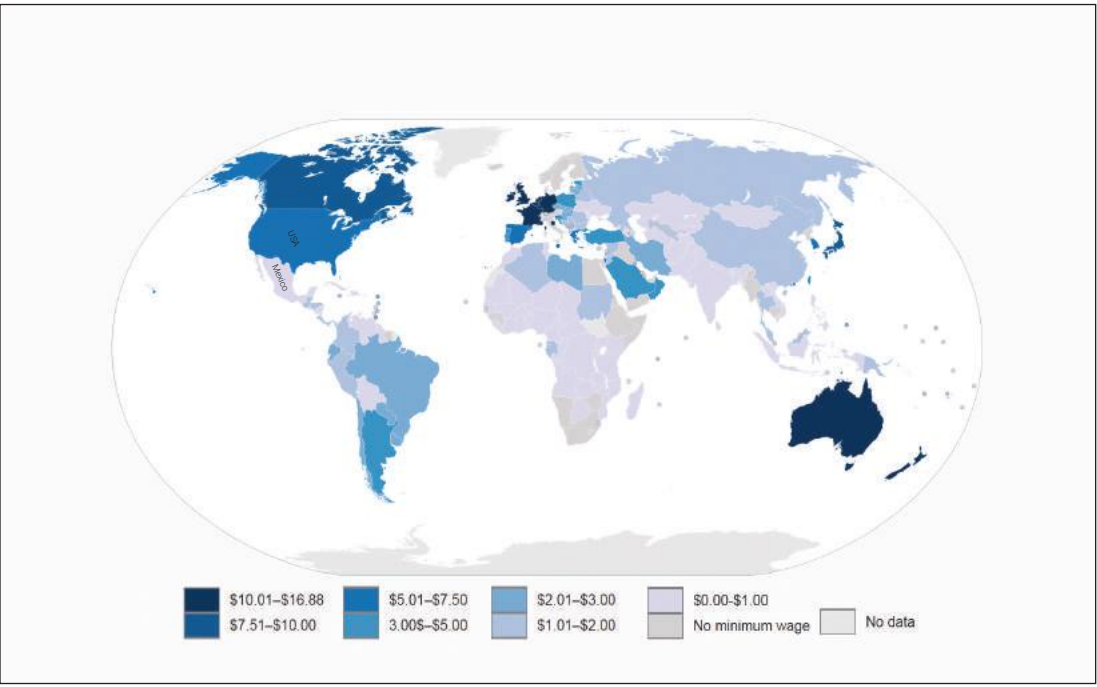
تنـوع اقـلام صادراتـی مکزیـک گسـترده اسـت. خـودرو و لـوازم دیجیتالـی و هوشـمند از اقـلام صادراتـی مهـم مکزیـک بـوده و نفـت خـام فقـط ۴درصـد از سـهم صادراتـی ایـن کشـور را بـه خـود اختصـاص داده اسـت.

تصـویـــر ۸
تنـــوع محصـولات صادراتی کـشور مکزیک در سال ۲۰۱۶م

۵- کارگران مکزیکی؛ نیروی کار بسیار ارزان نسبت به نیروی کار کشور همسایهٔ خود، آمریکا

نکتهٔ درخورِتوجه برای این کشور، فاصلهٔ دستمزد یک کارگر مکزیکی در قیاس با یک کارگر آمریکایی است. یک کارگر در مکزیک تقریباً یک‌دهم یک کارگر آمریکایی دستمزد می‌گیرد.

تصویر ۹

اطلس قیمت کف دستمزد کارگر برای کشورهای مختلف دنیا

منبع: پایگاه خبری World Crunch

۶- شرکت‌های معروف آمریکایی و بین‌المللی دارای خط تولید در مکزیک

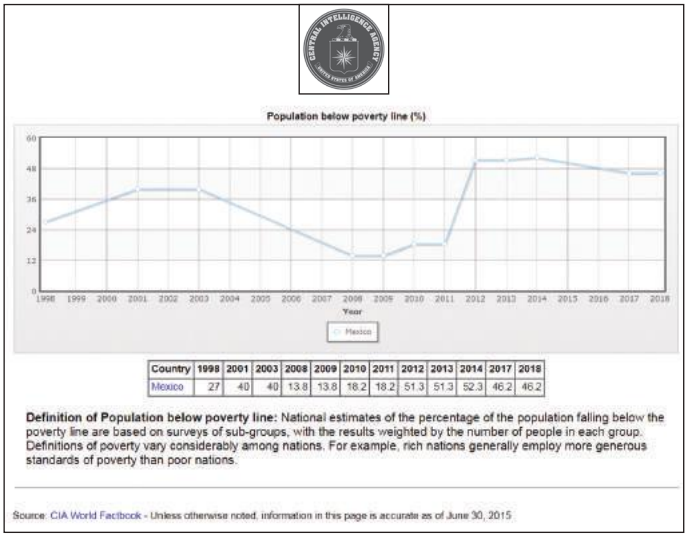
اختـلاف قیمـت در هزینـهٔ نیـروی‌کار در مکزیـک و نزدیکـی بـه بـازار بسـیار بـزرگ آمریـکا باعـث شـده اسـت کـه شـرکت‌های بـزرگ جهانـی اقـدام بـه تأسـیس خطـوط تولیـد محصـولات خـود در ایـن کشـور کننـد. در تصویـر زیـر، برخـی از ایـن شـرکت‌های بـزرگ نشـان داده شـده اسـت.

تصویـــر ۱۰
لوگوی شرکت‌های بزرگ که در کشور مکزیک اقدام به راه‌اندازی خط تولید محصولات خود کرده‌اند.

۷- روند افزایشی و نرخ ۴۶درصدی جمعیت زیر خط فقر مکزیک

کشور مکزیک بنا بر افزایش تولید ناخالص ملی و نیز توسعهٔ صادرات خود، می‌بایست مردمی ثروتمند داشته باشد؛ اما نکتهٔ مهم سوءاستفادهٔ شرکت‌های بزرگ از مردم این کشور به‌عنوان نیروی کار بسیار ارزان است. این شرکت‌ها توانسته‌اند با قیمت تمام‌شده‌ای بسیار کمتر نسبت به کشورهای دیگر، کالای خود را در مکزیک تولید کرده و به بازار آمریکا صادر کنند؛ اما دراین‌بین، مردم مکزیک کمترین سود را از این صادرات دریافت می‌کنند؛ به‌حدی که علی‌رغم روند افزایشی تولید ناخالص داخلی در این کشور، جمعیت فقیر آن نه‌فقط کاهش نیافته، بلکه افزایش نیز یافته است. در سال ۲۰۱۸ نزدیک به ۴۶درصد از مردم مکزیک زیر خط فقر به سر می‌برند؛ درحالی‌که با این ارقام از حجم صادراتی و تولید ناخالص ملی، به‌طور قطع می‌بایست این کشور درصد فقیر بسیار کمتری می‌داشت!

Country	1998	2001	2003	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2017	2018
Mexico	27	40	40	13.8	13.8	18.2	18.2	51.3	51.3	52.3	46.2	46.2

Definition of Population below poverty line: National estimates of the percentage of the population falling below the poverty line are based on surveys of sub-groups, with the results weighted by the number of people in each group. Definitions of poverty vary considerably among nations. For example, rich nations generally employ more generous standards of poverty than poor nations.

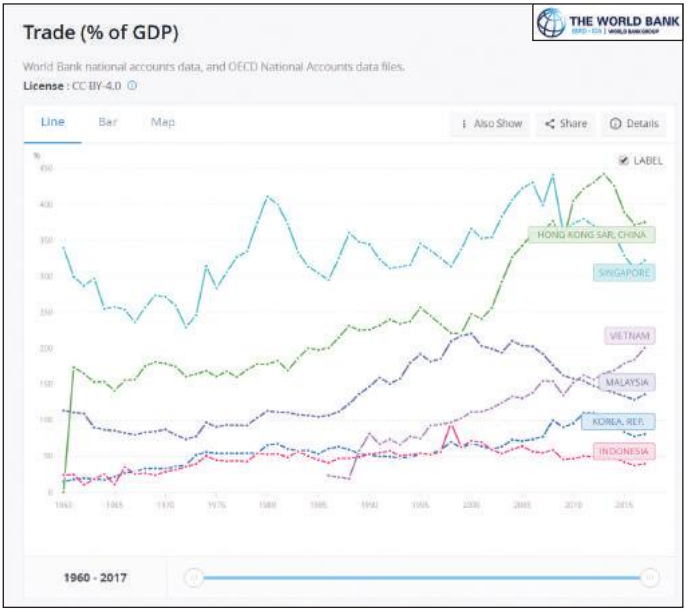
Source: CIA World Factbook - Unless otherwise noted, information in this page is accurate as of June 30, 2015

تصویر ۱۱
نمودار جمعیت زیر خط فقر در کشور مکزیک، از سال ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۸م

دوم | کشورهای شرق آســـــیا

۱- وابسته‌ترین کشورهای دنیا به تجارت خارجی

نمودار نسبت تجارت به تولید ناخالص ملی برای کشورهای مختلف شرق آسیا در تصویر زیر نشان داده شده است. روند رو به رشد این شاخص و عدد نجومی آن در کشورهای شرقی که بعضاً به ۴۰۰ درصد می‌رسد، نشان از وابستگی سنگین این کشورها به تجارت بین‌المللی دارد. از این رو اقتصاد این کشورها نسبت به حوادث مختلف مالی جهان بسیار حساس بوده و با کوچک‌ترین بحران‌های مختلف مالی شرکای تجاری خود، دچار تزلزل و افول می‌شود.

تصـویـــر ۱۲
سهم تجارت (مجموع واردات و صادرات) از تولید ناخالص ملی در کشورهای شرق آسیا در سال‌های ۱۹۶۰-۲۰۱۷

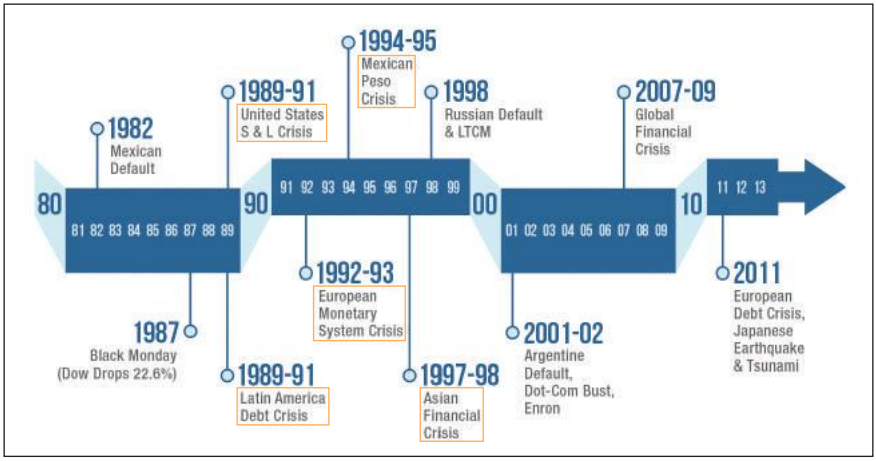
۲- بحران‌هـای مالـی آمریـکا، اروپـا و آمریـکای لاتیـن، بـه وجـود آورنـده بحـران بـزرگ مالـی کشـورهای آسـیای شـرقی

بحـران قـرض و ذخایـر آمریـکا (S & L)، بحـران ارزش پـول ملـی مکزیـک، بحـران بدهـی آمریـکای لاتیـن و بحـران سیسـتم پولـی اروپـا، بـه وجـود آورنـده بحـران بـزرگ مالـی کشـورهای شـرق آسـیا بـوده اسـت. در تصویـر زیـر رونـد رخـداد ایـن بحران‌هـا نشـان داده شـده اسـت.

تصویـــر ۱۳

خط زمانی حوادثی که منجر به بحران مالی کشورهای شرق آسیا گردید. (سال‌های ۱۹۹۸-۱۹۸۹)

منبع: موسسه سلطنتی الکانو اسپانیا (Elcano Royal Institute)

۳- بحـران‌های اقتـــصادی پیش روی کشور کره جنوبی

طبـــق گزارش پایـــگاه تحـــلیلی اینوسـتوپدیا (Investopedia)، اقتصاد کشور کره جنوبی به شدت تحت تاثیر وضعـیت اقتصـــادی شرکای تجاری خود، به خصوص بزرگترین آنها یعنی چـــین و آمریـــکا است. به طوری که تورم اقتصادی کشورهای همسایه کره، مخصوصاً چین و ژاپن و سیاست‌های اقتصادی ایالات متحده مانند افزایش نرخ بهره، از مهم‌ترین چالـــش‌های پیش‌روی اقتصاد کره جنوبی است.

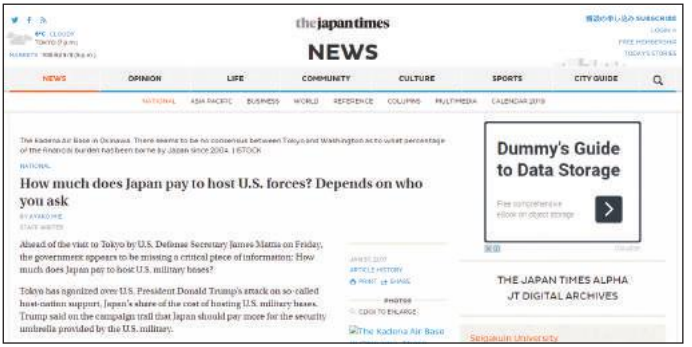
تصویـــر ۱۴
گـــزارش پایـــگاه تحلیلی اینوســـتوپدیا (Investopedia)
دربـاره بحران‌های پیش‌روی کره جنوبی

安倍
NO!
戦争
Don't trust
281_Anti nuke

۱- پرداخت سالانه ۵/۵ میلیون دلار هزینه‌های نظامی حضور آمریکایی‌ها در خاک ژاپن توسط دولت ژاپن

تصویـــــر ۱۵
گزارش ژاپن تایمز از پرداخت هزینه‌های حضور ارتش آمریکا در ژاپن توسط دولت این کشور

۲- ممنـوع شـدن مصـرف الـکل بـرای سـربازان آمریکایـی در خـاک ژاپـن پـس از تجـاوزات گسـترده بـه زنـان ژاپنـی و قتـل آنها

تصویـــــر ۱۶
ممنوع شدن مصرف الکل برای نیروی دریایی ارتش آمریکا در ژاپن پس از وقوع تراژدی های پیاپی

۳- اعتـراض مـردم اوکیـــناوا بـه تجـــاوز و قتـل توســـط نیـروی دریایـی ارتـــش آمریـکا

تصـویـــر ۱۷
گزارش گاردین از اعتراضات مردم ژاپن به حضور نظامیان آمریکا و اقدامات جنایتکارانه آنان در خاک ژاپن

Support The Guardian Search jobs Sign in Search International edition
Contribute → Subscribe →
The Guardian
News Opinion Sport Culture Lifestyle More
World ▸ Europe US Americas Asia Australia Middle East Africa Inequality Cities Global development
Japan

Thousands protest at US bases on Okinawa after Japanese woman's murder

Protest marks new low for US and Japanese relations over Okinawa with threats to have US air station moved to another part of the island

Justin McCurry in Tokyo and agencies
Sun 19 Jun 2016 12.58 BST
1,584
This article is over 2 years old

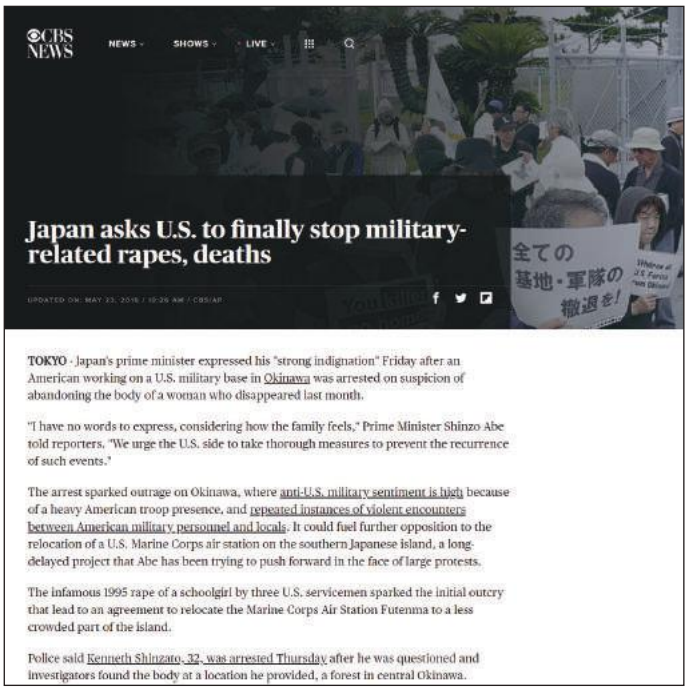
▲ People stage a rally in Okinawa over American military presence in Japan. Photographs: Anadolu Agency/Getty Images

Tens of thousands of people on the Japanese island of Okinawa have taken part in one of the biggest protests against US military bases in recent years, weeks after the arrest of an American base worker in connection with the murder of a 20-year-old local woman.

۴- تقاضـای دولـت ژاپـن از آمریـکا بـرای پایـان دادن به مرگ هـای در اثرتجاوز سـربازان آمریکایـی بـه دختران و زنـان ژاپنی

تصویـــر ۱۸
درخواست دولت ژاپن از آمریکا برای پایان دادن به مرگ های در اثرتجاوز سربازان آمریکایی به دختران و زنان ژاپنی

CBS NEWS

NEWS SHOWS LIVE

Japan asks U.S. to finally stop military-related rapes, deaths

全ての
基地・軍隊の
撤退を!

UPDATED ON: MAY 23, 2016 / 10:26 AM / CBS/AP

TOKYO - Japan's prime minister expressed his "strong indignation" Friday after an American working on a U.S. military base in Okinawa was arrested on suspicion of abandoning the body of a woman who disappeared last month.

"I have no words to express, considering how the family feels," Prime Minister Shinzo Abe told reporters. "We urge the U.S. side to take thorough measures to prevent the recurrence of such events."

The arrest sparked outrage on Okinawa, where anti-U.S. military sentiment is high because of a heavy American troop presence, and repeated instances of violent encounters between American military personnel and locals. It could fuel further opposition to the relocation of a U.S. Marine Corps air station on the southern Japanese island, a long-delayed project that Abe has been trying to push forward in the face of large protests.

The infamous 1995 rape of a schoolgirl by three U.S. servicemen sparked the initial outcry that lead to an agreement to relocate the Marine Corps Air Station Futenma to a less crowded part of the island.

Police said Kenneth Shinzato, 32, was arrested Thursday after he was questioned and investigators found the body at a location he provided, a forest in central Okinawa.

فصل دوم

گسترش عدالت اجتماعی

۱

نـــــابـرابری

منظـور از عدالـت اجتماعـی، توزیـع عادلانـۀ ثـروت و درآمـد ملـی در میـان افـراد جامعـه اسـت. بـرای سـنجش عدالـت اجتماعـی، بایسـتی هم‌زمـان بـه «کاهـش نابرابـری» و «کاهـش فقر» در میـان مـردم کشـور توجـه کـرد.

درباره شاخص ضـریب جـینی

بـرای تشـخیص میـزان کاهـش نابرابـری در توزیـع درآمـد و توزیع مناسـب ثـروت در یـک جامعـه، از شـاخص «ضریـب جینـی» اسـتفاده می‌شـود. ایـن ضریـب یـک واحـد اندازه‌گیـری اسـت کـه بـرای سـنجش میـزان نابرابـری در توزیـع درآمـد یـا ثـروت در یـک جامعـۀ آمـاری اسـتفاده می‌شـود.

ضریـب جینـی بیـن صفـر و یـک و یـا صفـر و صـد تعریـف می‌شـود. اگـر ضریـب جینـی برابـر صفـر باشـد، یعنـی درآمـد کشـور بیـن همـۀ افـراد جامعه به‌صـورت یکسـان تقسـیم می‌شـود. اگـر ضریـب جینـی برابـر صد باشـد، یعنی درآمـد کشـور فقـط بـه یـک نفر رسـیده و باقـیِ افراد هیـچ سـهمی از آن ندارند؛ بنابرایـن اگـر ضریب جینیِ کشوری در طـول بازۀ زمانیِ مشـخصی کاهش پیدا کنـد، نشـان‌دهندۀ افزایـش عدالـت اجتماعـی و کاهـش فاصلـۀ طبقاتـی در آن کشـور خواهـد بـود. مقایسـه و بررسـی تغییرات ایـن معیار در یـک دورۀ زمانی بـرای هـر کشـور، ملاکی مناسـب برای تشـخیص فاصلۀ طبقاتـی و موفقیت آن کشـور در زمینـۀ عدالـت اجتماعی خواهـد بود.[۱۸]

۱۸. امـکان دارد دو کشـور ضریـب جینـی یکسـان داشـته باشـند؛ ولـی یکـی نسـبت بـه دیگـری ثروتمندتـر باشـد؛ بنابراین ضریـب جینـی عمومیـت رفـاه را در جامعه مشـخص می‌کنـد و سـطح رفـاه را مشـخص نمی‌کنـد.

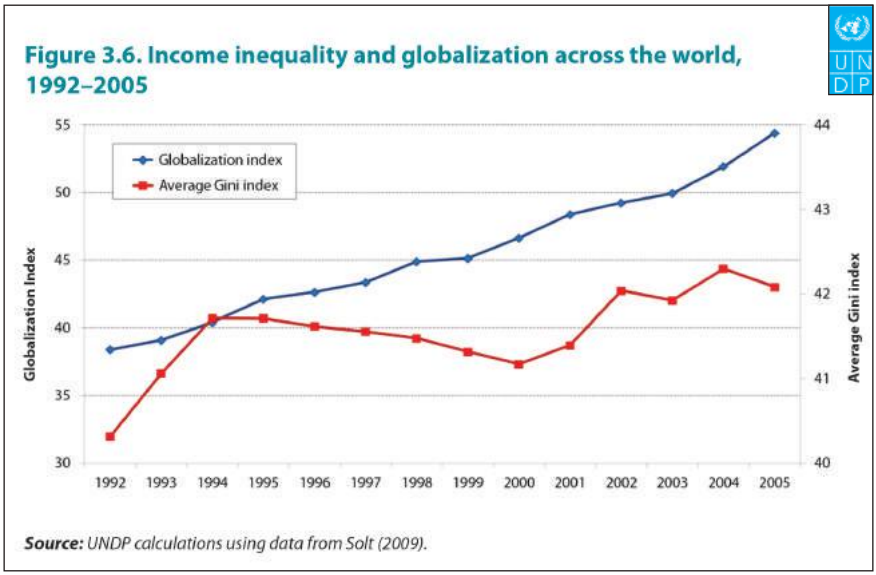

اول | روند تغییرات ضریب جینی در دنـــیا

دفتـــر برنـــامه‌توسعهٔ [سـازمان] ملـل متحـد[۱۹] (UNDP)، در سـال ۲۰۱۳ گزارشـــی بـا موضـوع افزایـش نابرابـری در دنیـــا منتشـر کـرده اسـت کـه در ادامـه، بخش‌هایـی از ایـن گـزارش آمـده اسـت.

۱۹. United Nations Development Programme.

۱- افزایـــش ضریـــب جیـــنی در کل دنـــــیا

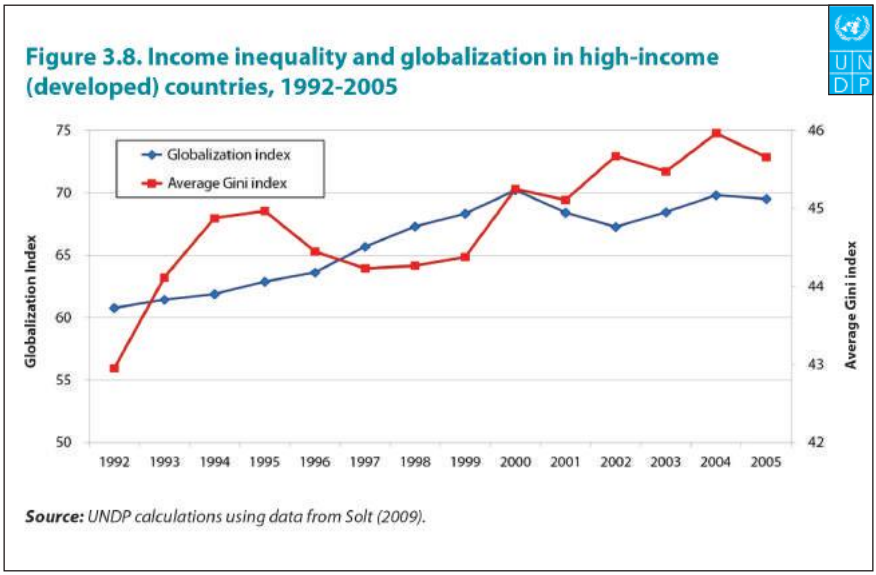

تصـویـــر ۱۹

روند تغییرات ضریب جینی (قرمز) و شاخص جهانی‌شدن (آبی) در همهٔ کشورهای جهان، از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۵

۲- افزایش ضریب جینی در کشورهای توسعه‌یافته

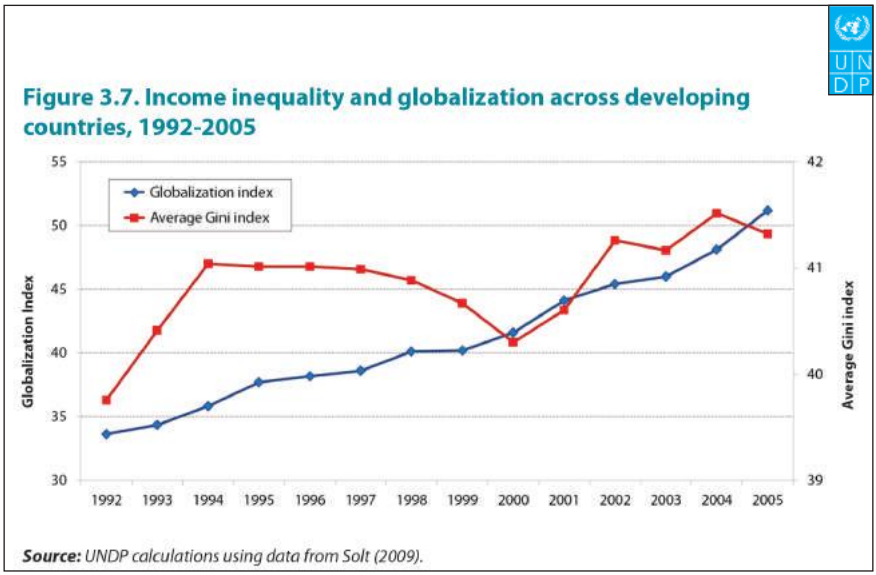

تصویر ۲۰
روند تغییرات ضریب جینی (قرمز) و شاخص جهانی‌شدن (آبی) در کشورهای توسعه‌یافته، از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۵

۳- افزایش ضریب جینی در کشورهای درحال توسعه

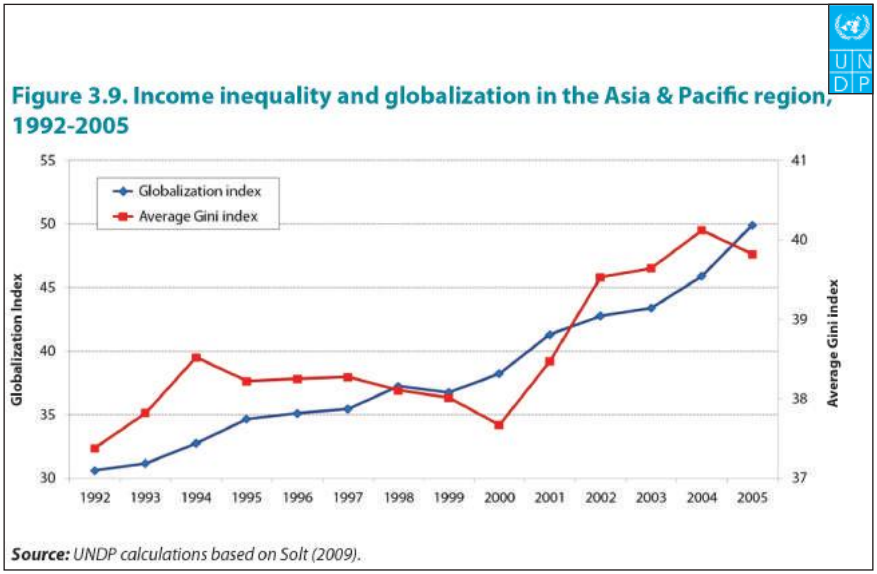

تصویـــر ۲۱

روند تغییرات ضریب جینی (قرمز) و شاخص جهانی‌شدن (آبی) در کشورهای درحال توسعه، از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۵

۴- افزایش ضریب جینی در آسیا و اقیانوسیه

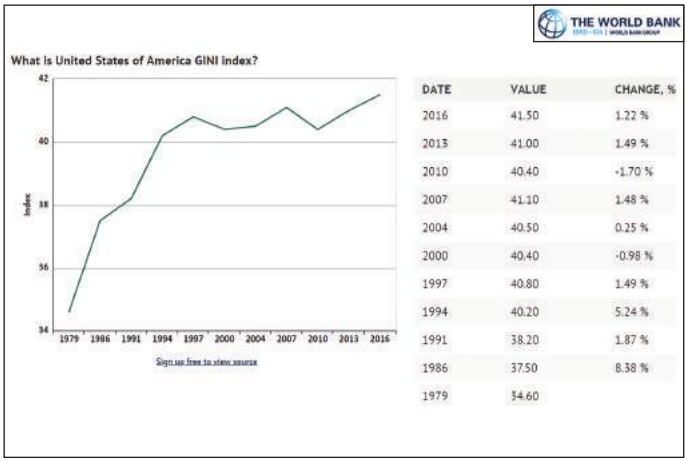
تصویـــر ۲۲

روند تغییرات ضریب جینی (قرمز) و شاخص جهانی‌شدن (آبی) در کشورهای آسیا و اقیانوسیه، از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۵

دوم | روند تغییرات ضریب جینی در برخی از کشورهای دنیا

در ادامه، نمودار تغییرات ضریب جینی در برخی از کشورهای دنیا بر اساس داده‌های بانک جهانی آمده است.

۱- افزایش ضریب جینی در آمریکا

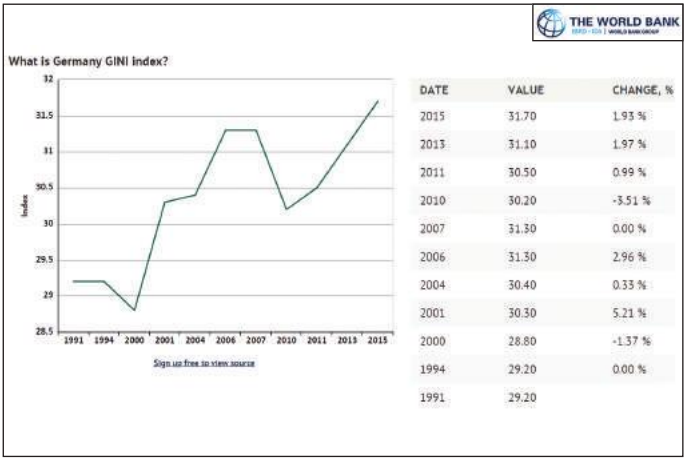

DATE	VALUE	CHANGE, %
2016	41.50	1.22 %
2013	41.00	1.49 %
2010	40.40	-1.70 %
2007	41.10	1.48 %
2004	40.50	0.25 %
2000	40.40	-0.98 %
1997	40.80	1.49 %
1994	40.20	5.24 %
1991	38.20	1.87 %
1986	37.50	8.38 %
1979	34.60	

تصویر ۲۳
روند تغییرات ضریب جینی در آمریکا، از سال ۱۹۷۹ تا ۲۰۱۶م

۲- افزایـــش ضریـــب جیـــنی در آلمان

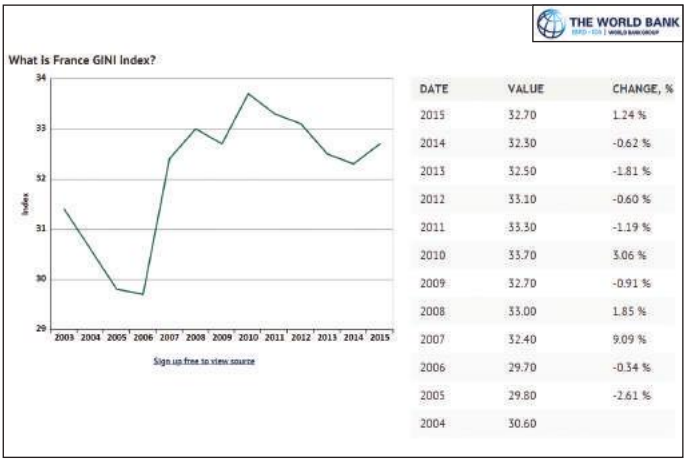
تصـویـــر ۲۴
روند تغییرات ضریب جینی در کشور آلمان، از سال ۱۹۹۱ تا ۲۰۱۵م

DATE	VALUE	CHANGE, %
2015	31.70	1.93 %
2013	31.10	1.97 %
2011	30.50	0.99 %
2010	30.20	-3.51 %
2007	31.30	0.00 %
2006	31.30	2.96 %
2004	30.40	0.33 %
2001	30.30	5.21 %
2000	28.80	-1.37 %
1994	29.20	0.00 %
1991	29.20	

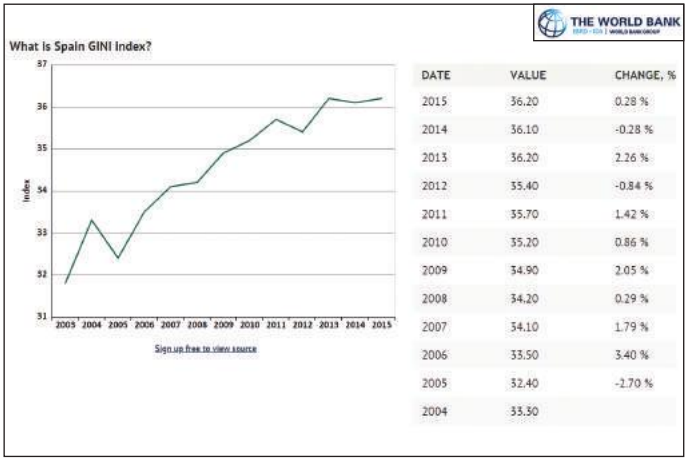
۳- افزایـــش ضریـــب جیـــنی در فرانـــسه

تصـویـــر ۲۵
روند تغییرات ضریب جینی در کشور فرانسه، از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۵م

DATE	VALUE	CHANGE, %
2015	32.70	1.24 %
2014	32.30	-0.62 %
2013	32.50	-1.81 %
2012	33.10	-0.60 %
2011	33.30	-1.19 %
2010	33.70	3.06 %
2009	32.70	-0.91 %
2008	33.00	1.85 %
2007	32.40	9.09 %
2006	29.70	-0.34 %
2005	29.80	-2.61 %
2004	30.60	

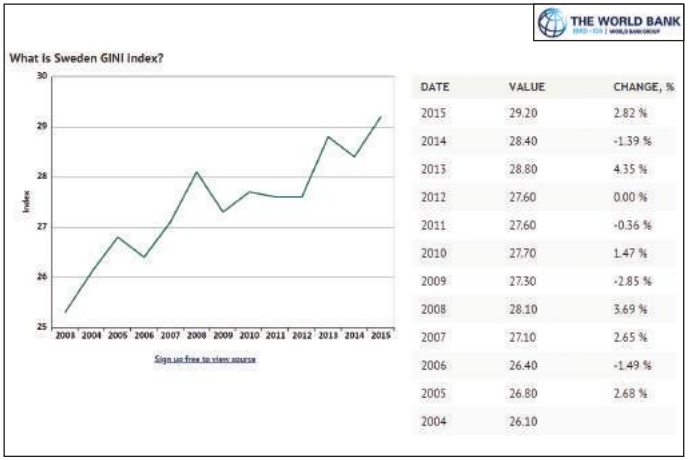
۴- افزایـــش ضریـــب جیـــنی در اســپانیا

DATE	VALUE	CHANGE, %
2015	36.20	0.28 %
2014	36.10	-0.28 %
2013	36.20	2.26 %
2012	35.40	-0.84 %
2011	35.70	1.42 %
2010	35.20	0.86 %
2009	34.90	2.05 %
2008	34.20	0.29 %
2007	34.10	1.79 %
2006	33.50	3.40 %
2005	32.40	-2.70 %
2004	33.30	

تصـویـــر ۲۶
روند تغییرات ضریب جینی در کشور اسپانیا، از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۵م

۵- افزایـــش ضریـــب جیـــنی در سوئـــد

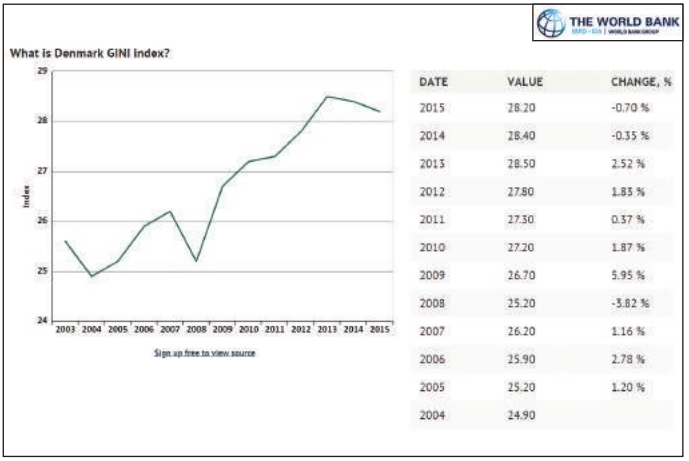

DATE	VALUE	CHANGE, %
2015	29.20	2.82 %
2014	28.40	-1.39 %
2013	28.80	4.35 %
2012	27.60	0.00 %
2011	27.60	-0.36 %
2010	27.70	1.47 %
2009	27.30	-2.85 %
2008	28.10	3.69 %
2007	27.10	2.65 %
2006	26.40	-1.49 %
2005	26.80	2.68 %
2004	26.10	

تصـویـــر ۲۷
روند تغییرات ضریب جینی در کشور سوئد، از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۵م

۶- افزایـــش ضریـــب جیـــنی در دانـــمارک

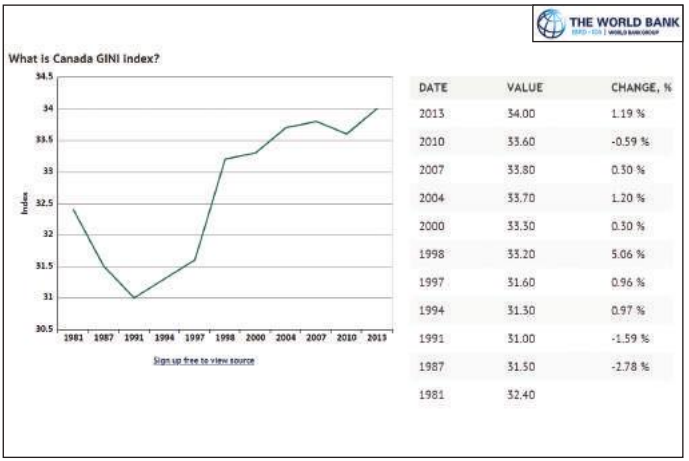
تصـویـــر ۲۸
روند تغییرات ضریب جینی در کشور دانمارک، از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۵م

DATE	VALUE	CHANGE, %
2015	28.20	-0.70 %
2014	28.40	-0.35 %
2013	28.50	2.52 %
2012	27.80	1.83 %
2011	27.30	0.37 %
2010	27.20	1.87 %
2009	26.70	5.95 %
2008	25.20	-3.82 %
2007	26.20	1.16 %
2006	25.90	2.78 %
2005	25.20	1.20 %
2004	24.90	

۷- افزایـــش ضریـــب جیـــنی در کانـادا

تصـویـــر ۲۹
روند تغییرات ضریب جینی در کشور کانادا، از سال ۱۹۸۱ تا ۲۰۱۳م

DATE	VALUE	CHANGE, %
2013	34.00	1.19 %
2010	33.60	-0.59 %
2007	33.80	0.30 %
2004	33.70	1.20 %
2000	33.30	0.30 %
1998	33.20	5.06 %
1997	31.60	0.96 %
1994	31.30	0.97 %
1991	31.00	-1.59 %
1987	31.50	-2.78 %
1981	32.40	

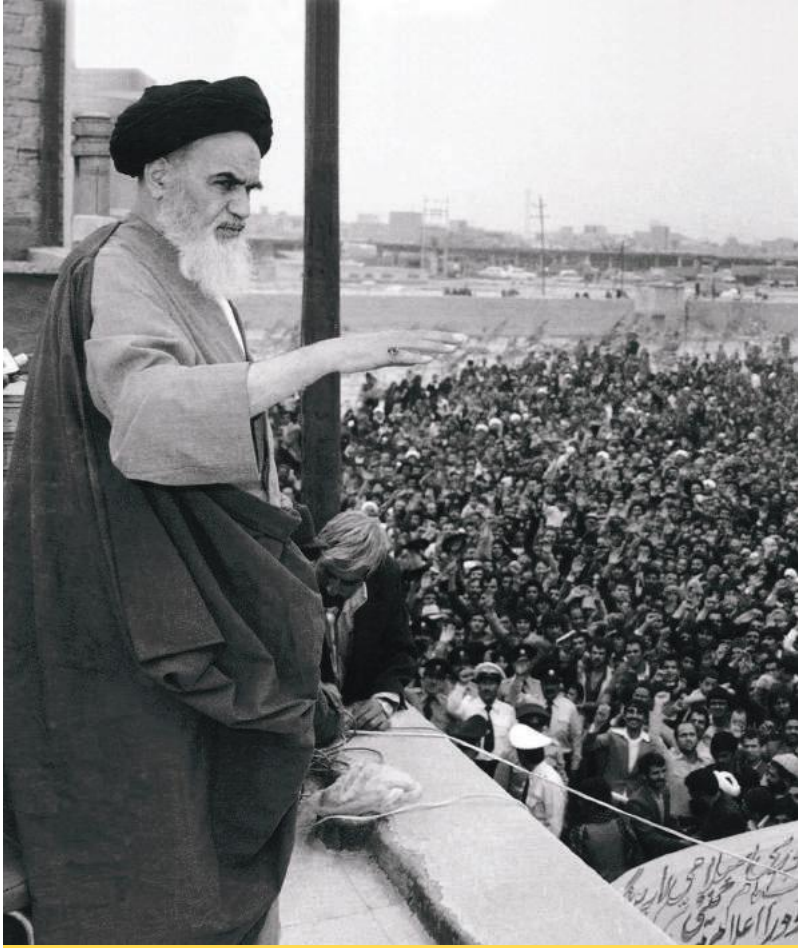

سوم | بررسی روند تغییرات ضریب جینی در کشور ایـــران

همان‌طـور کـه مشـاهده شـد، ضریـب جینـی در اکثر کشـورها سـیر صعودی داشـته اسـت که نشـانگر افزایش فاصلهٔ طبقاتی و دورشـدن از عدالت اجتماعی اسـت؛ امـا در مقابـل، جمهـوری اسـلامی ایـران بعد از انقلاب اسـلامی، توانسـته اسـت ضریـب جینـی را بـه میـزان درخورِتوجهی کاهـش دهد.

کاهـــش ضریب جینی در ایران

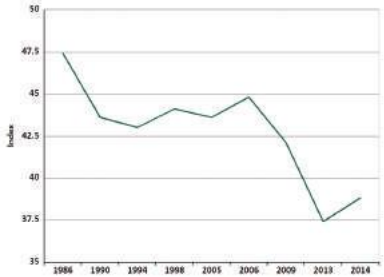
در ایـران، تغییرات نرخ ضریب جینی از سـال ۱۳۶۵ تـا ۱۳۹۳ش، ۸/۶درصد کاهش داشـته اسـت. این در حالی اسـت که بنابر مقاله‌ای از بانک جهانی، در سـال‌های آخـر رژیـم پهلـوی، تغییـرات ضریـب جینـی رونـدی افزایشـی داشـته اسـت. (این مقالـه در منبع تصویر ۳۱ قابل دسترسـی اسـت.)

تصـویـــر ۳۰
روند تغییرات جینی
در کشور ایران، از سال
۱۳۶۵ تا ۱۳۹۳ش

THE WORLD BANK

What is Iran GINI Index?

Sign up free to view source

DATE	VALUE	CHANGE, %
2014	38.80	3.74 %
2013	37.40	-11.16 %
2009	42.10	-6.03 %
2006	44.80	2.75 %
2005	43.60	-1.13 %
1998	44.10	2.56 %
1994	43.00	-1.38 %
1990	43.60	-8.02 %
1986	47.40	

۲

فـــــقـر

خـط فقـر عبـارت اسـت از مقـدار درآمـدی کـه بـرای تأمیـن حداقـل نیازهای فردی در یک جامعه لازم اسـت و تأمین‌نشـدن آن توسـط افراد موجب می‌شـود چنیـن افـرادی فقیـر در نظر گرفته شـوند.

بانک جهانی (World Bank) برای سـنجش میزان فقر در کشـورهای دنیا، آن‌ها را بـه چهـار گـروه تقسـیم کرده؛ سـپس بـرای هرکـدام از گروه‌هـا باتوجه‌بـه میزان درآمـد و نیـز هزینه‌هـای زندگـی در کشـورها، درآمـد روزانـه لازم بـرای بهره‌مندی از حداقـل نیازهـای فـردی را در نظـر گرفتـه و بـر اسـاس آن، درصد فقرای کشـورها را مشـخص می‌کنـد. تقسـیم‌بندی گفته‌شـده بـه این صورت اسـت:

۱. کشورهای با درآمد بالا (high income ۲۱/۷ دلار)؛

۲. کشور های با درآمد بیشتر از متوسط (upper middle income ۵.۵ دلار)؛

۳. کشور های با درآمد کمتر از متوسط (lower middle income ۳/۲ دلار)؛

۴. کشورهای با درآمد پایین (low income ۱/۹ دلار).

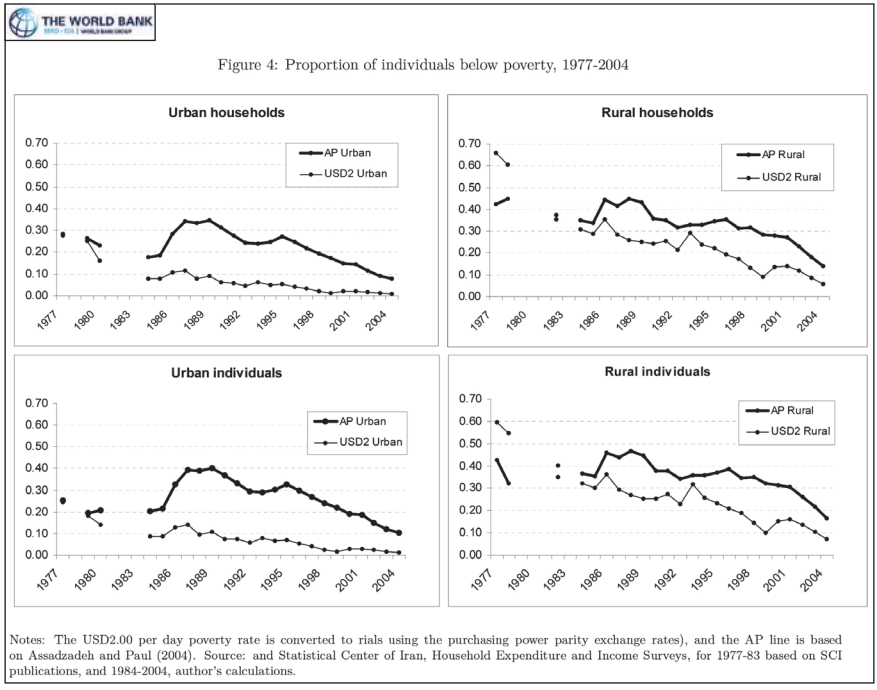
در ایـن تقـسـیم‌بندی، ایـــران جـزو گـروه دوم یعنی کشـورهای بـا درآمد بیشـتر از متوسـط قـرار دارد.

اول | فـــقر ایران در زمان پهلوی

فقـــیربودن ۴۶درصـــدی مردم ایـــران

بـر اسـاس مسـتندات بانـک جهانی، حـدود ۶۰ درصـد روسـتاییان و ۳۰ درصد شهرنشـینان ایـران و بـا توجـه بـه نسـبت بـالای جمعیـت روستانشـین، تقریبـا ۴۶درصـد از کل جمعیـت ایـران در سـال ۱۹۷۷م زیـر خـط فقـر قـرار داشـته‌اند.

تصویر ۳۱

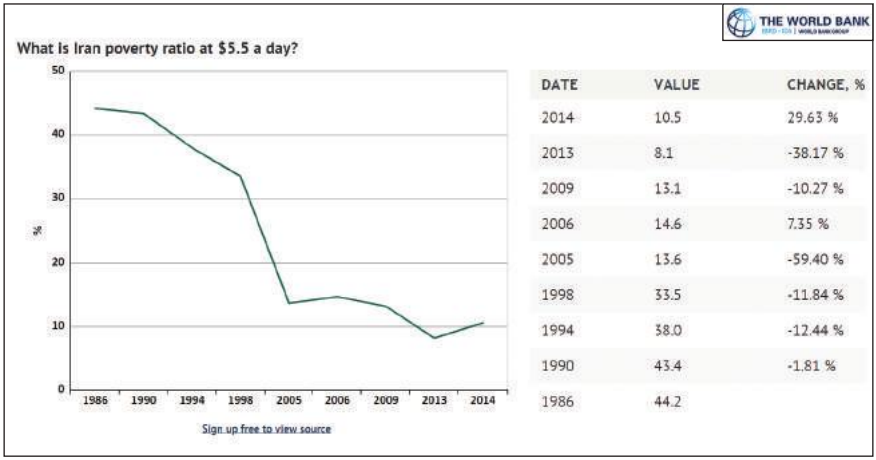
گزارش بانک جهانی از وضعیت فقر روستایی و شهری در میان افراد و خانوارها در زمان پهلوی و بعد از انقلاب اسلامی

منبع: بانک جهانی

دوم | فقر در بعد از انقلاب

کاهش چشمگیر جمعیت فقیر در ایران

DATE	VALUE	CHANGE, %
2014	10.5	29.63 %
2013	8.1	-38.17 %
2009	13.1	-10.27 %
2006	14.6	7.35 %
2005	13.6	-59.40 %
1998	33.5	-11.84 %
1994	38.0	-12.44 %
1990	43.4	-1.81 %
1986	44.2	

تصویر ۳۲

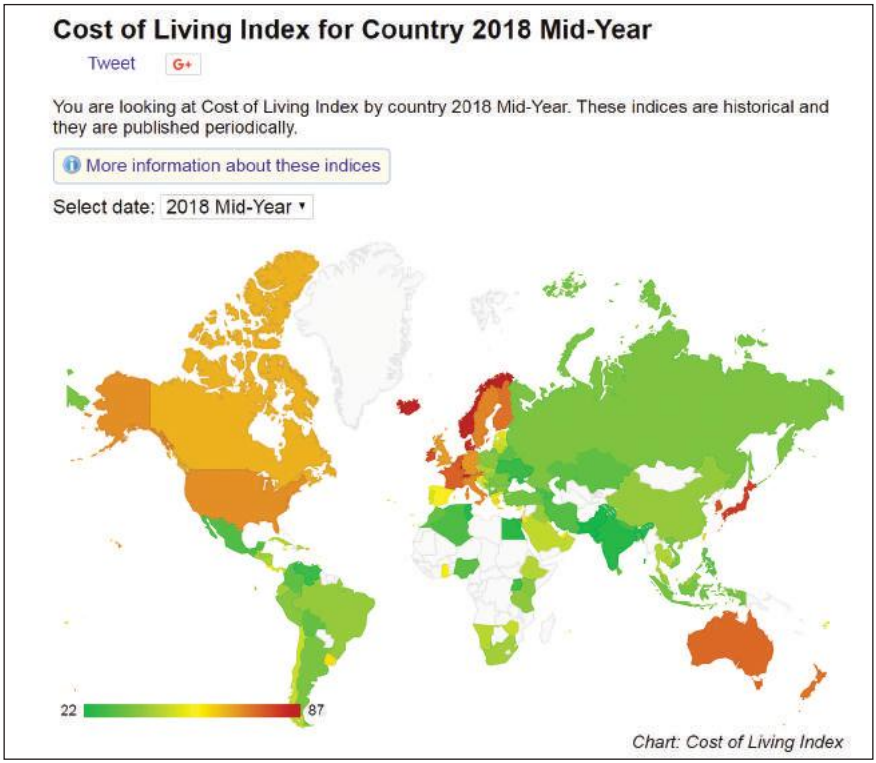
روند تغییر درصد افراد زیر خط فقر در ایران، در سال ۱۹۸۶ تا ۲۰۱۴م

منبع: بانک جهانی

سوم | فـــقر در دیگر کشورهای جهان

۱- بالابودن هزینه‌های زندگی در کشورهای توسعه‌یافته

نکته: هرچه رنگ کشوری به قرمز نزدیـک باشـد، هزینه‌های زندگی در آن کشور بیشتر است.

تصویـــر ۳۳

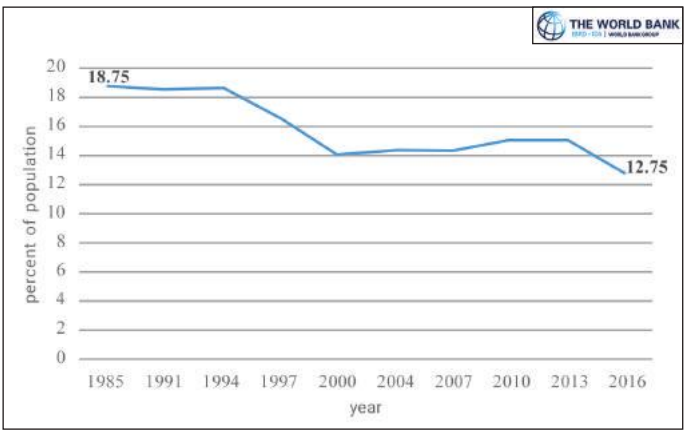
اطـلس هزینهٔ زنـــدگی در کشـــورهای جهان

در سال ۲۰۱۸م

در ادامـه، درصـد جمعیـت فقیر برخـی کشـورهای دنیـا بـر اسـاس «Povcalnet» (شـبکهٔ محاسـبهٔ فقـر بانـک جهانـی)[۲۰] بررسـی می‌شـود.

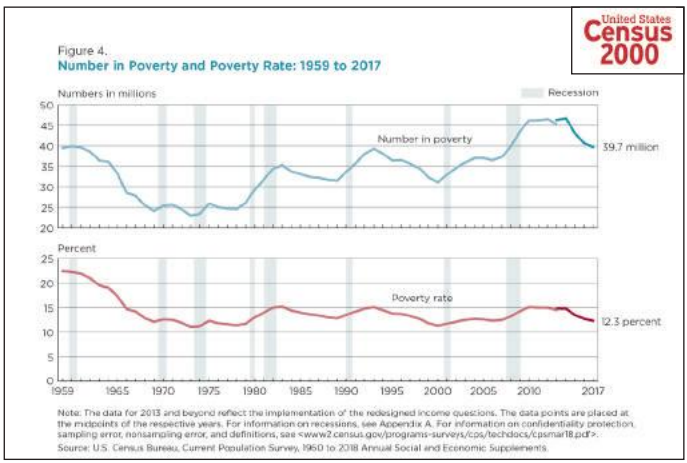
۲- فقـر بیـش از ۱۲درصـــدیِ مـردم آمریـــکا

تصـویـــر ۳۴
روند تغییر درصد افراد زیر خط فقر در آمریـکا، با خط فـــقر ۲۱/۷ دلار، در سال ۱۹۸۶ تا ۲۰۱۶م
منبع: بانک جهانی

۲۰. لینک سـایت شبکه محاسـبه فقر بانک جهانی: http://iresearch.worldbank.org/PovcalNet/povOnDemand.aspx

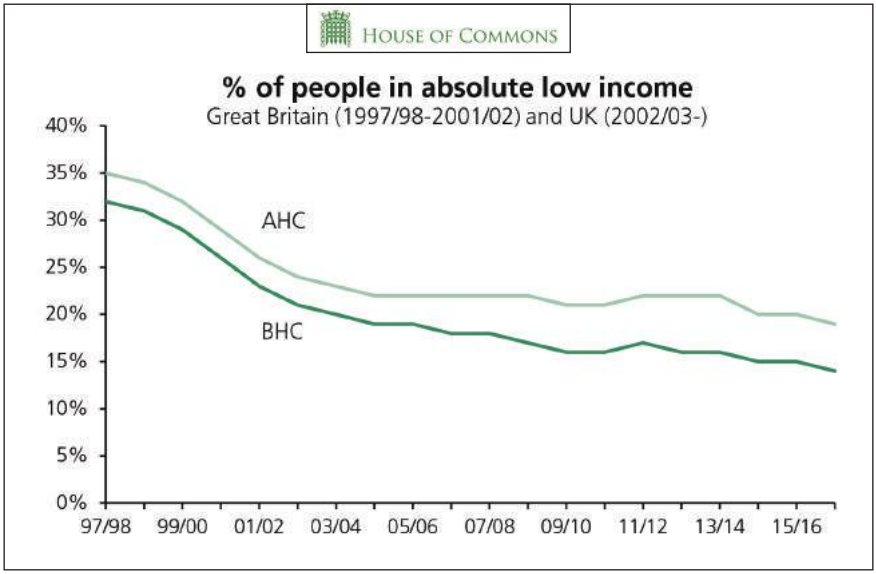

تصویر ۳۵

فقر ۴۰میلیونی، یعنی بیش از ۱۲درصد مردم آمریکا، براساس اطلاعات مرکز آمار ایالات متحده

۳- فقر ۱۹درصدی مردم بریتانیا (انگلیس، ایرلند و ...)

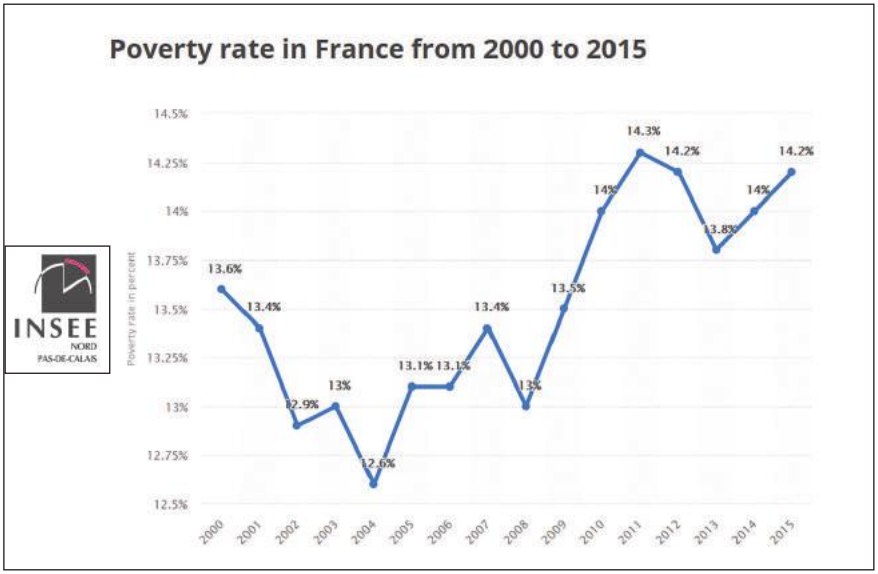
تصـویـــر ۳۶

فقر ۱۹ درصدی مردم بریتانیا تا سال ۲۰۱۶م

منبع : پارلمان انگلیس

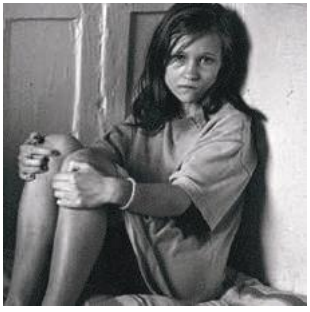

۴- روند افزایشی نرخ فقر در فرانسه؛ ۱۴.۲درصد در سال ۲۰۱۵

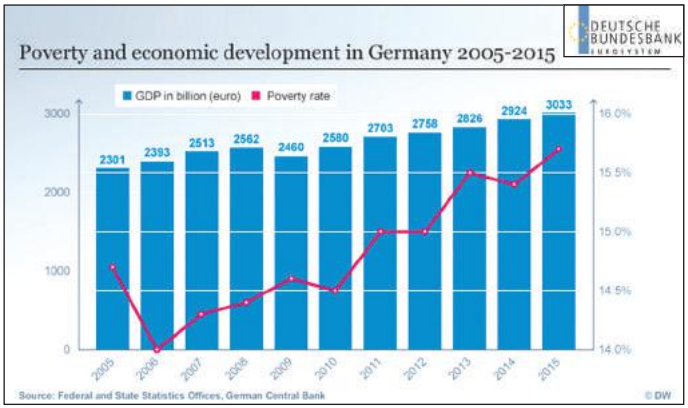

تصویـــر ۳۷

روند تغییر درصد افراد زیر خط فقر در فرانسه، بر اساس اطلاعات مرکز آمار فرانسه با خط فقر ملی، در سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵

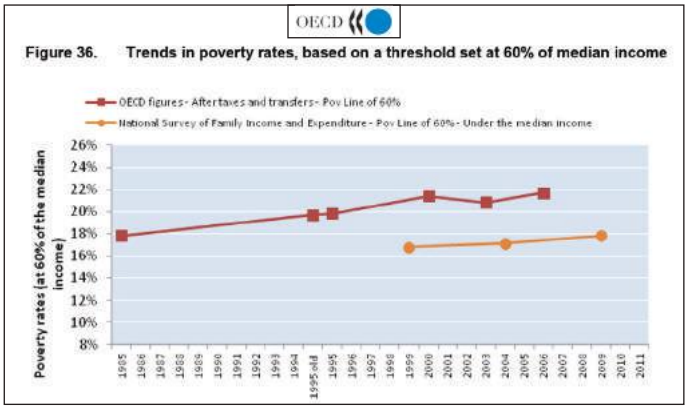
۵- فقر ۱۵/۷درصدیِ مردم آلمان

تصویـــر ۳۸
روند تغییر درصد افراد زیر خط فقر و تغییرات توسعهٔ اقتصادی آلمان، بر اساس اعلام بانک مـرکزی آلمـــان بـا خـط فقر ملی، در سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵م

۶- فقر ۱۸درصدی مردم ژاپن

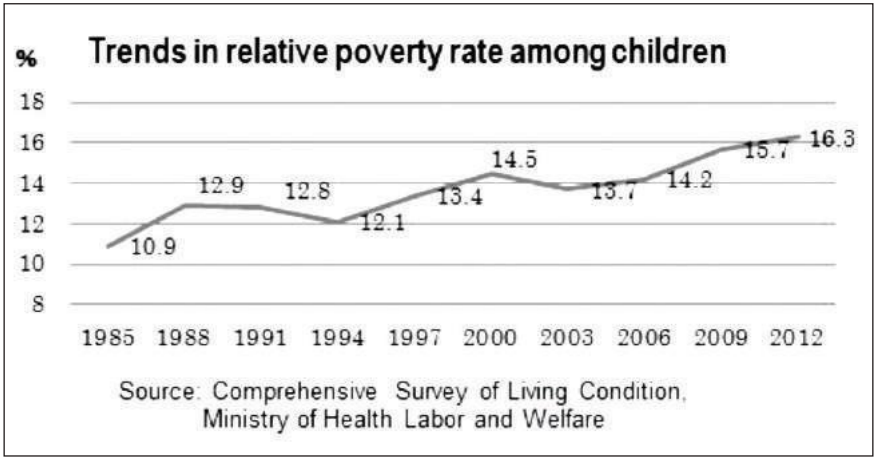

تصویـــر ۳۹

روند تغییر درصد افراد زیر خط فقر ژاپن، بر اساس خط فقر ملی، در سال ۱۹۸۵ تا ۲۰۰۷م

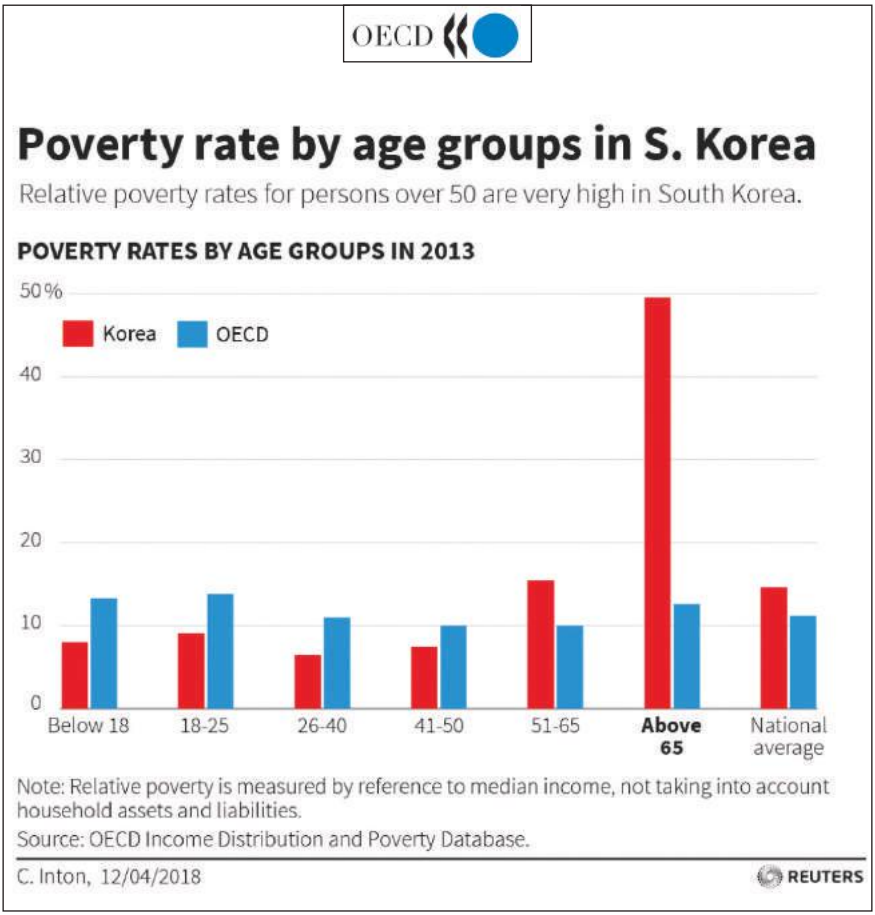
۷- فقر ۱۶.۳درصـــدیِ کودکان ژاپن

تصـویـــر ۴۰

روند تغییر درصد افراد زیر خط فقر در کودکان ژاپن، بر اساس خط فقر ملی و اطلاعات وزارت کار، بهداشت و خدمات اجتماعی کشور ژاپن، در سال ۱۹۸۵ تا ۲۰۱۲م

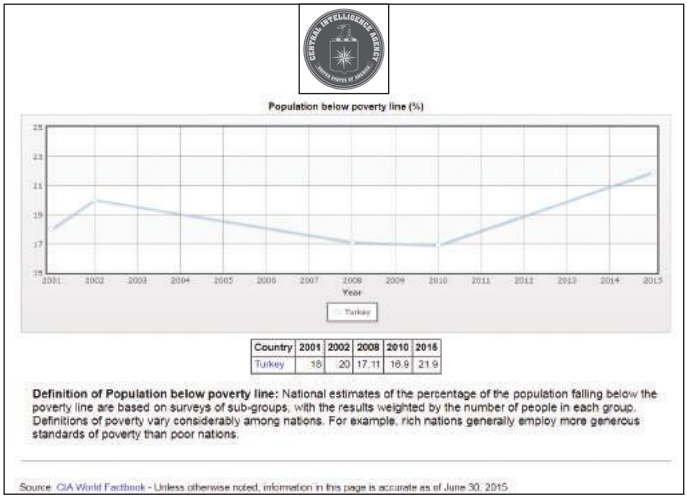
۸- فقر ۵۰ درصـدیِ افراد بالای ۶۵ سال در کـرۀ جنوبی، براسـاس خط فقر ملی این کشور

تصویـــر ۴۱

نمودار درصـــد افراد زیر خـــط فقر در کرۀ جـــنوبی، بر اســاس گـــروه‌های ســنی، در ســـال ۲۰۱۳م

۹- فقر ۲۱/۹درصدی مردم ترکیه، در سال ۲۰۱۵

Country	2001	2002	2008	2010	2015
Turkey	18	20	17.11	16.9	21.9

Definition of Population below poverty line: National estimates of the percentage of the population falling below the poverty line are based on surveys of sub-groups, with the results weighted by the number of people in each group. Definitions of poverty vary considerably among nations. For example, rich nations generally employ more generous standards of poverty than poor nations.

Source: CIA World Factbook - Unless otherwise noted, information in this page is accurate as of June 30, 2015.

تصویـــر ۴۲

روند تغییر درصـــد افراد زیر خط فـــقر در ترکـــیه، بر اســـاس خط فقر ملی ترکـــیه، در ســـال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۵م

منبع: فکت بوک CIA

۱۰- فقر ۲۵درصـــدی مردم عربستان

تصـویـــر ۴۳
گزارش روزنامهٔ گاردین
مبنی‌بر فقر ۲۵درصدی
مردم عربستان بر اساس
خط فقر ملی

Support The Guardian Search jobs Sign in Search International edition
Contribute → Subscribe →
The Guardian
News Opinion Sport Culture Lifestyle More
World Europe US Americas Asia Australia Middle East Africa Inequality Cities Global development
Saudi Arabia

Saudi Arabia's riches conceal a growing problem of poverty

In a country with vast oil wealth and lavish royalty, an estimated quarter of Saudis live below the poverty line

Kevin Sullivan for the Washington Post
Tue 1 Jan 2013 08.09 EST
745 149
This article is over 6 years old

▲ The children of Souad Al-Shamir watch television in their living room in Riyadh, Saudi Arabia. Photograph: Linda Davidson/Washington Post

A few kilometres from the blinged-out shopping malls of Saudi Arabia's capital, Souad al-Shamir lives in a concrete house on a trash-strewn alley. She has no job, no money, five children under 14 and an unemployed husband who is laid up with chronic heart problems.

"We are at the bottom," she said, sobbing hard behind a black veil that left only her eyes visible. "My kids are crying and I can't provide for them."

Millions of Saudis struggle on the fringes of one of the world's most powerful economies, where jobs and welfare programmes have failed to keep pace with a population that has soared from 6 million in 1970 to 28 million today.

Under King Abdullah, the Saudi government has spent billions to help the growing numbers of poor, estimated to be as much as a quarter of the native Saudi population. But critics complain that those programmes are inadequate, and that some royals seem more concerned with the country's image than with helping the needy. In 2011, for example, three Saudi video bloggers were jailed for two weeks after they made an online film about poverty in Saudi Arabia.

فصل سوم

گسترش برخورداری‌های عمومی

در این فصل، به‌اختصار نیازهای عمومی مردم در دوران انقلاب بررسی می‌شود.

بانگاهی گذرا به وقایع موجود در ایران در دی ۱۳۴۸ می‌توان به‌خوبی معیشت و سطح برخورداری مردم را درک کرد؛ برای مثال، اسدالله عَلَم این‌طور تعریف کرده است:

> سواریِ زیبایی بود. آرزو کردم ای کاش تنها نبودم! دو کامیون در جاده فرح‌آباد تصادف کرده بودند و ترافیک [شده بود و راه] را حسابی بند آورده بودند. صبر کردم و در این فاصله، نگاهی به زندگانی مردم این بخش تهران انداختم. تمام خیابان‌هایی که به بزرگ‌راه می‌خورند، کثیف و خاکی هستند... صبح زود بود و پلیس راهنمایی هنوز سر کار نیامده بود؛ ولی یک پلیسِ تنها که پی‌درپی سیگار می‌کشید، باد در غبغب انداخته بود و چنان با مردم رفتار می‌کرد که گویی پادشاهی است در حضور رعایایش! چند مرد و [چند] زن چادری با بغچه‌های زیربغل از حمام عازم خانه بودند. ... گروهی بچه دور هم جمع بودند. دخترها همگی چادر بر سر داشتند. طبقات بالای جامعهٔ ما هرگز چنین ساعتی از خواب بیدار نمی‌شوند، دخترهایشان هم چادر سرشان نمی‌کنند. مردم دورِ چرخ لبوفروشی ازدحام کرده بودند. در گوشهٔ خیابان، چند سگ ولگرد و چند بچهٔ لخت‌وعور لابه‌لای زباله‌ها می‌لولیدند. ... سربازانِ وظیفه با سرهای تراشیده، شلوارهای بدقواره و پوتین‌های بی‌ریخت، در کنار خیابان قدم می‌زدند و ظاهراً از تعطیل [تعطیلی] صبح جمعه‌شان لذت می‌بردند... . هم کسالت‌آور بود و هم غم‌انگیز: صحنه‌ای از جامعهٔ روبه‌توسعه ... هیچ مقدار خوش‌بینی، زندگی را در این خیابان‌ها تغییر نمی‌دهد.[۲۱]

حـال سـؤال اینجاسـت کـه وقتـی وضعیـت پایتخـت و خیابان‌هـای آن در دورهٔ پهلـوی این‌گونـه باشـد، وضعیـت روسـتاها و شـهرهای دیگـر چگونـه خواهـد بـود؟!

بـا وجـود فقـر و عقب‌ماندگـیِ مفـرط مـردم و کشـور در دوره شـاه، پهلـوی بـی هیـچ نگرانـی بـه سـفرهای تفریحـیِ خـارج از کشـور مـی‌رود. اسدالله عَلَـم در خاطـرات ۳۰بهمـن۱۳۴۸ نوشـته اسـت:

> امـروز بعدازظهـر کـه بـه حضـور شـاه رفتـم، وسـط کار ماسـاژ و حمـام بودنـد. دوسـاعتی باهـم صحبـت کردیـم. عـرض کـردم بـه نظـر مـن ایشـان هـم در ورزش و هـم در فعالیت‌هـای شـبانه[!] افـراط می‌کننـد...! بـه تذکـرم خندیـد... . بـار دیگـر پیشـنهاد کـردم به‌حـد کافـی خـارج از مملکـت بوده‌ایـم و اکنـون بهتـر اسـت برگردیـم. مثـل ایـن [بـود] کـه دنیـا را بـر سـرش خـراب کـرده

باشـم! امـا وظیفـهٔ مـن ایجـاب می‌کنـد کـه به‌اطـلاع برسـانم کـه پادشـاه ایـران نمی‌توانـد ۴۵ روز را خـارج از وطنـش و صرفـاً بابـت اسـتراحت و سـرگرمی بگذرانـد. مـردم ایـن چیزهـا را تحمـل نمی‌کننـد.[۲۲]

این‌هـا مربـوط بـه دورانـی اسـت کـه قیمـت برخـی اقـلام سـه‌برابر شـده بـوده اسـت. عَلَـم در خاطـرات روزهـای بعد خود، ضمن تشـریح سـفر به ژنـو کـه صرفـاً به‌منظـور معاینـهٔ چشـم‌هایش صـورت گرفتـه بـود، نوشـته اسـت:

از تهـران خبرهـای بـد می‌رسـد. بلیـط اتوبوس‌هـا ناگهـان سـه‌برابر شـده اسـت کـه باعـث اعتـراض شـدید مـردم شـده: دانشـجویان از حاضرشـدن سـر کلاس‌هـا خـودداری کرده‌انـد و چنـد اتوبـوس را آتـش زده‌انـد. آن‌هـا از حمایـت مـردم برخوردارنـد و تظاهراتشـان رو بـه تشـدید... .[۲۳]

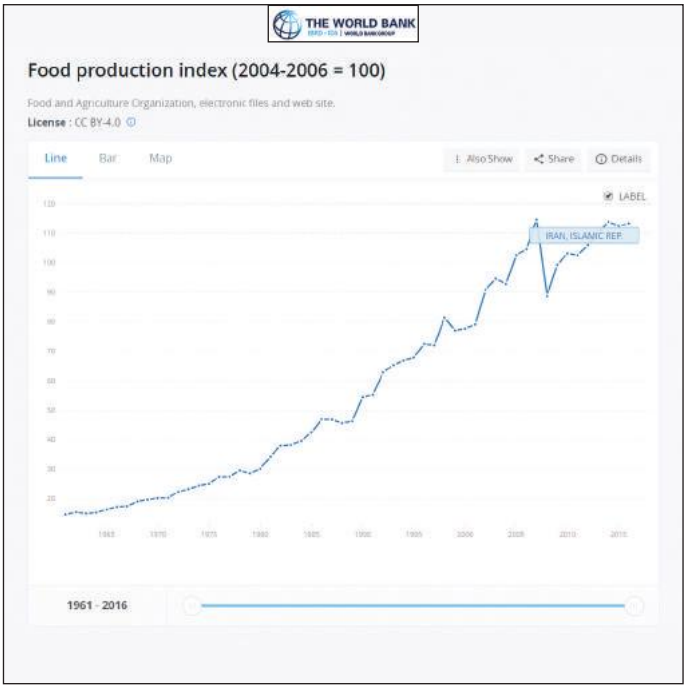
۲۱. اسـدالله عَلَـم، گفت‌وگوهـای مـن و شـاه، ج۱، ص۱۷۸و۱۷۹.
۲۲. همان، ج۱، ص۲۰۴.
۲۳. همان، ج۱، ص۲۰۷.

۱

امنـــیت غذایی

اول | رشد ۴برابری شاخص تولید مواد غذایی

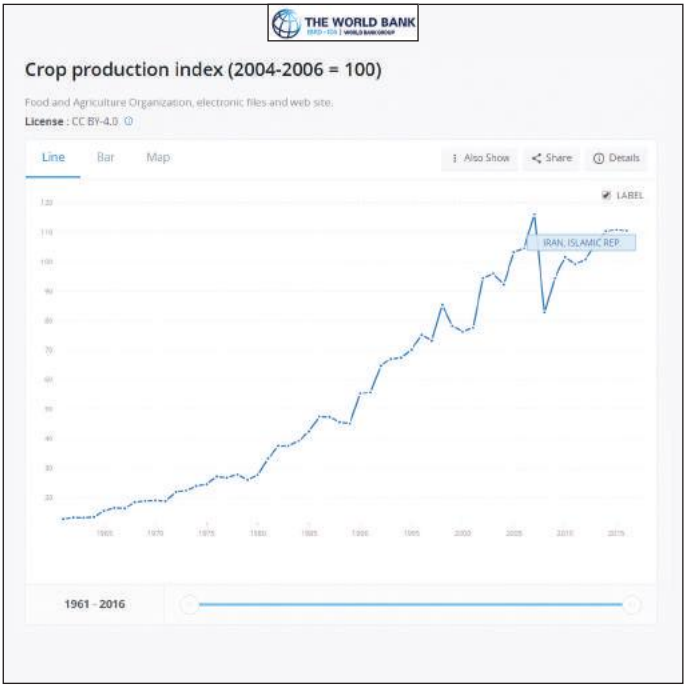
تصویـــر ۴۴

شاخص تولید مواد غذایی در ایران، از سال ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: بانک جهانی

دوم | رشد بیش از ۴برابری شاخص تولید محصولات زراعی

تصویـــر ۴۵

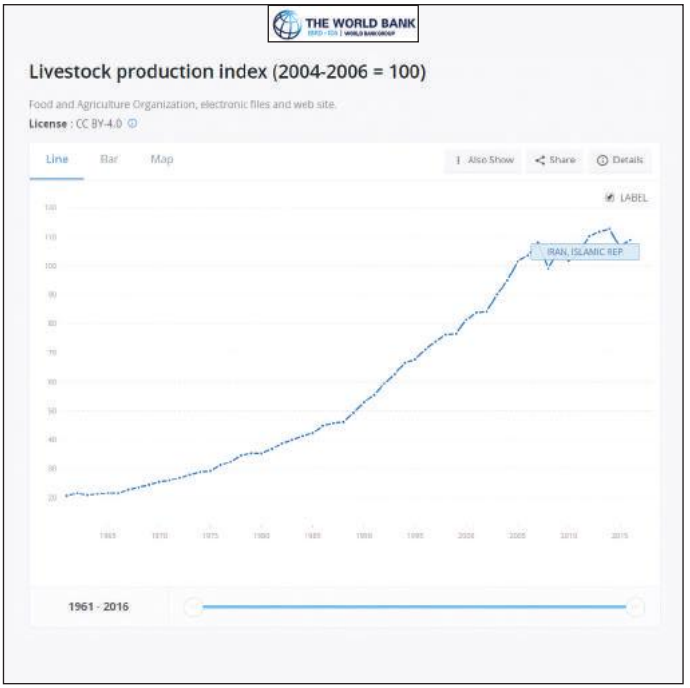
کشاورزی و توسعهٔ روستایی، شاخص تولید محصول ایران از سال ۱۹۶۱ تا ۲۰۱۶م

منبع: بانک جهانی

سوم | رشد بیش از۳برابری شاخص تولید دام

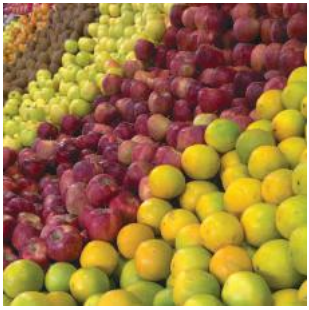

تصـویـــر ۴۶

کشاورزی و توسعهٔ روستایی و تولید دام در ایران از سال ۱۹۶۱ تا ۲۰۱۶م

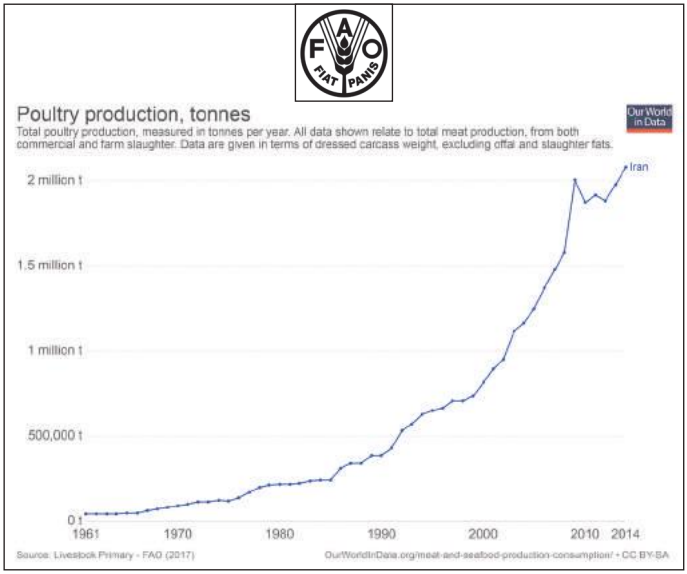
منبع: بانک جهانی

چهارم | رشد ۱۰برابری تولید گوشت مرغ

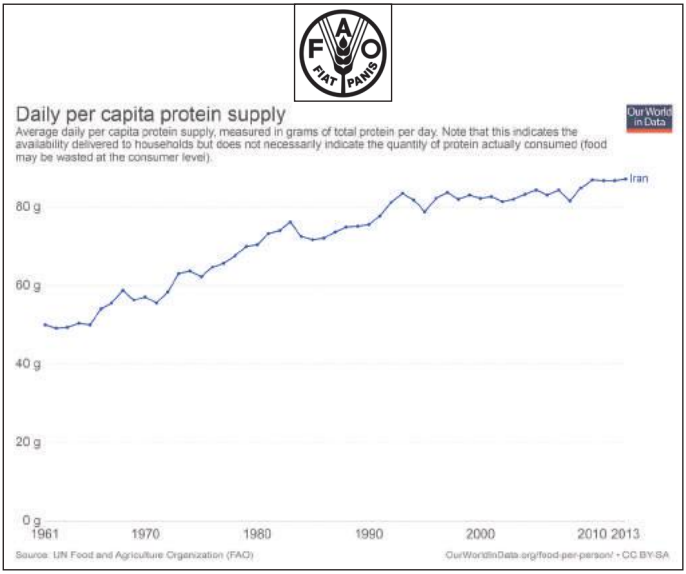

تصویـــر ۴۷

تولید مرغ در ایران،
برحسبِ تن، از سال ۱۹۶۱
تا ۲۰۱۴م
منبع: سازمان جهانی غذا
و کشاورزی

پنجـم | افزایش سرانهٔ عرضهٔ پروتئین روزانه

تصـویـــر ۴۸

سرانهٔ عرضهٔ روزانهٔ پروتئین در ایران، از سال ۱۹۶۱ تا ۲۰۱۳م

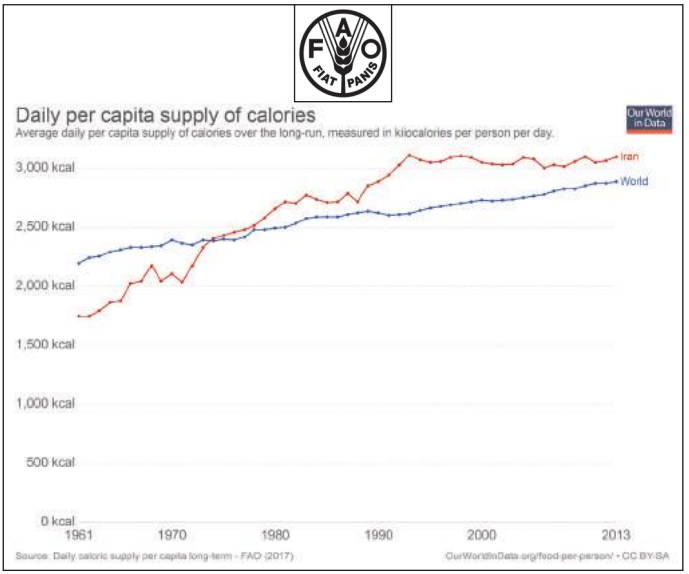
منبع: سازمان جهانی غذا و کشاورزی

ششم | افزایش سرانهٔ کالری روزانهٔ عرضه‌شده در ایران در قیاس با متوسط جهانی

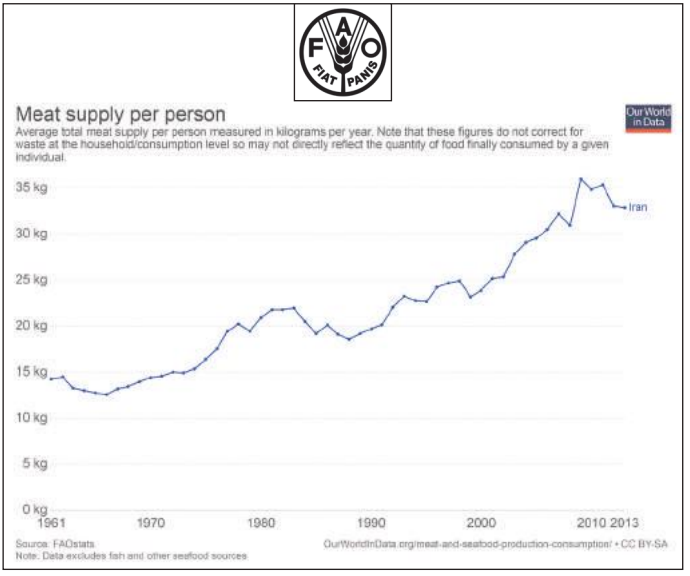
تصویر ۴۹

سرانهٔ عرضهٔ روزانهٔ کالری ایران در مقایسه با جهان، از سال ۱۹۶۱ تا ۲۰۱۳م

منبع: سازمان جهانی غذا و کشاورزی

هفتم | رشد بیش از ۱/۵برابری سرانهٔ تأمین گوشت به‌ازای هر شخص

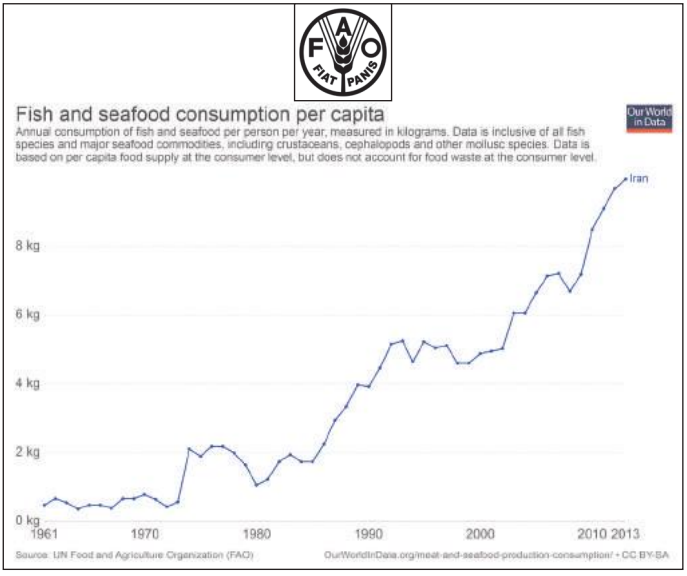
تصویر ۵۰

تأمین گوشت برای هر فرد در ایران، ازسال ۱۹۶۱ تا ۲۰۱۳م

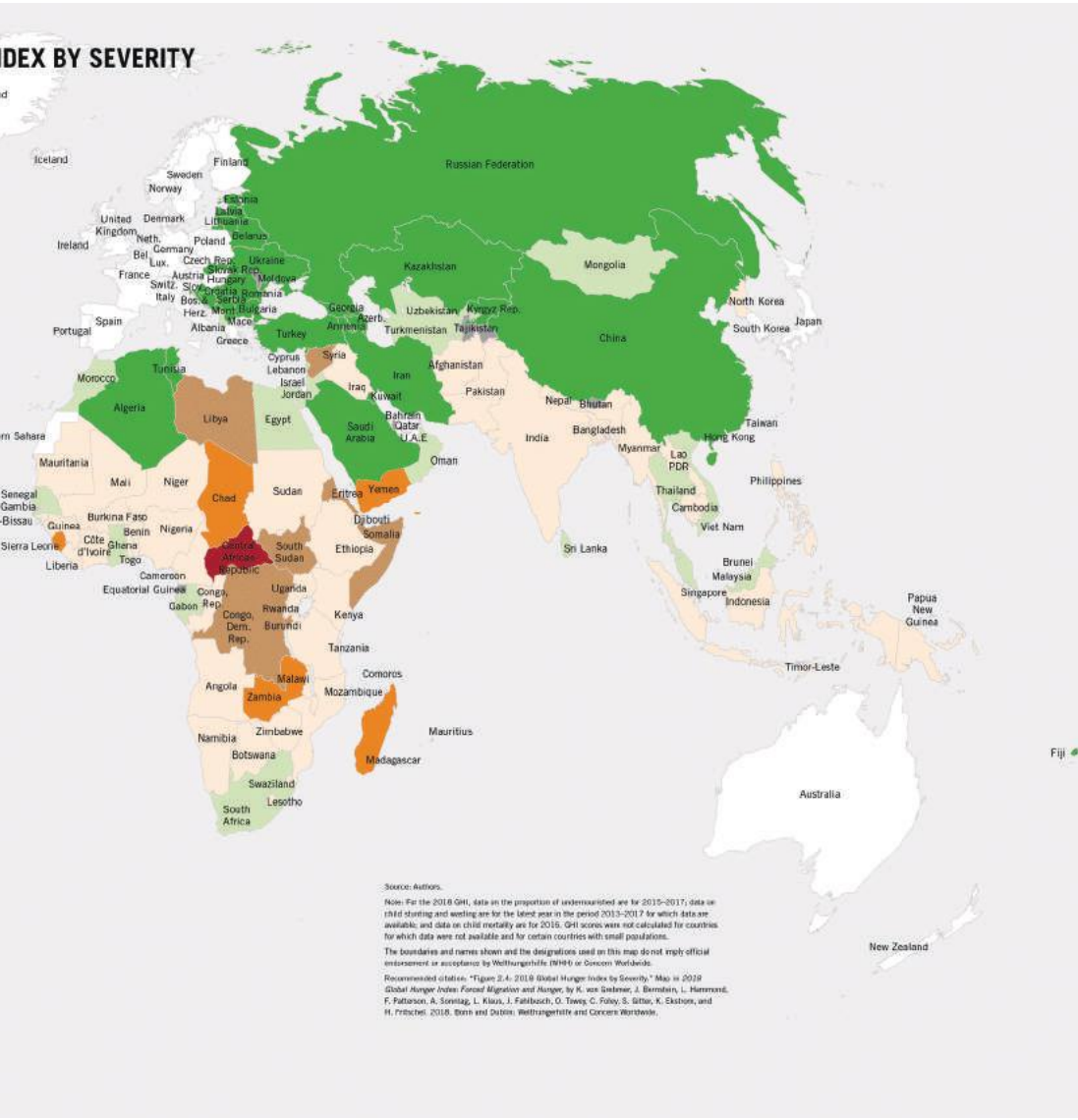
منبع: سازمان جهانی غذا و کشاورزی

هشتم | رشد ۵برابری سرانهٔ مصرف ماهی و غذاهای دریایی

تصویر ۵۱
سرانهٔ مصرف ماهی و غذاهای دریایی در ایران، از سال ۱۹۶۱ تا ۲۰۱۳م
منبع: سازمان جهانی غذا و کشاورزی

Source: Authors.

Note: For the 2018 GHI, data on the proportion of undernourished are for 2015–2017; data on child stunting and wasting are for the latest year in the period 2013–2017 for which data are available; and data on child mortality are for 2016. GHI scores were not calculated for countries for which data were not available and for certain countries with small populations.

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply official endorsement or acceptance by Welthungerhilfe (WHH) or Concern Worldwide.

Recommended citation: "Figure 2.4: 2018 Global Hunger Index by Severity." Map in *2018 Global Hunger Index: Forced Migration and Hunger*, by K. von Grebmer, J. Bernstein, L. Hammond, F. Patterson, A. Sonntag, L. Klaus, J. Fahlbusch, O. Towey, C. Foley, S. Gitter, K. Ekstrom, and H. Fritschel. 2018. Bonn and Dublin: Welthungerhilfe and Concern Worldwide.

نهم | روند کاهشی شاخص جهانی گرسنگی در ایران و مقدار پایین آن نسبت به کشورهای منطقه و جهان

نکته: هرچه کشورها به رنگ سبز نزدیک‌تر باشند، شاخص گرسنگی در آن‌ها پایین‌تر است.

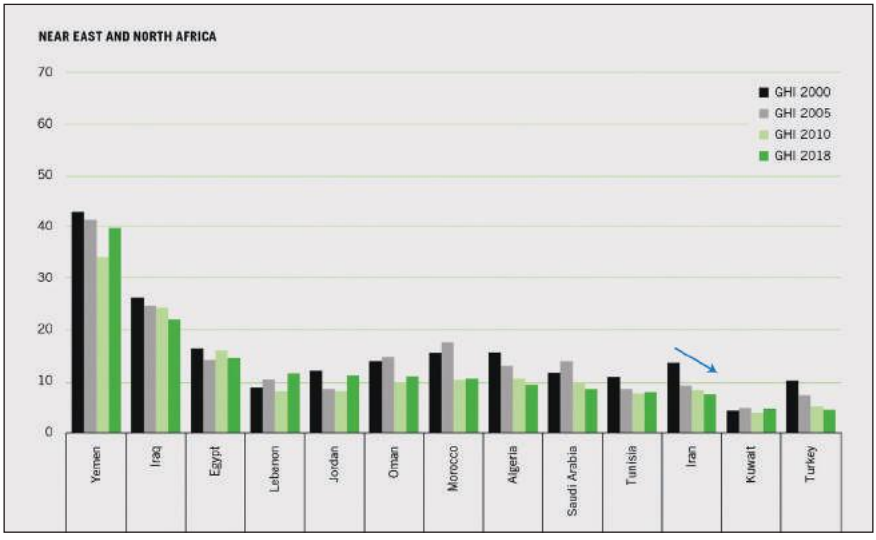

تصویر ۵۲

ایران در زمرهٔ کشورهای پایین شاخص جهانی گرسنگی

منبع: گزارش شاخص جهانی گرسنگی در سال ۲۰۱۸م

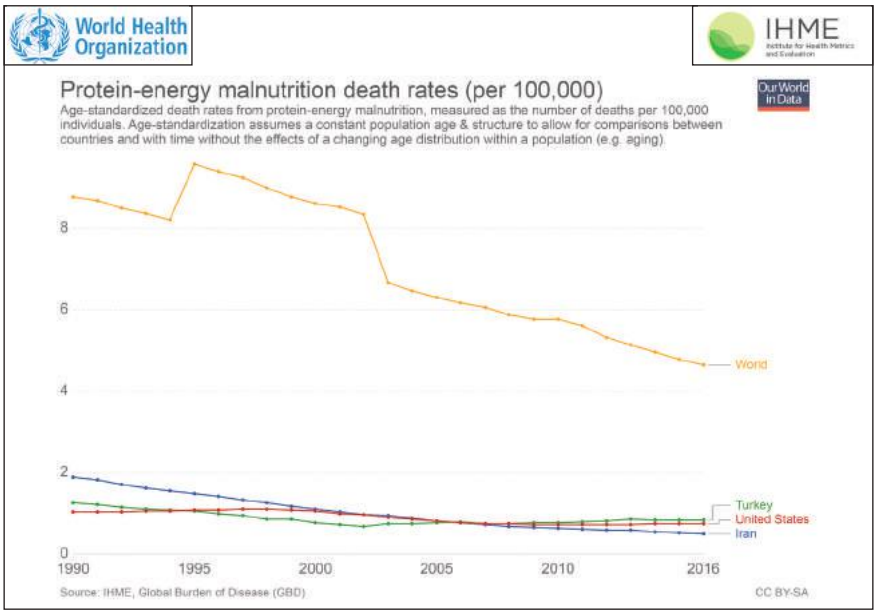

تصویـــر ۵۳

روند کاهشی شاخص جهانی گرسنگی در ایران، از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۸م

منبع: گزارش شاخص جهانی گرسنگی در سال ۲۰۱۸م

دهم | کاهش مرگ‌ومیر بر اثر سوءتغذیه در ایران و مقدار پایین‌تر آن نسبت به کل دنیا، آمریکا و ترکیه

تصویر ۵۴

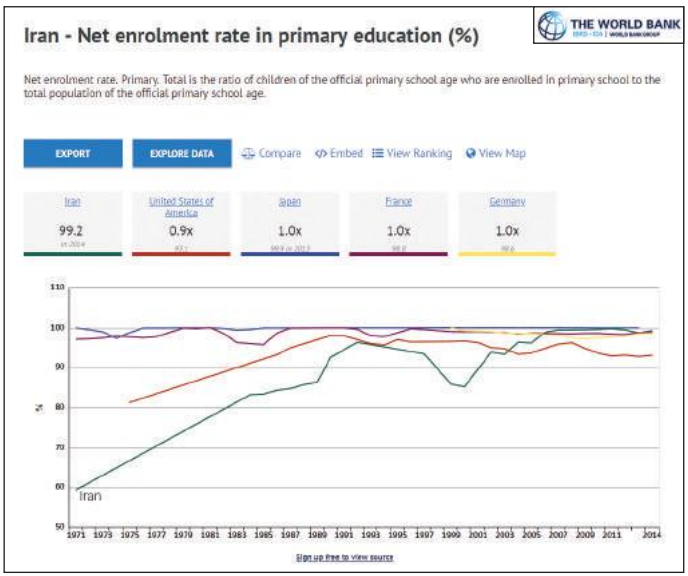
نرخ مرگ‌ومیر بر اثر سوءتغذیهٔ ناشی از فقر پروتئین، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: موسسهٔ جهانی آمار و ارزیابی سلامت

۲

آمـوزش منـاســب

اول | رشد ۱/۵برابری نرخ تحصیلات ابتدایی در ایران

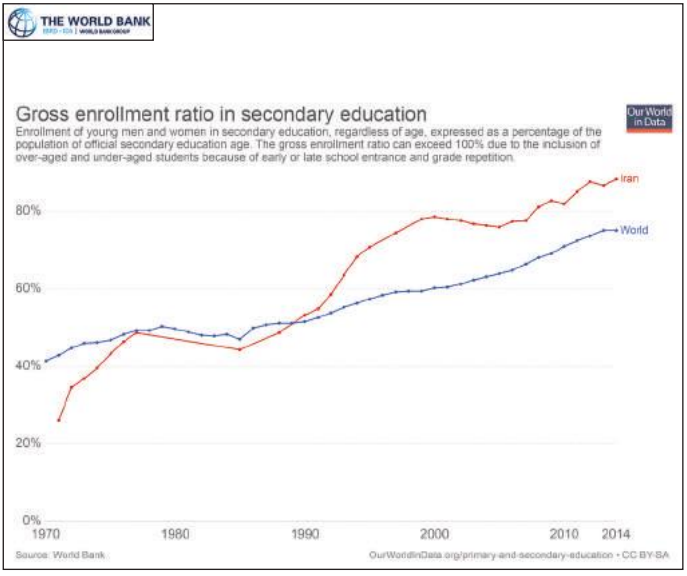
تصـویـــر ۵۵

نرخ ۹۹/۲ درصدی تحصیلات ابتدایی در ایران، از سال ۱۹۷۱ تا ۲۰۱۴م

منبع: بانک جهانی

دوم | رشد ۲برابری آموزش متوسطه در ایران

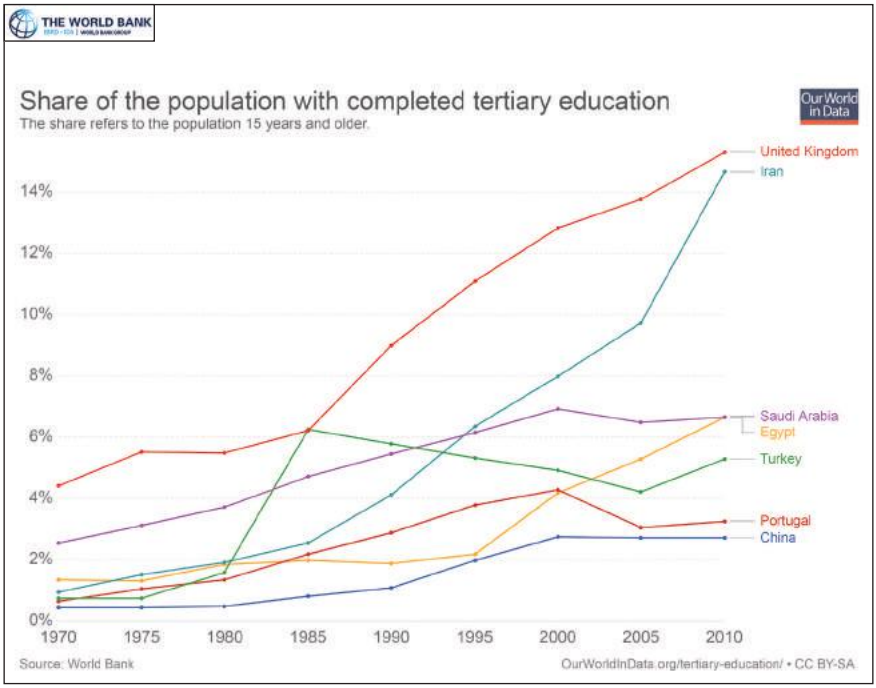

تصویر ۵۶

نرخ ۸۸/۴ درصدی تحصیلات متوسطه در ایران، از سال ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۴م

منبع: بانک جهانی

سوم | رشد ۱۰برابری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ایران و مقایسهٔ آن با دیگر کشورهای دنیا

تصویر ۵۷

نرخ فارغ‌التحصیلان دانشگاهیِ ایران در مقایسه با تعدادی از کشورهای دنیا، از سال ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۰م

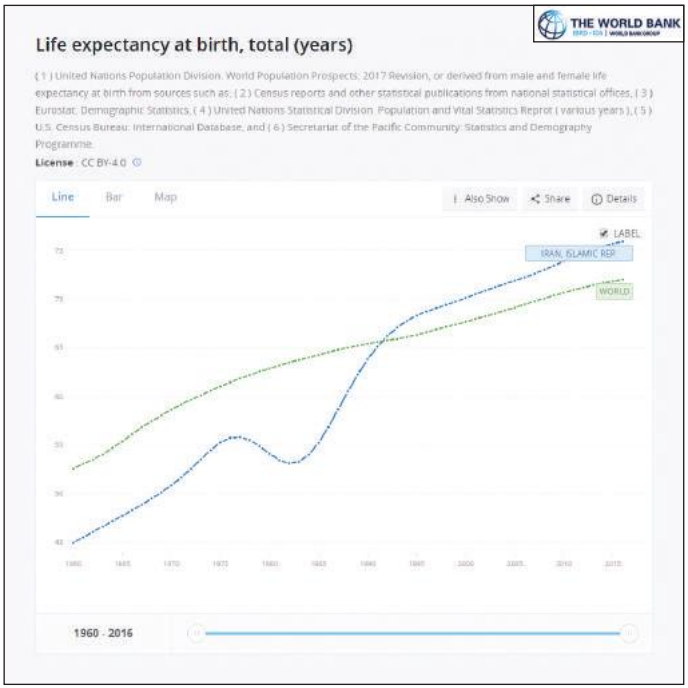
منبع: بانک جهانی

۳

بهـــــداشت

اول | افزایش شاخص امید به زندگی از ۵۰ سال به ۷۵ سال

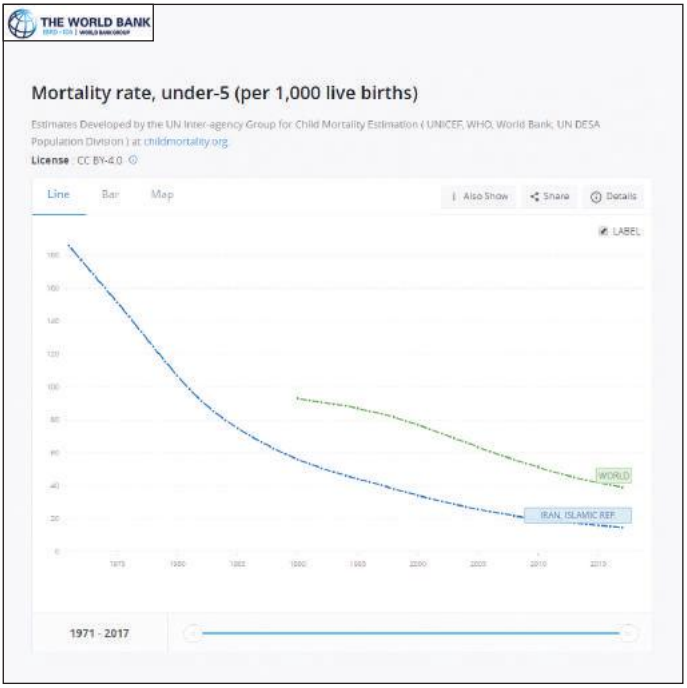
امیـد بـه زندگـی یک شـاخص آمـاری اسـت کـه پیش‌بینی می‌کند متوسـط طولِ‌عمـر در یـک جامعـه چـه خواهـد بـود یـا به‌عبارتِ‌دیگـر هـر عضـوی از آن جامعـه چنـد سـال می‌توانـد توقـع حیـات داشـته باشـد. هرچـه شـاخص‌های بهداشـتی و نیـز درمانـی بهبـود یابـد، امیـد بـه زندگـی افزایش خواهـد یافت.

تصویـــر ۵۸
نمودار تغییرات نرخ امید به زندگی در ایران، از سال ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۷م
منبع: بانک جهانی

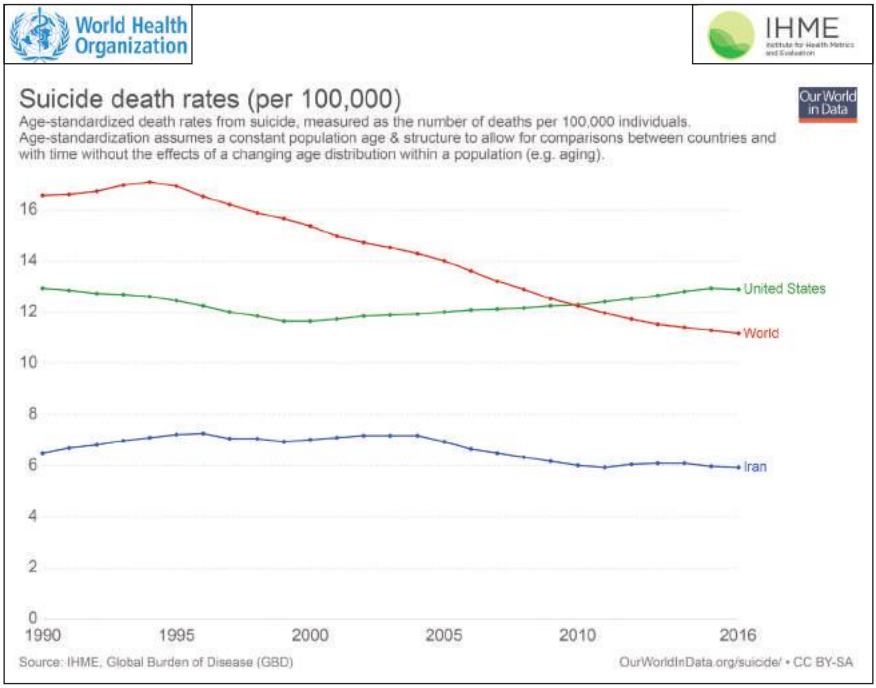

دوم | کاهش مرگ‌ومیر کودکان از ۱۲۰ فوت به ۱۵ فوت در هر ۱۰۰۰ نفر

تصویـــر ۵۹
میزان مرگ‌ومیر کودکانِ زیر ۵ سال در ایران در جامعهٔ آماری ۱۰۰۰نفری
منبع: بانک جهانی

سوم | کاهش نرخ خودکشی

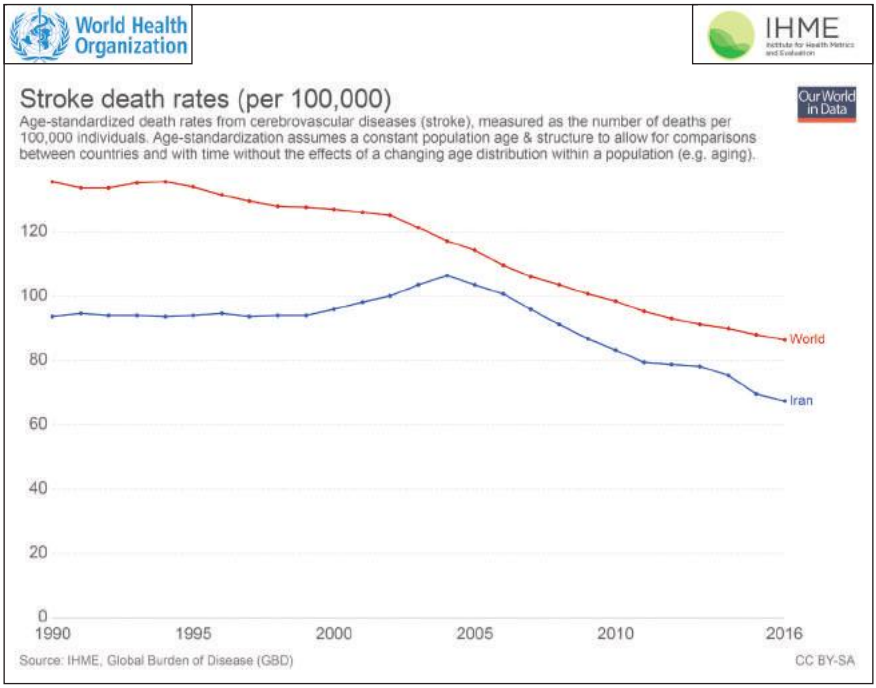

تصویـــر ۶۰

نمودار آمار خودکشی در ایران و آمریکا و متوسط جهانی، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: مؤسسهٔ جهانی آمار و ارزیابی سلامت

چهارم | کاهش سکته مغزی

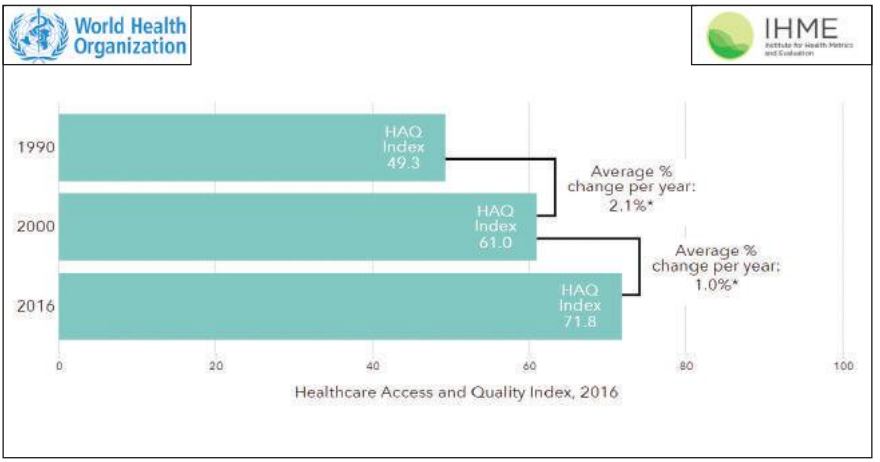
تصویر ۶۱

نمودار مرگ‌ومیر براثر سکتهٔ مغزی در ایران و مقایسهٔ آن با دنیا، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: مؤسسهٔ جهانی آمار و ارزیابی سلامت

پنجم | افزایش شاخص کیفیت دسترسی به بهداشت و درمان (HAQ)

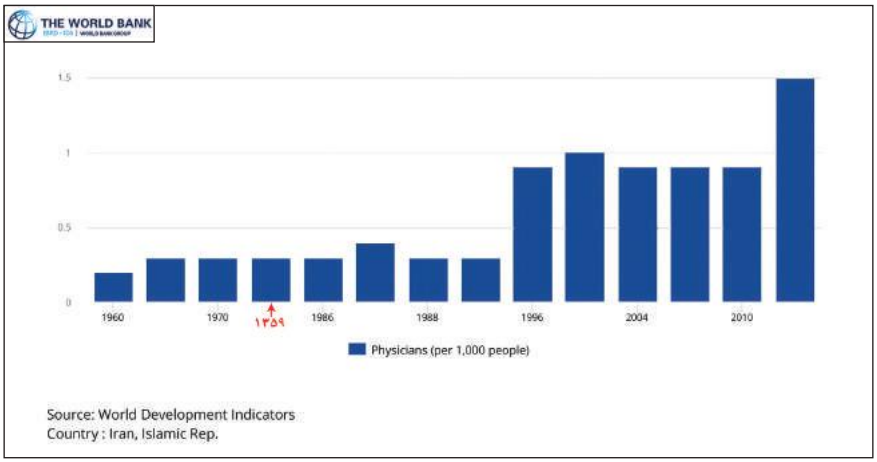
تصویر ۶۲

روند تغییرات میزان کیفیت دسترسی به بهداشت و درمان در ایران (HAQ)، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: مؤسسهٔ جهانی آمار و ارزیابی سلامت

شـــشم | افزایـــش ۶برابری تعداد پزشـــکان

تصـویـــر ۶۳

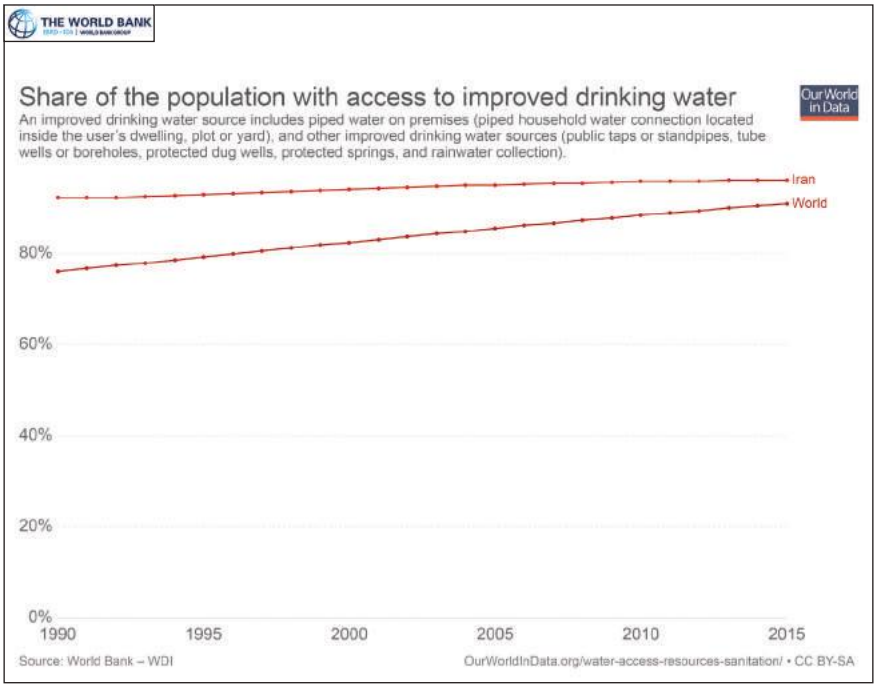
نمودار تعداد پزشکان به‌ازای هر ۱۰۰۰ نفر در ایران، از سال ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۰م

منبع: بانک جهانی

۴

دســـترسی به آب

اول | دسترسی ۹۶درصدی مردم به آب سالم آشامیدنی در ایران

تصـویـــر ۶۴

درصد افراد کشور ایران که به آب سالم دسترسی دارند، در مقایسه با متوسط جهانی، در سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۵م

منبع: بانک جهانی

دوم | دسترسی ۵۱درصد مردم و ۳۰درصد روستاییان به آب سالم آشامیدنی در زمان پهلوی

PACIFIC INSTITUTE

DATA TABLE 3 *continued*

Fraction of Population with Access to Improved Drinking Water

Region and Country	URBAN										RURAL										TOTAL									
	1970	1975	1980	1985	1990	1994	2000	2002	2004	2005	2008	1970	1975	1980	1985	1990	1994	2000	2002	2004	2005	2008	1970	1975	1980	1985	1990	1994	2000	2002	2004	2005	2008
China					87	93	94	92	93	98	98					68	89	66	68	67	78	82					73	90	75	77	77	86	89
Cyprus	100	94		100	100		100	100	100	100	100							100	100	100	100	100							100	100	100	100	100
East Timor								73	77	80	86								51	56	57	63								52	58	63	69
Gaza Strip									94	91	91									88	91	91									92	91	91
Georgia								90	96	99	100								61	67	92	96								76	82	96	98
Hong Kong			100		100									95		96										100						
India	60	80	77	76	86	85	92	96	95	95	96	6	18	31	50	69	79	86	82	83	81	84	17	31	42	56	73	81	88	86	86	85	88
Indonesia	10	41	35	43	35	78	91	89	87	90	89	1	4	19	36	33	54	65	69	69	70	71	3	11	23	38	34	62	76	78	77	80	80
Iran	68	76	82		100	89	99	98	99	98	98	11	30	50		75	77	89	83	84			35	51	66		89	83	95	93	94		
Iraq	83	100		100	93		96	97	97	93	91	7	11	54	54	41		48	50	50	53	55	51	66		86	78	44	85	81	81	80	79
Israel								100	100	100	100							100	100	100	100	100							100	100	100	100	100
Japan								100	100	100	100								100	100	100	100								100	100	100	100
Jordan	98		100	100	100		100	91	99	98	98	59		65	88	97		84	91	91	91	91	77		86	96	99	89	96	91	97	96	96
Kazakhstan								98	96	97	99	99							82	72	73	91	90							91	86	86	96	95
Korea								100	100	100	100	100							100	100	100	100	100							100	100	100	100	100

تصویر ۶۵

برخورداری از آب آشامیدنی سالم در ایران، قبل از انقلاب

منبع: مؤسسهٔ پاسیفیک

سوم | جایگاه هفتم ایران در رتبه‌بندی ارزان‌ترین آب آشامیدنی دنیا

تصویر ۶۶
رتبه‌بندی قیمت آب بر اساس گران‌ترین قیمت آب در کشورها

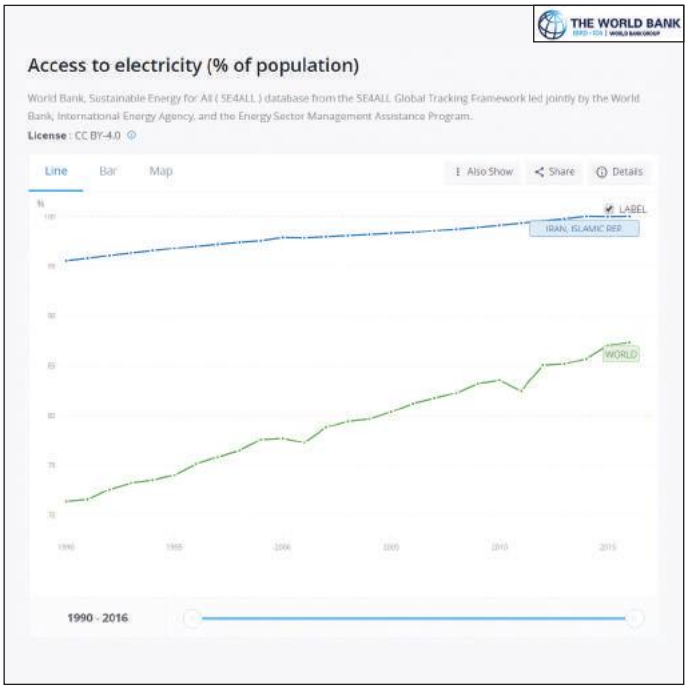
چهارم | عملکرد در حوزۀ آب‌رسانی شهری و روستایی

با استناد به آمار منتشرشده از سوی مرکز ملی آمار، در سال ۱۳۵۷ میزان تولید آب ۱/۵میلیارد مترمکعب و تعداد انشعاب آب ۲/۷میلیون بوده است. تعداد مشترکان آب سالم و بهداشتی در آن سال، ۲/۷ میلیون رشته بوده که تا سال ۱۳۹۵ به ۱۲/۵میلیون رشته افزایش یافته است. تعداد شهرهای تحت‌پوشش آب شهری از ۴۵ شهر در سال ۱۳۵۷ به ۱۱۱۳ شهر درحال‌حاضر افزایش یافته و آب‌رسانی به روستاها از ۱۲۰۰۰ روستا در سال ۱۳۵۷ به ۳۳۲۹۷ روستا در سال ۱۳۹۱ رسیده است.

در طول حاکمیت رژیم پهلوی، یکی از معضلات مناطق روستاییِ کشورمان، دسترسی‌نداشتن به آب سالم و بهداشتی بود؛ به‌طوری‌که بر اساس آمارهای مرکز آمار ایران، در سال ۱۳۵۵، از حدود ۲/۹میلیون واحد مسکونیِ روستایی، در حدود ۲/۳میلیون یا به‌عبارتی ۷۹درصد از جمعیت روستایی، فاقد تأسیسات لوله‌کشی لازم بوده‌اند.

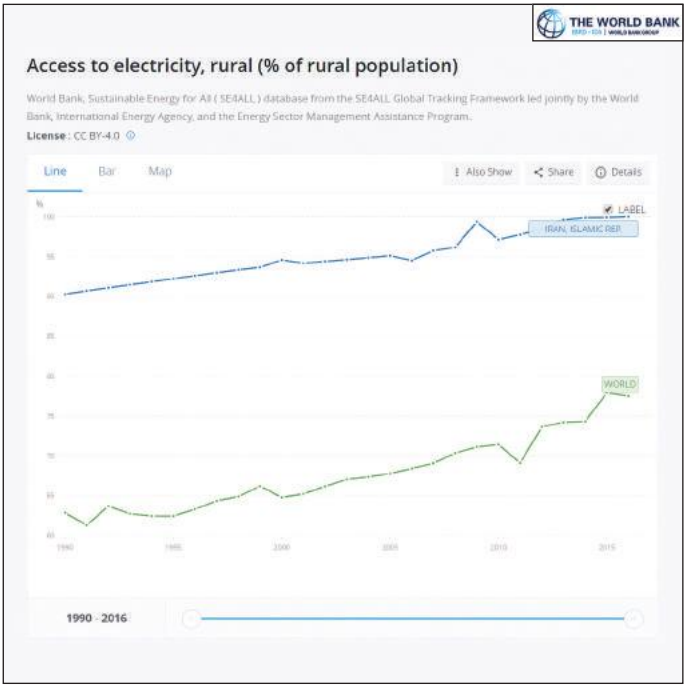
اول | دسترسی ۱۰۰درصـــــدیِ کل مردم به برق

تصـویـــر ۶۷
دسترسی کل مردم به
برق بعد از سال ۱۹۹۰
منبع: بانک جهانی

دوم | دسترسی ۱۰۰ درصدی روستاییان به برق درحال‌حـــاضر، در مقایسه با دسترسی ۱۶درصدی آنان به برق در زمان پهلوی

تصـویـــر ۶۸
دسترسی مردم مناطق روستایی به برق، بعد از سال ۱۹۹۰م
منبع: بانک جهانی

THE WORLD BANK

Table 5: Home ownership, household appliances, and access to services, 1977-2004

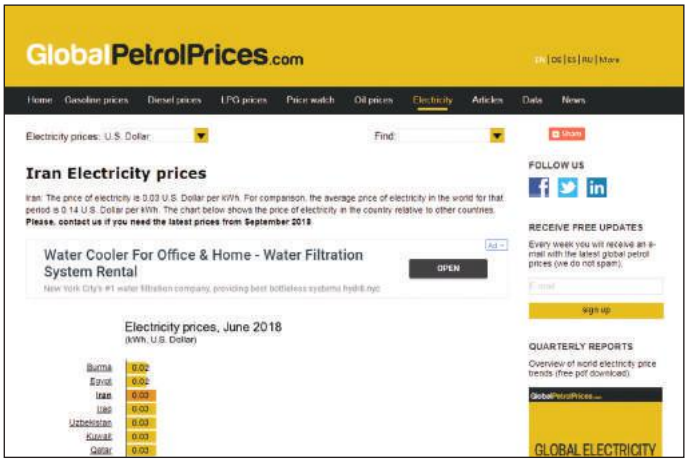
Year	Home owner	Living area	TV	Car	Phone	Washing machine	Refrig-ator	Gas stove	Elect-ricity	Water	Natural gas
Urban											
1977	–	–	22.6	5.9	–	2.4	36.5	40.1	–	–	–
1984	71.3	20.1	79.0	17.2	21.3	32.3	90.7	84.5	99.5	96.2	8.5
1989	73.6	17.9	83.9	17.2	27.4	38.4	92.4	88.7	99.6	96.0	16.7
1994	74.2	25.0	93.5	17.1	42.4	48.4	95.1	93.0	99.7	97.9	42.0
1999	74.2	26.4	95.3	17.4	53.7	52.4	97.0	95.6	98.9	99.9	60.0
2004	68.3	28.3	97.5	25.8	81.2	64.3	98.5	97.9	100.0	99.1	80.1
Rural											
1977	–	–	3.2	1.4	0.4	–	7.6	–	16.2	11.7	–
1984	89.4	–	25.6	2.8	–	–	35.5	45.5	57.1	43.9	0.2
1989	89.7	–	42.8	3.6	–	–	51.7	58.8	71.2	56.9	0.9
1994	87.6	16.3	68.1	4.2	6.0	12.3	69.0	72.6	83.6	72.2	2.3
1999	86.8	18.2	77.9	5.1	16.0	15.7	81.8	80.0	82.4	94.5	2.9
2004	86.0	21.3	89.1	9.3	49.4	23.4	92.4	89.5	98.3	89.0	14.1

تصویر ۶۹

گزارش بانک جهانی مبنی‌بر دسترسی ۱۶.۲درصدی روستاییان ایران به برق در اوایل انقلاب

سوم | جایگاه سوم ایران در رتبه‌بندی ارزان‌ترین کشورهای دنیا از نظر قیمت برق

تصویر ۷۰

رتبه‌بندی قیمت برق مصرفی در کشورهای دنیا، در سال ۲۰۱۸م

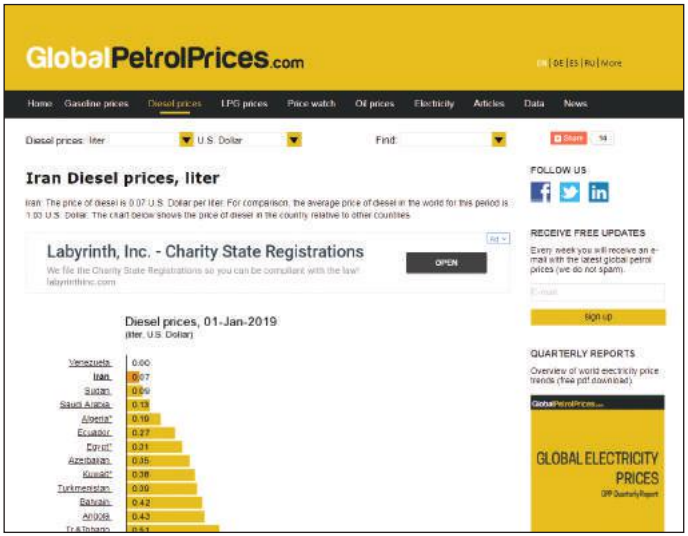
۶

دسترسی به سوخت

اول | توسعهٔ شبکهٔ گازرسانی

ضعف در خدمت‌رسانی به مردم در دوران پهلوی به‌حدی بود که فقط پنج شهر و یک روستا گازرسانی شده بود و تنها ۵۱هزار خانوار تحت پوشش گاز طبیعی قرار داشتند. با سپری‌شدن ۴۰ سال از ظهور انقلاب اسلامی، هم‌اکنون ۱۰۸۵ شهر و ۲۳۲۰۶ روستا با جمعیتی نزدیک به ۲۰میلیون خانوار، به شبکهٔ عظیم گازرسانی متصل شده‌اند.

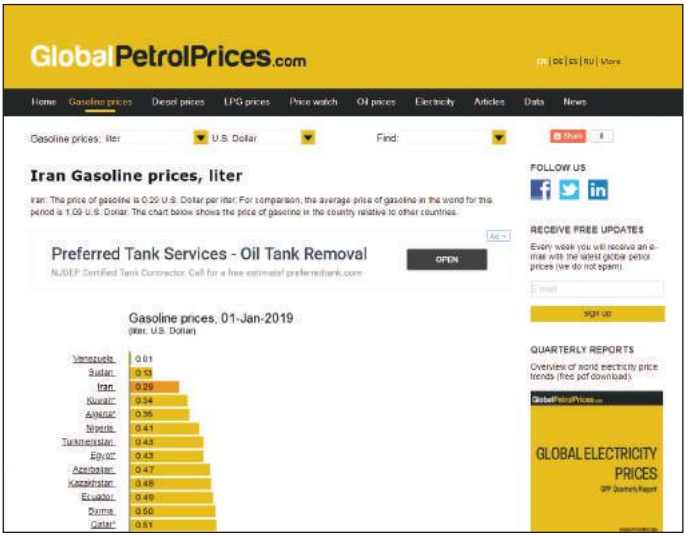
دوم | جایگاه دوم ایران در رتبه‌بندی ارزان‌ترین کشورهای دنیا در قیمت بنزین

تصویر ۷۱
رتبه‌بندی ارزان‌ترین کشورهای دنیا در قیمت بنزین، در سال ۲۰۱۸م

سوم | جایگاه سوم ایران در رتبه‌بندی ارزان‌ترین کشورهای دنیا در قیمت گازوئیل

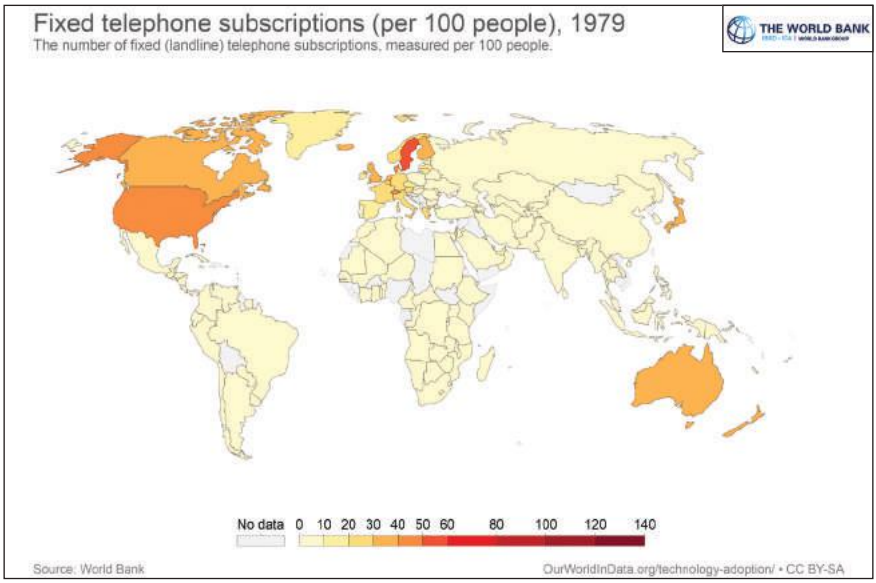

تصویـــر ۷۲
رتبه‌بندی ارزان‌ترین کشورهای دنیا در قیمت گازوئیل، در سال ۲۰۱۸م

۱۱

دســـترسی به وسایل ارتباطی

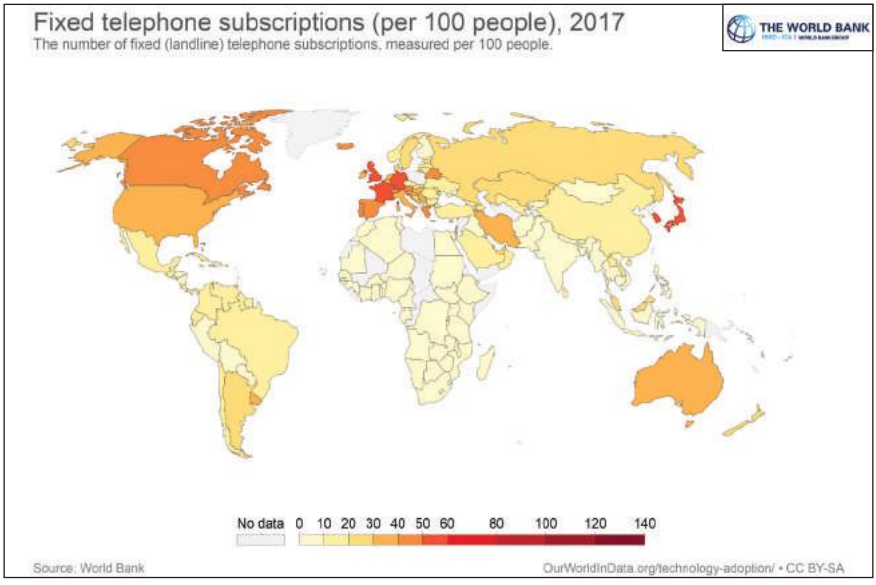
اول | رشد بیش از ۱۶ برابری مشترکین تلفن ثابت

تصویـــر ۷۳/۱

تعداد اشتراک‌های تلفن ثابت به‌ازای هر ۱۰۰ نفر در سال ۱۹۷۹م

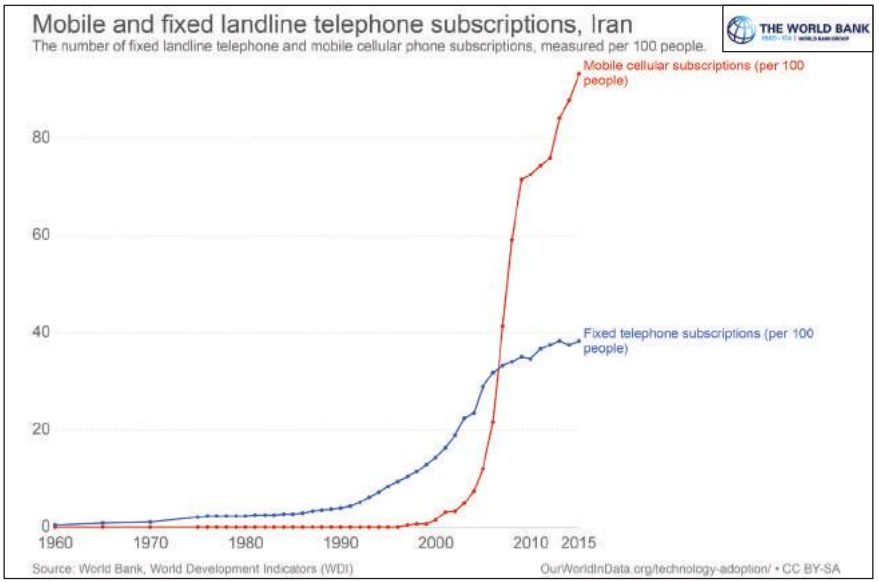

تصویـــر ۷۳/۲

تعداد اشتراک‌های تلفن ثابت به‌ازای هر ۱۰۰ نفر در سال ۲۰۱۵م

دوم | استفادهٔ ۹۰درصدی مردم از تلفن همراه

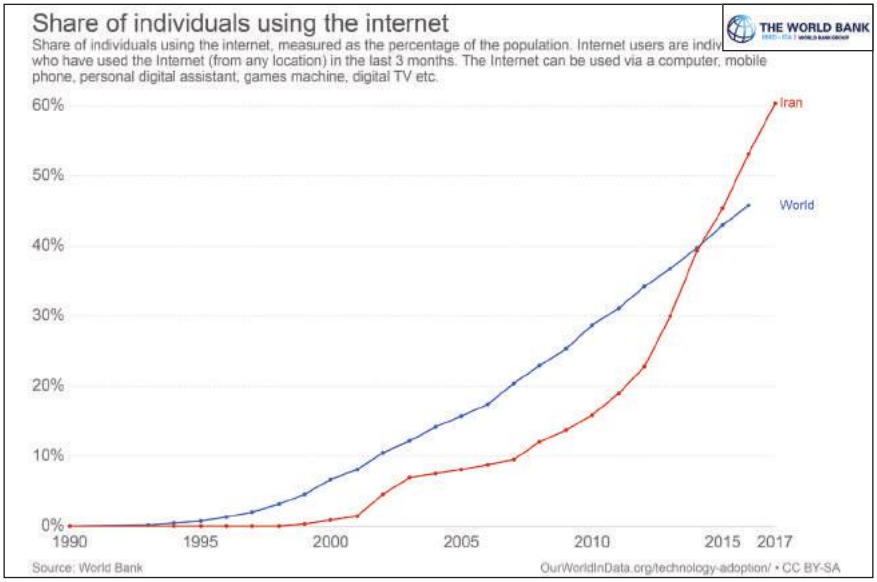
تصویر ۷۴

مقایسهٔ روند رشد اشتراک‌های تلفن ثابت و همراه در ایران، از سال۱۹۶۰ تا ۲۰۱۵م

منبع: بانک جهانی

سوم | استفادهٔ ۶۰درصدی مردم از اینترنت

تصویر ۷۵

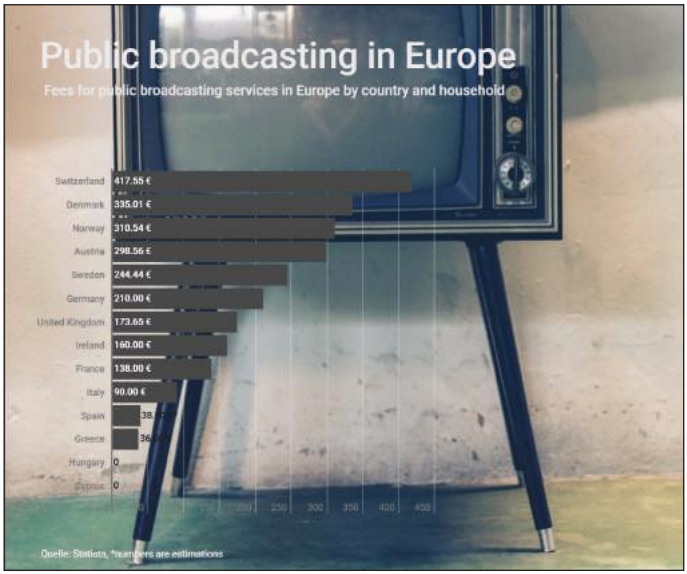
مقایسهٔ رشد استفاده از اینترنت در ایران و جهان، در سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۵

منبع: بانک جهانی

چهارم | دسترسی رایگان به تلویزیون

بـر اسـاس اطلاعـات منتشرشـده توسـط مرکـز آمـار ایـران، ۹۹.۶درصـد خانوارهـای شـهری و ۹۸.۶درصـد خانوارهـای روسـتایی، در سـال ۱۳۹۴، در خانـهٔ خـود از تلویزیـون اسـتفاده می‌کردنـد.

دسترسـی رایـگان بـه رادیـو و تلویزیـون در تعـداد زیـادی از کشـورهای دنیـا وجـود نـدارد؛ به‌طـور مثـال در کشـور سـوئیس، هـر خانـوار ثبت‌شـده، بایـد سـالانه ۴۱۷ یـورو بابـت حـق اشـتراک رسـانه پرداخـت کنـد.

تصـویـــر ۷۶
هزینهٔ اشتراک سالانهٔ تلویزیون در برخی از کشور های اروپایی

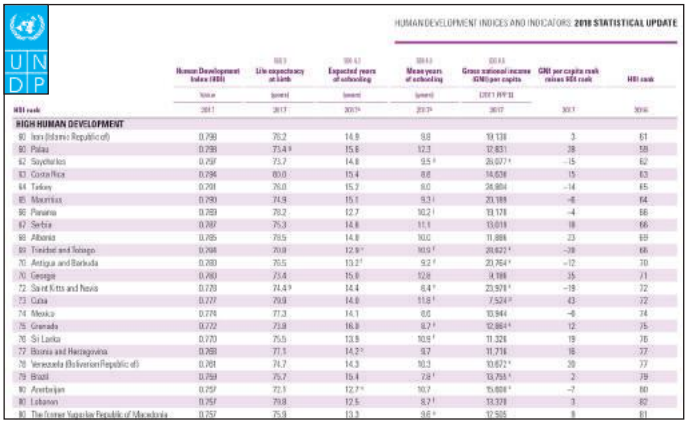

PRESSTV
www.presstv.ir
facebook.com/presstv
twitter.com/presstv
PRESSTV

۱

شاخصـــهٔ توســـعهٔ انســـانی

اول | ارتقای ۶۰پله‌ای ایران در دنیا، در ۴۰ سال گذشته

HUMAN DEVELOPMENT INDICES AND INDICATORS: 2018 STATISTICAL UPDATE

HDI rank	Human Development Index (HDI) Value 2017	Life expectancy at birth (years) 2017	Expected years of schooling (years) 2017a	Mean years of schooling (years) 2017a	Gross national income (GNI) per capita (2011 PPP $) 2017	GNI per capita rank minus HDI rank 2017	HDI rank 2016
HIGH HUMAN DEVELOPMENT							
60 Iran (Islamic Republic of)	0.798	76.2	14.8	8.8	19 136	3	61
60 Palau	0.798	73.4 b	15.6	12.3	12 831	28	59
62 Seychelles	0.797	73.7	14.8	9.5 c	26 677 c	-15	62
63 Costa Rica	0.794	80.0	15.4	8.6	14 638	15	63
64 Turkey	0.791	76.0	15.2	8.0	26 904	-14	65
65 Mauritius	0.790	74.9	15.1	9.3 c	21 189	-6	64
66 Panama	0.788	78.2	12.7	10.2 c	19 178	-4	66
67 Serbia	0.787	75.3	14.8	11.1	13 018	18	66
68 Albania	0.785	78.5	14.8	10.0	11 888	23	69
69 Trinidad and Tobago	0.784	70.8	12.9 c	10.9 c	28 622 c	-28	66
70 Antigua and Barbuda	0.783	76.5	13.2 c	9.2 c	20 764 c	-12	70
70 Georgia	0.783	73.4	15.0	12.6	9 198	15	71
72 Saint Kitts and Nevis	0.779	74.4 b	14.4	8.4 c	23 976 c	-19	72
73 Cuba	0.777	79.0	14.0	11.8 c	7 524 c	43	72
74 Mexico	0.774	77.3	14.1	8.6	16 944	-6	74
75 Grenada	0.772	73.8	16.8	8.7 c	12 864 c	12	75
76 Sri Lanka	0.770	75.5	13.8	10.9 c	11 326	19	76
77 Bosnia and Herzegovina	0.769	77.1	14.2 c	9.7	11 716	16	77
78 Venezuela (Bolivarian Republic of)	0.761	74.7	14.3	10.3	10 672 c	20	77
79 Brazil	0.759	75.7	15.4	7.8 c	13 755 c	2	79
80 Azerbaijan	0.757	72.1	12.7 c	10.7	15 806 c	-7	80
80 Lebanon	0.757	79.8	12.5	8.7 c	13 378	3	82
80 The former Yugoslav Republic of Macedonia	0.757	75.8	13.3	8.6 c	12 505	8	81

تصویـــر ۷۷/۱
رتبهٔ ۶۰ ایران در شاخص توسعهٔ انسانی درسال ۲۰۱۷م و رتبهٔ اول ایران در میان کشورهای با توسعهٔ انسانی بالا، بر اساس گزارش توسعهٔ انسانی سال ۲۰۱۸م
منبع: دفتر برنامهٔ توسعهٔ سازمان ملل متحد

Human Development Index trends, 1980–2011

HDI rank	Human Development Index (HDI) Value 1980	1990	2000	2005	2010	2011	HDI rank 2011	2010–2011	Average annual HDI growth (%) 1980–2011	1980–2011	2000–2011
58 Panama	0.623	0.660	0.718	0.740	0.760	0.765	58	1	0.65	0.73	0.62
59 Serbia	..	..	0.719	0.744	0.761	0.764	59	-2	..	..	0.58
59 Antigua and Barbuda	..	..	..	..	..	0.764	59	1	..	..	..
61 Malaysia	0.559	0.631	0.705	0.738	0.752	0.761	61	3	1.00	0.80	0.69
62 Trinidad and Tobago	0.633	0.676	0.707	0.738	0.755	0.759	62	1	0.40	0.56	0.54
63 Kuwait	0.688	0.712	0.754	0.752	0.757	0.758	63	-1	0.32	0.31	0.07
64 Libya	..	..	..	0.791	0.773	0.753	-5	-10	..	..	..
65 Belarus	..	..	..	0.725	0.746	0.751	64	0	..	..	..
66 Russian Federation	..	..	0.697	0.725	0.747	0.751	65	0	..	..	0.61
67 Grenada	..	..	..	..	..	0.748	66	0	..	..	..
68 Kazakhstan	..	..	0.657	0.714	0.733	0.743	67	1	..	..	1.15
69 Costa Rica	0.614	0.696	0.703	0.729	0.738	0.743	68	-1	0.63	0.60	0.51
70 Albania	..	0.668	0.695	0.721	0.734	0.737	69	-1	..	0.57	0.61
71 Lebanon	..	..	..	0.711	0.733	0.737	70	-1	..	..	..
72 Saint Kitts and Nevis	..	..	..	..	..	0.735	70	0	..	..	..
73 Venezuela, Bolivarian Republic of	0.623	0.629	0.656	0.692	0.722	0.726	71	0	0.54	0.49	0.94
74 Bosnia and Herzegovina	..	..	..	0.717	0.730	0.733	72	0	..	..	..
75 Georgia	..	..	..	0.707	0.724	0.733	73	0	..	..	..
76 Ukraine	..	0.707	0.669	0.712	0.720	0.725	74	-3	..	0.15	0.28
77 Mauritius	0.549	0.618	0.672	0.705	0.722	0.725	75	1	0.93	0.78	0.73
78 Former Yugoslav Republic of Macedonia	..	..	..	0.708	0.725	0.729	76	-2	..	..	..
79 Jamaica	0.607	0.637	0.680	0.702	0.724	0.728	77	-2	0.58	0.64	0.62
80 Peru	0.574	0.612	0.674	0.697	0.714	0.725	78	-1	0.75	0.81	0.87
81 Dominica	..	..	0.689	0.709	0.722	0.723	79	-1	..	..	0.33
82 Saint Lucia	..	..	..	..	..	0.723	79	0	..	..	..
83 Ecuador	0.569	0.635	0.668	0.695	0.715	0.718	80	0	0.64	0.58	0.69
84 Brazil	0.549	0.610	0.665	0.692	0.709	0.715	81	1	0.80	0.86	0.89
85 Saint Vincent and the Grenadines	..	..	..	..	..	0.715	82	-1	..	..	..
86 Armenia	..	..	0.643	0.680	0.712	0.714	83	0	..	..	0.89
87 Colombia	0.550	0.594	0.652	0.675	0.702	0.711	84	1	0.83	0.85	0.77
88 Iran, Islamic Republic of	0.432	0.534	0.638	0.671	0.703	0.707	85	-1	1.51	1.35	0.97

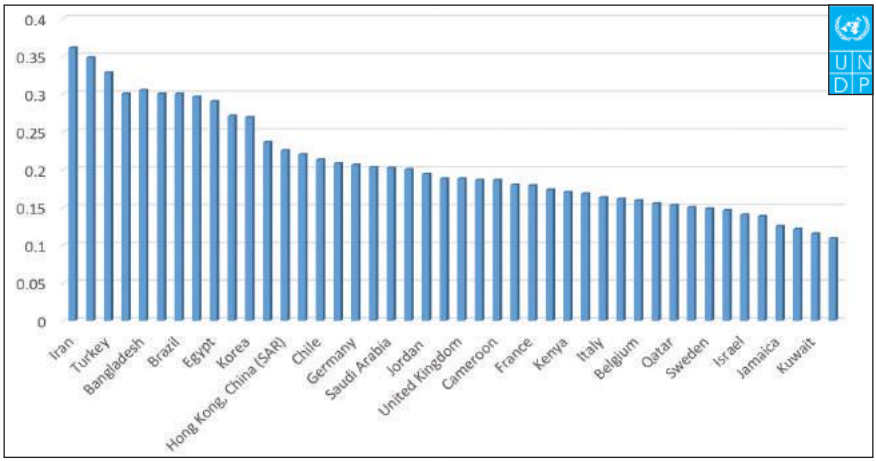
تصویـــر ۷۷/۲
رتبهٔ حدود ۱۲۰ ایران در شاخص توسعهٔ انسانی در سال ۱۹۸۰م و قرارداشتن در ردهٔ کشورهای با توسعهٔ انسانی پایین، بر اساس گزارش توسعهٔ انسانی سال ۲۰۱۱م
منبع: دفتر برنامهٔ توسعهٔ سازمان ملل متحد

دوم | رتبهٔ اول ایران در رشد شاخص توسعهٔ انسانی در ۴۰ سال گذشته

تصویر ۷۸

رتبه‌بندی کشورهای دنیا بر اساس رشد شاخص توسعهٔ انسانی، از سال ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۷م
محاسبه‌شده بر اساس گزارش‌های توسعهٔ انسانی در سال ۲۰۱۱ و ۲۰۱۸م

فصل چهارم

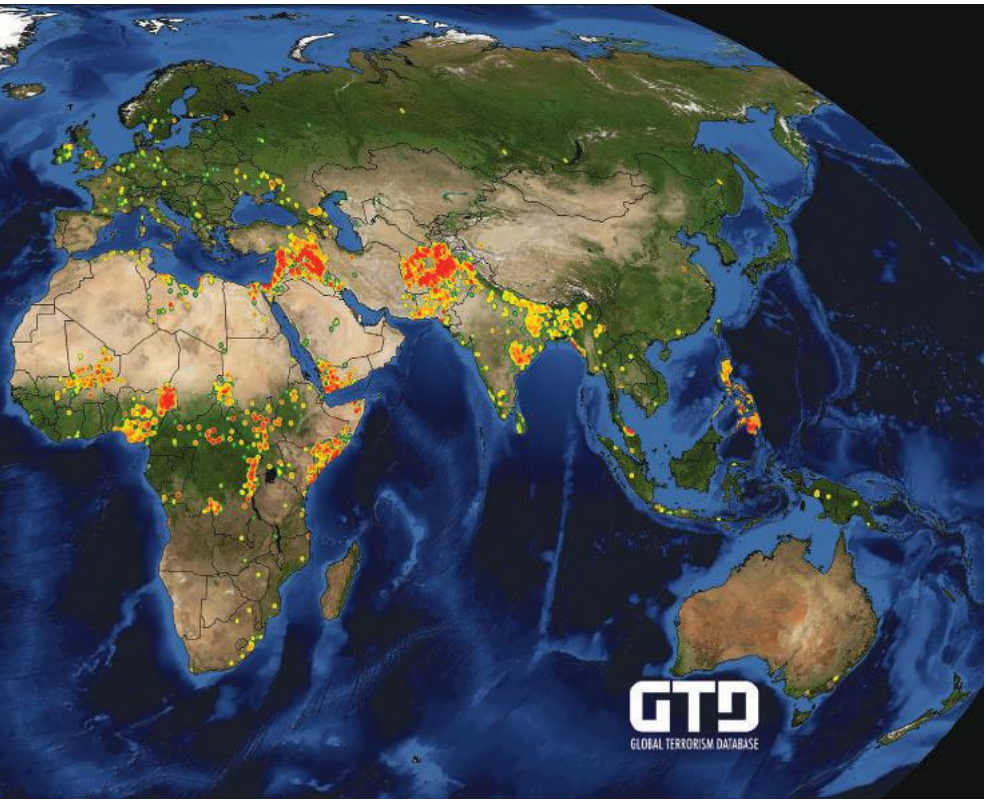
عـزت و اقـــتدار

۱

اقــتدار امنیتی

اول | اطلس عملیات تروریستی دنیا در سال ۲۰۱۶ میلادی

تصویر ۷۹
عملیات‌های تروریستی صورت‌گرفته در دنیا، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه اطلاعات جهانی تروریسم GTD

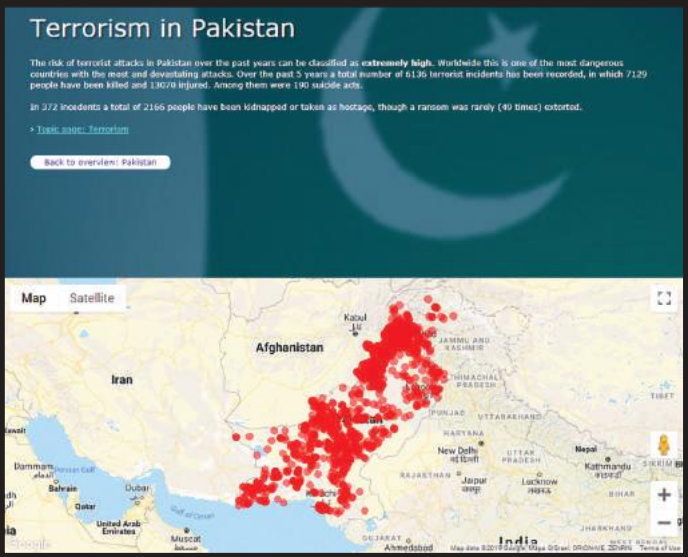
دوم | عملیات‌های تروریستی در کشورهای مختلف

تصویر ۸۰
عملیات‌های تروریستی
در ترکیه
منبع: پایگاه اطلاعات
جهانی تروریسم

تصویر ۸۲
عملیات‌های تروریستی
در عـــراق
منبع: پایگاه اطلاعات
جهانی تروریسم

تصویر ۸۱
عملیات‌های تروریستی
در پاکستان
منبع: پایگاه اطلاعات
جهانی تروریسم

تصویـــر ۸۳
عملیات‌های تروریستی
در افغانستان
منبع: پایگاه اطلاعات
جهانی تروریسم

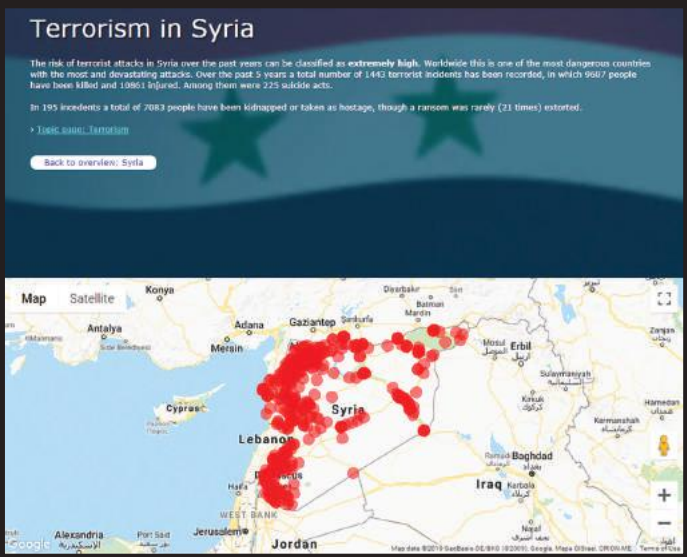
تصویر ۸۴

عملیات‌های تروریستی در عربستان سعودی

منبع: پایگاه اطلاعات جهانی تروریسم

تصویر ۸۵
عملیات‌های تروریستی
در سوریه
منبع: پایگاه اطلاعات
جهانی تروریسم

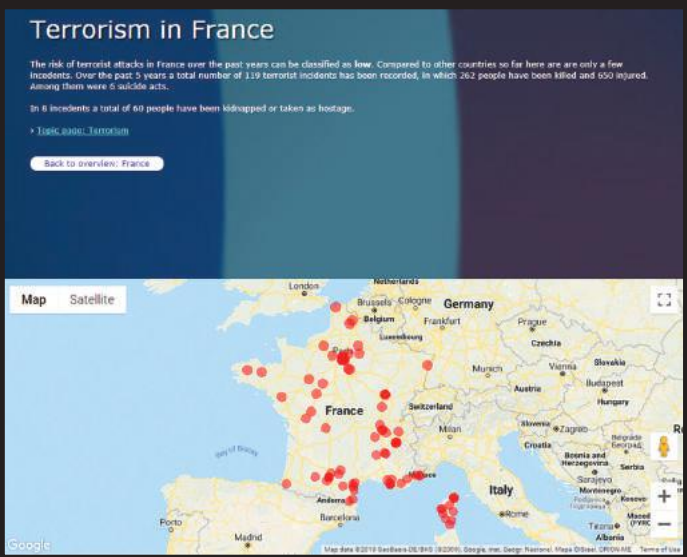
تصویـــر ۸۶

عملیات‌های تروریستی

در لبـــنان

منبع: پایگاه اطلاعات

جهانی تروریسم

تصویـــر ۸۷

عملیات‌های تروریستی

در فرانســـه

منبع: پایگاه اطلاعات

جهانی تروریسم

تصویر ۸۸
عملیات‌های تروریستی در آلمان
منبع: پایگاه اطلاعات جهانی تروریسم

تصویر ۸۹
عملیات‌های تروریستی در بریتانیا (انگلستان و ایرلند و...)
منبع: پایگاه اطلاعات جهانی تروریسم

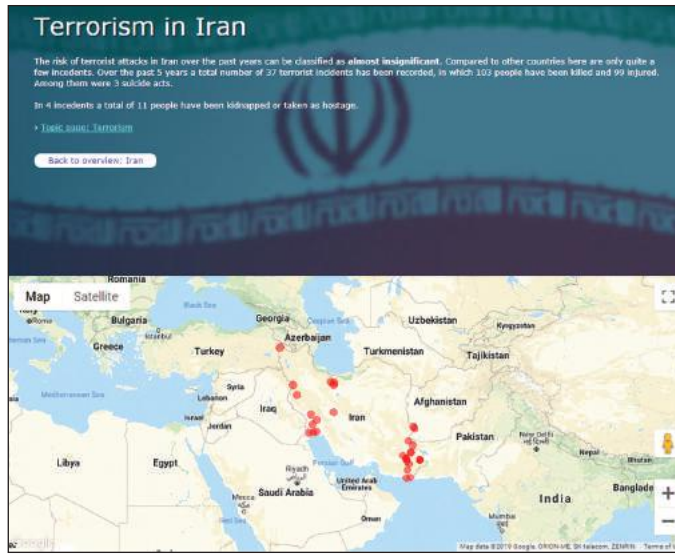
تصویر ۹۰
عملیات‌های تروریستی
در آمریکا
منبع: پایگاه اطلاعات
جهانی تروریسم

تصویر ۹۱

عملیات‌های تروریستی

در ایران

منبع: پایگاه اطلاعات

جهانی تروریسم

۲

اقـتدار نظامی

اول | قدرت نظامی در زمان پهلوی

نقش نیروی نظامی ایران در زمان پهلوی و هدف از توانمندسازی آن، صرفاً حمایت از منافع دولت‌های غربی در منطقه بود؛ به‌طور مثال، شاه در گفت‌وگو با خبرنگار نیوزویک (Newsweek) در ۲۴ژانویهٔ۱۹۷۷م (۱۳۵۶) عنوان کرد:

> اگر شما ایرانی نیرومند نداشته باشید که شایستهٔ امنیت شما و سراسر منطقه باشد و در مواقع ضروری از امنیت خلیج فارس و اقیانوس هند حفاظت کند، در آینده چه خواهید کرد؟ آیا یک‌میلیون سرباز آمریکایی را در منطقه نگه خواهید داشت؟ ویتنام دیگری به‌وجود خواهید آورد؟

محمدرضاشاه در دیدار با کنت الکساندر دمارانش، رئیس سازمان جاسوسی فرانسه در ۱۹۷۸م نیز ادعا کرده بود: «من بهترین وسیلهٔ دفاع از غرب در این قسمت دنیا هستم»[۲۴]

بعد از روی‌کارآمدن ریچارد نیکسون در آمریکا، او سیاست دوستونی را در منطقهٔ خاورمیانه دنبال کرد. هدف از این طرح، آن بود که ایران و عربستان به‌عنوان دو ستون، حافظ منافع آمریکا در خاورمیانه باشند. نیکسون در کتابش این‌گونه نوشته است: «از سال ۱۹۵۳ تا ۱۹۷۹م، ایران تحت پادشاهی محمدرضاشاه به‌عنوان ستون امنیت غرب در منطقه خدمت می‌کرد.»[۲۵] ژنرال هایزر، معاون نیروهای نظامی ناتو، دراین‌باره نوشته است: «برای منافع غرب، حضور نیروهای نظامی ایران در منطقهٔ خلیج فارس بسیار حیاتی بود.»[۲۶]

موضوعی که در خرید تجهیزات نظامی توسط پهلویِ دوم درخورِتوجه است، ولخرجیِ شاه در خرید است و اینکه هزینه‌های پرداختی، گاهی خیلی بیشتر از قیمت تجهیزات در آن زمان بوده است و آمریکایی‌ها که متوجه ولع شاه به خرید اسلحه شده بودند، سعی می‌کردند قیمت‌های

۲۴. الکساندر دمارانش، جنگ جهانی چهارم، ص۲۵۹.
۲۵. ریچارد نیکسون، ۱۹۹۹ پیروزی بدون جنگ، ص۱۳۴.
۲۶. رابرت هایزر، مأموریت مخفی در تهران، ص۴۶.

اسلحه‌ها را افزایش دهند؛ چون از خرید آن توسط شاه مطمئن بودند. دراین‌باره ژنرال ویلیامسون، رئیس هیئت مستشاران نظامی آمریکا در ایران، در پایان مأموریت دوسالهٔ خود گفته است:

این دو سال، ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۳م، به‌نظرم دویست سال طول کشید که در این مدت، دربارهٔ ۷۰۰ قرارداد به‌ارزش تقریبی ۴میلیارد دلار مذاکره کردم. ...ایران مرکز معاملهٔ خوبی بود. این کشور، بوفهٔ بازرگانان نام گرفته بود. این بوفه، بسیار بسیار خوب بود و منافع تجاری در آن فوق‌العاده بود.[۲۷]

حضور و نقش بیگانگان در ارتش

سولیوان، سفیر آمریکا، در کتاب خاطرات دو سفیر گفته است:

تفاوت میسیون نظامی آمریکا در ایران با هیئت‌های نظامی در سایر کشورهای جهان این بود که پرسنل نظامی آمریکا در ایران عملاً جزوِ نیروهای مسلح ایران به‌شمار می‌آمدند... مستشاران و کارکنان آمریکایی نیروهای مسلح ایران، حقوق‌بگیر دولت ایران بودند: حقوق و مزایا، هزینهٔ ایاب‌وذهاب و مخارج تحصیل فرزندان آن‌ها ازطرف دولت ایران تأمین می‌شد و علایمی که روی یونیفورم آن‌ها دوخته می‌شد، آن‌ها را عضو خانوادهٔ نیروهای مسلح ایران به‌شمار می‌آورد.[۲۸]

تا اواسط سال ۱۳۵۴، حدود ۳۵هزار خارجی، فقط در تهران زندگی می‌کردند که بیشتر آن‌ها تکنسین، مدیر، مشاور یا نمایندگان شرکت‌های خارجی و از این جمع، عدهٔ زیادی مربوط به ارتش بودند. ...تکنسین‌های آمریکایی تا ۱۲۵۰۰دلار در ماه می‌گرفتند. در سال ۱۳۵۴، حدود ۲۰هزار مستشار نظامیِ آمریکایی در ایران بودند.[۲۹]

آنچه بیان شد، نشانگر این موضوع است که علی‌رغم اینکه شاه

دوست داشت با صرف‌کردن هزینهٔ زیاد و خرید اسلحه به‌قیمت‌های خیلی گران، خود را فردی قدرتمند نشان دهد و درحقیقت او باید حافظ منافع غرب در منطقه می‌بود! شاه حتی در مواجهه با مردم کشور خود نیز تابع دستورات بیگانگان بود و درحالی‌که آمریکا و انگلیس برای ایران نخست‌وزیر انتخاب می‌کردند، نحوهٔ رفتار شاه با مردم نیز با هماهنگی و حمایت آن‌ها مشخص می‌شد. رابرت شولزینگر دربارهٔ اعلام حکومت نظامی در ۱۶شهریور۱۳۵۷ نوشته است: «در روز هفتم سپتامپر (۱۶شهریور) شاه به توصیهٔ برژینسکی، حکومت نظامی اعلام کرد.»[۳۰]

جان استمپل، افسر اطلاعاتی سفارت آمریکا، نیز در کتاب خود دراین‌باره گفته است: «دو روز بعد از جمعهٔ سیاه، برژینسکی به‌طور خصوصی به شاه تلفن کرد و گفت که برای اعادهٔ نظم، هر کاری که لازم است، انجام بده.»[۳۱]

در پایان، می‌توان گفت حکومت پهلوی ایران را ازنظر فراهم‌سازی تجهیزات نظامی و هم ازنظر نحوهٔ عملکرد، کشوری وابسته به کشورهای دیگر به‌ویژه آمریکا کرده بود و آن‌ها بودند که نقش اصلی را در مدیریت کشور ایفا می‌کردند.

۲۷. جیمز بیل، عقاب و شیر، ص۳۲۷.
۲۸. ویلیام سولیوان و آنتونی پارسونز، خاطرات دو سفیر، ص۷۴.
۲۹. رابرت گراهام، ایران؛ سراب قدرت، ص۱۰۷و۱۰۸.
۳۰. رابرت شولزینگر، دیپلماسی آمریکا در قرن بیستم، ص۵۷۷.
۳۱. جان. دی. استمپل، درون انقلاب ایران، ص۱۶۹.

دوم | اقـــتدار نـظامی در جمهوری اســلامی

برای مقایسهٔ اقتدار قبل و بعد از انقلاب، توان نظامی جمهوری اسلامی از دو منظرِ نیروی انسانی و تسلیحات ارزیابی می‌شود.

۱. نیروی انسانی

نیروی انسانی مهم‌ترین مؤلفهٔ قدرت نظامی است. نیروی انسانی کارآمد دو شاخصه دارد: آموزش و ورزیدگی بالا و انگیزهٔ زیاد. نیروی انسانیِ باانگیزه، حتی در کمبود امکانات مقاومت خواهد کرد و با تلاش خود، دستیابی به پیروزی‌ها را رقم خواهد زد. این امر به‌دفعات بسیار زیاد در دفاع مقدس و دفاع از کشورهای محور مقاومت، شامل حال ما شده است.

اهمیت نیروی انسانی هنگامی خود را نمایان می‌کند که فرد در موقعیتی نزدیک به مرگ قرار گیرد. در این صورت، اگر انگیزهٔ والایی نداشته باشد، میدان نبرد را ترک خواهد کرد. این درحالی است که نیروهای جمهوری اسلامی ایران به‌برکت انقلاب و با روحیهٔ شهادت‌طلبی، تا آخرین قطرهٔ خون در میدان نبرد ایستادگی کردند.

۲. تجـهیزات نـظامی

تجربـهٔ گران‌قـدر دفـاع مقـدس، دیـد مناسـبی از نقـش تجهیـزات مختلـف نظامـی درصحنـهٔ نبـرد واقعـی ایجـاد کـرد. ایـن دیـد مناسـب، به‌همـراه امکانـات و محدودیت‌هـای علمـی و فنـاوری موجـود در کشـور و نیـز تـوان اقتصـادی، نقـش مؤثـری در تدویـن نقشـهٔ راه تسـلیحاتی کشـور داشـت.

هوشمندی طراحان این نقشهٔ راه، در سال‌های اخیر و با گسترش انواع تهدیدهای نظامی و مقابلهٔ قاطعانهٔ جمهوری اسلامی با آن‌ها نمایان شد. خودکفایی و دستیابی به تجهیزاتی که توان مقابلهٔ نظامی با دشمن را داشته باشد، مانع از حملهٔ مستقیم دشمن به کشور می‌شود. در ادامه، به بررسی تجهیزات نظامی بسیار مهم کشور پرداخته می‌شود.

۲. الف- موشک بالستیک

در سال‌های انتهایی دفاع مقدس، نقش فوق‌العاده تأثیرگذار موشک‌ها به‌خوبی آشکار شد. موشک و هواپیما دو ابزار نظامی به‌منظور تخریب اهداف در عمق خاک دشمن است؛ اما تفاوت‌های بسیاری میان آن‌دو وجود دارد که منجر به انتخاب موشک به‌عنوان مهم‌ترین ابزار دفاعی تاکنون بوده است:

۱. دانش و فناوری موشک بسیار ساده‌تر از دانش و فناوری هواپیماست؛

۲. هزینهٔ نگهداری هواپیما بسیار بیشتر از هزینهٔ نگهداری موشک است؛

۳. هزینهٔ ساخت فرودگاه نسبت به هزینهٔ ساخت انبار موشک، بسیار بیشتر است؛

۴. فرودگاه در محیط باز و در دید قرار دارد و معمولا امکان پدافند غیرعامل در آن فراهم نیست؛ درحالی‌که امکان ذخیره‌سازی موشک در دل کوه‌ها و عمق زمین وجود دارد؛

۵. قیمت هر موشک بین یک‌بیستم تا یک‌پنجاهم قیمت هواپیماست؛[۳۲]

۶. هدف قراردادن موشک نسبت به هواپیما بسیار دشوارتر است؛

۷. امکان دستیابی به مسیرهای دورتر در موشک نسبت به هواپیما بسیار راحت‌تر است؛ چون در هواپیما، برای رسیدن و بازگشت از مسیرهای دورتر، به چندبار سوخت‌گیری نیاز است؛

۸. خطر ازدست‌دادن یا اسارت نیروی انسانی در هواپیما وجود دارد؛ درحالی‌که موشک از خاک خود و بدون خطر شلیک می‌شود؛

۹. هزینهٔ پرواز هواپیما بسیار زیاد است؛ درحالی‌که موشک این هزینه را ندارد.

۳۲. mehrnews.com/news/4465400

البتـه هواپیمـا هـم برتری‌هایـی نسـبت بـه موشـک دارد کـه از آن جملـه می‌تـوان بـه ایـن نـکات اشـاره کـرد:

۱. امکان استفاده از هواپیما در دفعات زیاد وجود دارد؛

۲. امـکان تعمیـر و نگهـداری هواپیمـا در سـال‌های طولانـی وجـود دارد؛ درحالی‌کـه موشـک بعـد از مدتـی، بلااسـتفاده می‌شـود؛

۳. دقـت تخریـب هـدف و دسـتیابی بـه اهـداف متحـرک، در هواپیمـا عمومـاً بیشـتر اسـت.

مجمـوع علت‌هـای گفته‌شـده، دلیـل انتخـاب موشـک به‌عنـوان مهم‌تریـن سـلاح دفاعـی جمهـوری اسـلامی شـده اسـت کـه از ایـن میـان، ارزان‌قیمتـی و سـطح فنـاوری پایین‌تـر، امـکان پرتـاب از سـکوی متحـرک و همچنیـن ملاحظـات پدافنـدی، عوامـل تأثیرگذارتـری بوده‌انـد.

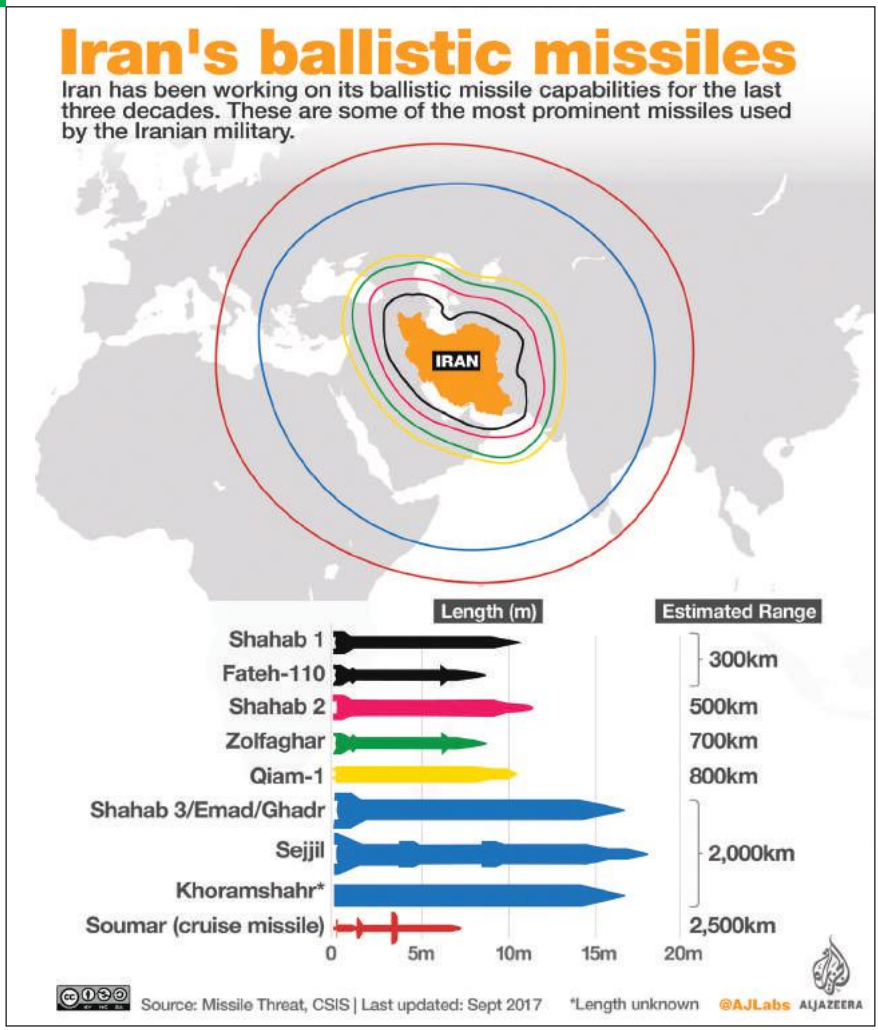
جمهـوری اسـلامی اکنـون بـه تنـوع بسـیاری از موشـک‌های بالسـتیک نظیـر سـجیل، عمـاد، قـدر، خرمشـهر، قیـام، ذوالفقـار، فاتـح، خلیـج فـارس و هرمـز، بـا بردهـا و قـدرت تخریب‌هـای متفـاوت دسـت یافتـه اسـت کـه

بیشتر آن‌ها دقتِ نقطه‌زنی داشته یا امکان تعقیب امواج راداری را دارند. نقطه‌زنی و هدف‌گیریِ رادارها امکان تخریب نقاط حیاتی دشمنان، مانند انبار مهمات، فرودگاه‌ها، ساختمان‌های حیاتیِ دولتی، پل‌ها، جاده‌های اصلی، راه‌آهن‌ها، نیروگاه‌ها و... را فراهم می‌کند.

۲. ب- موشک کروز

موشک کروز به‌دلیل حرکت در نزدیکی سطح زمین یا دریا از دید رادارها به‌دور مانده و با اطمینان بسیار بالایی خود را به نزدیکی هدف می‌رساند. این موشک‌ها دو نوع دریایی و زمینی دارند. موشک‌های کروز به‌دلیل شکل و ساختاری که دارند، قابلیت پرتاب از زمین، دریا و هوا را دارند و همین موضوع قابلیت عملیاتی بالایی را برای کاربران آن‌ها ایجاد می‌کند. ایران از تنوع گستردهٔ موشک‌های کروز دریایی به نام‌های قادر، ظفر، کوثر، نور، قدیر، نصر و نصرِ بصیر و موشک کروز زمینی سومار برخوردار است.

تصویر ۹۲

معرفی برخی از موشک‌های ایران تا سپتامبر سال ۲۰۱۷م

منبع: الجزیره

۲. ج- پهپاد (پرندۀ هدایت‌پذیر از دور)

در سال‌های انتهایی دفاع مقدس، از پهپادهای نسبتاً ابتدایی با قابلیت‌هایی محدود استفاده می‌شد و قابلیت‌های شگفت‌انگیز آن‌ها توجه کاربران و فرماندهان نظامی را جلب می‌کرد؛ به‌طوری‌که از انتهای جنگ تحمیلی تاکنون، جزو تجهیزات دفاعی ما قرار گرفتند.

مزایای پهپادها از این قرار است:

۱. هزینه و دانش فنی بسیار کمتر نسبت به هواپیما؛

۲. ابعاد کوچک‌تر و صدای کمتر نسبت به هواپیما؛

۳. بی‌نیازی به خلبان و درنتیجه ایمنیِ نیروهای خودی؛

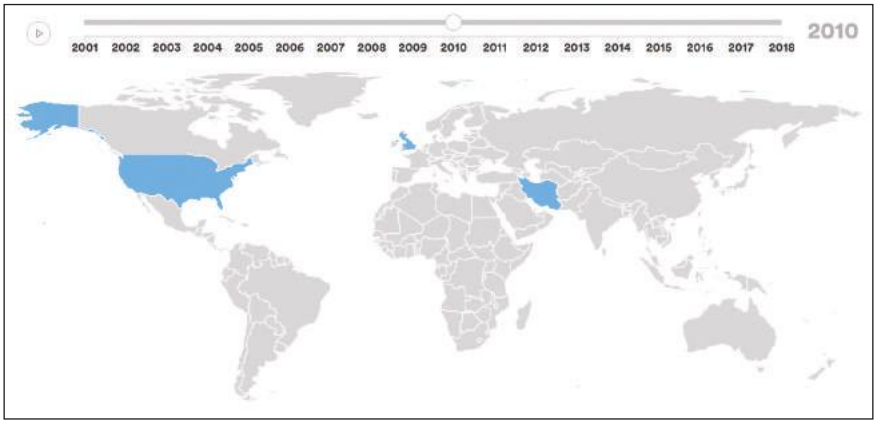
۴. در بیشتر مواقع، بی‌نیازی به فرودگاه و باند فرود.

به‌دلایل گفته‌شده، شناسایی و امکان هدف‌گیری پهپادها بسیار دشوار است؛ ضمن آنکه در بیشتر مواقع، هزینۀ هدف‌گیری آن‌ها از قیمتشان بیشتر است.

عملیات پهپادهای ایرانی در تصویربرداری از پایگاه‌های نیروهای فرامنطقه‌ایِ اطراف کشور و نیز علیه نیروهای تکفیری در خاک سوریه، همچنین عملیات پهپادی نیروهای مقاومت در حزب‌الله لبنان،

نشان‌دهندهٔ رشد بسیار زیاد این توانمندی در جمهوری اسلامی است. جمهوری اسلامی تنوع گسترده‌ای از پهپادهای تولید خود را داراست که جزو پیشرفته‌ترین پهپادهای دنیا هستند: پهپادهایی نظیر شاهد ۱۲۹، خانوادهٔ ابابیل، مهاجر و... .

تصویر ۹۳

ایران بعد از آمریکا و انگلستان، سومین کشوری است که به توانایی تولید پهپاد رسیده است.

۲. د- پدافند هوایی

پدافند هوایی به سه ردهٔ ارتفاع پست، متوسط و بلند دسته‌بندی می‌شود. جمهوری اسلامی نیز تقریباً به همین ترتیب، یعنی با درنظرگرفتن همین دسته‌بندی، بر ارتقای سامانه‌های خود تمرکز کرده است که از علل آن، اختلاف سطح فناوری آن‌ها و نیز تکاملی‌بودن این

تجهیزات است. از سامانهٔ ارتفاع پست می‌توان به سامانه‌های میثاق، یا زهرا، راپیر، تور-ام-۱، سماوات، حائل، سعیر و سراج اشاره کرد.

سامانه‌های سوم خرداد، طبس، شلمچه، مرصاد، تلاش و صیاد جزوِ سامانه‌های میان‌برد جمهوری اسلامی هستند که به‌صورت پیوسته در سال‌های اخیر گسترش یافته‌اند. سامانهٔ S-300 نیز تنها سامانهٔ برد بلند موجود در کشور است؛ اما تلاش‌های بسیاری به‌منظور ساخت سامانهٔ برد بلند باور ۳۷۳ انجام‌شده که امید می‌رود به‌زودی به سازمان رزم نیروهای مسلح ملحق شود.

۲. هـ- قایق‌های تندرو و زیردریایی‌های کوچک

قایق تندرو از تجهیزات نظامی تأثیرگذار بر جنگ نامتقارن در دریاست. قایق تندرو به‌علت ابعاد کوچکشان در رادارها دیده نمی‌شود و می‌تواند خود را به هدف نزدیک کند. آنها به‌تنهایی امکان حمل مقدار زیادی تسلیحات را ندارند؛ اما به‌دلیل هزینهٔ ساخت بسیار پایینشان، می‌توان از تعداد زیادی

از آن‌ها استفاده کرد. در استفاده از قایق‌های تندرو در جنگ نفت‌کش‌ها و مین‌ریزی خلیج‌فارس و برخورد با ناوهای آمریکایی تجربیات گران‌بهایی به‌دست آمد که نشان‌دهندهٔ کارایی بالای قایق‌های تندروست. جمهوری اسلامی تنوع گسترده‌ای از قایق‌های تندرو مانند آذرخش در اختیار دارد.

زیردریایی‌های کوچک به‌علت حرکت در نزدیکی سطح آب در رادارها و سونارهای دریایی شناسایی نمی‌شوند و امکان نزدیکی به اهداف و انجام عملیات‌های خاص نظامی، مانند مین‌ریزی و کماندویی و نیز حمل اژدر را دارند. چند نوع زیردریایی کوچک در ایران تولید و استفاده می‌شود؛ همچنین زیردریایی‌های بزرگ‌تر، مانند غدیر که مناسب شرایط اقلیمی خلیج‌فارس طراحی شده است، توانایی حمل اژدر و نیروهای بیشتر را دارند.

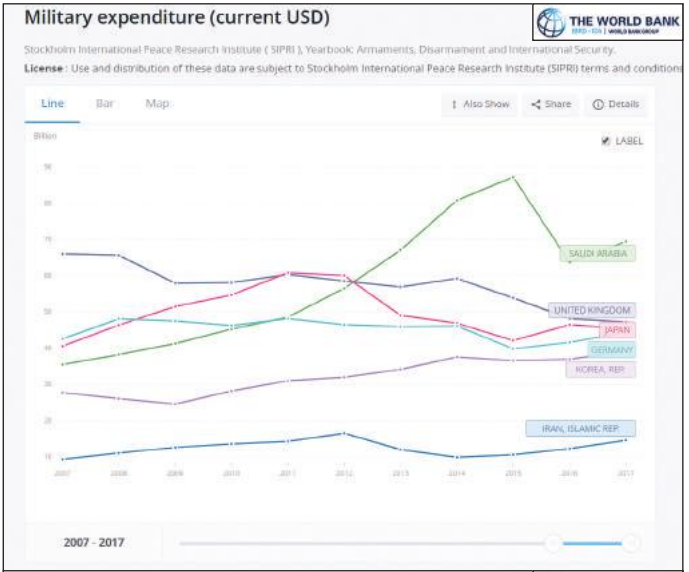
۲. و- سایر تجهیزات

در سال‌های اخیر، با رشد توانمندی‌های علمی و فناوری و صنعتیِ کشور، حرکت به‌سمت ساخت تجهیزات نظامیِ دیگر نظیر هواپیما، ناو، چرخبال و تانک آغاز شده است. طراحی هواپیماهایی نظیر قاهر و صاعقه و کوثر، ناوشکن‌های کلاس موج مانند جماران و الوند و سهند، ناوشکن‌ها و زیردریایی‌های بزرگ‌ترِ در حال ساخت مانند خلیج‌فارس و فاتح، تانک‌هایی مانند کرار و ذوالفقار و نیز خودروهای نظامی حفاظت‌شده مانند طوفان، نمونه‌هایی از آخرین دستاوردهای نظامی جمهوری اسلامی ایران است.

۳. بودجه دفاعی

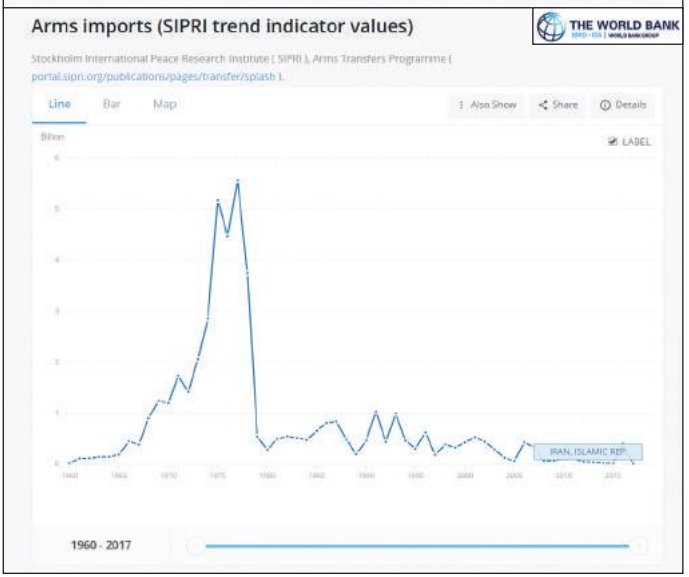
نکته‌ای که باید به آن اشاره کرد، بودجه دفاعی ایران است. این موفقیت‌های چشمگیر با بودجه‌ای اندک در قیاس با کشورهای دیگر به‌دست آمده است. برای نمونه می‌توان به عربستان سعودی اشاره کرد. با توجه به نمودار زیر؛ بودجهٔ دفاعی عربستان در حدود ۷ برابر ایران است. این کشور بیشتر بودجهٔ دفاعی خود را صرف خرید تجهیزات از کشورهای دیگر به‌خصوص آمریکا می‌کند. صرفاً خرید این تجهیزات برای این کشور قدرتی ایجاد نکرده است و باعث شده است رئیس‌جمهور آمریکا از عربستان به گاو شیرده تعبیر کرده و به ادعای مقامات آمریکایی عربستان بدون حمایت آمریکا توانایی مقاومت ، بیش از یک هفته در برابر ایران را ندارد.

تصویر ۹۴/۱

مقایسهٔ بودجهٔ نظامی ایران، عربستان سعودی، ژاپن، انگلیس، آلمان و کره جنوبی

منبع: بانک جهانی

تصویر ۹۴/۲

کاهش شدید واردات تسلیحات نظامی پس از انقلاب اسلامی

منبع: بانک جهانی

۳

اقـتدار منـطقه‌ای

در قبـل از انقـلاب، ایـران به‌عنـوان ژانـدارم آمریـکا در منطقـه شـناخته می‌شـد. در بسـیاری از اتفاقـات منطقـه، تنهـا نقـش مـزدور آمریـکا را بـازی می‌کـرد؛ ماننـد ارسـال نیـروی نظامـی بـه عمـان بیـن سـال‌های ۱۳۵۲ تـا ۱۳۵۴ کـه بـا رقمـی در حـدود ۶میلیـارد دلار[۳۳] هزینـه، بـا احتسـاب ارزش دلار در سـال ۲۰۱۸م و بیـش از ۲۰۰ کشـته و ۷۰۰ زخمـی. حمایـت از دولـت غرب‌گـرای یمـن شـمالی در مقابلـه بـا دولـت شـرق‌گرای جنوبـی آن، کمـک بـه ویتنـام جنوبـی تحت‌حمایـت آمریـکا، کمـک بـه سـومالیِ تحت‌حمایـت غـرب در جنـگ بـا اتیوپـیِ تحت‌حمایـت شـرق، کمـک بـه زئیـر و مراکـش و کمـک یک‌میلیـارددلاری بـه انـور سـادات[۳۴] هـم نمونه‌هـای دیگـری از مأموریت‌هـای نظامـی شـاه به‌دسـتور آمریکاسـت.

پـس از پیـروزی انقـلاب اسـلامی بـا آرمـان کمـک بـه مظلومیـن، جمهـوری اسـلامی کمـک بـه ملت‌هـای تحت‌ظلـم منطقـه و جنبش‌هـای آزادی‌خـواه مسـتقل را در دسـتور کار خـود قـرار داد. بـا پیـروزی انقـلاب اسـلامی ایـران، آرمان و شـعارهای آن در معـرض توجـه بسـیاری از ملت‌هـا قـرار گرفـت و باعـث بیداری بسـیاری از آن‌هـا و قیامشـان بـر ضـد نظـام سـلطه و اشـغالگری و اسـتعمار شـد. کمـک بـه حـزب‌الله لبنـان، کمـک بـه جنبش‌هـای آزادی‌بخـش فلسـطینی، حمایـت از مسـلمانان بوسـنی در مقابـل صرب‌هـا، حمایـت از ائتـلاف شـمال افغانسـتان در جنـگ بـا طالبـان، حمایـت از مـردم مظلـوم بحریـن و حمایـت از انصـار الله یمـن، نمونه‌هایـی از حرکـت در مسـیر ایـن آرمـان مقـدس اسـت.

۳۳. https://www.measuringworth.com/calculators/uscompare/relativevalue.php.

۳۴. نک: محمـدجـعفر چمـن‌کـار، «مأمـوریت نظامی‌گری دولت پهلـوی دوم و تـأثیرات آن بـر سیاست خارجـی ایـران»، مجلـۀ علـمی‌پژوهشـی پژوهش‌هـای تـاریخی، س۲، ش۸ (دورۀ ۲، ش۴)، زمسـتان ۱۳۸۹، ص۵۳ تا ۷۸.

در سال‌های اخیر، با ایجاد گروه‌های تکفیری توسط غرب، ظلم و جنایات گسترده‌ای علیه مردم مظلوم منطقه صورت پذیرفت. داعش و جبهۀ النصره دو گروه تکفیری شاخص بودند که با اشغال مناطق بزرگی از سوریه و عراق، صدهاهزار انسان بی‌گناه را کشته و میلیون‌ها نفر را آواره کردند. جمهوری اسلامی با کمک به دولت‌های این کشورها، شر گروه‌های تکفیری را از بین برد و در یمن نیز با حمایت از انقلاب مردمیِ این کشور، مقابل حملۀ کشورهای دیکتاتور منطقه به رهبری آمریکا، در کنار ملت یمن ایستاد.

حمایت‌های ایران اسلامی از ملت‌های منطقه و نهضت‌های آزادی‌بخش، باعث افزایش علاقۀ ملت‌های منطقه به جمهوری اسلامی و شکل‌گیری گروه‌های مقاومتِ دوستدار ایران شده است. این موضوع، دشمنان را وادار کرده است که هزاران کیلومتر دورتر از مرزهای ایران با جمهوری اسلامی نزاع داشته باشند و هیچ موضوع منطقه‌ای نیست که بدون درنظرگرفتن رأی ایران به سرانجام برسد.

فصل پنجم

پیشرفت‌های زیرساختی

۱

حوزۀ حـــمل‌ونقل

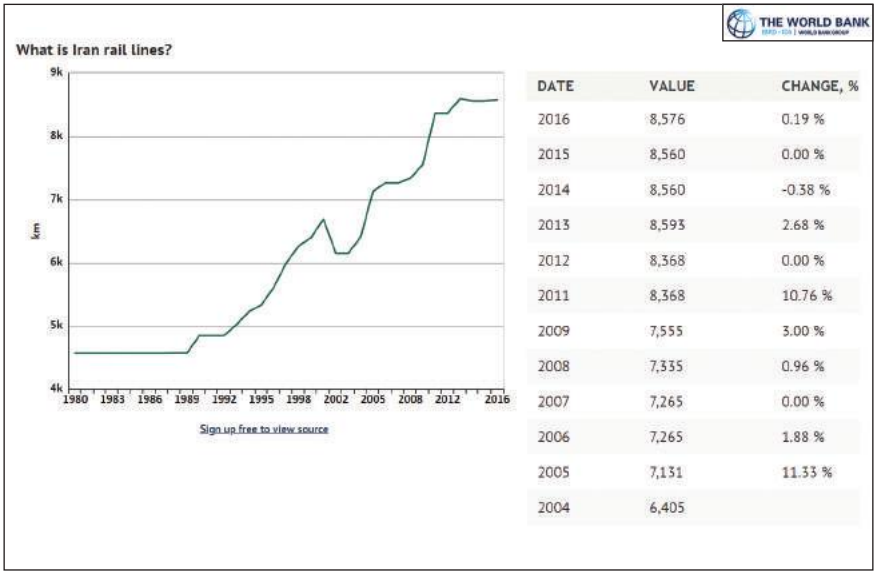
زیرساخت در عمومی‌ترین حالت، دسته‌ای از عوامل ساختاریِ به‌هم‌پیوسته است که تکیه‌گاه اسکلت یک ساختمان کامل را فراهم می‌آورد. اصطلاح زیرساخت برای هر کشور، به حوزه‌های مختلفی در آن اطلاق می‌شود که اساس و بنیان حرکت اقتصادی کشور به آن‌ها وابسته باشد.

اول | خطوط ریـــلی

۱. رشـــد ۲ برابری خـــــطوط راه‌آهـــــن در کـــشور

DATE	VALUE	CHANGE, %
2016	8,576	0.19 %
2015	8,560	0.00 %
2014	8,560	-0.38 %
2013	8,593	2.68 %
2012	8,368	0.00 %
2011	8,368	10.76 %
2009	7,555	3.00 %
2008	7,335	0.96 %
2007	7,265	0.00 %
2006	7,265	1.88 %
2005	7,131	11.33 %
2004	6,405	

تصـویـــر ۹۵

روند تغییر مقدار طول خطوط ریلی ایران، از سال ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: بانک جهانی

۲. ارتقای ۱۲پله‌ای ایران در رتبه‌بندی خطوط ریلی جهان

THE WORLD BANK

What is rail lines?

Rail lines are the length of railway route available for train service, irrespective of the number of parallel tracks.

EXPORT TABLE | EXPLORE DATA | View Map | Embed

		2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2005	2000	1990
27	Iran	8,576	8,560	8,560	8,593	8,368	8,368	..	7,131	6,688	4,847
1	United States	..	..	228,218	228,218	228,218	228,218	228,513	..	159,822	193,158
2	Russia	85,375	85,262	85,266	85,266	84,249	85,167	85,292	85,542	86,075	85,969
3	India	..	66,030	65,808	65,436	64,460	64,460	63,974	63,465	62,759	62,367
4	China	67,092	67,212	66,989	66,585	66,298	66,050	66,239	62,200	58,656	53,378
5	France	..	..	30,013	30,013	30,013	34,621	33,608	29,286	32,515	34,070
6	Argentina	28,527	28,527	25,023	25,023	25,023	25,023	25,023	35,753	..	34,059
7	Poland	18,429	18,510	18,942	18,959	19,617	19,725	19,702	19,599	22,560	26,228
8	Ukraine	21,603	20,975	21,626	21,626	21,643	21,665	21,705	22,001	22,302	23,316
9	South Africa	..	..	20,500	20,500	20,500	20,500	22,051	20,047	22,657	21,617
10	Mexico	..	..	26,704	26,704	26,704	26,704	26,704	26,662	..	20,351
11	Japan	15,108	16,704	16,703	19,436	20,140	20,140	20,035	20,096	20,165	20,254
12	United Kingdom	..	16,241	16,530	15,857	16,423	16,408	..	16,208	15,991	16,588
13	Italy	16,788	16,724	16,723	16,752	17,060	17,045	18,011	16,751	16,499	16,086
14	Kazakhstan	15,530	14,767	14,767	14,767	14,319	14,184	14,202	14,204	13,545	14,465
15	Spain	15,650	15,711	15,453	15,582	15,665	15,680	15,317	14,484	13,866	12,560
16	Romania	10,766	10,770	10,770	10,768	10,777	10,777	..	10,781	11,364	11,348

تصویر ۹۶/۱

رتبه ۲۷ ایران در سال ۱۹۹۰م در رتبه‌بندی کشورهای جهان در زمینه احداث خطوط ریلی

منبع: بانک جهانی

ایـران در طـول ۳۰ ســـال اخیر، از رتـــبهٔ ۲۷ به رتبـــهٔ ۱۵ ارتقا یافته است.

THE WORLD BANK

What is rail lines?

Rail lines are the length of railway route available for train service, irrespective of the number of parallel tracks.

EXPORT TABLE | EXPLORE DATA | View Map | Embed

		2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2005	2000	1990
15	Iran	8,576	8,560	8,560	8,593	8,368	8,368	–	7,131	6,688	4,847
1	Russia	85,375	85,262	85,266	85,266	84,249	85,167	85,292	85,542	86,075	85,969
2	China	67,092	67,212	66,989	66,585	66,298	66,050	66,239	62,200	58,656	53,378
3	Germany	33,380	33,331	33,426	33,449	33,509	33,576	33,708	34,228	36,652	–
4	Argentina	28,527	28,527	25,023	25,023	25,023	25,023	25,023	35,753	–	34,059
5	Ukraine	21,603	20,975	21,626	21,626	21,643	21,665	21,705	22,001	22,302	23,316
6	Poland	18,429	18,510	18,942	18,959	19,617	19,725	19,702	19,599	22,560	26,228
7	Italy	16,788	16,724	16,723	16,752	17,060	17,045	18,011	16,751	16,499	16,086
8	Spain	15,650	15,711	15,453	15,582	15,665	15,680	15,317	14,484	13,866	12,560
9	Kazakhstan	15,530	14,767	14,767	14,767	14,319	14,184	14,202	14,204	13,545	14,465
10	Japan	15,108	16,704	16,703	19,436	20,140	20,140	20,035	20,096	20,165	20,254
11	Romania	10,766	10,770	10,770	10,768	10,777	10,777	–	10,781	11,364	11,348
12	Turkey	10,131	10,131	10,087	9,718	9,642	9,642	9,594	8,697	8,671	8,429
13	Sweden	9,684	9,716	9,689	9,765	9,944	10,014	9,957	9,867	10,068	10,081
14	Czech Republic	9,463	9,467	9,458	9,459	9,469	9,470	9,569	9,513	9,365	–
16	Hungary	7,749	7,896	7,895	7,895	7,877	7,906	7,893	7,950	8,004	7,617
17	Finland	5,926	5,923	5,944	5,944	5,944	5,944	5,919	5,732	5,854	5,867

تصـویـــر ۹۶/۲

رتبه ۱۵ ایران در سال ۲۰۱۶م در رتبه‌بندی کشورهای جهان در زمینه احداث خطوط ریلی

منبع: بانک جهانی

تصویر ۹۷/۱
رتبه ۳۱ ایران در سال ۱۹۹۰م در رتبه‌بندی کشورهای جهان در زمینهٔ حمل بار توسط خطوط ریلی
منبع: بانک جهانی

۳. ارتقای ۲۵پله‌ای ایران در رتبه‌بندی ترابری خطوط ریلی جهان

What is goods transported by railways?

Goods transported by railway are the volume of goods transported by railway, measured in metric tons times kilometers traveled.

EXPORT TABLE | EXPLORE DATA | View Map | Embed

		2014	2013	2012	2011	2010	2005	2000	1990
31	Iran	24,461	22,400	22,604	21,008	20,247	19,127	14,179	9,041
1	Russia	9	2,298,564	2,172,685	2,222,388	2,127,212	2,011,308	1,801,601	1,373,200	2,523,000
2	United States	3	2,702,736	2,541,354	2,524,585	2,524,585	2,468,738	2,717,513	2,142,145	1,530,743
3	China	1	2,308,669	2,473,477	2,518,310	2,562,635	2,451,185	1,934,612	1,333,606	1,060,100
4	Ukraine		211,233	224,434	237,722	243,866	218,091	223,980	172,840	473,953
5	Kazakhstan		216,524	231,248	235,846	223,584	213,174	171,855	124,983	406,963
6	India		665,810	649,645	625,723	625,723	600,548	407,398	305,201	235,785
7	Canada		352,535	352,535	352,535	254,069	322,741	338,661	–	127,838
8	Brazil		267,700	267,700	267,700	267,700	267,700	221,211	153,863	120,432
9	South Africa		134,600	113,342	113,342	113,342	113,342	108,513	106,605	101,746
10	Poland		32,017	33,256	32,904	37,189	34,266	46,060	55,562	83,500
11	Belarus		44,997	43,818	48,351	49,406	46,224	43,559	31,425	75,373
12	Romania		10,265	9,092	11,200	13,539	9,134	16,032	17,982	57,253
13	France		24,598	24,032	31,616	23,242	22,840	41,898	55,448	50,667
14	Azerbaijan		7,371	7,958	8,212	7,846	8,250	–	5,770	37,288
15	Mexico		78,770	69,185	69,185	69,185	–	54,387	–	36,417
16	Japan		20,255	20,255	20,255	20,255	20,432	21,900	22,313	26,803

تصویـــر ۹۶/۲
رتبه ۶ ایران در سال ۲۰۱۶م در رتبه‌بندی کشورهای جهان در زمینهٔ حمـــل بار
منبع: بانک جهانی

ایـران در طـول ۳۰ ســـال اخیـر، از رتـــبهٔ ۳۱ بـه رتبـــهٔ ۶ ارتقا یافته اسـت.

What is goods transported by railways?

Goods transported by railway are the volume of goods transported by railway, measured in metric tons times kilometers traveled.

EXPORT TABLE | EXPLORE DATA | View Map | Embed

		2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2005
6	Iran	27,243	25,014	24,461	22,400	22,604	21,008	20,247	19,127
1	Russia	2,342,590	2,304,759	2,298,564	2,172,685	2,222,388	2,127,212	2,011,308	1,801,601
2	China	1,920,285	1,980,061	2,308,669	2,473,477	2,518,310	2,562,635	2,451,185	1,934,612
3	Kazakhstan	188,159	189,759	216,524	231,248	235,846	223,584	213,174	171,855
4	Ukraine	187,557	195,054	211,233	224,434	237,722	243,866	218,091	223,980
5	Belarus	41,107	40,785	44,997	43,818	48,351	49,406	46,224	43,559
7	Uzbekistan	22,937	–	22,686	22,482	22,482	22,482	22,282	18,007
8	Lithuania	13,790	14,036	14,307	13,344	14,172	15,088	13,431	9,767
9	Turkmenistan	13,327	–	11,992	11,992	11,992	11,992	11,992	8,670
10	Mongolia	12,371	11,463	12,474	12,077	11,418	11,418	10,287	–
11	Latvia	11,838	13,023	15,257	14,991	16,930	17,164	17,164	17,921
12	Czech Republic	10,949	11,095	9,871	10,588	11,423	13,872	13,592	14,385
13	Turkey	10,773	9,618	11,145	10,244	10,691	10,735	11,030	8,939
14	Finland	9,445	8,468	9,597	9,470	9,275	9,395	9,760	9,706
15	Switzerland	8,668	8,532	8,215	7,780	8,110	8,747	8,725	11,394
16	Romania	8,587	10,598	10,265	9,092	11,200	13,539	9,134	16,032
17	Slovak Republic	7,072	6,839	6,888	6,810	7,262	7,290	7,669	9,326

۴. رشد ۶برابری ترابری کالا به‌کمک خطوط ریلی در کشور

تصویر ۹۸

روند تغییر مقدار بار
جابه‌جاشده از طریق
خطوط ریلی در کشور، از
سال ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۶م
منبع: بانک جهانی

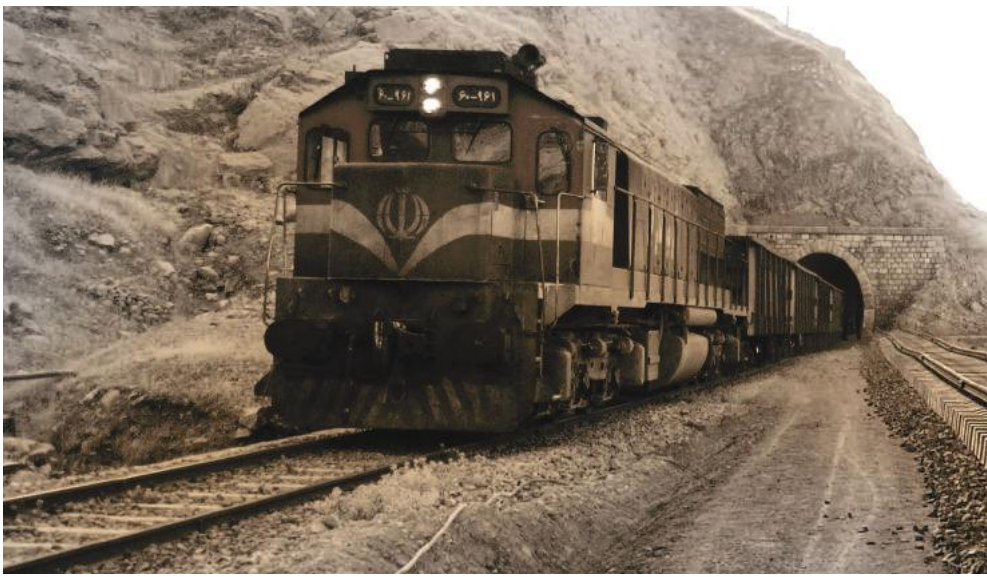
THE WORLD BANK

What is Iran goods transported by railways?

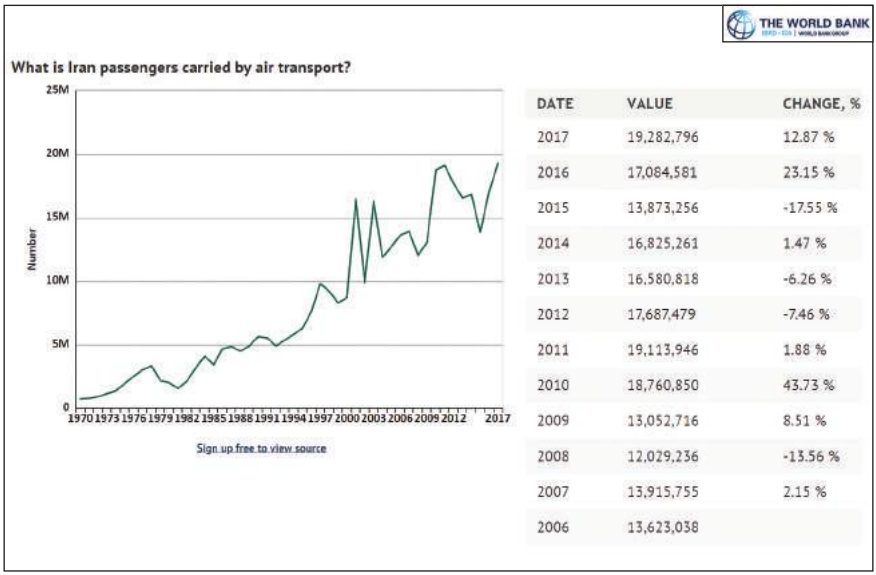

Sign up free to view source

DATE	VALUE	CHANGE, %
2016	27,243	8.91 %
2015	25,014	2.26 %
2014	24,461	9.20 %
2013	22,400	-0.90 %
2012	22,604	7.60 %
2011	21,008	3.76 %
2010	20,247	-1.43 %
2009	20,540	-5.90 %
2008	21,829	6.27 %
2007	20,542	0.00 %
2006	20,542	7.40 %
2005	19,127	

۱. رشد ۲۵برابری تعداد مســـافران جابـه‌جاشده با استفاده از خطوط هوایی

DATE	VALUE	CHANGE, %
2017	19,282,796	12.87 %
2016	17,084,581	23.15 %
2015	13,873,256	-17.55 %
2014	16,825,261	1.47 %
2013	16,580,818	-6.26 %
2012	17,687,479	-7.46 %
2011	19,113,946	1.88 %
2010	18,760,850	43.73 %
2009	13,052,716	8.51 %
2008	12,029,236	-13.56 %
2007	13,915,755	2.15 %
2006	13,623,038	

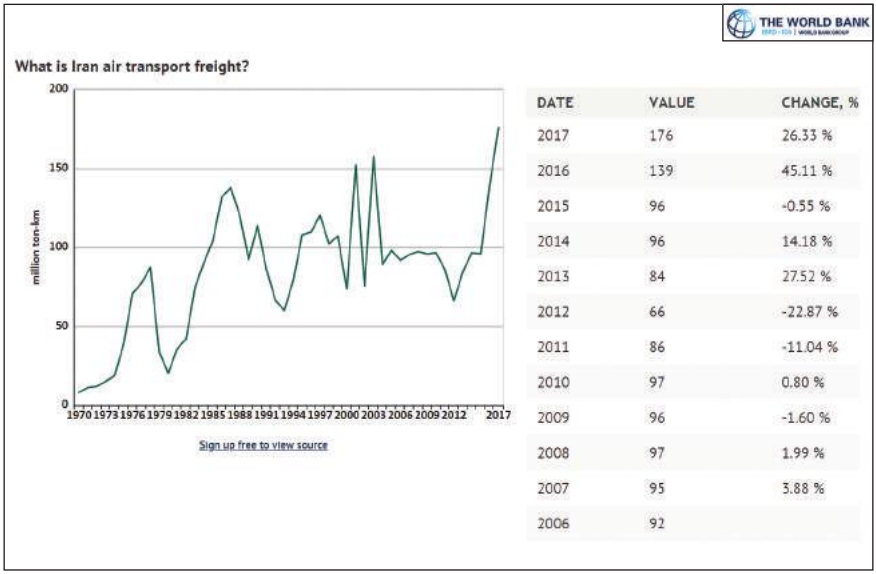
تصـویـــر ۹۹

روند تغییر تعداد مسافر جابه‌جاشده از طریق خطوط هوایی ایران در ۴۰ سال اخیر

منبع: بانک جهانی

۲. رشد ۱۸برابری بار جابه‌جاشده با استفاده از خطوط هوایی

DATE	VALUE	CHANGE, %
2017	176	26.33 %
2016	139	45.11 %
2015	96	-0.55 %
2014	96	14.18 %
2013	84	27.52 %
2012	66	-22.87 %
2011	86	-11.04 %
2010	97	0.80 %
2009	96	-1.60 %
2008	97	1.99 %
2007	95	3.88 %
2006	92	

تصویر ۱۰۰

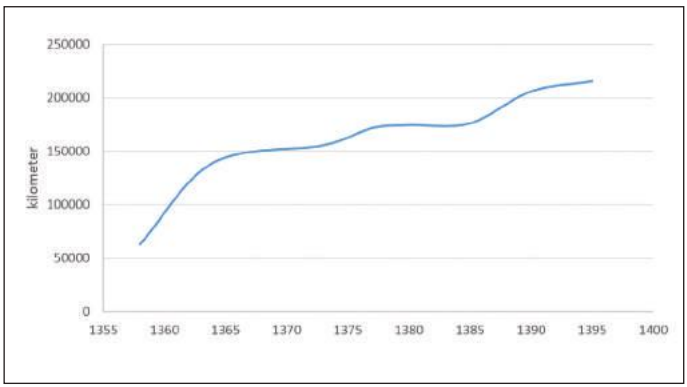
روند تغییر وزن بار جابه‌جاشده از طریق خطوط هوایی ایران در ۴۰ سال اخیر

منبع: بانک جهانی

سـوم | خطوط جـاده‌ای

۱. رشد ۴/۴برابریِ طول جـــاده‌های کشور

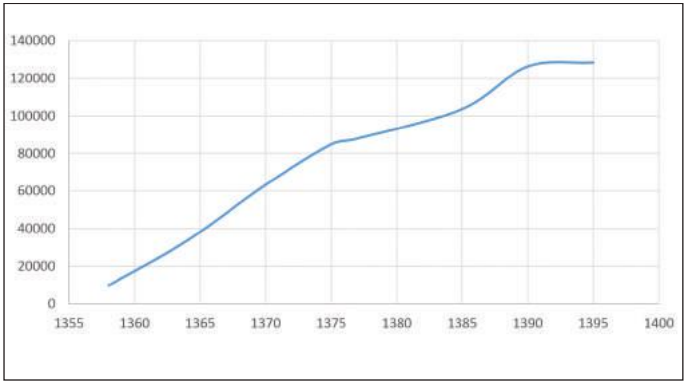

تصـویـــر ۱۰۱
روند تغییر طول همهٔ راه‌های ایران، در سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۵ش
منبع: کتاب جامع آماری حمل‌ونقل مسکن و شهرسازی کشور

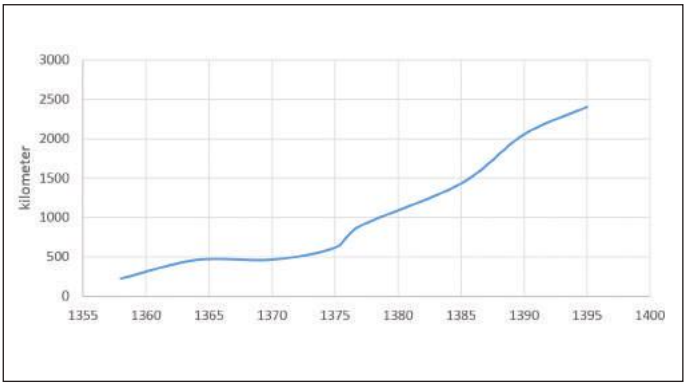
۲. رشد ۱۲/۵برابری جـــاده‌های روستایی

تصـویـــر ۱۰۲
روند تغییر طول همهٔ راه‌های روستایی ایران، در سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۵ش
منبع: کتاب جامع آماری حمل‌ونقل مسکن و شهرسازی کشور

۳. رشد ۸برابـــری آزادراه‌های کشور

تصـویـــر ۱۰۳
روند تغییر طول همهٔ آزادراه‌های ایران، در سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۵ش
منبع: کتاب جامع آماری حمل‌ونقل مسکن و شهرسازی کشور

۲

علم و فنـــاوری

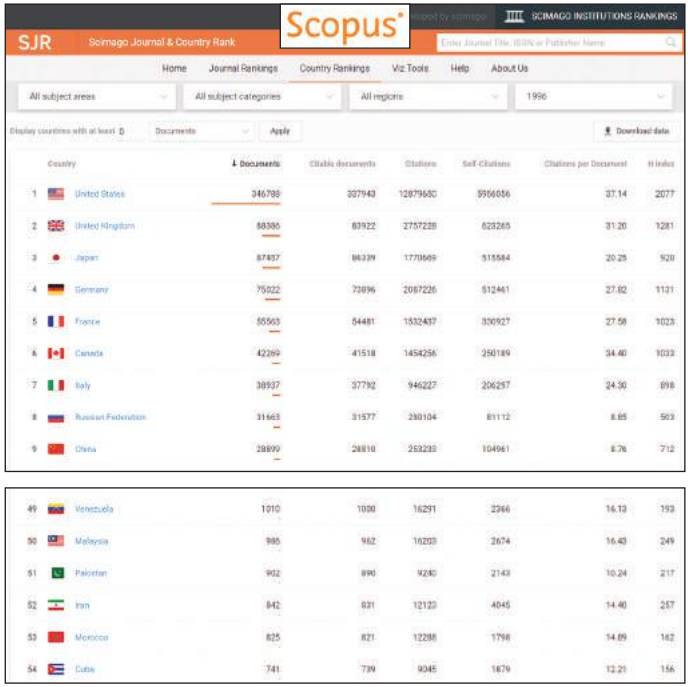
اول | تـــولید عـــلم در جـمهوری اســـلامی رتـــبه نخـــست رشـد عـــلمی در جـهان

۱. ارتقای علمی ۳۶ پله‌ای ایران در ۲۰ سال اخیر

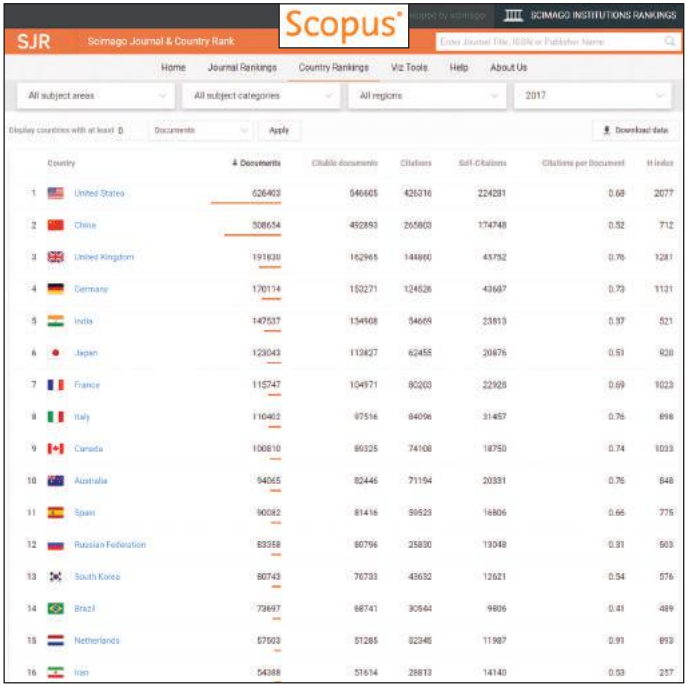
بر اساس نتایجی که پایگاه استنادی اسکوپوس(Scopus)، منتشر کرده است تعداد مدارک علمی ثبت شده از جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۹۹۶ برابر با ۸۴۲ مورد بوده و در سال ۲۰۱۷، تعداد مدارک و مستندات علمی کشور به رقم ۵۴۳۸۸ مورد افزایش یافته است و نسبت به سال ۱۹۹۶، رشد ۶۴/۵۹ برابری را نشان می‌دهد و در این سال، جایگاه ایران در دنیا، به رتبه ۱۶ ارتقاء یافته است.

ذکر این نکته لازم است که به گزارش دو پایگاه معتبر علمی New Scientist و Science Metrix، جمهوری اسلامی ایران با نرخ رشد ۱۱ برابر متوسط جهانی، رتبه نخست رشد علمی را در بین سالهای ۱۹۸۰-۲۰۰۹ دارا بوده است.

تصویر ۱۰۴
وضعیت کشورهای جهان در تولید علم، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

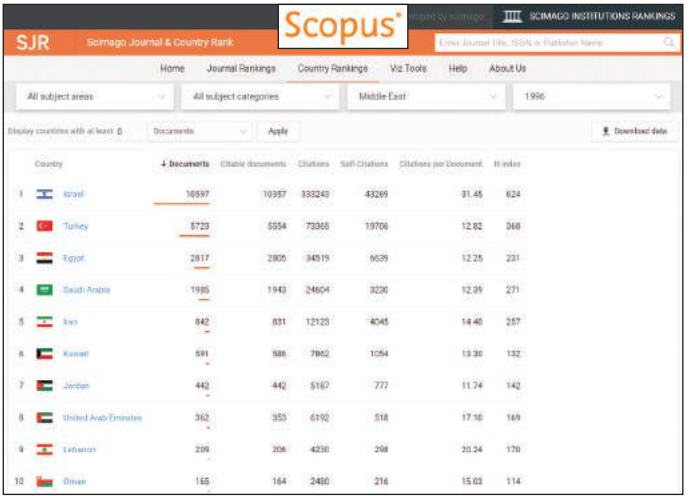
تصویر ۱۰۵

وضعیت کشورهای جهان در تولید علم، در سال ۲۰۱۷م

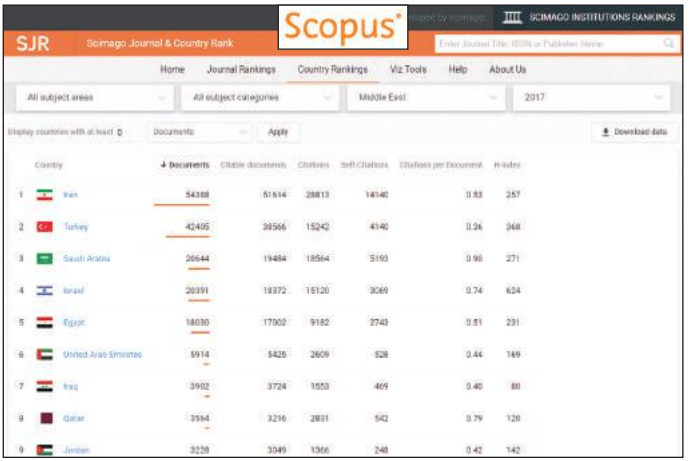
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

۲. ارتـــقای علمی ایران از رتبهٔ ۵ به رتبهٔ ۱ در منطقه

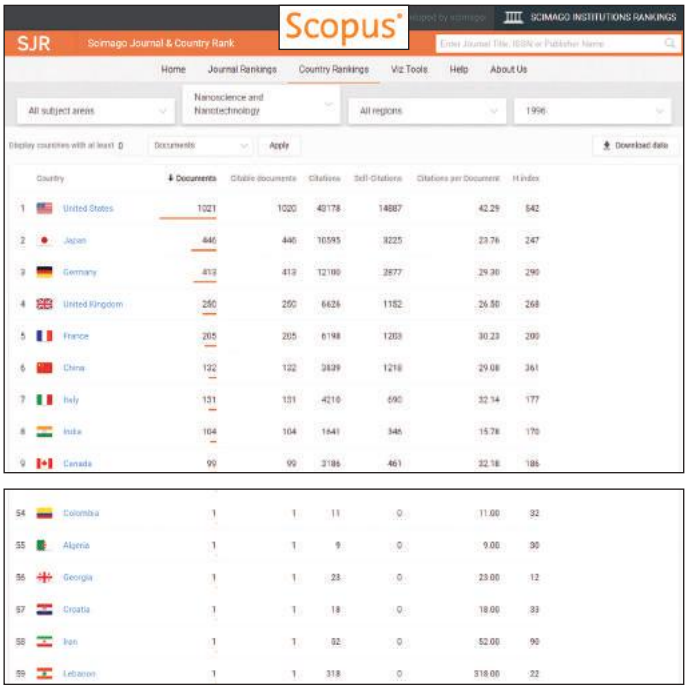

تصـویـــر ۱۰۶
وضعیت کشورهای غرب آسیا و شمال آفریقا در تولید علم، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

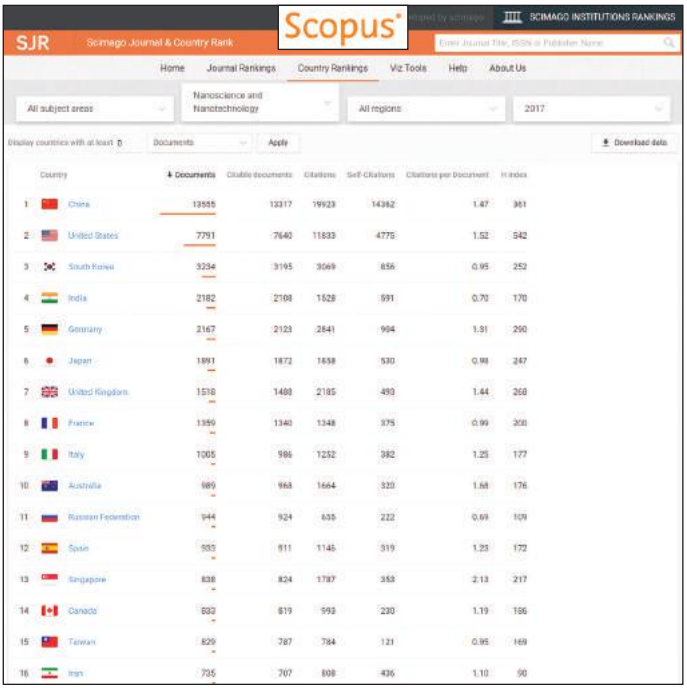
تصـویـــر ۱۰۷
وضعیت کشورهای غرب آسیا و شمال آفریقا در تولید علم، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

۱. علوم نـــانو؛ ارتـــقا از رتبهٔ ۵۸ به ۱۶ در جـــهان

تصـویـــر ۱۰۸
وضعیت کشورهای جهان در بخش علوم نانو، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

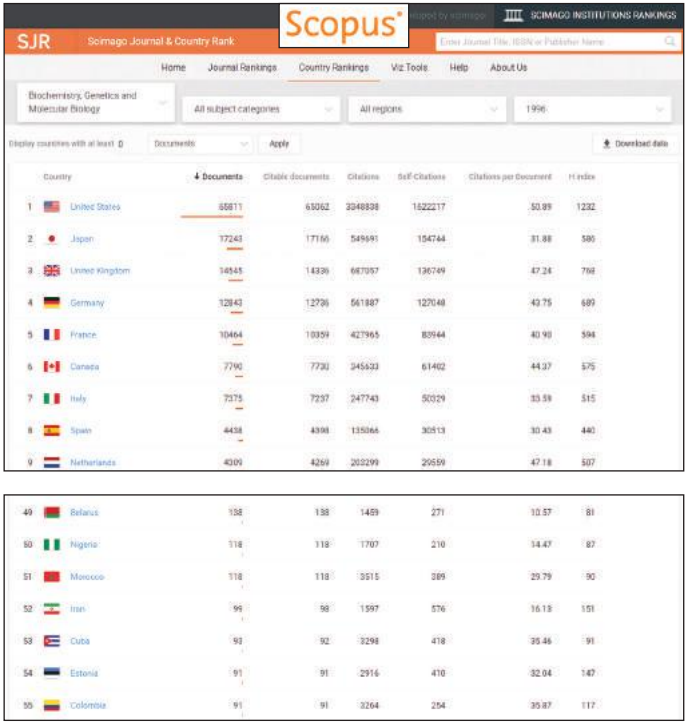

تصویر ۱۰۹
وضعیت کشورهای جهان در بخش علوم نانو، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

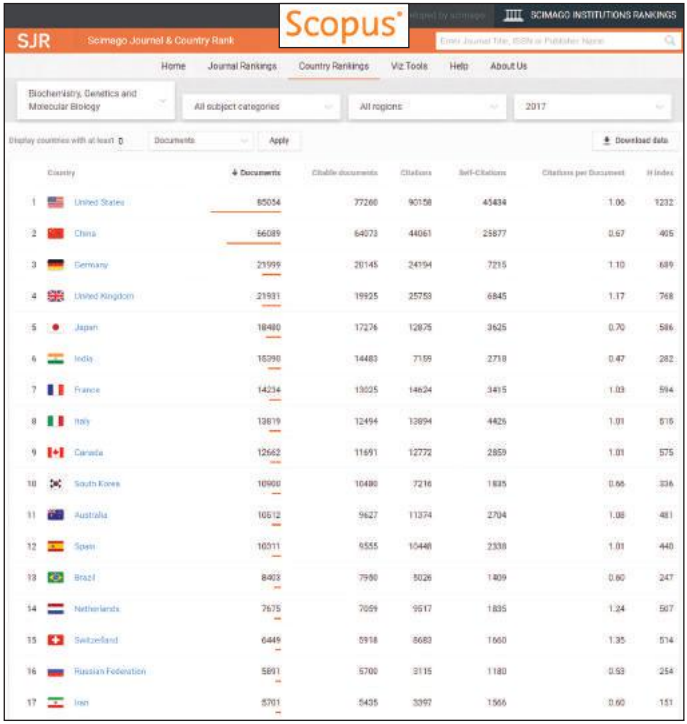

۲. علوم بیــوشیمی و زیــست مولکــولی؛ ارتقا از رتبهٔ ۵۲ به ۱۷ در جهان

تصویــر ۱۱۰
وضعیت کشورهای جهان در بخش علوم بیوشیمی، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

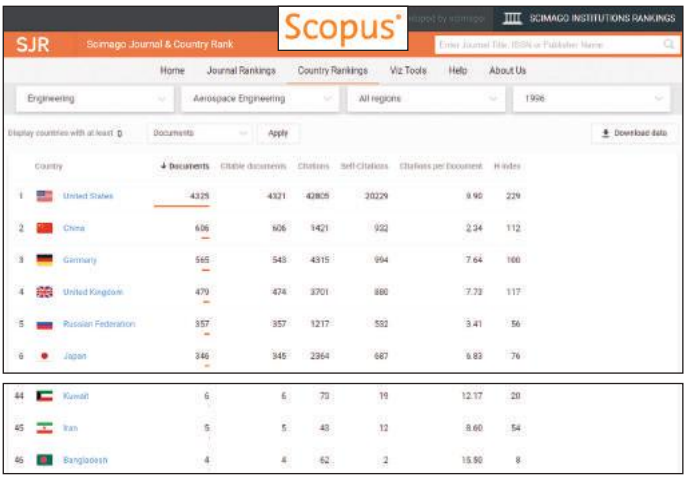

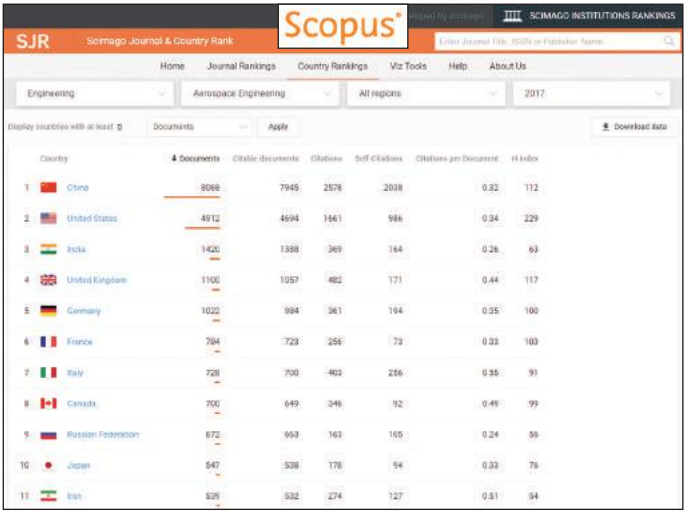
تصویر ۱۱۱
وضعیت کشورهای جهان در بخش علوم بیوشیمی، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

ماهواره بر سنگین
فجر
LBS2001

۳. علوم هوافـــضا؛ ارتقا از رتـــبهٔ ۴۵ به رتبهٔ ۱۱ در جـــهان

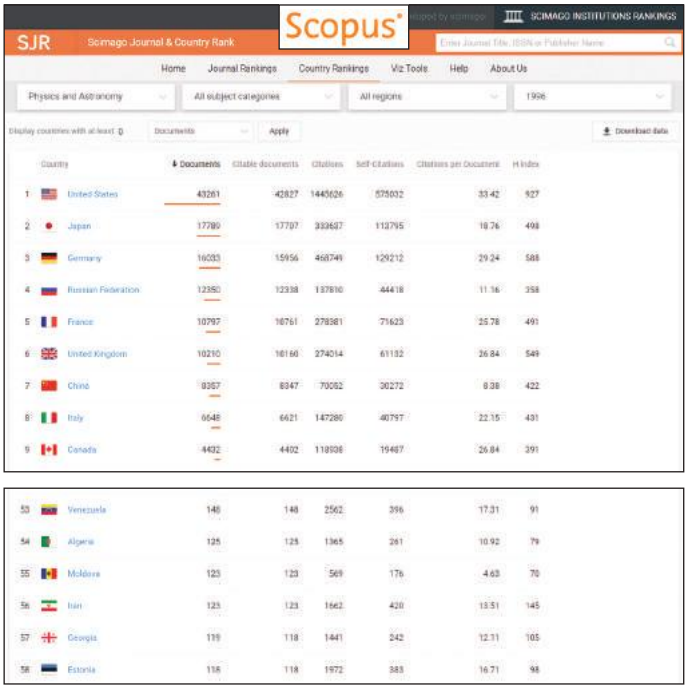

تصـویـــر ۱۱۲
وضعیت کشورهای جهان در بخش علم هوافضا، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

تصـویـــر ۱۱۳
وضعیت کشورهای جهان در بخش علم هوافضا، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

۴. علوم فـــیزیک؛ ارتقـــا از رتبهٔ ۵۶ به رتبـــهٔ ۱۳ در جـــهان

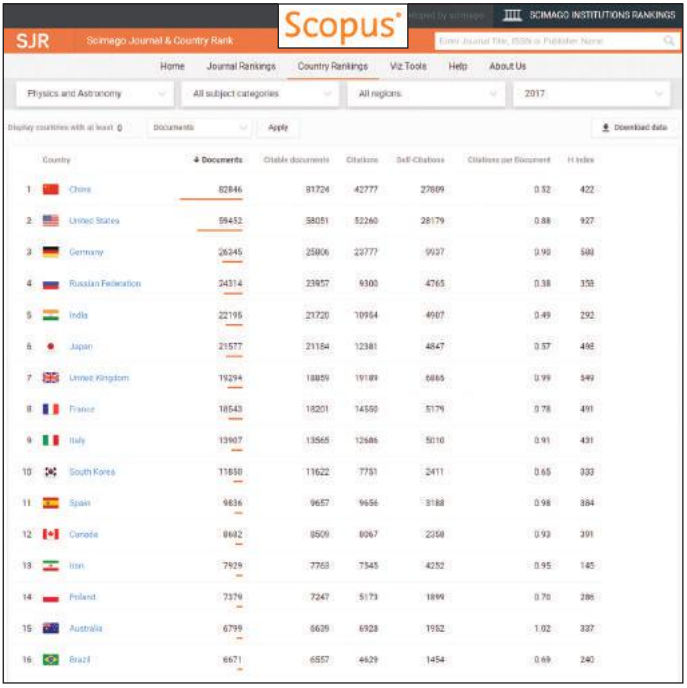

تصـویـــر ۱۱۴

وضعیت کشورهای جهان در بخش علوم فیزیک و فضانوردی، در سال ۱۹۹۶م

منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

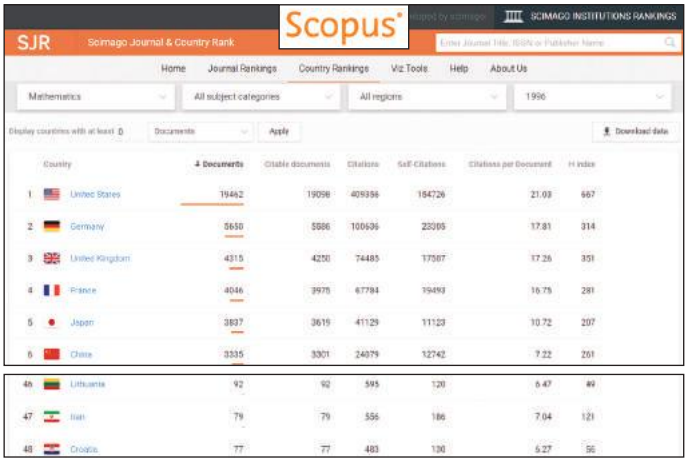

تصویـــر ۱۱۵

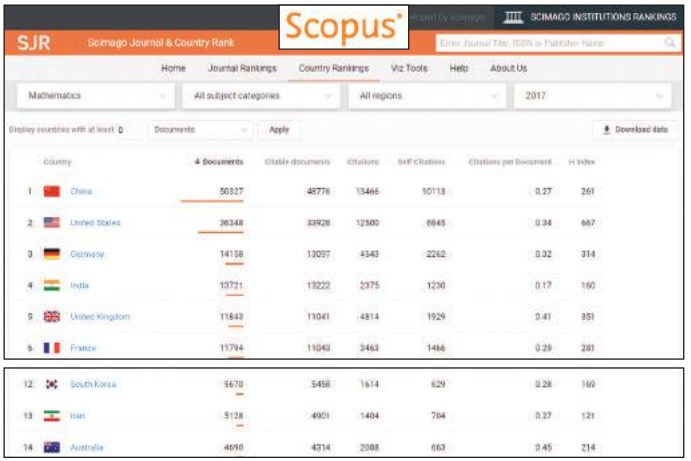
وضعیت کشورهای جهان در بخش علوم فیزیک و فضانوردی، در سال ۲۰۱۷م

منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

۵. علوم ریـــاضی؛ ارتـــقا از رتبـــهٔ ۴۷ به رتبهٔ ۱۳ در جـــهان

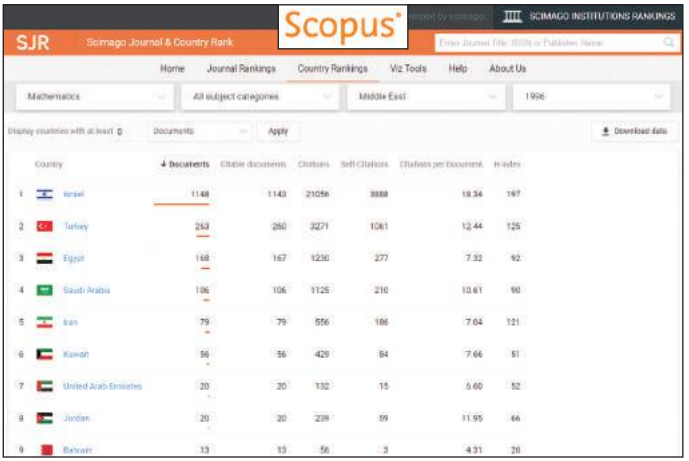

تصـویـــر ۱۱۶
وضعیت کشورهای جهان در بخش علوم ریاضیات، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

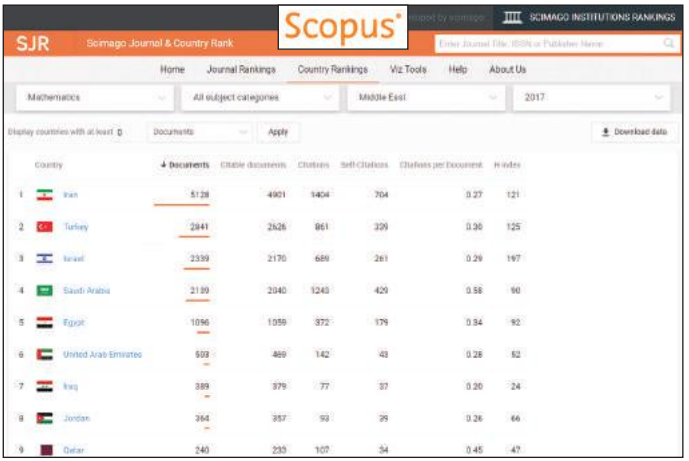

تصـویـــر ۱۱۷
وضعیت کشورهای جهان در بخش علوم ریاضیات، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

بـر طبق گزارش همین پایگاه اسـتنادی، همان‌طور کـه در تصویر ۱۱۷ می‌بینید، جایگاه ایران در علوم ریاضیات از رتبهٔ پنجم در بین کشـورهای منطقهٔ غرب آسـیا و شـمال آفریقا در سـال ۱۹۹۶ به رتبهٔ اول در سـال ۲۰۱۷م ارتقا یافته اسـت.

تصـویـــر ۱۱۸/۱
وضعیت کشورهای منطقهٔ غرب آسیا و شمال آفریقا در بخش علوم ریاضیات، در سال ۱۹۹۶م

تصـویـــر ۱۱۸/۲
وضعیت کشورهای منطقهٔ غرب آسیا و شمال آفریقا در بخش علوم ریاضیات، در سال ۲۰۱۷م

۶. علوم ژنتیک و سلول‌های بنیادی؛ جایگاه دوم در دنیا

Countries Where Stem Cell Research Is Most Popular

Countries Where Stem Cell Research Is Most Popular

Rank	Country/Territory	Number of clinical trials
1	United States	136
2	Iran	65
3	South Korea	40
4	Australia	18
5	China	17
6	Spain	17
7	Israel	12
8	India	11
9	Canada	10
10	Germany	7

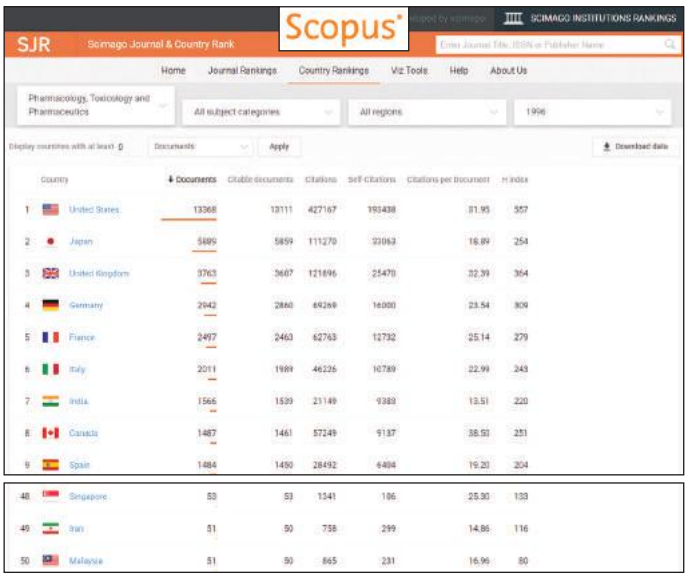
تصویر ۱۱۹
رتبه‌بندی ۱۰ کشور برتر حوزهٔ سلول‌های بنیادی، در سال ۲۰۱۶م
منبع: مرکز آزمایش‌های بالینی ایالات متحدهٔ آمریکا

ROYAN
Certification

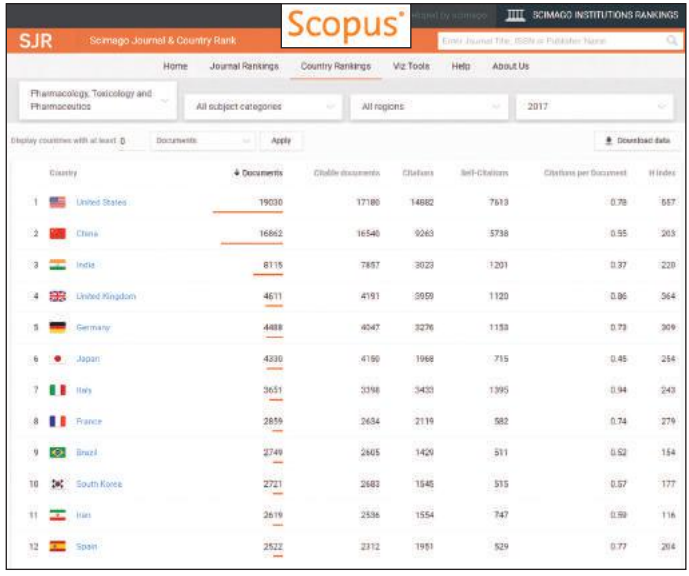

۷. علوم داروســـازی؛ ارتـــقا از رتبـــهٔ ۴۹ به رتبهٔ ۱۱ در جـــهان

تصـویـــر ۱۲۰
وضعیت کشورهای جهان در بخش علوم داروسازی، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

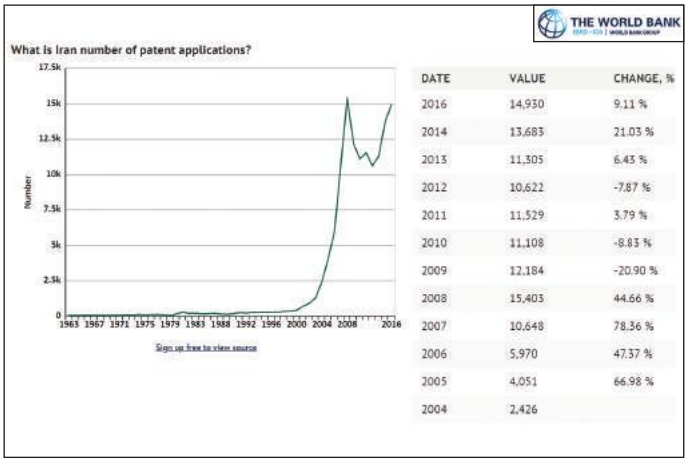

تصویر ۱۲۱
وضعیت کشورهای جهان در بخش علوم داروسازی، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

دوم | جایگاه ایران در ثبت اختراع

۱. رشد اخـــتراع‌های ثـــبت‌شده در ایران در ســـال‌های اخـــیر

DATE	VALUE	CHANGE, %
2016	14,930	9.11 %
2014	13,683	21.03 %
2013	11,305	6.43 %
2012	10,622	-7.87 %
2011	11,529	3.79 %
2010	11,108	-8.83 %
2009	12,184	-20.90 %
2008	15,403	44.66 %
2007	10,648	78.36 %
2006	5,970	47.37 %
2005	4,051	66.98 %
2004	2,426	

تصـویـــر ۱۲۲
نمودار رشد اختراعات ایران، از سال ۱۹۶۳ تا ۲۰۱۶م
منبع: بانک جهانی

۲. ارتقـــا از رتبـــهٔ ۳۸ به رتبهٔ ۷ دنـــیا در تعـــداد ثبت اخـــتراع

		2015	2014	2013	2012	2011	2010	2005	2000	1990	1970
38	Iran	–	13,683	11,305	10,622	11,529	11,108	4,051	410	182	88
1	Japan	1,839	265,959	271,731	287,013	287,580	290,081	367,960	384,201	332,952	100,513
2	United States	1,335	285,096	287,831	268,782	247,750	241,977	207,867	164,795	90,648	72,343
3	Germany	384	48,154	47,353	46,620	46,986	47,047	48,367	51,736	30,724	31,772
4	United Kingdom	867	15,196	14,972	15,370	15,343	15,490	17,833	22,050	19,310	25,227
5	France	306	14,500	14,690	14,540	14,655	14,748	14,327	13,870	12,278	14,106
6	Italy	–	8,601	8,307	8,439	8,794	8,877	–	7,877	–	7,241
7	Switzerland	477	1,480	1,525	1,480	1,597	1,622	1,643	2,083	2,987	5,927
8	Poland	676	3,941	4,237	4,410	3,879	3,203	2,028	2,404	4,106	5,493
9	Sweden	038	1,984	2,332	2,288	2,004	2,196	2,522	4,224	3,108	4,343
10	Australia	291	1,988	3,061	2,627	2,383	2,409	2,555	1,928	–	3,984
11	Brazil	641	4,659	4,959	4,798	4,695	4,228	4,054	3,179	2,389	3,829
12	Spain	799	2,953	3,026	3,266	3,430	3,566	3,040	2,710	2,218	2,966
13	Netherlands	207	2,294	2,315	2,375	2,585	2,527	2,217	2,465	2,147	2,462
14	South Africa	89	802	638	608	656	821	1,003	895	1,093	2,428
15	Austria	205	2,092	2,162	2,258	2,154	2,424	2,270	1,961	2,025	2,267
16	Argentina	46	509	643	735	688	552	1,054	1,062	955	1,982

تصـویـــر ۱۲۳/۱

جایگاه ۳۸ ایران در رتبه‌بندی کشورها از نظر تعداد اختراعات، در سال ۱۹۷۰م

منبع: بانک جهانی

		2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2005	2000	1
7	Iran	14,930	–	13,683	11,305	10,622	11,529	11,108	4,051	410	
1	China	1,204,981	968,252	801,135	704,936	535,313	415,829	293,066	93,485	25,346	
2	United States	295,327	288,335	285,096	287,831	268,782	247,750	241,977	207,867	164,795	8
3	Japan	260,244	258,830	265,959	271,731	287,013	287,580	290,081	367,960	384,201	3
4	Korea	163,424	167,275	164,073	159,978	148,136	138,034	121,805	122,188	72,831	
5	Germany	48,480	47,384	48,154	47,353	46,620	46,986	47,047	48,367	51,736	3
6	Russia	26,795	29,269	24,072	28,765	28,701	26,495	28,722	23,644	23,377	
8	France	14,206	14,306	14,500	14,690	14,540	14,655	14,748	14,327	13,870	1
9	United Kingdom	13,876	14,867	15,196	14,972	15,370	15,343	15,490	17,833	22,050	1
10	India	13,199	12,579	12,040	10,669	9,553	8,841	8,853	4,721	2,206	
11	Italy	8,848	–	8,601	8,307	8,439	8,794	8,877	–	7,877	
12	Turkey	6,230	5,352	4,766	4,392	4,434	3,885	3,180	928	277	
13	Brazil	5,200	4,641	4,659	4,959	4,798	4,695	4,228	4,054	3,179	
14	Poland	4,261	4,676	3,941	4,237	4,410	3,879	3,203	2,028	2,404	
15	Canada	4,078	4,277	4,198	4,567	4,709	4,754	4,550	5,183	4,187	
16	South Africa	2,783	889	802	638	608	656	821	1,003	895	
17	Spain	2,745	2,799	2,953	3,026	3,266	3,430	3,566	3,040	2,710	

تصـویـــر ۱۲۳/۲

جایگاه ۷ ایران در رتبه‌بندی کشورها از نظر تعداد اختراعات، در سال ۲۰۱۶م

منبع: بانک جهانی

فصل ششم

پیشرفت‌های صنعتی

۱

انـــــرژی

از عوامل موفقیت و پیشرفت در هر جامعه، رشد در صنعت و افزایش تولیدات صنعتی و معدنی و تنوع‌بخشی در آن‌هاست. در این بخش به بررسی صنعت و نیز اصلی‌ترین عامل محرک آن یعنی انرژی پرداخته می‌شود.

اول | ایران رتبهٔ ششم در بین کشورهای تولیدکنندهٔ انرژی

What is primary energy production?

The Energy Information Administration includes the following in U.S. Primary Energy Production: coal production, waste coal supplied, and coal refuse recovery; crude oil and lease condensate production; natural gas plant liquids production; dry natural gas excluding supplemental gaseous fuels production; nuclear electricity net generation (converted to Btu using the nuclear plants heat rate); conventional hydroelectricity net generation (converted to Btu using the fossil-fueled plants heat rate); geothermal electricity net generation (converted to Btu using the geothermal plants heat rate), and geothermal heat pump energy and geothermal direct use energy; solar thermal and photovoltaic electricity net generation (converted to Btu using the fossil-fueled plants heat rate), and solar thermal direct use energy; wind electricity net generation (converted to Btu using the fossil-fueled plants heat rate); wood and wood-derived fuels consumption; biomass waste consumption; and biofuels feedstock.

EXPORT TABLE | EXPLORE DATA | View Map | Embed

		2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2005	2000	1990
6	Iran	17.02	14.48	13.90	13.05	13.63	14.79	14.61	13.12	10.40	7.65
1	China	108.18	114.30	114.79	113.40	110.99	104.95	97.03	66.78	41.26	31.88
2	United States	84.26	88.25	87.75	81.87	79.26	78.06	74.87	69.43	71.33	70.70
3	Russia	59.16	57.89	57.07	57.32	56.05	55.26	54.32	51.97	42.65	–
4	Saudi Arabia	29.41	28.55	27.52	27.52	27.87	26.80	25.43	26.13	21.59	15.92
5	Canada	21.18	20.92	20.79	19.91	19.09	18.68	18.27	18.77	17.78	13.16
7	India	16.29	15.93	15.56	15.00	15.11	14.13	13.72	10.96	8.57	6.10
8	Australia	15.92	15.24	15.18	14.15	13.37	12.83	12.92	11.08	9.99	6.86
9	Indonesia	15.16	15.24	15.26	16.06	15.55	14.61	13.11	8.60	7.58	5.27
10	Brazil	11.63	11.16	10.81	10.31	10.37	10.48	10.14	8.04	6.62	4.03
11	Qatar	10.14	10.09	10.01	10.18	9.85	9.41	8.04	4.12	2.83	1.15
12	United Arab Emirates	9.98	9.73	9.23	9.04	9.01	8.54	7.71	7.59	6.77	5.51

تصـویـــر ۱۲۴

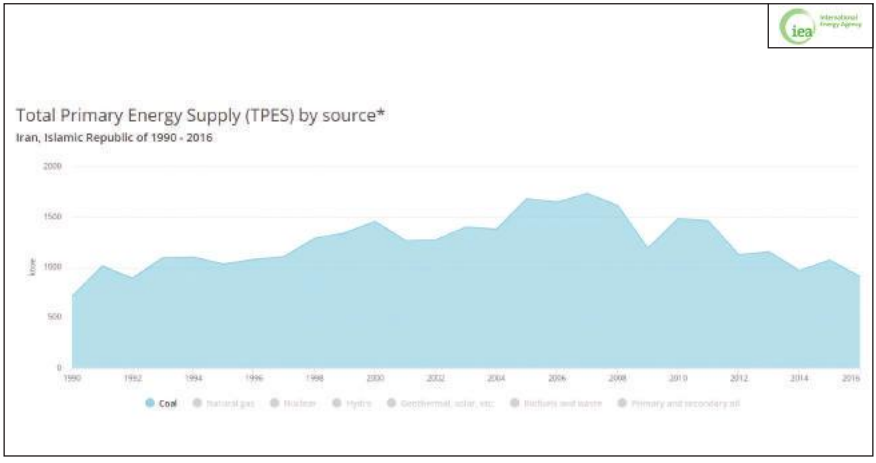
ایران در جایگاه ششم رتبه‌بندی کشورهای جهان در تولید انرژی، در سال ۲۰۱۷م

منبع: آژانس بین المللی انرژی

دوم | ایجاد تنوع در منابع تأمین انرژی در ایران

۱. زغال‌سنگ

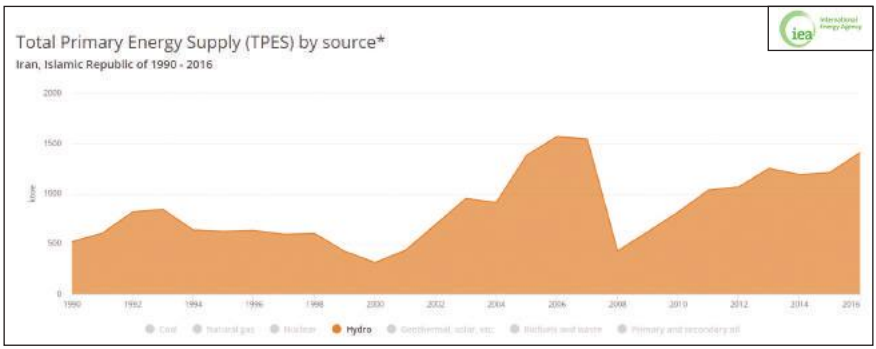

تصویر ۱۲۵

انرژی زغال‌سنگ عرضه‌شده در ایران، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: آژانس بین المللی انرژی

۲. بـــــرق‌آبـــــی

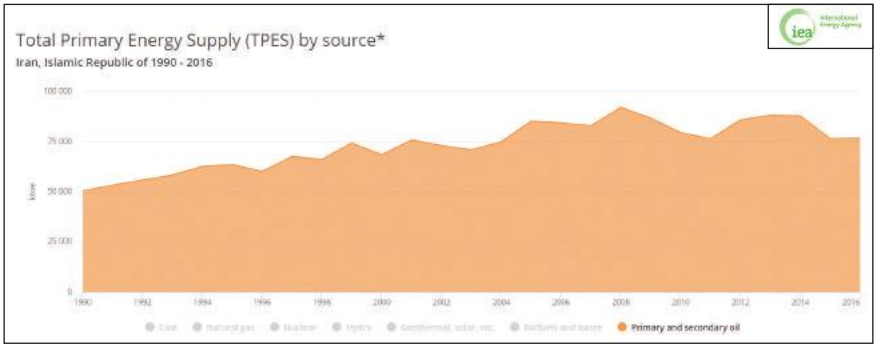
تصـویـــر ۱۲۶

انرژی برق‌آبی عرضه‌شده در ایران، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: آژانس بین المللی انرژی

۳. فـرآورده‌های نفت خام

تصـویـــر ۱۲۷

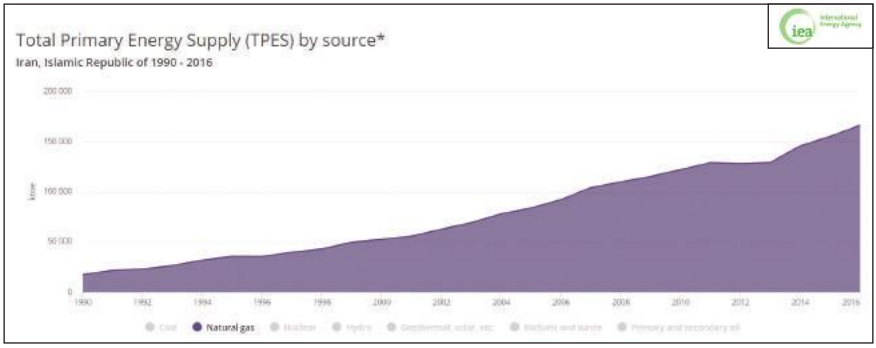
انرژی فراورده‌های نفت خام عرضه‌شده در ایران، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: آژانس بین المللی انرژی

۴. گـــاز طـبیعی

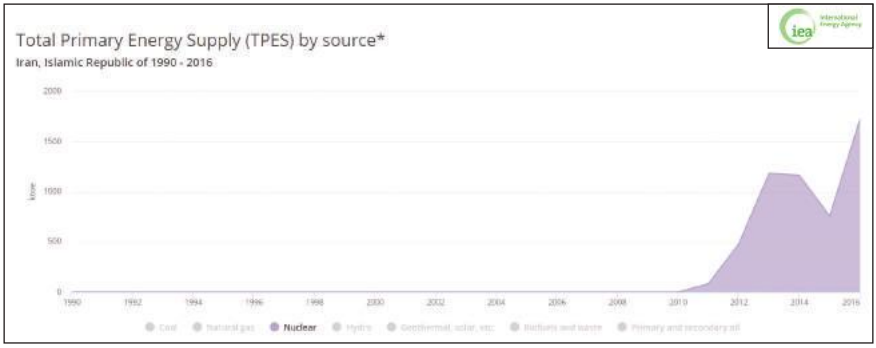
تصـویـــر ۱۲۸

انرژی گاز طبیعی عرضه‌شده در ایران، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: آژانس بین المللی انرژی

۵. سوخت هسته‌ای

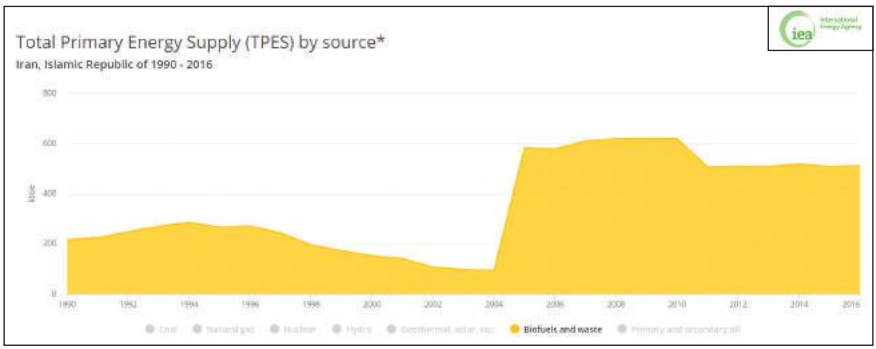

تصویر ۱۲۹

انرژی هسته‌ای عرضه‌شده در ایران، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: آژانس بین المللی انرژی

۶. بیومـــس (ســـــوخت‌های زیستی)

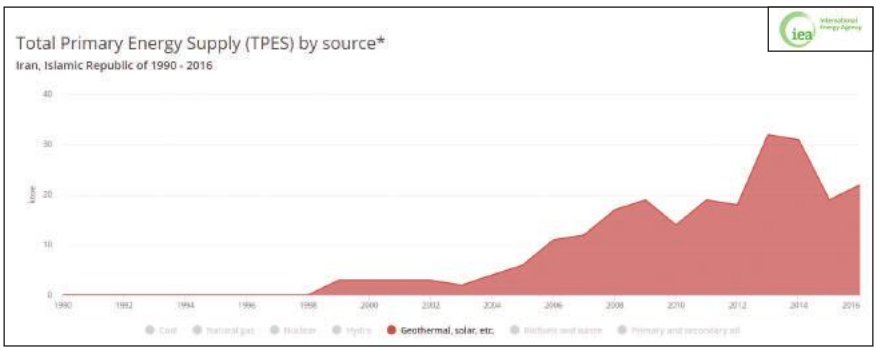

تصـویـــر ۱۳۰

انرژی عرضه شده حاصل از سوخت‌های زیستی در ایران، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: آژانس بین المللی انرژی

۷. منابع مختلف خورشیدی، زمین‌گرمایی و...

تصـویـــر ۱۳۱

انرژی عرضه‌شده از منابع مختلف خورشیدی، زمین‌گرمایی و... در ایران، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: آژانس بین المللی انرژی

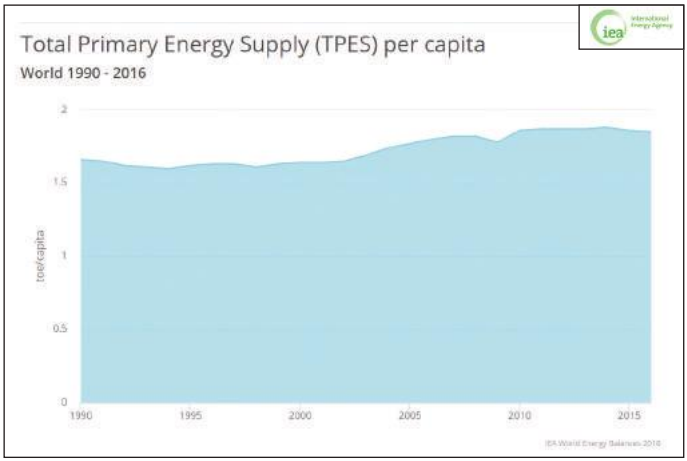

سوم | سرانۀ انرژی عرضه‌شده به‌ازای هرنفر (TPES/Capita)

ازجملـه موانـع بررسـی دقیـق میـزان انـرژی عرضه‌شـده در طـول زمـان، افزایـش جمعیـت یـک کشـور اسـت کـه به‌صـورت طبیعـی، باعـث افزایـش نیـاز بـه انـرژی در آن می‌شـود؛ بنابرایـن، بـرای بررسـی بهتـر ایـن نکتـه کـه آیـا تمـام افـراد مختلـف جامعـه به‌انـدازۀ کافـی بـه انـرژی دسترسـی دارنـد یـا نـه، لازم اسـت از سـرانۀ انـرژی عرضه‌شـده بـه‌ازای هـر نفـر(TPES/Capita) اسـتفاده کـرد.

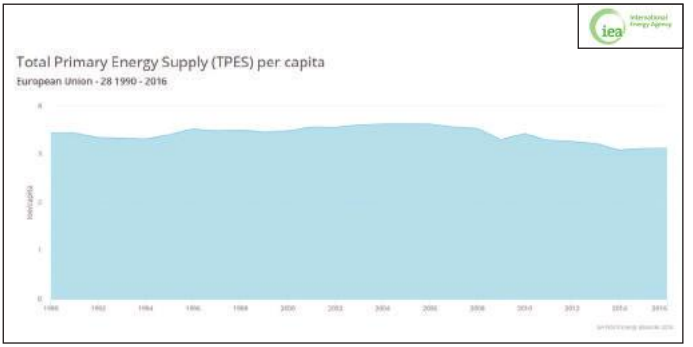
در ایـن خصـوص، مقایسـه‌ای میـان رشـد انـرژی تأمین‌شـده در ایـران وجهـان و اتحادیـۀ اروپـا ارائـه می‌شـود.

۱. سرانۀ انرژی عرضه‌شده، «1.8 toe» در کل دنیا

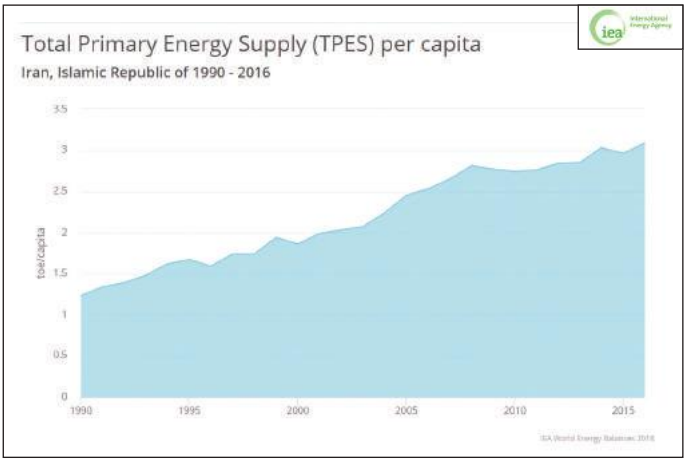
تصویـــر ۱۳۲
سرانۀ انرژی عرضه‌شده در کل کشورهای جهان، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م
منبع: آژانس بین المللی انرژی

۲. سرانهٔ انرژی عرضه‌شده، «3 toe» در کشورهای اروپایی

تصویر ۱۳۳
سرانه انرژی عرضه‌شده در کل کشورهای عضو اتحادیهٔ اروپا، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م
منبع: آژانس بین المللی انرژی

۳. سرانهٔ انرژی عرضه‌شده، «3 toe» در ایران

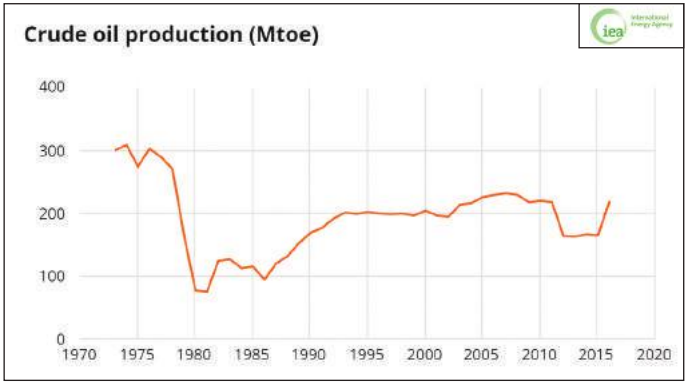

تصویر ۱۳۴
روند افزایشی سرانهٔ انرژی عرضه‌شده در ایران، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م
منبع: آژانس بین المللی انرژی

چهارم | میزان تولید و پالایش نفت خام در ایران

۱. کاهش میزان تولید نفت خام

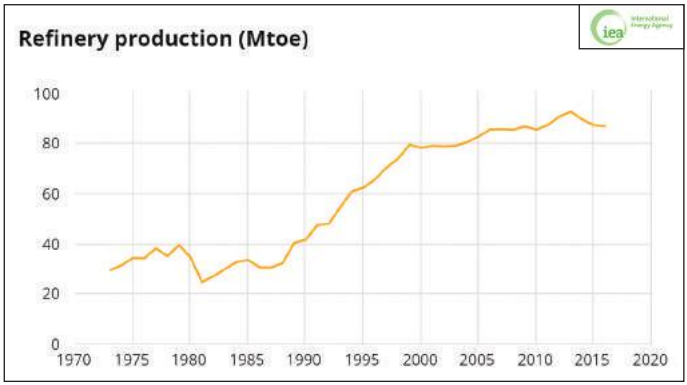

تصویر ۱۳۵
نمودار تولید نفت خام در ایران، از سال ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۶م
منبع: آژانس بین المللی انرژی

۲. افزایش درخورِتوجه تولید فراورده‌های پالایشگاهی

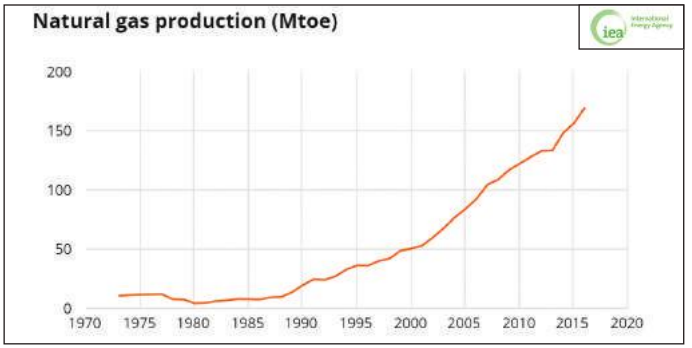
باوجود تولید زیاد نفت خام در زمان پهلوی، تولید پالایشگاهی ما در آن دوران کم و کار اصلی کشور خام‌فروشی بوده است.

تصویر ۱۳۶
نمودار تولیدات پالایشگاهی ایران، از سال ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۶م
منبع: آژانس بین المللی انرژی

پنجم | رشـــد تولیـــد گـــاز

۱. تولید گاز طبیعی در ایران

تصـویـــر ۱۳۷
نمودار تولید گاز در ایران، از سال ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۶م
منبع: آژانس بین المللی انرژی

		2018	2018	2012	2011	2010	2005	2000	1990
1	United States	10	31,485.00	29,521.00	29,542.00	28,479.00	28,816.00	22,457.00	24,174.00	21,533.00
2	Canada	9	6,814.00	6,456.00	6,310.00	6,689.00	6,695.00	7,714.00	7,680.00	4,896.00
3	Algeria	9	6,554.00	6,335.00	6,448.00	6,714.00	8,788.00	6,819.00	5,757.00	4,471.00
4	Netherlands	9	2,473.00	3,045.00	2,892.00	2,847.00	3,127.00	2,774.00	2,576.00	2,892.00
5	Indonesia	9	3,135.00	3,218.00	3,230.00	3,239.00	3,405.00	2,864.00	2,901.00	2,155.00
6	Iran	9	8,636.00	8,083.00	8,165.00	7,515.00	7,774.00	5,703.00	3,871.00	1,926.00
7	United Kingdom	9	1,544.00	1,548.00	1,646.00	1,898.00	2,314.00	3,379.00	4,124.00	1,754.00
8	Saudi Arabia	9	4,122.00	4,030.00	3,928.00	3,706.00	3,513.00	2,875.00	1,888.00	1,741.00
9	Venezuela	9	2,709.00	2,695.00	2,681.00	2,588.00	2,510.00	2,590.00	2,137.00	1,475.00
10	Mexico	9	2,384.00	2,325.00	2,337.00	2,407.00	2,562.00	1,892.00	1,740.00	1,289.00
11	United Arab Emirates	9	2,956.00	2,959.00	2,913.00	2,912.00	2,817.00	2,410.00	1,784.00	1,053.00
12	Romania		396.00	409.00	404.00	403.00	395.00	413.00	488.00	1,041.00
13	Norway	9	5,490.00	5,200.00	5,074.00	5,297.00	5,253.00	4,019.00	3,188.00	990.00
14	Nigeria	9	3,049.00	2,812.00	2,596.00	2,567.00	2,392.00	2,061.00	1,231.00	976.00
15	Argentina	9	1,495.00	1,472.00	1,557.00	1,608.00	1,563.00	1,822.00	1,585.00	812.00
16	Australia	9	2,223.00	2,190.00	1,917.00	2,001.00	1,868.00	1,272.00	1,170.00	731.00
17	Malaysia	9	2,849.00	2,827.00	2,725.00	2,694.00	2,718.00	2,521.00	2,010.00	689.00
18	India	9	1,186.00	1,270.00	1,510.00	1,715.00	1,883.00	1,190.00	780.00	644.00
19	Italy		253.00	372.00	360.00	298.00	297.00	426.00	587.00	611.00
20	Libya		623.00	808.00	619.00	348.00	1,060.00	771.00	356.00	572.00
21	Pakistan	9	1,454.00	1,476.00	1,428.00	1,471.00	1,313.00	1,215.00	856.00	542.00

Sign up free to view source

تصـویـــر ۱۳۸/۱
۲۰ کشور بزرگ تولیدکنندهٔ گاز در سال ۱۹۹۰م
منبع: آژانس بین المللی انرژی

۲. ایران در رتبه‌بندی کشورهای تولیدکنندهٔ گاز

رتبـهٔ ایـران در سـال ۱۹۹۰م، در جایـگاه ششـم قـرار داشـته و در سـال ۲۰۱۵م، بـه جایـگاه سـوم دنیـا ارتقـا یافته اسـت.

Gross natural gas production

billion cubic feet

The United States of America is the top country by natural gas production in the world. As of 2017, natural gas production in the United States of America was 33,357 billion cubic feet that accounts for 86.66 % of the worlds natural gas production. The top 5 countries (others are Kazakhstan, Mexico, Brazil, and Iceland) account for 100.00 % of it. The world's total natural gas production was estimated at 38,492 billion cubic feet in 2017.

The description is composed by Yodotai, our digital data assistant. Have a question? Ask Yodotai

EXPORT TABLE | EXPLORE DATA | View Map | Embed

		2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
1	United States	33,357.00	32,391.00	32,915.00	31,405.00	29,521.00	29,542.00	28,479.00	26,816.00
2	Russia	–	–	22,729.00	22,626.00	23,590.00	23,131.00	23,678.00	22,965.00
3	Iran	–	–	9,098.00	8,636.00	8,083.00	8,169.00	7,915.00	7,774.00
4	Canada	–	–	6,752.00	6,814.00	6,456.00	6,310.00	6,665.00	6,495.00
5	Algeria	–	–	6,492.00	6,594.00	6,589.00	6,448.00	6,714.00	6,788.00
6	Qatar	–	–	6,001.00	5,861.00	6,015.00	5,757.00	5,298.00	4,411.00
7	Norway	–	–	5,793.00	5,460.00	5,260.00	5,674.00	5,197.00	5,253.00
8	China	–	–	4,540.00	4,360.00	3,986.00	3,666.00	3,629.00	3,354.00
9	Saudi Arabia	–	–	4,232.00	4,122.00	4,030.00	3,928.00	3,708.00	3,313.00
10	United Arab Emirates	–	–	3,179.00	2,956.00	2,959.00	2,913.00	2,912.00	2,817.00
11	Indonesia	–	–	3,143.00	3,159.00	3,216.00	3,230.00	3,255.00	3,406.00
12	Nigeria	–	–	3,010.00	3,049.00	2,812.00	2,596.00	2,967.00	2,392.00
13	Turkmenistan	–	–	2,910.00	2,735.00	2,594.00	2,380.00	2,193.00	1,501.00
14	Venezuela	–	–	2,832.00	2,709.00	2,699.00	2,683.00	2,588.00	2,510.00
15	Malaysia	–	–	2,793.00	2,849.00	2,827.00	2,725.00	2,694.00	2,718.00
16	Australia	–	–	2,384.00	2,223.00	2,190.00	1,917.00	2,001.00	1,868.00
17	Mexico	1,850.00	2,120.00	2,336.00	2,384.00	2,325.00	2,337.00	2,407.00	2,462.00
18	Uzbekistan	–	–	2,038.00	2,180.00	2,185.00	2,222.00	2,235.00	2,130.00
19	Netherlands	–	–	1,909.00	2,473.00	3,045.00	2,832.00	2,847.00	3,127.00
20	Egypt	–	–	1,742.00	1,907.00	2,181.00	2,314.00	2,340.00	2,365.00
21	United Kingdom	–	–	1,675.00	1,544.00	1,549.00	1,646.00	1,898.00	2,314.00

Sign up free to view source

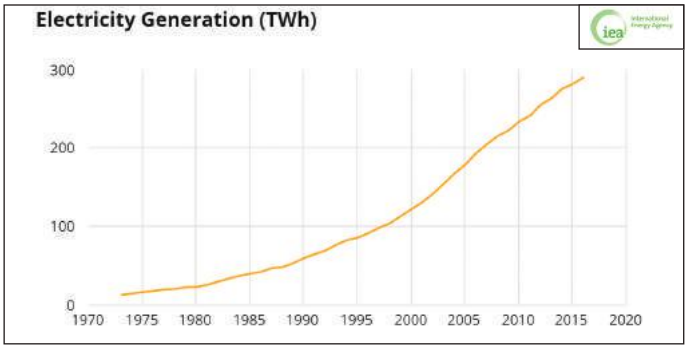
تصـویـــر ۱۳۸/۲

۲۰ کشور بزرگ تولیدکنندهٔ گاز در سال ۲۰۱۵م

منبع: آژانس بین المللی انرژی

ششم | رشد بیش از ۱۴برابری تولید انرژی الکتریکی

۱. افزایش تولید انرژی الکتریکی در ایران

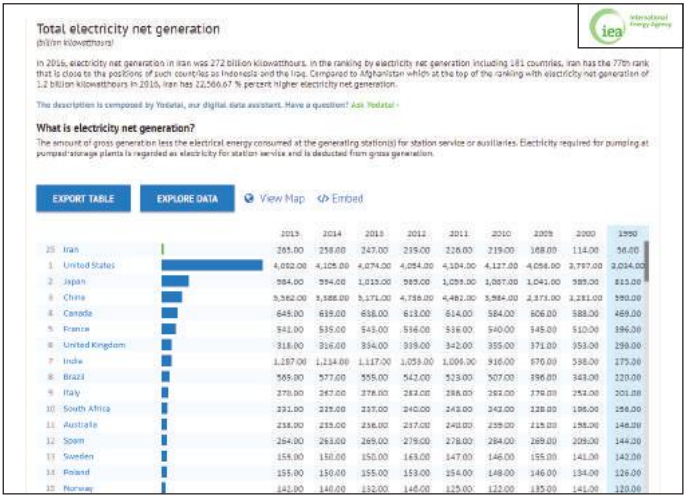

تصـویـــر ۱۳۹

نمودار تولید انرژی الکتریکی در ایران، از سال ۱۹۷۳ تا ۲۰۱۶م

منبع: آژانس بین المللی انرژی

Total electricity net generation
(billion kilowatthours)

In 2016, electricity net generation in Iran was 272 billion kilowatthours. In the ranking by electricity net generation including 181 countries, Iran has the 77th rank that is close to the positions of such countries as Indonesia and the Iraq. Compared to Afghanistan which at the top of the ranking with electricity net generation of 1.2 billion kilowatthours in 2016, Iran has 22,566.67 % percent higher electricity net generation.

The description is composed by Yodatai, our digital data assistant. Have a question? Ask Yodatai

What is electricity net generation?

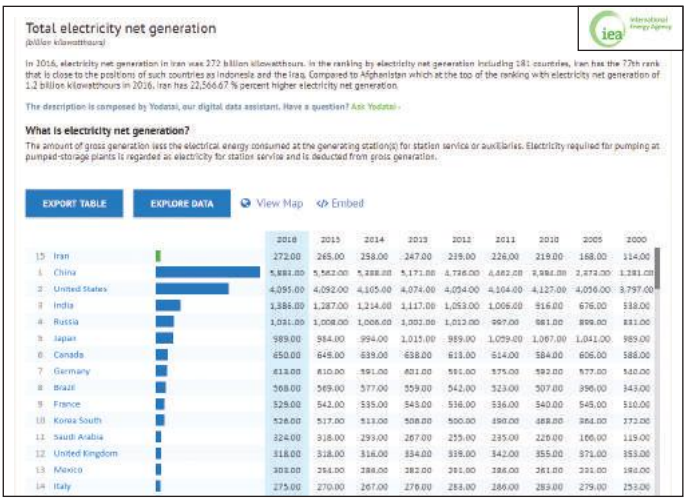
The amount of gross generation less the electrical energy consumed at the generating station(s) for station service or auxiliaries. Electricity required for pumping at pumped-storage plants is regarded as electricity for station service and is deducted from gross generation.

EXPORT TABLE | EXPLORE DATA | View Map | Embed

		2013	2014	2015	2012	2011	2010	2009	2000	1990
15	Iran	265.00	258.00	247.00	219.00	226.00	219.00	168.00	114.00	56.00
1	United States	4,092.00	4,105.00	4,074.00	4,054.00	4,104.00	4,127.00	4,056.00	3,797.00	2,034.00
2	Japan	984.00	994.00	1,015.00	989.00	1,059.00	1,067.00	1,041.00	989.00	815.00
3	China	5,562.00	5,288.00	5,171.00	4,736.00	4,482.00	3,984.00	2,373.00	1,281.00	390.00
4	Canada	648.00	639.00	638.00	613.00	614.00	584.00	606.00	588.00	469.00
5	France	541.00	535.00	543.00	536.00	536.00	540.00	545.00	510.00	396.00
6	United Kingdom	318.00	316.00	334.00	339.00	342.00	355.00	371.00	353.00	298.00
7	India	1,287.00	1,214.00	1,117.00	1,053.00	1,006.00	916.00	676.00	538.00	175.00
8	Brazil	569.00	577.00	555.00	542.00	523.00	507.00	396.00	343.00	220.00
9	Italy	270.00	267.00	276.00	283.00	286.00	283.00	279.00	253.00	201.00
10	South Africa	231.00	225.00	237.00	240.00	243.00	242.00	228.00	196.00	156.00
11	Australia	258.00	255.00	256.00	237.00	243.00	259.00	215.00	158.00	146.00
12	Spain	264.00	263.00	269.00	279.00	278.00	284.00	269.00	209.00	144.00
13	Sweden	159.00	150.00	150.00	163.00	147.00	146.00	155.00	141.00	142.00
14	Poland	155.00	150.00	155.00	153.00	154.00	148.00	146.00	134.00	126.00
15	Norway	142.90	140.00	132.00	146.00	125.00	122.00	135.00	141.00	120.00

تصویر ۱۴۰/۱
رتبه‌بندی کشورهای تولیدکنندهٔ انرژی، در سال ۱۹۹۰م
منبع: آژانس بین المللی انرژی

۲. ارتقا ۱۰پله‌ای در رتبه‌بندی کشورهای تولیدکنندهٔ انرژی الکتریکی از سال ۱۹۹۰

Total electricity net generation
(billion kilowatthours)

In 2016, electricity net generation in Iran was 272 billion kilowatthours. In the ranking by electricity net generation including 181 countries, Iran has the 77th rank that is close to the positions of such countries as Indonesia and the Iraq. Compared to Afghanistan which at the top of the ranking with electricity net generation of 1.2 billion kilowatthours in 2016, Iran has 22,566.67 % percent higher electricity net generation.

The description is composed by Yodatai, our digital data assistant. Have a question? Ask Yodatai

What is electricity net generation?

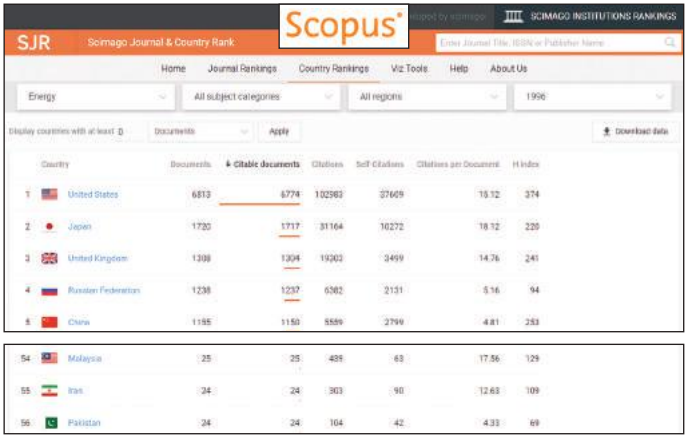
The amount of gross generation less the electrical energy consumed at the generating station(s) for station service or auxiliaries. Electricity required for pumping at pumped-storage plants is regarded as electricity for station service and is deducted from gross generation.

EXPORT TABLE | EXPLORE DATA | View Map | Embed

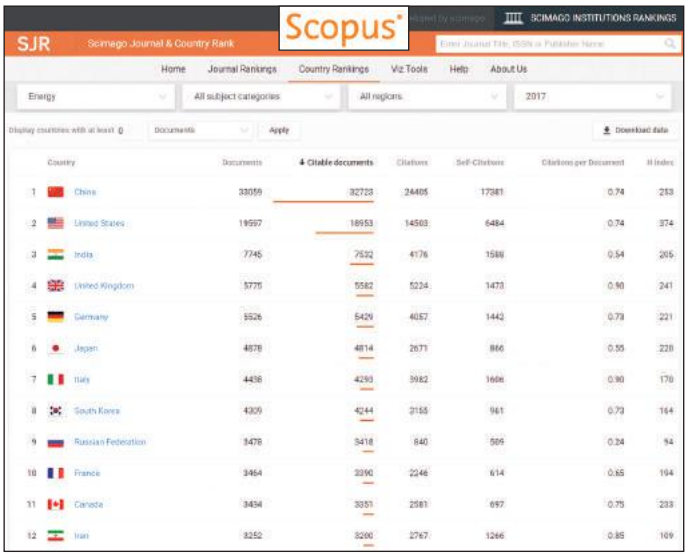
		2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2005	2000
15	Iran	272.00	265.00	258.00	247.00	219.00	226.00	219.00	168.00	114.00
1	China	5,881.00	5,562.00	5,288.00	5,171.00	4,736.00	4,482.00	3,984.00	2,373.00	1,281.00
2	United States	4,095.00	4,092.00	4,105.00	4,074.00	4,054.00	4,104.00	4,127.00	4,056.00	3,797.00
3	India	1,386.00	1,287.00	1,214.00	1,117.00	1,053.00	1,006.00	916.00	676.00	538.00
4	Russia	1,031.00	1,008.00	1,008.00	1,001.00	1,013.00	997.00	881.00	899.00	831.00
5	Japan	989.00	984.00	994.00	1,015.00	989.00	1,059.00	1,067.00	1,041.00	989.00
6	Canada	650.00	648.00	639.00	638.00	613.00	614.00	584.00	606.00	588.00
7	Germany	613.00	610.00	591.00	601.00	591.00	575.00	592.00	577.00	540.00
8	Brazil	568.00	569.00	577.00	559.00	542.00	523.00	507.00	396.00	343.00
9	France	529.00	542.00	535.00	543.00	536.00	536.00	540.00	545.00	510.00
10	Korea South	526.00	517.00	513.00	508.00	500.00	490.00	488.00	384.00	272.00
11	Saudi Arabia	324.00	318.00	293.00	267.00	255.00	235.00	226.00	166.00	119.00
12	United Kingdom	318.00	328.00	316.00	334.00	339.00	342.00	355.00	371.00	353.00
13	Mexico	303.00	294.00	286.00	282.00	281.00	286.00	261.00	231.00	192.00
14	Italy	275.00	270.00	267.00	276.00	283.00	286.00	283.00	279.00	253.00

تصویر ۱۴۰/۲
رتبه‌بندی کشورهای تولیدکنندهٔ انرژی، در سال ۲۰۱۶م
منبع: آژانس بین المللی انرژی

۱. علم انـــرژی؛ ارتـــقا از رتبـــهٔ ۵۵ به رتبـــهٔ ۱۲ در جـــهان

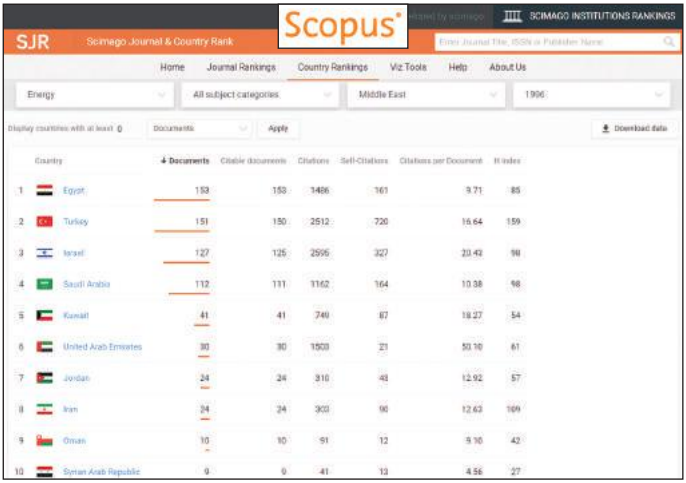

تصـویـــر ۱۴۱/۱
رتبه‌بندی کشورهای دنیا در تولید مقالات علمی در حوزهٔ انرژی، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

تصـویـــر ۱۴۱/۲
رتبه‌بندی کشورهای دنیا در تولید مقالات علمی در حوزهٔ انرژی، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

۲. علم انرژی؛ ارتقا از رتبهٔ ۸ به رتبهٔ ۱ در منطقه

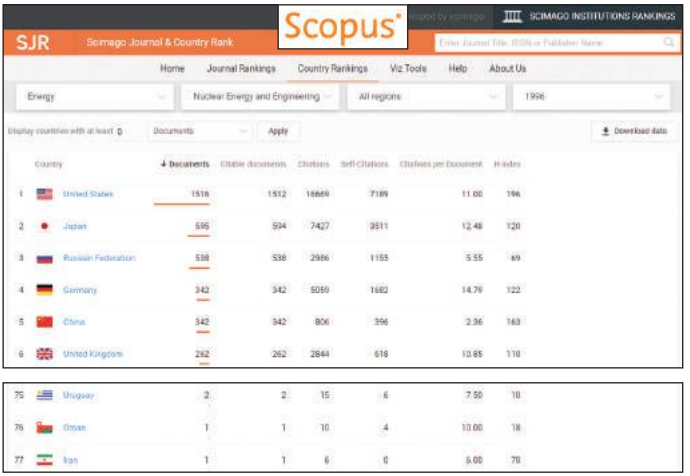

تصویر ۱۴۲/۱
رتبه‌بندی کشورهای خاورمیانه در تولید مقالات علمی در حوزهٔ انرژی، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

تصویر ۱۴۲/۲
رتبه‌بندی کشورهای خاورمیانه در تولید مقالات علمی در حوزهٔ انرژی، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

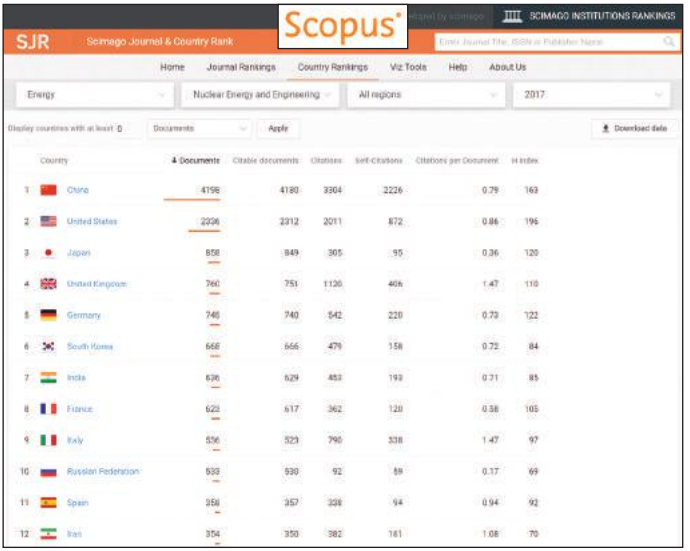
۳. علم انرژی هسته‌ای؛ ارتقا از رتبهٔ ۷۷ به رتبهٔ ۱۲ در جهان

تصویر ۱۴۳/۱

رتبه‌بندی کشورهای دنیا در تولید مقالات علمی در حوزهٔ انرژی هسته‌ای، در سال ۱۹۹۶م

منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

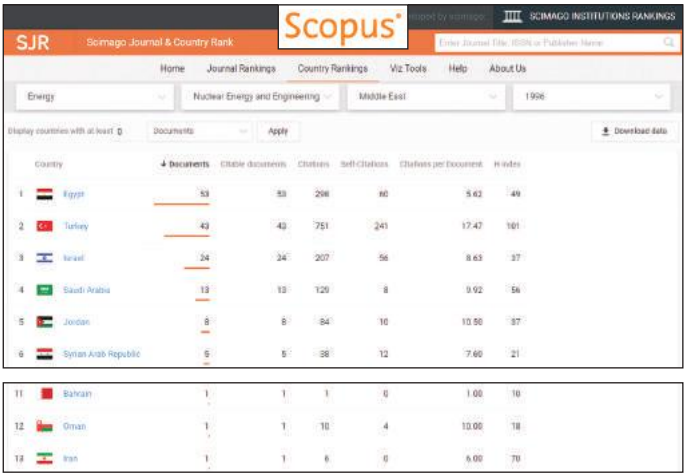

تصویر ۱۴۳/۲

رتبه‌بندی کشورهای دنیا در تولید مقالات علمی در حوزهٔ انرژی هسته‌ای، در سال ۲۰۱۷م

منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

۴. علم انرژی هسته‌ای؛ ارتقا از رتبهٔ ۱۳ به رتبهٔ ۱ در منطقه

تصویر ۱۴۴/۱
رتبه‌بندی کشورهای خاورمیانه در تولید مقالات علمی در حوزهٔ انرژی هسته‌ای، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

تصویر ۱۴۴/۲
رتبه‌بندی کشورهای خاورمیانه در تولید مقالات علمی در حوزهٔ انرژی هسته‌ای، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

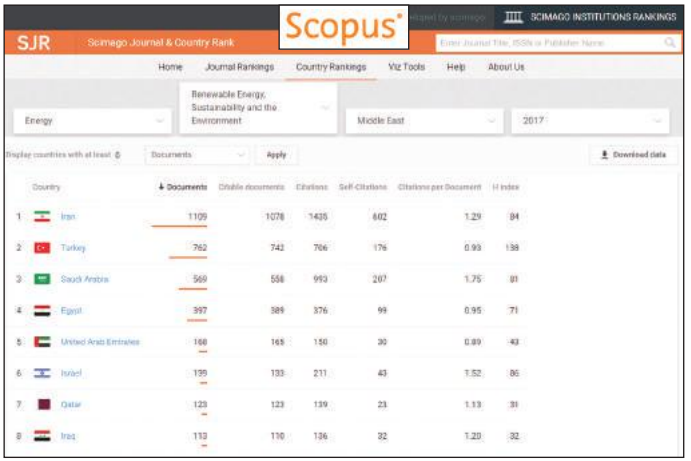
جمهوری اسلامی ایران تعداد مقاله‌های خود در حوزهٔ انرژی هسته‌ای را از عدد ۱ در سال ۱۹۹۶ به ۳۵۴ مقاله در سال ۲۰۱۷م افزایش داده است و از رتبهٔ ۱۳ به رتبهٔ ۱ در منطقه ارتقا یافته است.

۵. علم انرژی‌های تجدیدپذیر؛ ارتقا از رتبهٔ ۶ به رتبهٔ ۱ در منطقه

جمهوری اسلامی ایران تعداد مقاله‌های خود در حوزهٔ انرژی‌های تجدیدپذیر را از عدد ۹ در سال ۱۹۹۶م به عدد ۱۱۰۹ در سال ۲۰۱۷م افزایش داده و از رتبهٔ ۶ در منطقه به رتبهٔ ۱ ارتقا یافته است.

تصویر ۱۴۵/۱
رتبه‌بندی کشورهای خاورمیانه در تولید مقالات علمی در حوزهٔ انرژی‌های تجدیدپذیر، در سال ۱۹۹۶م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

تصویر ۱۴۵/۲
رتبه‌بندی کشورهای خاورمیانه در تولید مقالات علمی در حوزهٔ انرژی‌های تجدیدپذیر، در سال ۲۰۱۷م
منبع: پایگاه استنادی اسکوپوس

Crude steel production, 1980-2013

In thousand tonnes.

Countries	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Albania	100	120	150	180	200	233
Algeria	388	557	868	892	755	1 414
Angola	10	10	10	10	10	10
Argentina	2 721	2 550	2 933	2 991	2 677	2 972
Australia	7 589	7 635	6 371	5 676	6 302	6 609
Austria	4 623	4 656	4 258	4 411	4 870	4 661
Azerbaijan						
Bangladesh	131	139	109	47	73	101
Belarus						
Belgium	12 321	12 283	9 992	10 154	11 300	10 683
Bosnia-Herzegovina						
Brazil	15 337	13 226	12 995	14 671	18 386	20 455
Bulgaria	2 567	2 484	2 584	2 831	2 878	2 944
Canada	15 901	14 811	11 871	12 832	14 699	14 637
Chile	704	644	492	618	692	689
China	37 121	35 604	37 160	40 021	43 475	46 794
Colombia	420	402	422	482	507	530
Congo (Zaire)	30	30	30	30	30	30
Costa Rica			8	3		
Croatia						
Cuba	292	317	290	352	325	401
Czech Republic						
Czechoslovakia	15 225	15 271	14 992	15 024	14 831	15 036
Denmark	734	612	560	493	548	528
Dominican Republic			17	14	64	60
Ecuador	17	28	28	23	18	18
Egypt	968	1 015	1 074	979	928	1 028
El Salvador			7	15	11	12
Estonia						
F.R. Yugoslavia						
Finland	2 509	2 428	2 414	2 416	2 632	2 518
France	23 176	21 258	18 402	17 582	19 000	18 808
Georgia						
Germany	43 838	41 610	35 880	35 729	39 389	40 497
Germany (East)	7 308	7 467	7 168	7 219	7 573	7 853
Ghana						
Greece	1 197	930	933	866	936	985
Guatemala			25	28	27	10
Honduras						19
Hong Kong	120	120	120	120	120	120
Hungary	3 764	3 645	3 702	3 617	3 751	3 647
Iceland						
India	9 514	10 765	10 997	10 237	10 549	11 936
Indonesia	543	621	693	983	1 171	1 374
Iran	550	565	700	734	854	836
Iraq		45	45			
Ireland	2	33	61	141	166	203

تصویر ۱۴۸

رتبهٔ ۳۰ ایران در تولید فولاد در دنیا، در سال ۱۹۸۰م

منبع: انجمن جهانی فولاد

سوم | صنعت سیمان؛ رشد درخورِتوجه تولید و ارتقای ایران به رتبهٔ ۴ در دنیا

United States Census 2000

Top World Producers of Hydraulic Cement

(Thousand of Metric Tons)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
China	1,074,000	1,240,000	1,360,000	1,400,000	1,646,000	1,880,000	2,080,000	2,184,000	2,414,000	2,476,000	2,570,000
India	141,800	159,010	170,460	177,300	195,930	224,720	240,510	246,700	255,790	265,140	280,820
United States	93,910	97,690	92,630	84,020	60,370	66,450	67,900	74,150	76,600	82,700	86,600
Iran	31,840	35,200	41,000	44,500	52,100	61,600	66,400	70,250	68,700	66,700	70,000
Turkey	42,800	47,400	49,300	53,110	53,970	66,200	67,800	67,600	74,400	77,200	79,300
Brazil	35,600	41,900	46,600	51,300	51,700	59,120	64,090	68,810	70,160	71,360	72,260
Russia	48,000	54,700	59,900	53,600	44,200	50,400	56,100	61,500	66,300	68,470	67,200
Japan	73,500	73,200	71,200	68,000	60,000	56,600	56,400	59,300	61,700	62,500	64,350
Egypt	33,600	36,200	40,370	39,840	46,940	47,950	45,420	52,200	50,100	49,000	51,600
Korea, Republic of	47,200	49,200	52,200	51,650	50,130	47,420	48,250	46,860	47,300	47,300	47,800
Mexico	36,000	38,020	38,620	37,090	35,810	34,500	35,400	37,830	36,250	37,840	38,600
Pakistan	16,360	18,410	24,220	30,870	33,370	32,400	31,600	33,110	33,600	35,290	36,910
Italy	46,410	47,880	47,540	43,030	36,320	34,280	32,790	26,240	23,080	21,200	21,800
Spain	50,350	54,030	54,720	42,080	29,500	21,170	22,180	15,940	13,730	13,910	14,770
Total World	**2,364,960**	**2,618,860**	**2,813,960**	**2,871,840**	**2,945,000**	**3,364,850**	**3,638,740**	**3,782,700**	**4,074,820**	**4,181,270**	**4,354,310**

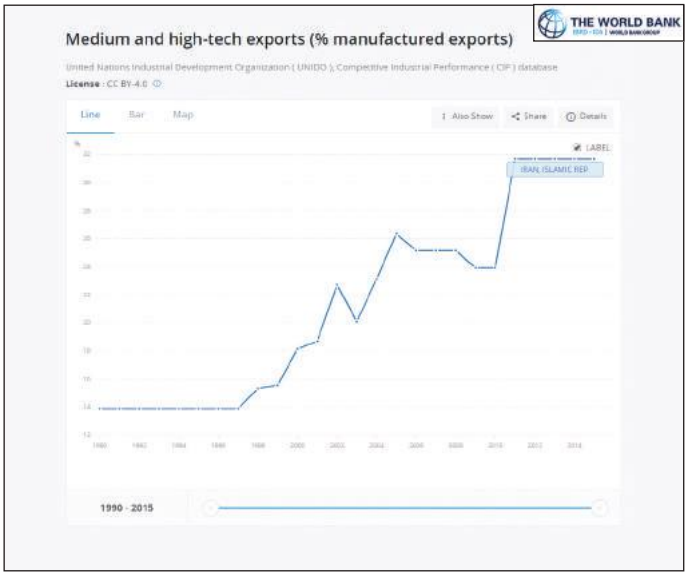
Source: U.S. Census Bureau, International Cement Review, PCA

تصویر ۱۴۹

رتبه‌بندی کشورهای دنیا در تولید سیمان، از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵م

منبع: مرکز آمار آمریکا

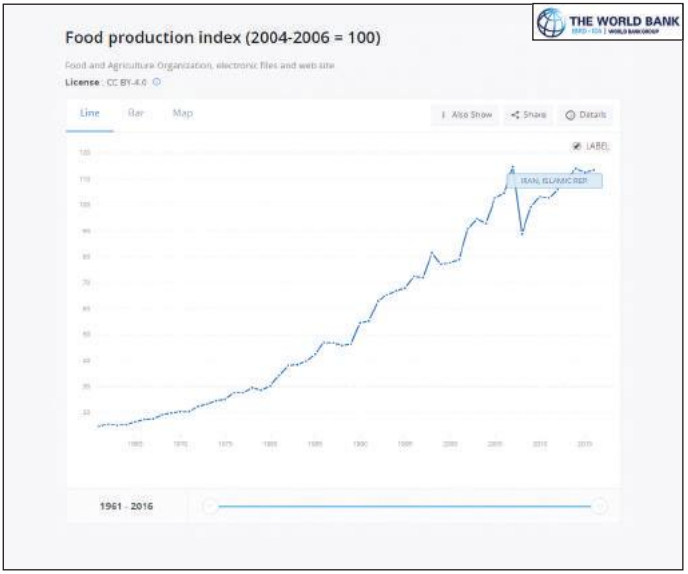
چهارم | افزایش درخورِتوجه صادرات ایران در صنایع پیشرفته

تصـویـــر ۱۵۰
صادرات ایران در صنایع متوسط و پیشرفته در تکنولوژی، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۵م
منبع: بانک جهانی

پنجم | رشد ۴برابری شاخص تولید مواد غذایی

تصویر ۱۵۱
شاخص تولید مواد غذایی در ایران، از سال۱۹۶۱ تا ۲۰۱۶م
منبع: بانک جهانی

OICA

International Organization of Motor Vehicle Manufacturers
OICA is the voice speaking on automotive issues in world forums

Home
About Us
Economic Contributions
Autos and Fuels
Climate Change & CO2
Safety
Sales Statistics
Production Statistics
2017 Statistics
2016 Statistics
2015 Statistics
2014 Statistics
2013 Statistics
2012 Statistics
2011 statistics
2010 Statistics
2009 Statistics
2008 Statistics
2007 Statistics
2006 Statistics
2005 Statistics
2004 Statistics
2003 Statistics
2002 Statistics
2001 Statistics
2000 Statistics
1999 Statistics
OICA Workshop on HDV CO2 & Fuel Efficiency Harmonization
Vehicles in use
Worldwide Harmonization
Calendar of Auto Shows
Media Center
OICA Member Press Contacts
International press review archives
Members only
Contact

OICA > Production Statistics > 1999 Statistics

1999 PRODUCTION STATISTICS

Country	Cars	Commercial Vehicles	Total
Serbia	3,816	1,453	5,269
Ukraine	10,136	9,044	19,180
Finland	33,903	472	34,375
Uzbekistan	44,433	0	44,433
Egypt	45,416	30,632	76,048
Indonesia	76,715	12,292	89,007
Romania	88,313	18,584	106,897
Slovenia	118,132	0	118,132
Iran	119,419	0	119,419
Others	86,849	32,801	119,650
Slovakia	126,503	328	126,831
Hungary	125,889	2,297	128,186
Austria	123,586	15,745	139,331
Sweden	213,895	36,847	250,742
Portugal	186,996	95,294	282,290
Malaysia	237,998	16,092	254,090
Turkey	222,041	75,821	297,862
Australia	281,417	21,508	302,925
Argentina	224,733	80,076	304,809
Netherlands	262,242	44,978	307,220
South Africa	214,694	102,673	317,367
Thailand	63,536	259,223	322,761
Taiwan	266,000	87,000	353,000
Czech Rep.	348,482	27,779	376,261
Poland	546,843	27,991	574,834
India	533,149	285,044	818,193
Belgium	917,513	99,548	1,017,061
Russia	943,732	226,976	1,169,708
Brazil	1,107,751	243,077	1,350,828
Mexico	993,772	556,153	1,549,925
Italy	1,410,469	290,797	1,701,266
China	565,366	1,264,587	1,829,953
UK	1,786,624	186,895	1,973,519
South Korea	2,361,735	481,379	2,843,114
Spain	2,281,617	570,772	2,852,389
Canada	1,626,316	1,432,497	3,058,813
France	2,784,469	396,724	3,180,193
Germany	5,309,824	378,168	5,687,992
Japan	8,100,169	1,795,907	9,895,476
USA	5,637,948	7,387,029	13,024,978
Total	39,759,847	16,499,045	56,258,892

تصویـــر ۱۵۲
آمار تولید وسایل نقلیه در سال ۱۹۹۹م
منبع: سازمان بین‌المللی تولیدکنندگان وسایل نقلیهٔ موتوری

موتوری و از تولید صفر تا رتبهٔ ۱۹ دنیا در تولید وسایل نقلیهٔ باری و مسافربری

OICA

International Organization of Motor Vehicle Manufacturers
OICA is the voice speaking on automotive issues in world forums

Home
About Us
Economic Contributions
Autos and Fuels
Climate Change & CO2
Safety
Sales Statistics
Production Statistics
2017 Statistics
2016 Statistics
2015 Statistics
2014 Statistics
2013 Statistics
2012 Statistics
2011 statistics
2010 Statistics
2009 Statistics
2008 Statistics
2007 Statistics
2006 Statistics
2005 Statistics
2004 Statistics
2003 Statistics
2002 Statistics
2001 Statistics
2000 Statistics
1999 Statistics
OICA Workshop on HDV CO2 & Fuel Efficiency Harmonization
Vehicles in use
Worldwide Harmonization
Calendar of Auto Shows
Media Center
OICA Member Press Contacts
International press review archives
Members only
Contact

OICA > Production Statistics > 2017 Statistics

2017 PRODUCTION STATISTICS

Country	Cars	Commercial vehicles	Total	% change
China	24,806,667	4,208,747	29,015,434	3.19%
USA	3,033,216	8,156,769	11,189,985	-8.13%
Japan	8,347,836	1,345,910	9,693,746	5.31%
Germany	5,645,581	0	5,645,581	-1.76%
India	3,952,550	830,346	4,782,896	5.63%
South Korea	3,735,399	379,514	4,114,913	-2.59%
Mexico	1,900,029	2,186,386	4,086,415	13.00%
Spain	2,291,492	556,843	2,848,335	-1.30%
Brazil	2,269,488	430,204	2,699,672	25.20%
France	1,746,000	479,000	2,227,000	6.54%
Canada	749,458	1,450,331	2,199,789	-7.21%
Thailand	818,440	1,170,383	1,988,823	2.28%
UK	1,671,166	78,219	1,749,385	-3.70%
Turkey	1,142,906	552,825	1,695,731	14.12%
Russia	1,348,029	203,264	1,551,293	19.01%
Iran	1,418,660	96,946	1,515,396	18.19%
Czech Rep.	1,413,881	6,112	1,419,993	0.00%
Indonesia	962,366	234,259	1,216,615	3.30%
Italy	742,642	399,568	1,142,210	3.53%
Slovakia	1,001,520	0	1,001,520	-3.70%
Others	536,725	221,947	758,672	16%
Poland	514,700	175,029	689,729	1.18%
South Africa	321,358	268,593	589,951	-1.51%
Hungary	502,900	3,400	506,400	-4.01%
Argentina	203,700	268,458	472,158	-0.13%
Malaysia	424,880	35,260	460,140	-15.62%
Belgium	336,000	43,140	379,140	-5.08%
Morocco	341,802	34,494	376,826	9.00%
Romania	389,240	10	389,250	-0.02%
Taiwan	230,356	61,207	291,563	-5.80%
Sweden	226,000	0	226,000	10.04%
Slovenia	189,852	0	189,852	42.00%
Portugal	126,426	48,118	175,044	22.68%
Netherlands	155,000	2,280	157,280	74.97%
Uzbekistan	140,247	0	140,247	59.10%
Austria	81,000	18,880	99,880	-8.98%
Australia	88,195	10,437	98,632	-38.85%
Finland	91,598	0	91,598	90.83%
Serbia	75,360	552	75,912	-0.51%
Egypt	9,979	26,670	36,649	1.13%
Ukraine	7,296	2,246	9,542	81.27%
Total	73,456,531	23,846,003	97,302,534	2.36%

تصویر ۱۵۳
آمار تولید وسایل نقلیه در دنیا، در سال ۲۰۱۷م
منبع: سازمان بین‌المللی تولیدکنندگان وسایل نقلیهٔ موتوری

فصل هفتم

پیشرفت در معنویت

۱

معنویت در دوران پهلوی

معنویت مهم‌ترین وجه تمایز بین نظام اسلامی و حکومت پهلوی است؛ به‌گونه‌ای که هدف اصلی حکام پهلوی مبارزه با دین و دین‌داری بود؛ ولی در مقابل، هدف اصلی نظام جمهوری اسلامی ترویج اسلام ناب محمدی ﷺ است. حکومت پهلوی با تمام توان، فحشا و ابتذال را ترویج و از مشروب‌فروشی‌ها، کاباره‌های فحشا، قمارخانه‌ها و... حمایت جدی می‌کردند.

از سویی بی‌بندوباری و فحشا را ترویج می‌کردند و از دیگر سو، با معنویت و به‌خصوص برگزاری مجالس سید و سالار شهیدان علیه‌السلام مبارزهٔ جدی می‌کردند؛ به‌طوری‌که نخستین گام‌های مبارزه با معنویت نیز در ابتدا با تقلیل ایام عزاداری محرم برداشته شد. مطابق گزارش یکی از سیاحان از مراسم محرم در سال ۱۳۱۱ش چنین آمده است: «امسال، شاه روزهای تعطیل را از چهار روز [چهار روز آخر دههٔ اول محرم] به سه روز تقلیل داده و از کارهای فرعی و قدیمیِ مرسوم در دسته‌ها جلوگیری شده است».[۳۵] در سال ۱۳۱۶ش، طی اطلاعیهٔ محرمانهٔ وزارت داخله، به‌طورکلی روضه‌خوانی ممنوع شد. در این اعلامیه، هدف از ممنوعیت روضه‌خوانی، خارج‌کردن مردم از خرافات و آشناکردن مردم به تمدن آن روز، به‌عنوان وظیفهٔ اساسی دولت در امور داخلی دانسته شده بود.[۳۶]

به‌دنبال این حکم، عمال رضاخان دست‌به‌کار شدند. برای نمونه، حاکم یزد در اعلامیه‌ای به شهربانی این شهر نوشت: «منسوخ‌نمودن

۳۵. مریت هاکس، ایران؛ افسانه و واقعیت، ص۱۹۱و۱۹۲.

۳۶. نک: مدیریت پژوهش انتشارات و آموزش سازمان اسناد ملی ایران، خشونت و فرهنگ، اسناد محرمانه کشف حجاب (۱۳۱۳-۱۳۲۲)، ص۱۹.

روضه‌خوانی، حتی در خانه‌ها، از وظایف اولیه بوده و مخصوصاً مأمورین دولت وظیفه‌دار هستند که موهومات را از سر مردم خارج و آن‌ها را به اجرای تمدن امروزه آشنا سازند».[۳۷]

این روند، تا هنگام سقوط پهلویِ اول و تبعید او به تبعیدگاه موریس ادامه داشت. رضاخان که بحق، خاطره‌ای تلخ از خود در تاریخ به‌جای گذاشته است، در اذهان ملت مؤمن ایران که دل در گروِ امام‌حسین علیه‌السلام و یاران وفادارش دارند، سال‌هایی از رنج و تنگنا را آفرید. در این دوره تا می‌توانستند مردم را اذیت و آزار کردند و دیگر کسی جرئت نمی‌کرد برای امام‌حسین علیه‌السلام عزاداری کند. اوضاع به‌گونه‌ای بود که حتی از جلسات چندنفری هم جلوگیری می‌شد و نمی‌گذاشتند سه نفر باهم روضه بخوانند. اگر کسی به مجلسی می‌رفت و نام امام‌حسین علیه‌السلام را می‌برد و گزارش می‌دادند، او را دستگیر می‌کردند: گاهی محاسنش را می‌تراشیدند و گاهی هم [او را] شکنجه یا چند ماه زندان می‌کردند؛[۳۸] اما اوج شاهکارهای رضاشاه در محرم سال ۱۳۱۹ اتفاق افتاد. دولت رضاخانی به سران اصناف و بنگاه‌ها دستور داده بود تا هم‌زمان با ماه محرم کارناوال شادی به‌راه بیندازند و در سال ۱۳۱۹، جشن با ایام تاسوعا و عاشورا مصادف شد. در آن شب، عده‌ای عملهٔ طرب و فواحش، سوار بر کامیون‌های روباز، به رقص و پای‌کوبی در خیابان‌ها پرداختند... .[۳۹]

۳۷. مدیریت پژوهش انتشارات و آموزش سازمان اسناد ملی ایران، خشونت و فرهنگ، اسناد محرمانه کشف حجاب (۱۳۱۳-۱۳۲۲)، ص۳۱۷و۳۱۸.

۳۸. نک: حمید بصیرت‌منش، علما و رژیم شاه، ص۴۸۱.

۳۹. نک: حسین مکی، تاریخ بیست‌ساله، ج۱، ص۴۵۲.

پروفسور پیتر آوری، استاد ایران‌شناسی در دانشگاه کمبریج و مدرس کالج کینگ، نوشته است

> در فاصله‌ای ۱۹۴۱م، کاملًا آشکار شد که می‌توان عشایر را شکست داد...؛ اما ملّاها باقی مانده بودند. ...مخالفان قوانین شرعی ناگزیر بودند که ابتدا یک نظام حقوقی را جانشین آن سازند؛ سپس به متزلزل‌کردن رکن مذهب بپردازند. رضاشاه نیز همین کار را کرد؛ درحالی‌که در نظر بود آموزش‌وپرورش غیرمذهبی و تبلیغات ملی‌گرایانه که ایران پیش از اسلام نمونهٔ آن بود، برای سست‌کردن وفاداری مذهبی مردم به نهاد روحانیت به‌کار گرفته شوند... . به این ترتیب بود که در اواخر سال ۱۹۳۶م [آذرماه و دی‌ماه ۱۳۱۵ش] ایران از نظر قانونی به‌طورکامل از دین رها شد... .[۴۰]

در دوران محمدرضاشاه نیز مبارزه با اسلام و ترویج اباحی‌گری ادامه پیدا کرد؛ به‌طور مثال، فرح کنگرهٔ زرتشتیان جهان را در ماه رمضان در تهران برپا کرد و به این مناسبت، مجلس پذیرایی با شامپانی (شراب فرانسوی) در کاخ سلطنتی ترتیب داد.[۴۱] پهلوی برای مقابله با اسلام، سعی کرد تا فرقهٔ ضالهٔ بهائیت را تقویت کند. به‌گفتهٔ مادرزن محمدرضاشاه، شاه بدش نمی‌آمد بهایی‌گری در ایران رشد کند و به نیرویی در برابر اسلام تبدیل شود.[۴۲]

۴۰. پیتر آوری، تاریخ معاصر ایران، ج۲، ص۶۳تا۷۲.
۴۱. نک: ویلیام سولیوان و آنتونی پارسونز، خاطرات دو سفیر، ص۲۹۰.
۴۲. نک: فریده دیبا، دخترم فرح، ص۳۲.

عملکرد فرهنگی پهلوی

۱. فرهنگ مکتوب

بررسی نشریه‌های دوران زمان شاه نشانگر این امر است که این مکتوبات سعی در رواج فرهنگ برهنگی داشتند و از طریق آن‌ها مطالب مستهجن در جامعه پخش می‌شد؛ از آن جمله، می‌توان به مجلهٔ مستهجن این هفته‌نامه اشاره کرد که جواد علامیر دَوَلّو به‌عنوان مدیر مسئول و با همکاری افرادی چون مهرانگیز کار و سیامک پورزند و نیز ر.اعتمادی در آن فعالیت می‌کردند. ساواک دربارهٔ این افراد، در ۲۲اردیبهشت۱۳۳۸ نوشته است:

> جواد علامیر، پسر احتشام‌السلطنهٔ معروف که چند سال پیش با تهدید هفت تیر، دختر خواهر خویش را موردِتجاوز قرار داد، درحال‌حاضر جمعیت اگزیستانسیالیست‌ها را در ایران تشکیل داده است و آن را رهبری می‌کند. نامبرده در روزنامه و مجله و اصولاً مؤسسهٔ اطلاعات، به کار مترجمی اشتغال دارد. زن نامبرده معروفه است و با خودفروشی زندگی می‌کند. علامیر مورد سوءاستفادهٔ مردانی که انحراف جنسی دارند، قرار می‌گیرد. محل تشکیل این جمعیت در شمیران است... .[۴۳]

همچنین مجید دوامی، از جاسوسان سازمان CIA نیز سردبیر مجلهٔ فاسد زن روز بود که با طرح مباحثی ازقبیل انتخاب ملکهٔ زیبایی، برای بی‌هویتی دختران و پسران می‌کوشید؛ تا به آنجا که برخی از دوستانش از زن روز با عنوان کابارهٔ کاغذی یاد می‌کردند.

۴۳. دفتر پژوهش‌های مؤسسهٔ کیهان، نیمهٔ پنهان، ج۱، ص۱۳.

۲. فرهنگ الکترونیکی

در سال ۱۳۳۷، اولین فرستندهٔ تلویزیونی در ایران راه‌اندازی شد. متأسفانه این رسانه نیز با پخش برنامه‌های سطحی و مبتذل باعث انحراف مخاطبان خود می‌شد. باری روبین، تحلیلگر آمریکایی نوشته است:

> در دوران سلطنت پهلوی در عرصه و معرفی فرهنگ و تمدن غربی به مردم ایران، بدترین و مبتذل‌ترین جنبه‌های این فرهنگ انتخاب شد که ضربهٔ حاصل از آن برای جامعهٔ مذهبی و سنت‌گرایی ایران تحمل‌کردنی نبود. فیلم‌های آمریکایی که بیشتر از انواع مبتذل آن بودند، بیش از ۳۰درصد برنامه‌های تلویزیونی و پرده‌های سینماها را اشغال کرده بود و آیت‌الله

خمینی با اشاره به همین فیلم‌ها، سینما و تلویزیون را عامل اشاعهٔ فساد و فحشا در ایران معرفی می‌کرد.[۴۴]

۳. هنر

در جشن هنر شیراز به‌ریاست فرح پهلوی، در خیابان فردوسی شیراز، برنامهٔ آمیزش جنسی زن و مرد را در ماه رمضان ۱۳۵۶ به‌صورت زنده و در ملأ عام اجرا کردند. این جشن که به‌تعبیر فرح به‌منظور بزرگداشت هنر و هنرمند ایرانی و شناساندن هنر قدیم و جدید ایران به ایرانیان و خارجیان و نیز برای پاسداشت هنرمندان خارجی و نمایاندن شیوهٔ کار آنان به ایرانیان طراحی و اجرا می‌شد، چیزی جز ابتذال و صحنه‌های مستهجن نبود.

۴۴. نک: باری روبین، جنگ قدرت‌ها در ایران، ص۱۹۴.

۴. مدرسه و دانشگاه

رژیم پهلوی سعی می‌کرد از ظرفیت مدرسه و دانشگاه برای تغییر فرهنگ ایران استفاده کند و مکانی را که باید فرهنگ‌ساز و محل رشد باشد، به مکانی برای ازبین‌رفتن عفت و حیا تبدیل کند. رژیم پهلوی در عصر رضاشاه با تأسیس «سازمان پیشاهنگی» و سپس در عصر محمدرضاشاه با ایجاد کاخ جوانان و کانون پرورش فکری کودکان، سیاست‌ها و برنامه‌های پیش‌گفته را اجرا کرد.

لیلی امیرارجمند، از دوستان قدیمی فرح پهلوی و از فاسدترین زنان دربار، مسئول کانون پرورش فکری کودکان شد تا کودکان این سرزمین زیر نظر چنین فردی آموزش ببینند! پیشاهنگی دختران به‌ریاست شمس پهلوی نیز چیزی جز مرکز فساد و فحشا نبود. تدین، از وزرای معارف عصر رضاشاه، پس از شهریور ۱۳۲۰ چنین گفته است:

> وزارت فرهنگ که در ابتدای دورهٔ رضاشاه به نام وزارت معارف بود، طوری شده بود که هدف آن تحصیل نبود... . من با پیشاهنگی مخالف نیستم؛ اما با این پیشاهنگی که فقط به‌منظور تظاهر و مسخره‌بازی درست شده بود، مخالف بودم. من حاضر نبودم جوانان را به‌دست اشخاص ناصالح بسپارم که آن‌ها را به کوه

و بیابان به گردش ببرند. آن‌ها استخر درست کرده و دختران را در حضور مردم لخت می‌کردند. ناموس مملکت وقتی خواست در استخر عمومی و در حضور مردم شنا کند، این دیگر به‌درد مملکت نمی‌خورد! این خلاف عفت و شرافت است.[۴۵]

برای نمونه، فرخ‌رو پارسا، این بهایی فاسد، به‌عنوان وزیر آموزش و پرورش در دولت هویدا، در تربیت و پرورش فرزندان ایران چنین دیدگاهی داشت: «بکارت برای دختران چه معنا دارد؟! مگر در اروپا و آمریکا دختران باکره هستند؟...»[۴۶]

جریان وابستهٔ فراماسونری با نفوذ در نظام دانشگاهی، مأموریت تغییر فرهنگ را به‌خوبی انجام داد. برای نمونه، هوشنگ سیحون، فراماسونر فاسد، سال‌ها به‌عنوان استاد و رئیس دانشکدهٔ هنر دانشگاه تهران، در بی‌هویت‌کردن نسل جوانِ دانشجو برنامه‌ریزی کرد.

دانشکدهٔ هنرهای زیبا در سال ۱۳۴۳ش، طی بخشنامه‌ای میزان حق‌الزحمهٔ مدل‌های زنده و حتی عریان برای رشته‌های نقاشی و مجسمه‌سازی را به این قرار اعلام کرد:

۱. مدل چهرهٔ مرد، هر ساعت ۱۰۰ ریال؛
۲. مدل چهرهٔ زن، هر ساعت ۱۰۰ ریال؛
۳. مدل زن تمام‌تنه با لباس، هر ساعت ۱۵۰ ریال؛
۴. مدل برهنهٔ مرد، هر ساعت ۲۰۰ تا ۳۰۰ ریال؛
۵. مدل برهنهٔ زن، هر ساعت ۲۵۰ تا ۴۰۰ ریال.[۴۷]

ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک) در پاسخ به درخواست شهربانی در سال ۱۳۵۵ش، برای جلوگیری از ورود دختران چادری به دانشگاه پیشنهاد کرد با مسخره‌کردن این دخترها و هوکردن کلاغ‌سیاه و نظیر آن، کاری کنند که نتوانند با چادر بیایند یا چادر را از سر بردارند و بیایند.[۴۸]

۴۵. علیرضا زهیری، عصر پهلوی به‌روایت اسناد، ص۴۸.
۴۶. محمدحسن طباطبایی، نفوذ فراماسونری در مدیریت نهادهای فرهنگی دههٔ ۱۳۴۰، ص۲۰۹.
۴۷. نک: محمدحسن طباطبایی، نفوذ فراماسونری در مدیریت نهادهای فرهنگی دهه ۱۳۴۰، ص۱۳۷.
۴۸. نک: علیرضا زهیری، عصر پهلوی به‌روایت اسناد، ص۲۸۴و۲۸۵.

۲

معنویت در جمهوری اســـلامی

انقـلاب اسـلامی ایـران در دنیـا بـا نـام و تفکـر امام‌خمینـی﵀ شـناخته شـده اسـت. ایشـان رونـد انقـلاب را خـود به‌طـور موجـز چنیـن بیـان کرده‌انـد:

شـما ملـت بـزرگ ایـران، همـان معنایی که در صدر اسـلام بـود، محقق کردید. ابتدا از مدرسـهٔ فیضیه بلند شـد صدا و مدرسـهٔ فیضیه را خراب کردند. جوان‌های ما را بعضشان را شهید کـردنـد؛ لکـن اسـتـقـامـت اسـبـاب ایـن شـد که شکسـت روحـی نخورنـد. این اسـتقامت موجب شـد کـه اقشـار، بعضـی بـه بعضـی پیوسـتند. دعوت‌هـای اسـلامی را به‌جان خریدند و شـنیدند و این قـطـره‌هـا بـه‌هـم پـیـوستند و سـیل عظیمـی ایجـاد کردنـد: قیام همگانی و برای اسـلام، قیام بـرای خـدا، قـیـام بـرای جـمـهـوری اسـلام. این قیام در تمام اقشار ملت ریشه کرد و تمام اقـشـار را بـه‌هـم پـیـونـد داد و ایـمـان در هـمـه ظـهـور پـیـدا کـرد. یـک تحـول روحی، یـک تحول فکـری، بـا ارادهٔ مصمم!... همـهٔ اقشـار باهـم قیام کردند و اسـتقامت کردنـد: ﴿اَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ﴾[۴۹] قیـام بـرای خـدا، جمعـاً و فـرداً. مادامـی کـه ایـن قیـام برای خداست، مادامـی کـه ایـن وحـدت باقی اسـت، پیروز هسـتید![۵۰]

۴۹. سبأ، ۴۶.

۵۰. مؤسـسـهٔ تنـظیـم و نـشر آثار امـام‌خمینی(ره)، صحیـفهٔ امـام، ج۷، ص۲۴۵.

اول | تربیت انسان‌های والا در عرصه‌های مختلف

انقلابیون با استقامت تحسین‌برانگیزشان در مقابل شدیدترین شکنجه‌های ساواک، رزمندگان اسلام با مجاهدت در مقابل جبههٔ استکبار در ۸ سال جنگ تحمیلی و در سال‌های اخیر مدافعان حرم با حماسه‌ای که آفریدند، فقط بخشی از افراد والامنزلت تربیت‌شدهٔ مکتب امام‌خمینی رحمه‌الله هستند که بدون‌شک، تربیت چنین انسان‌های خودساخته‌ای مدیون بسترسازی فوق‌العادهٔ نظام جمهوری اسلامی است. تربیت این افراد به‌حدی مهم است که رهبر معظم انقلاب دام‌ظله از آن، تعبیر به معجزهٔ انقلاب کرده‌اند. ایشان فرموده‌اند:

> بعد از چهل سال، شما می‌بینید جوان مؤمن مسلمان که نه امام را دیده است، نه انقلاب را دیده است، نه دوران دفاع مقدس را دیده است، نه آن حماسه‌ها را از نزدیک دیده، اما امروز با روحیهٔ انقلابی، مثل همان جوانِ اولِ انقلاب، مثل همت و خرازی و بزرگانی ازاین‌قبیل، می‌رود وسط میدان و با علاقه، با احساس مسئولیت، با شجاعت تمام در مقابل دشمن می‌ایستد! اینکه من می‌گویم جوان‌های مؤمنِ امروز، از لحاظ انگیزه، از

جـوان اول انقـلاب اگـر جلوتـر نباشـند، عقب‌تـر نیسـتند، یعنـی ایـن. این‌هـا رویش‌هـای انقلاب‌انـد. ایـن معجـزۀ انقـلاب اسـت... .[۵۱]

شـهیدحججی و تشـییع پیکـر مطهـر ایشـان، خـود اثباتـی بـر رویش‌هـای تفکـر امام‌خمینـی‌ﷺ در عصـر حاضـر محسـوب می‌شـود.

دوم | گسترش اسلام ناب محمدی

اسـلامی کـه خانـدان پهلـوی و دربـار به‌دنبـال گسـترش آن بودنـد، همـان اسـلام آتاتـورک و دیگـر ظالمـان و دیکتاتورهـای منطقـه بـود؛ امـا امام‌خمینـی‌ﷺ از ابتـدای ظهـور انقـلاب، بـا شـعار اسـتراتژیک «نـه شـرقی، نـه غربـی، جمهـوری اسـلامی» سـعی در ترویـج اسـلامی داشـت کـه احـکام آن از ناحیـۀ علمـای مکتـب فقـه جعفـری صـادر شـده باشـد؛ بنابرایـن، احیـا و گسـترش شـعائر و مناسـک اسـلامی، چـه در عرصـۀ عبـادی و چـه در عرصه‌های سیاسـی و اجتماعـی، از بـرکات اولیـه و بسـیار مهـم انقـلاب اسـلامی اسـت.

۵۱. بیانـات مقام مـعظم رهـبری در دیـدار بـا جمـعی از خـانواده‌های شـهدا، ۱۳۹۷/۸/۲۱

۱. مـــلی

پـس از انقـلاب، اقامـۀ نمـاز به‌عنـوان سـتون دیـن بـا برپایـی نمازهـای جماعـت در هـر کوی‌وبَـرزَن، از دانشـگاه و مدرسـه گرفتـه تـا دورتریـن روسـتا

و شـهرها، زمینه‌سـاز احیـای سـایر شـعایر دینـی شـد. در سـال‌های اخیـر، برپایـی اعتـکاف در بیـش از ۵۵۰۰ مسـجد بـا جمعیتـی بیـش از ۸۰۰هـزار نفـر و اکثـراً جـوان انجـام شـده اسـت؛ درحالی‌کـه در دوران ستم‌شـاهی، تعـداد معـدودی بـا اعتـکاف آشـنا بوده‌انـد. احیـای حکـم تعطیل‌شـدۀ نمازِجمعـه و احیـای مراسـم شـب‌های قـدر و دعـای عرفـه و بسـیاری از مناسـک دیگـر، ازجملـه مصادیـق گسـترش فرهنـگ اسـلام نـاب محمـدی اسـت کـه پـس از انقـلاب محقـق شـد.

۲. بین‌المـــــللی

تبلـور اسـلام نـاب در ایـران و سـیر تحـول مـردم از قبـل تـا بعـد از انقـلاب، در کانـون توجـه بسـیاری از مـردم حق‌گـرا و عدالت‌خـواه منطقـه قـرار گرفـت که تشـکیل گروه حزب‌الله در لبنان، به‌پشـتوانهٔ انقلاب اسـلامی و الگوبرداری از تفکر امام‌خمینـی﵀ از نمونه‌هـای بـارزِ ایـن توجهات محسـوب می‌شـود. نفرتی که کشـورهای منطقـه از ایـرانِ زمـان پهلـوی داشـتند، اکنـون به محبـت و علاقه‌ای شـدید تبدیـل شـده اسـت؛ به‌طوری‌کـه مردم کشـورهای عـراق، لبنان، پاکسـتان، فلسـطین و... ایـران را بزرگ‌تریـن حامـی و پشـتیبان خـود تلقـی کرده‌اند.

ظهـور انقـلاب با نظریـهٔ جدیدی به نام «اسـتقلال، آزادی، جمهوری اسـلامی» روحـی تـازه در کالبـد جهـان دمیـد و خیـل عظیمـی از حق‌جویـان را بـا مفاهیـم اصیـل اسـلام آشـنا کـرد. از نمونه‌های شـاخص ایـن حقیقت، به اسـلام گرویدن چندمیلیونـی مـردم کشـور آفریقایـی نیجریه اسـت که رهبـر آن‌ها، شـیخ‌ابراهیم زکزاکـی، خـود را وام‌دار امام‌خمینـی﵀ و مکتـب انقـلاب اسـلامی می‌داند.

فریضهٔ اسـلامیِ یاریِ مظلوم و آرمان رهاییِ مسـلمانان جهان از ستم دشمنان، در دکتریـن دیپلماسـی انقـلاب اسـلامی، بـه نفی موجودیت اسـرائیل تبدیل شـد. ۱۶مـرداد۱۳۵۸ امام‌خمینـی﵀ در پیامـی، آخرین جمعهٔ ماه رمضـان را روز قدس نام‌گـذاری کردنـد. در آن زمـان، کمتـر کسـی فکـر می‌کـرد کـه چنـد سـال بعـد، در بیش از ۸۰ کشـور اسـلامی و غیراسـلامی، یعنی مالزی، هند، سـنگاپور، اندونزی، ترکیـه، آمریـکا، کانادا، نروژ، آذربایجان، انگلیس، اسـترالیا، آلمان، اسـپانیا، آفریقای جنوبـی، سـوئد، ونزوئـلا و...، در ایـن روز تظاهـرات برگـزار شـود! امـام به ایـن روز، فراتر از موضوع فلسـطین و اسـرائیل نگریسـته و فرموده‌اند:

> روز قدس فقط روز فلسطین نیست: روز اسلام است، روز حکومت اسلامی است، روزی است که باید جمهوری اسلامی در سراسر کشورها بیرق آن برافراشته شود، روزی است که باید به ابرقدرت‌ها فهماند که دیگر آن‌ها نمی‌توانند در ممالک اسلامی پیشروی کنند.[۵۲]

۵۲. مؤسـسهٔ تنـظیم و نـشر آثار امام‌خمینـی(ره)، صحیـفهٔ امـــام، ج۹، ص۲۷۸.

BUHARI FREE ZAKZAKY
HEIKH IBRAHEEM ZAKZAKY (H)
SHEIKH IBRAHEEM ZAK

"DE MENSEN ZIJN TWEE SOORTEN: EEN BROEDER
IN GELOOF OF EEN GELIJKE IN MENSHEID"
IMAM ALI
"ER IS GEEN DWANG (IN HET
ACCEPTEREN VAN) GELOOF"

INGANG
"DE MEEST BARMHARTIGE PERSOON IS DEGENE DIE
ERGEEFT ALS HIJ IN STAAT IS WRAAK TE NEMEN"
IMAM HUSSAIN

سوم | ترویج پاسداشت ایام شهادت و اعیاد

عجین‌شدگی مردم ایران با حماسهٔ حسینی، از دیرباز وجود داشته است. مردم نیز به‌پشتوانهٔ روحیهٔ ظلم‌ستیزی که در مکتب حسینی آموخته بودند، علیه دستگاه ستم‌شاهی قیام کردند. امام‌خمینی رحمه‌الله فرموده اند: «محرّم و صفر است که اسلام را نگه داشته است... . باید بدانید که اگر بخواهید نهضت شما محفوظ بماند، باید این سنت‌ها را حفظ کنید.»[۵۳]

۵۳. مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام‌خمینی(ره)، صحیفهٔ امام، ج۱۵، ص۳۳۰.

مراسم ایام شهادت حضرت زهراعلیهاالسلام هم که در دوران پهلوی به‌نوعی به فراموشی سپرده شده بود، در دوران پس از انقلاب، احیا شده است و به آن توجه ویژه می‌شود. در دوران نظام اسلامی، تاکنون بیش از ۱۰۰هزار هیئت، با هدف ترویج هرچه‌بیشتر و بهتر شعائر فرهنگی در اعیاد مذهبی و ایام شهادت اهل‌بیت علیهم‌السلام تأسیس شده است.

چهارم | گسترش کمّی و کیفیِ فرهنگ وقف و نذورات

در زمـان پهلـوی، بسـیاری از موقوفـات مـردم در جهـت نیـت واقفانشـان اسـتفاده نمی‌شـد. به‌طـور مثـال، در ضیافتـی کـه ولیـان، نایب‌التولیـهٔ آسـتان قـدس رضـوی، به‌مناسـبت ورود سـفیر آمریـکا و همسـرش بـه مشـهد برقـرار کـرد، هدایایـی بـه زنـان اهـدا کـرد؛ ازجملـه بـه همسـر سـولیوان «یـک دسـت جواهـرات، مرکـب از گردنبـد و گوشـواره و انگشـتری از طـلا و فیـروزه و المـاس هدیـه کـرد. همسـر سـولیوان از پذیرفتـن ایـن هدایـا امتنـاع کـرد؛ ولـی بـه سـولیوان گفتـه شـد: «آسـتان قـدس آن‌قـدر ثـروت دارد کـه هدایـای چندهـزاردلاریِ مـا در نظـر آن‌هـا بیـش از یـک فنجـان قهـوه ارزش نـدارد.»[۵۴]

اکنـون، مـردم متدیّـن ایـران بـا اعتمـاد بـه سـازمان اوقـاف، هرسـاله میـزان درخورِتوجهـی از امـوال و دارایی‌هـای خـود را بـرای توسـعهٔ آبادانـی و ترویـج اسـلام وقـف می‌کننـد. وجـود هـزاران مسـجد موقوفـه، ثبـت بیـش از ۶۸۰۰ موقوفـهٔ علمی‌آموزشـی و پژوهشـی و فرهنگـی در سـطح کشـور، سـهم ۲۵درصـدیِ وقـف در حـوزهٔ درمـان، وجـود هـزاران کتـاب و کتابخانـهٔ وقفـی و بهره‌منـدی دانشـجویان از ۴۰ دانشـگاه موقوفـه و...، فقـط بخشـی از مصادیـق مختلـف وقـف در جمهـوری اسـلامی است. نکتـهٔ جالـب در ایـن زمینـه، رشـد ۱۰برابـریِ وقـف در دهـهٔ گذشـته است کـه ایـن خـود، گـواه موفقیـت انقـلاب در ترویـج فرهنـگ وقـف اسـت. از دیگـر نـکات شـایان‌ذکر در نظـام اسـلامی، افزایـش نـذورات مـردم، به‌مناسـبت ایـام مختلـف ملـی و مذهبـی اسـت. اطعـام خیـل عظیمـی از عـزادارن در هیئـات و توزیـع بسـته‌های مختلـف فرهنگـی و اقداماتـی ازاین‌دسـت، نمونه‌هایـی از ایـن حرکـت خودجـوش و برخاسـته از اعتقـاد اسـت.

۵۴. ویلیـام سولیـوان و آنتـونی پاسونز، خـاطرات دو سـفیر، ص۸۸و۸۹.

پنجم | گسترش کمّی و کیفیِ فرهنگ احسان و نیکوکاری

عمر جمهوری اسلامی هنوز به یک ماه نرسیده بود که در ۱۴اسفند۱۳۵۷، امام‌خمینی﵀ برای پشتیبانی از محرومان و مستضعفان و خودکفاکردن آن‌ها، طی حکمی دستور تأسیس کمیتهٔ امداد را صادر کرد. این نهاد، دومین نهاد تشکیل‌شده پس از انقلاب است که به‌دستور امام تأسیس شد؛ بنابراین، این خود گواه اهمیت حمایت از نیازمندان در نظر بنیان‌گذار انقلاب اسلامی است. سالانه، بخش عظیمی از کمک‌های مردمی، توسط کمیتهٔ امداد و سایر نهادهای خیریه توزیع می‌شود و همواره، قشر مستضعف جامعه در کانون توجه مسئولان این نهادها قرار داشته‌اند.

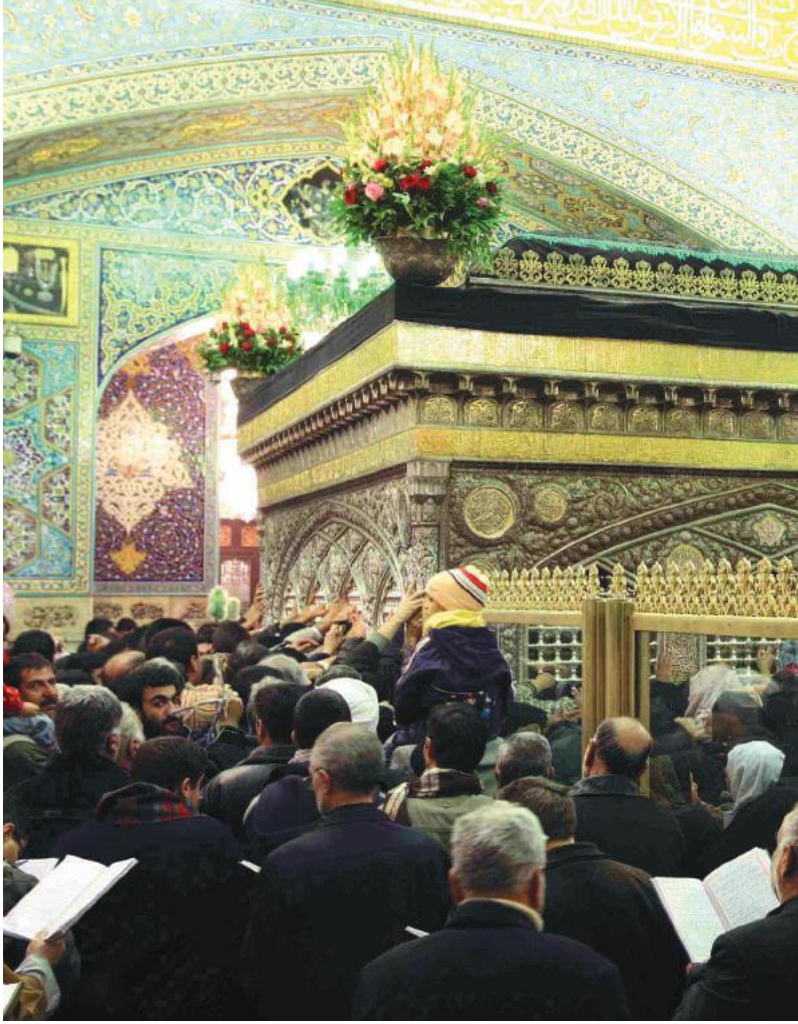

ششم | گسترش کمّی و کیفیِ زیارت معصومان و امامزادگان علیهم‌السلام

زیارت قبور مطهر اهل‌بیت علیهم‌السلام از مصادیق بارز شدت علاقه و ارادت مردم به اسلام است. در دوران ستم‌شاهی با اینکه امکان زیارت وجود داشت، تبلیغات مسموم فرهنگیِ ضد اسلامی و نیز سنگ‌اندازی‌های مختلف، باعث کم‌رونق‌شدن زیارت اهل‌بیت علیهم‌السلام می‌شد؛ به‌حدی که توفیق زیارت، بعضاً جزوِ آرزوهای محال مردم تلقی می‌شد!

با ظهور انقلاب اسلامی ایران، اهمیتی ویژه به اماکن مذهبی داده

شـد. تبلیغـات فرهنگـی و تسـهیل امـور بـرای فراهـم‌آوردن زمینه‌هـای زیـارت، ازجملـه علـل اسـتقبال بی‌نظیـر مـردم از ایـن اماکـن به‌شـمار مـی‌رود. از شـدت اسـتقبال مـردم اکتفاکـردن بـه همیـن آمـار بـس کـه در ایـام سـال بیـش از ۳۰میلیـون زائـر بـه حـرم مطهـر امام‌رضـا علیه‌السلام و بیـش از ۱۰میلیـون زائـر بـه حـرم حضـرت معصومـه علیهاالسلام مشـرّف شـده‌اند. به‌برکـت انقـلاب اسـلامی، فقـط در نـوروز ۱۳۹۷، بیـش از یک‌میلیـون زائـر بـه حـرم حضـرت شـاهچراغ علیه‌السلام مشـرف شـده‌اند. زیـارت عتبـات عالیـات نیـز دیگـر بـرای مـردم آرزویـی محـال به‌شـمار نرفتـه و فقـط در ایـام اربعیـن حسـینی سـال ۱۳۹۷، نزدیـک بـه ۲میلیـون ایرانـی بـه زیـارت عتبـات مشـرف شـدند.

هفتم | گسترش کمّی و کیفیِ برنامه‌های تبلیغی در صداوسیما و رشد روزافزون مخاطبان آن‌ها

ملاک و معیار برنامه و فعالیت های صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران همسو با سایر نهادهای فرهنگی، بر اساس مبانی اسلام پایه‌گذاری و با استفاده از نیروی بومی توانسته است در تولید فیلم و سریال، الگوی تمام کشورهای اسلامی قرار گیرد. این ارگان، متناسب با ایام مذهبی، خصوصاً ماه مبارک رمضان، برنامه‌های متنوع هنری تولید کرده است و استقبال ۸۰درصدی مردم از این برنامه‌ها، درعینِ وجود برنامه‌های مبتذل شبکه‌های ماهواره‌ای، نشان اقبال روزافزون مردم ایران به برنامه‌های مذهبی و معنوی است.

ماه عسل

هشتم | تغییر نامگذاری‌ها

پهلوی و دربار سعی در غربی‌سازی فرهنگ ملی‌مذهبی کشور داشت؛ ازاین‌رو از هیچ فرصتی برای ترویج فرهنگ کشورهای غربی و تخریب اعتقادات ملی‌مذهبی فروگذار نبود. تغییر مبنای تقویم از هجری به شاهنشاهی، ازجمله نمونه‌های بارز این مبارزه بود. با ظهور انقلاب اسلامی، سعی در بازگردانیِ مفاهیم غنی ملی و دینی در دستور کار متولیان امر قرار گرفت و برخلاف دوران پهلوی که ملاک نام‌گذاری‌ها اغلب مفاهیم قدرت‌مآبانه و لذت‌طلبانه بود، در این دوران، موضوعات مرتبط با مبانی اسلامی و اخلاقی ملاک نام‌گذاری قرار گرفت.

برای مثال، قبل از انقلاب، روز تولد رضاشاه روز پدر نام‌گذاری شده بود؛ ولی بعد از انقلاب، روز میلاد اسوۀ تقوا ، امیرالمؤمنین علی﵇، روز پدر نام گرفت؛ همچنین روز دعا برای سلامتی شاه در ۲۱فروردین، یعنی روزی که شاه در سال ۱۳۴۴ از ترور جان سالم به‌در برد و ۱۵بهمن، روز رفع خطر از شاه در سال ۱۳۲۷، از فرهنگ ایرانیان حذف و باتوجه‌به آموزه‌های اسلام، روزهای عرفه و شب‌های قدر برای دعا و نیایش انتخاب شد. روزهای جشن هم از ۲۸مرداد به‌مناسبت کودتای ۲۸مرداد؛ ۲۵شهریور، روز آغاز سلطنت محمدرضا پهلوی؛ ۶مهر، به‌مناسبت سالروز سروش آریامهر؛ ۲۱مهر، روز تولد فرح؛ ۱۴آبان، روز تولد شاه؛ ۱۶آبان، روز تولد ولیعهد)؛ ۶بهمن به‌مناسبت انقلاب شاه و ملت و ۳اسفند به‌مناسبت کودتای

۳ اسفند، به روزهای جشن‌های ملی، مانند نوروز و پیروزی انقلاب و جشن‌های مذهبی، مثل مبعث پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله و اعیاد اسلامی و میلاد ائمهٔ اطهار علیهم‌السلام تغییر کرد.

خودباختگیِ درباریان، حتی در انتخاب نام میادین شهرها نیز نمایان بود و بیشتر میدان‌های مهم شهرها به نام سردمداران مستکبر دُوَل استعماری نام‌گذاری شده بود؛ ازطرف‌دیگر، شاه و درباریان همواره سعی در نفوذ در باور داشتند؛ به‌حدی که فقط در تهران، ۶۶ خیابان به نام شخص شاه یا خاندان پهلوی بود. جمهوری اسلامی نیز با تغییر نام این میدان‌ها سعی کرد فرهنگ ایثار و آزادی‌خواهی و انقلابی‌گری را ترویج دهد. از این میان می‌توان به تغییر نام خیابان الیزابت دوم به کشاورز، آیزنهاور به آزادی، روزولت به مبارزان و بعد شهیدمفتح، کِندی به توحید و چرچیل به بابی‌ساندز اشاره کرد.

درحال‌حاضر، بیشتر مؤسسات و مراکز علمی و فرهنگی، به نام ائمهٔ اطهار علیهم‌السلام، علما، شهدا و شخصیت‌های انقلابی و مذهبی نام‌گذاری شده است. طرح‌های نظامی و عملیات‌های رزمی هم قبل از انقلاب به نام حیوانات وحشی نام‌گذاری می‌شد؛ ولی با پیروزی انقلاب اسلامی همهٔ این نام‌ها به آرمان‌های بزرگ انسانی اشاره دارد. انقلاب اسلامی با نام‌گذاری ارزشیِ ایام، عنصر زمان را بستر رشد و تذکر فضایل دینی در جامعه کرد؛ نظیر دههٔ بصیرت، دههٔ فجر، هفتهٔ دفاع مقدس، هفتهٔ بسیج مستضعفین، روز مادر، روز دختر، روز جوان و روز معلم.

نهم | گسترش کمّی و کیفیِ اردوهای راهیان نور و پاسداشت ارزش‌های دفاع مقدس

ارج‌مندی مقام شهدا در بین آحاد مردم ایران، از شاخصه‌های بی‌بدیل انقلاب اسلامی محسوب می‌شود. مردم ایران برای حفظ نظام نوپای جمهوری اسلامی، شهیدان بسیار زیادی تقدیم کرده‌اند؛ اما این اهتمام، محدود به دوران جنگ تحمیلی نشده و کماکان روحیهٔ ایثار

و شـهادت‌طلبی در ایـن ملـت مجاهـد، به‌ویـژه جوانانـش مـوج می‌زنـد. از مصادیـق ایـن پاسداشـت می‌تـوان اردوهـای راهیـان نـور، برگـزاری یادواره‌هـا و کنگره‌هـای شـهدا ، تشـییع پیکـر مطهـر شـهدا و... را نـام بـرد.

در اوج شـبیخون فرهنگـی دشـمن، مشـارکت عاشـقانهٔ میلیون‌هـا جـوان در سـفر عارفانـهٔ راهیـان نـور مانـع انقطـاع نسـل سـوم انقـلاب از خـط جهـاد و شـهادت‌طلبی شـده و ایـن طریـق مقـدس را اسـتمرار بخشـیده اسـت؛ به‌طوری‌کـه میـزان حضـور مـردم در یادمان‌هـای عملیاتـی دوران دفـاع مقـدس از ۴۰۰هـزار نفـر در سـال ۱۳۸۴ بـه بیـش از ۷میلیـون نفـر در سـال ۱۳۹۶ افزایـش یافتـه اسـت.

دهم | گسترش کمّی و کیفیِ تشکل‌های مذهبی

افزایش تعداد مساجد کل کشور از ۳۰هزار در سال ۱۳۵۷ به ۷۴هزار و ۲۲۹ مسجد در سال ۱۳۹۷ و تأسیس و تجهیز ۷۵۲۸ حسینیه و گسترش تعداد هیئات مذهبی به حدود ۱۰۰هزار هیئت، فقط بخش کمی از تشکیل گروه‌های فعال مذهبی است. این درحالی است که بخش درخورِتوجهی از گروه‌های خودجوش فرهنگی‌مذهبی، به‌صورت محلی فعالیت می کنند؛ بنابراین، آمار دقیقی از این تشکل‌ها در اختیار نیست. این حجم از تشکل‌های فعال در قیاس با دوران ستم‌شاهی، خود نمایانگر عمق اهمیت‌ورزی جمهوری اسلامی به دین و اعتقادات مردم محسوب می‌شود.

یازدهم | ارتقای کمّی و کیفیِ فعالیت‌های قرآنی

تقویت و ارتقای کمی و کیفی فعالیت‌های قرآنی کشور، در مقایسه با قبل از انقلاب اسلامی بسیار چشمگیر است. فعالیت‌های قرآنی مولود انقلاب اسلامی عبارت‌اند از:

۱. پایه‌گذاری برنامه‌های قرآنی نوین؛

۲. برگزاری ۳۵ دوره مسابقات بین‌المللی قرآن کریم؛

۳. برگزاری ۴۰ دوره مسابقات کشوری، ویژهٔ برادران و خواهران؛

۴. تأسیس سازمان‌های متعدد قرآنی در سطوح سیاست‌گذاری و اجرایی؛

۵. برگزاری ۲۶ دوره نمایشگاه قرآن کریم و صدها نمایشگاه قرآن استانی؛

۶. ترجمهٔ قرآن کریم به ۱۳۰ زبان زندهٔ دنیا؛

۷. چاپ قرآن کریم با شمارگان۲۰۰میلیون، پس از انقلاب اسلامی؛

۸. چاپ ۳۷هزار عنوان کتاب قرآنی؛

۹. ایجاد بیش از ۴۰۰ سایت قرآنی؛

۱۰. تأسیس شبکه‌های رادیویی قرآن، معارف، تلاوت، ترتیل، اربعین و...؛

۱۱. تأسیس شبکهٔ تلویزیونی قرآن؛

۱۲. راه‌اندازی مؤسسات و مدارس و کانون‌های قرآنی؛

۱۳. فعالیت‌های قرآنی گسترده و ویژهٔ بانوان، ازجمله مسابقات و محافل؛

۱۴. تأسیس دانشکده‌های قرآنی و دانشگاه قرآن و معارف اسلامی؛

۱۵. ایجاد دستگاه‌ها و مراکز دولتیِ قرآنی در سطوح مختلف؛

۱۶. تولید سریال‌ها و فیلم‌های فاخر قرآنی، نظیر فیلم محمد ﷺ و حضرت یوسف علیه‌السلام؛

۱۷. برگزاری بزرگ‌ترین رویداد قرآنی جهان اسلام، یعنی مسابقات بین‌المللی قرآن کریم در جمهوری اسلامی ایران؛

۱۸. تأسیس جامعة المصطفی العالمیه، با بیش از ۵۰ شعبه در سطح جهان؛

۱۹. ترجمهٔ قرآن کریم به بیش از ۱۳۰ زبان زندهٔ دنیا.

۳

تأثیر جمهوری اسلامی بر معنویت دنـــیا

جمهـوری اسـلامی ایـران بـا اسـتفاده از تمـام ظرفیت‌هـای ممکـن، در جهـت ارتقـای دیـن‌داری مـردم کوشـیده اسـت. تأثیرگـذاری انقـلاب اسـلامی در عرصهٔ معنویـت، نه‌فقـط بـر مـردم ایـران، بلکـه در زندگـی فـردی مـردم جهـان نیـز درخورِتوجـه اسـت. به‌عنـوان مثـال، جمهـوری اسـلامی فضـای نام‌گـذاری کـودکان را از نام‌هـای غربـی بـه نام‌هـای اسـلامی تغییـر داد؛ به‌صورتی‌کـه علاوه‌بـر ایـران، حتـی بـر کشـورهای دیگـر نیـز اثـر گذاشـت و در سـال ۲۰۱۴م بیشـترین نـام فرزنـدان تازه‌متولدشـده در انگلسـتان، محمـد بـود.

تأثیرگـذاری جمهـوری اسـلامی، بـه مباحـث فـردی مثـل نام‌گـذاری محـدوده نشـده و دیـن را از فضـای فـردی بـه عرصه‌هـای اجتماعـی و محافـل مهـم بین‌المللـی کشـانده اسـت. دنیایـی کـه به‌سـمت بی‌خدایـی مطلـق پیـش می‌رفـت، به‌وسـیلهٔ انقـلاب تغییـر کـرد. در ایـن زمینـه بـه سـخن برخـی از مشـاهیر بسـنده می‌کنیـم.

پِتِـر رومـن شـول- لاتـور[۵۵] اسـتاد دانشـگاه و نویسـنده و مفسـر سیاسـیِ مشـهور کشـور آلمـان: «اکنـون نهضـت بازگشـت بـه دیـن و مدینـهٔ فاضلـه آغـاز شـده اسـت؛ بنابرایـن جهانیـان به‌برکـت انقـلاب اسـلامی یافته‌انـد کـه تنهـا راه سـعادت، اسـلام اسـت.»[۵۶]

آنتونـی گیدنیـز[۵۷] جامعه‌شـناس مشـهور انگلیسـی: «انقـلاب اسـلامی دنیـا را به‌سـمت دینی‌شـدن پیـش می‌بـرد.»[۵۸]

محمدالامیـن خلیفـه، رئیـس مجلـس شـورای اسـلامی سـودان: «انقـلاب اسـلامی ایـران پرچمـدار تجدیـد حیـات اسـلامی در ایـن قـرن اسـت».[۵۹]

پروفسور حمید مولانا:

...اخیـراً کـه پـس از بیسـت سـال، هنگامـی کـه بـرای شـرکت در کنفرانـس بـزرگ بین‌المللـی در همیـن رشـته [علـوم ارتباطـات روابـط بین‌الملـل]، در دانشـگاه لایبزیـک، بـه آلمـان شـرقی رفتـه

۵۵. Peter Roman Scholl-Latour.
۵۶. میراحمدرضا حاجتی، عصر امـام‌خمینی، ص۶۹.
۵۷. Anthony Giddens.
۵۸. آنـتـونی گیـدنـز، جامعه‌شـناسی، ص۷۵.
۵۹. احمـد امیـدوار و حسین یـکتا، امام‌خمینی و انقـلاب اسـلامی؛ روایتی جهانی، ص۲۶۵و۲۶۶.

بـودم. بـرای اولین‌بـار در عمـر ۴۳سـالهٔ انجمـن علـوم ارتباطـات آنجـا، اعضای انجمن جلسهٔ خودشـان را در کلیسـای سـن نیکسـولی تشـکیل دادنـد. آنجـا کشیشـی بـرای مـا سـخنرانی می‌کـرد کـه به‌قـول خـودش انقـلاب آلمـان شـرقی را بـه شـیوهٔ حضـرت امـام هدایـت کـرده بـود.[۶۰]

پروفسـور توشـیو کـورودا، مترجـم نهـج البلاغـه بـه زبـان ژاپنـی و اسـتاد برجسـتهٔ مطالعـات اسـلامی در ژاپـن:

قبـل از انقـلاب اسـلامی ایـران، هـر کتابـی کـه بـا عنـوان و محتـوای اسـلامی در ژاپـن چـاپ می‌شـد، تیـراژش کمتـر از هـزار نسـخه بـود. شـکر خـدا بعـد از پیـروزی انقـلاب کتاب‌هـای اسـلامی در ژاپـن رو بـه گسـترش رفتـه اسـت... . مدتـی پیـش، کتابـی دربـارهٔ روح و معنویـت اسـلام بـه زبـان ژاپنـی نوشـتم کـه در عـرض یـک مـاه، بیـش از ۲۰هـزار نسـخهٔ آن بـه فـروش رسـید.[۶۱]

پیتر لودویگ برگر[۶۲] جامعه‌شناس آمریکایی:

میـل بـه دیـن همـواره در بشـر وجـود داشـته اسـت؛ ولـی ظهـور پدیـدهٔ انقـلاب ایـران و ظهـور افـکار رهبـر آن در جهـان، تمایـل بـه دیـن را دوبـاره در دل‌هـای مـردم سراسـر جهـان شـعله‌ور سـاخته اسـت و آنان‌کـه از نقـش امام‌خمینـی در دنیـای اسـلام غفلـت می‌ورزنـد، در تحلیـل مسـائل جهـان دچـار اشـتباه می‌شـوند.[۶۳]

۶۰. میراحمدرضا حاجتی، عصر امـام‌خمینی، ص۷۱.
۶۱. نک: ژیـل کپـل، ارادهٔ خـداوند، ص۱۱.
۶۲. Peter L. Berger.
۶۳. نک: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام‌خمینی(ره)، امام خمینی(س) از نگاه نخبگان جهان، چ۱، ص۲۷۵تا۳۰۵.

۴

بحران معنویت در غرب

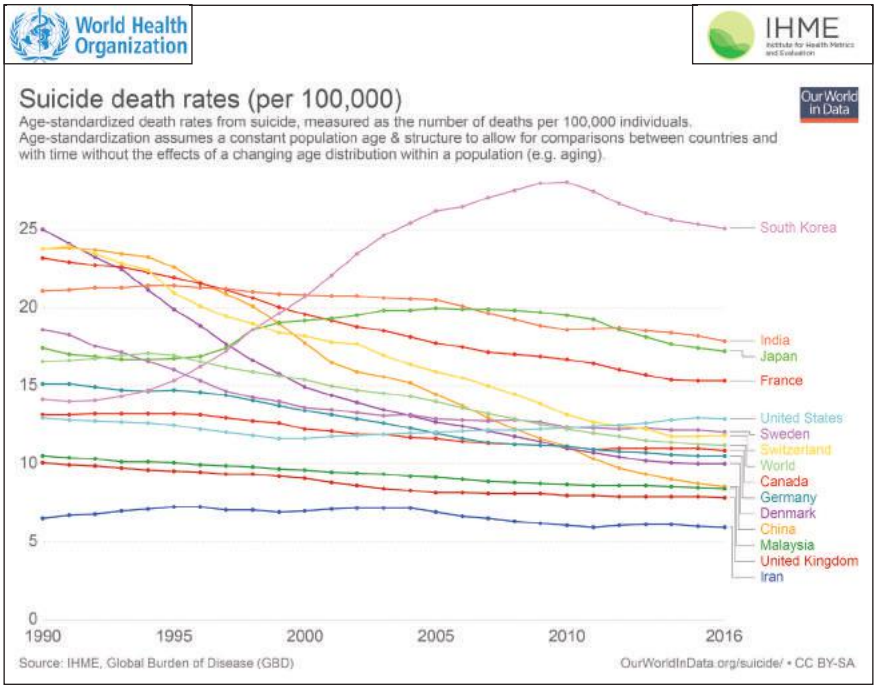
بـا صنعتی‌شـدن کشـورهای غربـی، به‌مـرور توجـه بـه بُعـد اقتصـادی بیشـتر شـد. یک‌بعدی‌شـدن نگـرش کشـورهای توسـعه‌یافته بـه مفهـوم پیشـرفت، باعـث شـد کـه ایـن کشـورها رشـدکردن و توسـعه‌یافتگی را فقـط در اقتصـاد و صنعـت معنـا کننـد و به‌مـرور، توجـه بـه سـایر ابعـاد، ازجملـه ابعـاد معنـوی و روحـی کم‌رنـگ و بعضـاً بی‌رنـگ شـد. برژینسـکی، نظریه‌پـرداز و سیاسـت‌مدار معـروف آمریکایـی، در بیـان اهمیـت معنویـت گفتـه اسـت: «خلأ معنـوی، تعبیـر دقیق‌تـری از پوچـیِ معنـوی اسـت: همـان پوچـی معنـوی کـه بخـش بزرگـی از تمـدن غـرب را فراگرفتـه اسـت.»[۶۴] بنجامیـن اسـپاک، روان‌شـناس آمریکایـی کـه برخـی از کتاب‌هـای او در زمینـهٔ روان‌شناسـی از کتاب‌هـای بسـیار پرفـروش تاریـخ اسـت، در تحلیـل وضعیـت اجتماعـی جامعـهٔ آمریـکا گفتـه اسـت: «جامعـهٔ مـا به‌شـدت از فقـدان ارزش‌هـای معنـوی رنـج می‌بـرد.»[۶۵]

اول | نرخ بالای خودکشی در جهان

در تصویـر ۱۵۴، آمـار خودکشـی برخـی از کشـورهای دنیـا نشـان داده شـده اسـت، ایـن نمـودار کـه نـرخ تعـداد افـراد خودکشـی‌کرده در هـر ۱۰۰هـزار نفـر را نشـان می‌دهـد، کمتریـن نـرخ، یعنـی حـدود ۵ نفـر را بـرای ایـران و بیشـترین نـرخ، یعنـی حـدود ۲۵ نفـر را بـرای کـرهٔ جنوبـی معرفـی کـرده اسـت.

۶۴. زبیگنـیو برژیـنسکی، خارج از کنـترل، ص۸۴.
۶۵. بنجـامین اسـپاک، دنیـای بـهتر بـرای کودکانمـان، ص۱۵۳.

تصویـــر ۱۵۴

نمودار نرخ خودکشی در کشورهای مختلف، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۶م

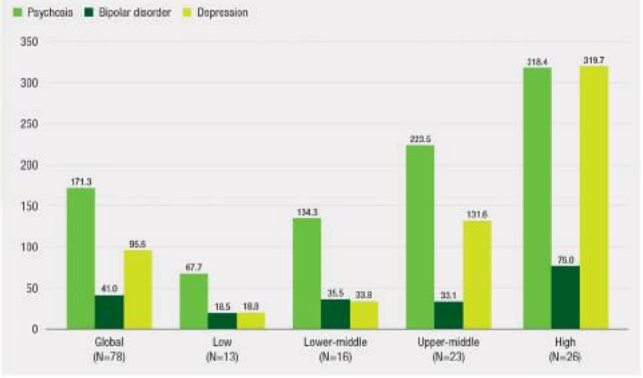
منبع: موسسه جهانی آمارو ارزیابی سلامت

4.3 TREATED PREVALENCE

Treated prevalence refers to the proportion of people with mental disorders served by mental health systems. The number of people per 100 000 population who received care for mental disorders in the various types of mental health facilities (outpatient and inpatient facilities) over the previous year can serve as a proxy for treated prevalence in specialist mental health care services. Aiming to achieve a better completion rate of this important indicator, the questionnaire was modified in 2017 to ask about depression instead of moderate to severe depression. The two other mental disorders included in the questionnaire were psychosis and bipolar disorder.

79% of Member States responding to this section of the Atlas 2017 questionnaire reported using national level data, while 16% used data from specific sites/localities and 6% only used regional data to report on service utilization for psychosis, bipolar disorder and depression. 84% of reporting countries used routine health information systems and 16% used periodic survey to report the data on service utilization for these three mental disorders. There is a wide gap between treated prevalence of the three disorders in high and low-income countries as shown in Figure 4.3.1. Psychosis is showing the highest treated prevalence among the three conditions in low-income, lower-middle and upper-middle countries, while depression treated prevalence in high-income group is almost similar as psychosis. Treated prevalence for bipolar disorder is exceptionally low across all income groups.

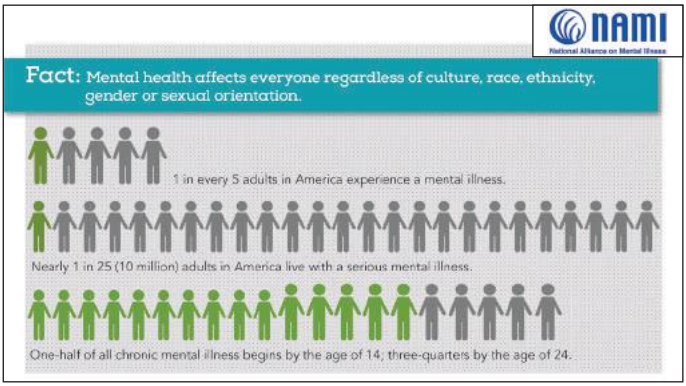
FIG. 4.3.1 Total treated prevalence of psychosis, bipolar disorder and depression per 100 000 in mental health services, by World Bank income group

تصویر ۱۵۵
بیشترین تعداد بیماری‌های روحی و روانی در پردرآمدترین کشورهای دنیا
توضیح: گزارش سازمان جهانی سلامت از رابطه مستقیم سطح درآمد کشورها و افزایش بیماری‌های روحی و روانی

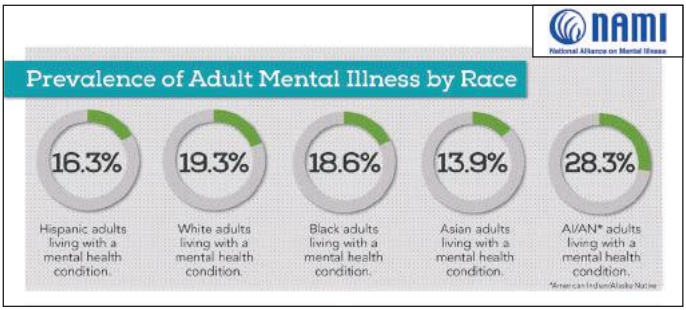
بـر اسـاس آمـار مؤسسـهٔ ملـی سـلامت روانِ آمریـکا کـه توسـط اتحادیـهٔ ملـی بیماری‌هـای روانـی منتشـر شـده اسـت، شـاخص سـلامت روان بزرگسـالان در آمریـکا بـه شـرح زیـر اسـت:

۱. تجـربهٔ بیمـاری روحـی و روانـی؛ ۱ نفـر از هر ۵ نفـر در آمریـکا

تصـویـــر ۱۵۶
۴۳٫۸میلیون نفر دارای تجربهٔ بیماری روحی و روانی در آمریکا
منبع: اتحادیهٔ ملی بیماری‌های روانی آمریکا

۲. بیماری‌های روحی و روانی بین سفیدپوستان، بیشتر از سیاه‌پوستان

تصـویـــر ۱۵۷
درصد شیوع بیماری‌های روحی و روانی بر اساس نژاد در آمریکا
منبع: اتحادیهٔ ملی بیماری‌های روانی آمریکا

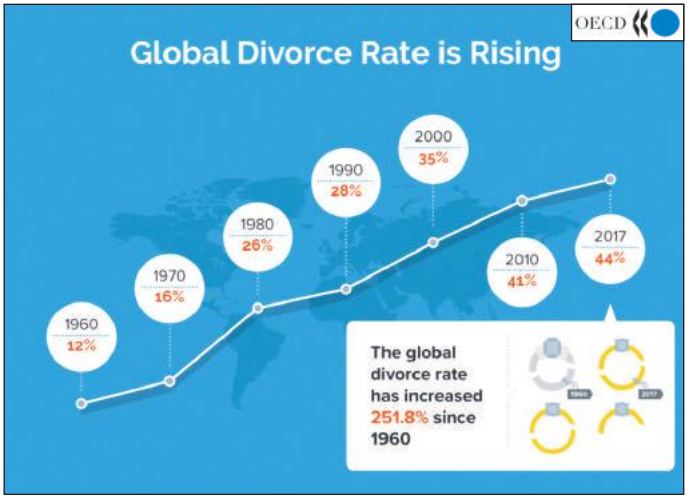
۴. خودکشی؛ سومین عامل مرگ جوانان آمریکایی

تصویر ۱۵۸
۹۰درصد افرادی که خودکشی کرده‌اند، از بیماری روحی و روانی رنج می‌برده‌اند.
منبع: اتحادیهٔ ملی بیماری‌های روانی آمریکا

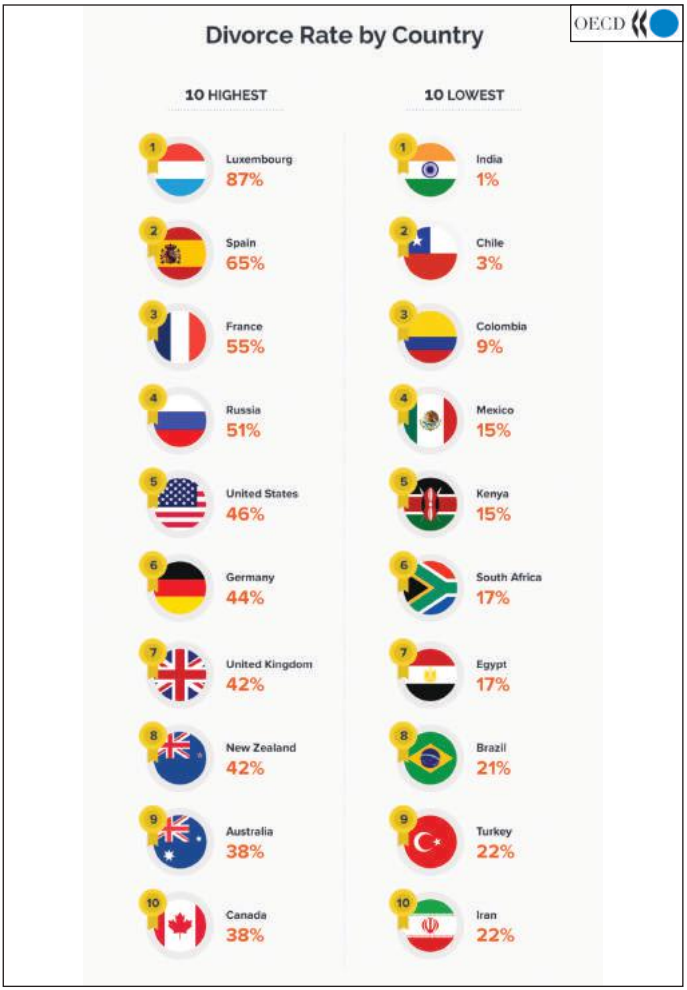
سوم | بحران خانواده

۱. افزایش درخورِتوجه نرخ طلاق در دنیا

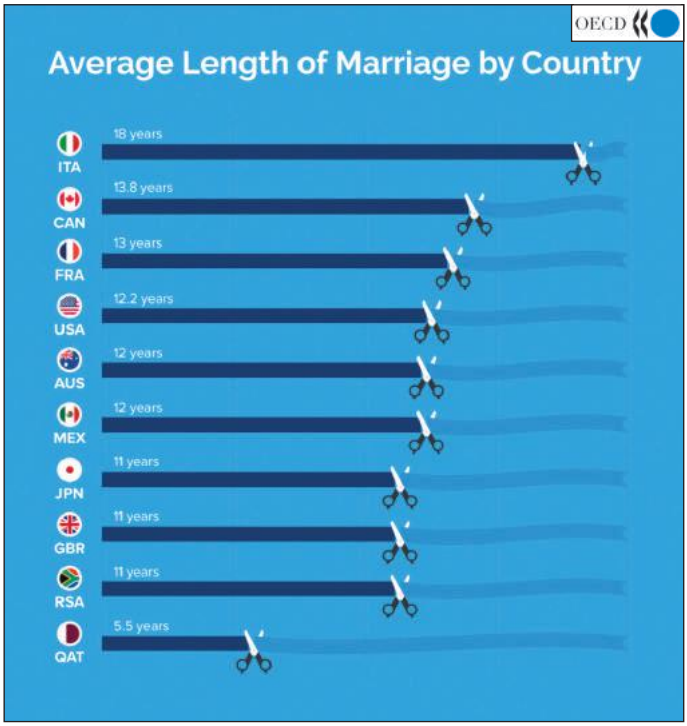
تصویر ۱۵۹
روند افزایش نرخ طلاق در دنیا
منبع: OECD، اتحادیه اروپا و ...

۲. بالاتریـن رتبه‌هـای طـلاق از آنِ کشـورهای توسـعه‌یافته و ایـران در زمـرۀ ۱۰ کشـور کم‌طـلاق دنیـا

تصـویـــر ۱۶۰
بیشترین و کمترین میزان طلاق در دنیا
منبع: OECD، اتحادیه اروپا و ...

۳. عمر کوتـاه ازدواج در کشـــورهای پـــردرآمد دنیـــا

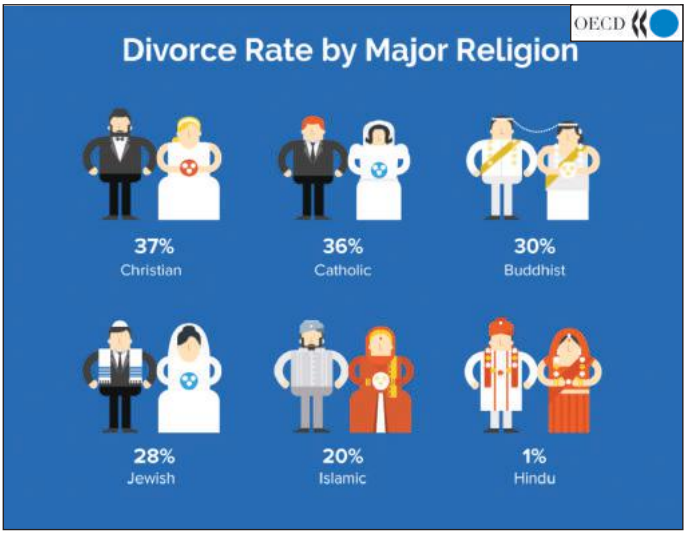

تصـویـــر ۱۶۱

میانگین بازهٔ زمانی به‌طول‌انجامیدن زندگی‌های مشترک در کشورهای مختلف

منبع: OECD، اتحادیه اروپا و ...

۴. نرخ طلاق در افراد معتقد به دین، پایین تر از نرخ متوسط جهانی طلاق

تصویـــر ۱۶۲
نـرخ طـلاق در ادیـــان مخـتلف
منبع: OECD، اتحادیه اروپا و ...

افزایـش حـدود ۴ برابـری نـرخ طـلاق در جهـان، از سـال ۱۹۶۰ تـا ۲۰۱۷م نشـان‌دهنده بحـران شـدید خانوادگـی اسـت. شـیوع فاجعه‌بـار طـلاق در جهـان، متأثـر از عوامـل بسـیاری اسـت؛ البتـه بـر اسـاس همیـن پژوهـش صورت‌گرفتـه، خیانـت و ناسـازگاری کـه به‌شـدت متأثـر از فضـای فرهنگـی و سـبک زندگـی جامعـه اسـت، مهم‌تریـن عوامـل طـلاق شـمرده شـده اسـت.

حجاب

فصل هشتم

کرامت زن

۱

زن در نگاه سران ایران

اول | زن از نگاه شاه و دربار

در طـول تاریـخ، حکومت‌هـا و نظام‌هـا، ادعاهـای مختلفـی را دربـارهٔ زن مطـرح کرده‌انـد؛ ولـی لازم اسـت تـا بـرای صحت‌سـنجی گفتـار آن‌هـا، بـه عملکردشـان نیـز توجـه شـود. شـاهان پهلـوی نه‌فقـط در عمـل بـه منزلـت زن توجهـی نمی‌کردنـد، بلکـه حتـی در گفتـار نیـز از دیـدگاه خـود دفـاع کـرده و بـا وقاحـت تـمام، زن را فقـط محـدود در ارضـای نیـاز جنسـی مـردان متصور شـده و هیـچ بـاوری بـه موفقیـت بانـوان در امـور مختلـف نداشـتند. بـرای مثـال، محمدرضاشـاه در مصاحبـه بـا خانـم اوریانـا فالاچـی[۶۸] خبرنـگار ایتالیایـی، در سـال ۱۳۵۲ دربـارهٔ زن این‌گونـه اظهارِنظـر کـرد:

> در زندگـی یـک مـرد، زن به‌حسـاب نمی‌آیـد؛ مگـر وقتـی کـه زیبـا و دلربـا باشـد و خصوصیـات زنانـه خـود را حفـظ کـرده باشـد. ...شـما

زنـان هرگـز یـک میکل‌آنـژ یـا یـک بـاخ نداشـته‌اید یـا حتـی یـک آشـپز بـزرگ؛ هیچ‌چیـز بزرگـی نداشـته‌اید. راسـتی شـما در طـی ایـن مصاحبه‌هایتـان چنـد زنِ قـادر بـه ادارهٔ یـک کشـور را دیده‌ایـد؟[۶۹]

دربـارهٔ فسـاد اخلاقـی و جنسـی شـاه به‌کـرّات سـخن گفتـه شـده اسـت؛ امـا بـرای نمونـه می‌تـوان سـخن تـاج الملـوک، مـادر محمدرضاشـاه را بیـان کـرد کـه فرزنـد خـود را این‌طـور توصیـف کـرده اسـت:

محمدرضـا عاشـق سـینه‌چاک زن اسـت؛ شـوهردار یـا بی‌شـوهر، ایرانـی یـا خارجـی.[۷۰] ...و ناگفتـه نگـذارم کـه محمدرضـا در برابـر دختـران موطلایـی تسـلیم محـض بـود. یک‌بـار کـه در جوانـی، بـا هواپیمـای آلمانـی مسـافرت می‌کـرد، عاشـق میهمـان‌داران موطلایی هواپیمایـی لوفت‌هانـزا شـده بـود... و همیـن مسـئله مدت‌هـا موجـب بدبختـی محمدرضـا شـده بـود و پول‌هـای زیـادی را صـرف میهمـان‌داران لوفت‌هانـزا می‌کـرد و یـک قسـمت از دربـار مسـئول دعـوت و پذیرایـی از ایـن میهمـان‌داران بـود...![۷۱]

۶۸. Oriana Fallaci.
۶۹. فـلاچی، اوریـانـا، مصاحبه‌هـای تاریـخی، ص۷۴.
۷۰. دیبا، فریـده، دخـتـرم فـرح، ص۴۷۰.
۷۱. پـهلوی، تاج‌الملوک، خاطـرات ملـکهٔ پهلوی، ص۳۶۴.

دوم | زن از نگاه امام‌خمینی رحمه‌الله

امام‌خمینی رحمه‌الله، معمار انقلاب اسلامی ایران، زن را یک انسان و مربی بزرگ معرفی کرده و در معرفی بُعد انسانی زن فرموده‌اند: « قرآن کریم انسان‌ساز است و زن‌ها نیز انسان‌ساز... اگر زن‌های انسان‌ساز از ملت‌ها گرفته بشود، ملت‌ها به شکست و انحطاط مبدل خواهند شد.»[۷۲] ایشان نقش زن در تاریخ اسلام را نیز بسیار پررنگ دانسته‌اند: «تاریخ اسلام گواه احترامات بی‌حد رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله به این مولود شریف است تا نشان دهد که زن، بزرگی ویژه‌ای در جامعه دارد که اگر برتر از مرد نباشد، کمتر نیست.»[۷۳]

حضرت امام رحمه‌الله زن را همانند مردان دانسته؛ ازاین‌رو به آنان تکلیف می‌کنند که باید در عرصه‌های مختلف علمی، فرهنگی، سیاسی و... با قدرت تلاش کنند:

> شماها در تحصیل کوشش کنید که برای فضایل اخلاقی، [بر] فضایل اعمالی مجهز شوید. شما برای آتیهٔ مملکت ما جوانان نیرومند تربیت کنید.[۷۴] [در بُعد اجتماعی] شما باید در همهٔ صحنه‌ها و میدان‌ها آن‌قدری که اسلام اجازه داده، وارد باشید. ...[۷۵] [در بعد سیاسی] همان‌طوری که مردها باید در امور سیاسی دخالت کنند و جامعهٔ خودشان را حفظ کنند، زن‌ها هم باید دخالت کنند و جامعه را حفظ کنند.[۷۶] ...[در بعد فرهنگی] این فرهنگ را باید زنده کرد و شما خانم‌ها همان‌طوری که آقایان مشغول هستند، همان‌طوری که مردها در جبههٔ علمی و فرهنگی مشغول هستند، شما هم باید مشغول باشید.[۷۷]

۷۲. مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه‌الله، صحیفهٔ امام، ج۱۱، ص۲۵۳.
۷۳. همان، ج۱۴، ص۳۱۶.
۷۴. همان، ج۶، ص۵۲۱.
۷۵. همان، ج۱۸، ص۴۰۴.
۷۶. همان، ج۱۸، ص۴۰۴.
۷۷. همان، ج۱۹، ص۲۸۱.

سوم | زن از نگاه رهبر معظم انقلاب

رهبـر معظـم انقـلاب‌دام‌ظله در طـول ۴۰ سـال اخیـر، در دیدارهـای مختلفـی کـه بـا اقشـار مختلـف جامعـه به‌ویـژه بانـوان داشـته‌اند، بارهـا دربـارۀ شـخصیت زن و فضیلـت مقـام او صحبـت کرده‌انـد کـه بـرای نمونـه فقـط بـه یکـی از سـخنان ایشـان اشـاره می‌شـود:

در حقـوق اجتماعـی، فرقـی بین زن و مرد نیسـت. در حقوق شـخصی

و فـردی، بیـن زن و مـرد تفاوتـی وجـود نـدارد. در چنـد مسـالۀ اختصاصـیِ شـخصی امتیازاتـی بـه زن داده شـده اسـت، در چنـد مسـأله امتیازاتـی بـه مـرد داده شـده؛ آن هـم بـر اسـاس اقتضـای طبیعـت زن و مـرد؛ ایـن اسـلام اسـت؛ متین‌تریـن، منطقی‌تریـن، عملی‌تریـن قوانیـن و حـدود و مرزهائـی کـه ممکـن اسـت انسـان در زمینـۀ مسـألۀ جنسـیت فـرض کنـد.[۷۸]

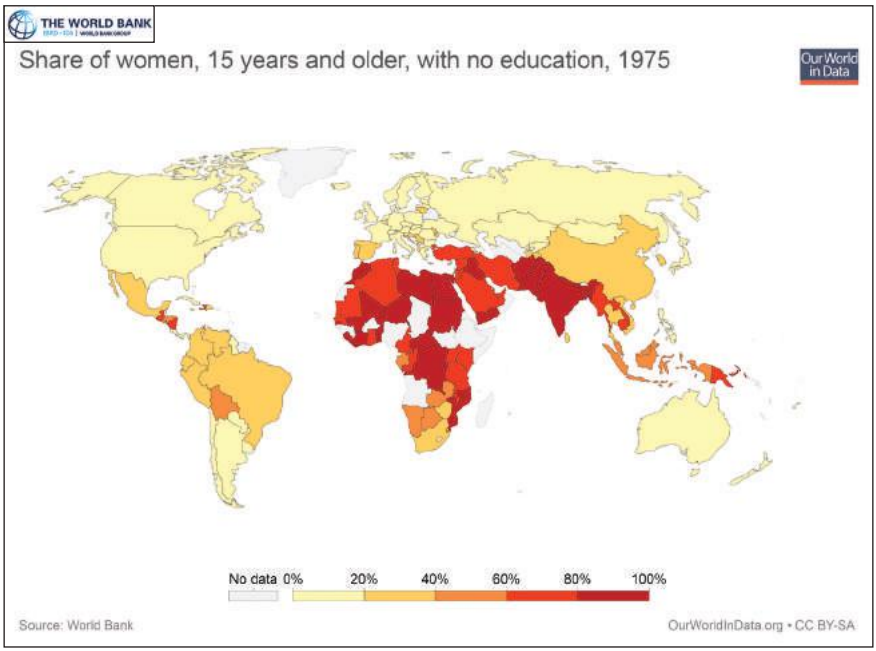
۷۸. بیانـات مقـام معظـم رهبـری، ۱۳۹۲/۲/۱۱.

۲

بررسی وضعیت زنان

اول | تحصیلات بانوان

۱. کاهش بی‌سوادی زنانِ بالاتر از ۱۵ سال نسبت به کشورهای دنیا

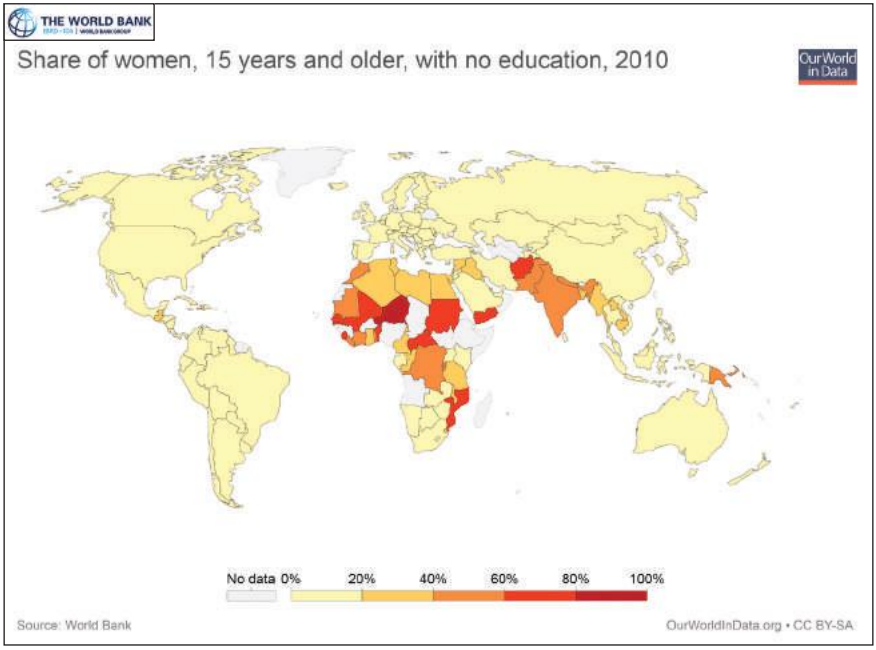

تصویـــر ۱۶۳/۱

نمایش درصد زنان بی سواد بزرگ‌تر از ۱۵ سال در دنیا، در سال ۱۹۷۵م

منبع: بانک جهانی

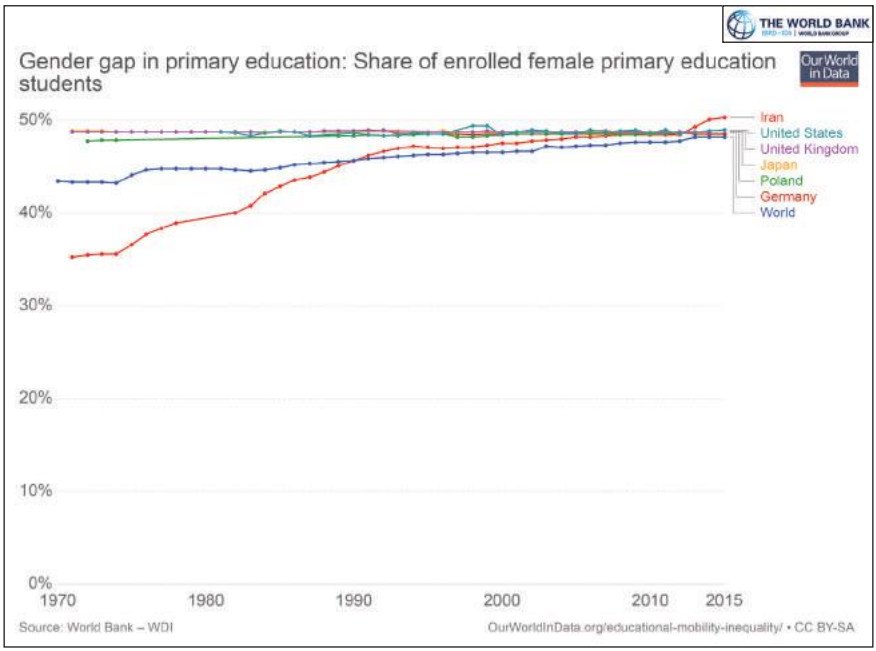
تصویر ۱۶۳/۲

نمایش درصد زنان بی سواد بزرگ‌تر از ۱۵ سال در دنیا، در سال ۲۰۱۰م (۱۳۸۹ش)

منبع: بانک جهانی

۲. رتبهٔ اول نسبت دختران به پسران در تحصیلات ابتدایی در دنیا

در سال ۱۳۵۰ نسبت دختران درحال‌تحصیل در مقطع ابتدایی به پسران درحال‌تحصیل در همین مقطع، نزدیک به ۳۵درصد بوده است. در سال ۱۳۹۳ این عدد به ۵۰ رسید که نشان‌دهندهٔ توازن و برقراری عدالت آموزشی بین پسران و دختران در کشور است.

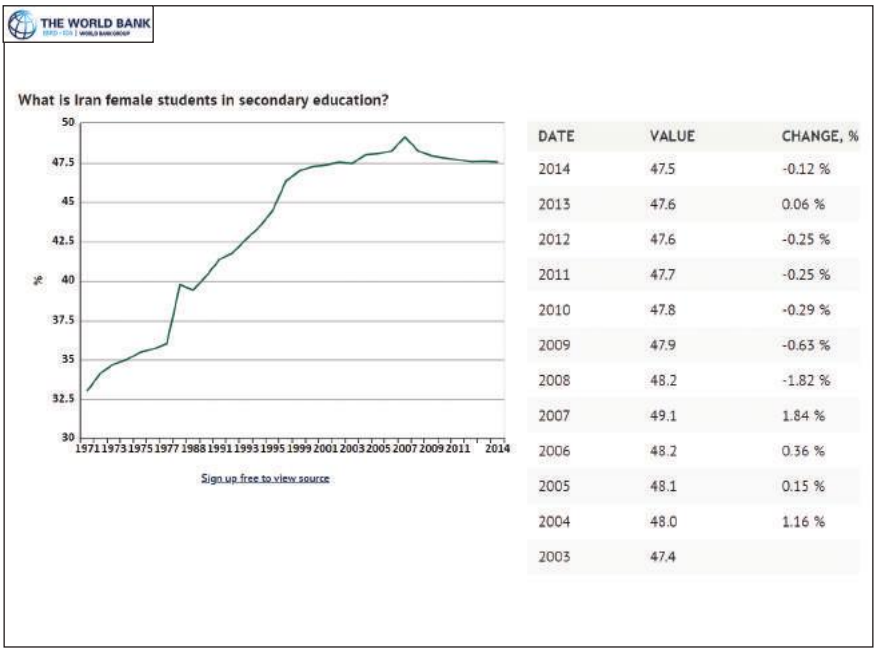

تصویر ۱۶۴

نسبت دختران به پسران در تحصیلات ابتدایی، در ایران، از سال ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۵م

منبع: بانک جهانی

۳. افزایش نسبت دختران به پسران در تحصیلات متوسطه در ایران

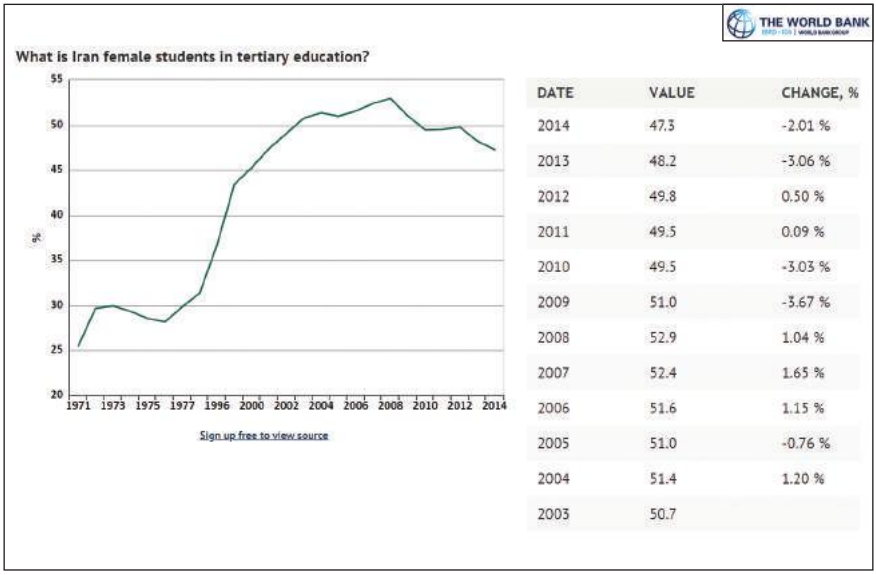
DATE	VALUE	CHANGE, %
2014	47.5	-0.12 %
2013	47.6	0.06 %
2012	47.6	-0.25 %
2011	47.7	-0.25 %
2010	47.8	-0.29 %
2009	47.9	-0.63 %
2008	48.2	-1.82 %
2007	49.1	1.84 %
2006	48.2	0.36 %
2005	48.1	0.15 %
2004	48.0	1.16 %
2003	47.4	

تصویـــر ۱۶۵

نمایش درصد زنان درحال‌تحصیل در مقطع متوسطه نسبت به مردان درحال‌تحصیل در همین مقطع در ایران، از سال ۱۹۷۱ تا ۲۰۱۴م منبع: بانک جهانی

۴. افزایش نسبت دختران به پسران در تحصیلات دانشگاهی

DATE	VALUE	CHANGE, %
2014	47.3	-2.01 %
2013	48.2	-3.06 %
2012	49.8	0.50 %
2011	49.5	0.09 %
2010	49.5	-3.03 %
2009	51.0	-3.67 %
2008	52.9	1.04 %
2007	52.4	1.65 %
2006	51.6	1.15 %
2005	51.0	-0.76 %
2004	51.4	1.20 %
2003	50.7	

تصویـــر ۱۶۶

نمایش درصد زنان درحال‌تحصیل در دانشگاه نسبت به مردان درحال‌تحصیل در دانشگاه در ایران، از سال ۱۹۷۱ تا ۲۰۱۴م منبع: بانک جهانی

۵. افزایش اساتید زن در دانشگاه‌ها

تصویر ۱۶۷
نسبت زنان به مردان در مدرسین دانشگاه‌های ایران، از سال ۱۹۷۱ تا ۲۰۱۴م
منبع: بانک جهانی

دوم | عرصـــهٔ اجـــتماعی

۱. فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن) و نهادهای خیریه‌ای

به‌دنبـال تصمیـم محمدرضاشـاه بـرای کنتـرل فعالیت‌هـای مسـتقل زنـان از طریـق هم‌گرایـی و تمرکـز تدریجـی فعالیت‌هـای آنـان، به‌جـز گروه‌هـای زیرزمینـی مخالـف شـاه، اثـری از سـازمان‌های سیاسـی مسـتقل و جنبش‌هـای واقعـی بـرای کسـب حقـوق زنـان باقـی نمانـد.

بعـد از انقـلاب اسـلامی، زنـان نهادهـای بسـیاری را بـا رویکردهـای فرهنگی‌تربیتـی، کارآفرینـی، خیریـه‌ای و حتـی پژوهشـی راه‌انـدازی کرده‌انـد کـه درحال‌حاضـر، تعـداد آن‌هـا بـه هـزاران کانـون و نهـاد غیردولتـی می‌رسـد. حضـور زنـان در نهادهـای خیریـه‌ای و غیردولتـی، از عرصه‌هـای بسـیار تأثیرگـذار حضـور اجتماعـی بانـوان محسـوب می‌شـود.

طبـق آمـار معاونـت امـور زنـان و خانـواده در سـال ۱۳۹۷ بیـش از ۲۷۰۰ سـمن مربـوط بـه امـور زنـان در اسـتان‌های مختلـف کشـور فعالیـت می‌کننـد.

۲. ورزش بـــانـوان

قبـل از انقـلاب اسـلامی، ورزش بانـوان به‌صـورت رسـمی و ملـی جایـگاه چندانـی در میـان سیاسـت‌ها و اقدامـات رژیـم پهلـوی نداشـت. در ابتـدای دهـهٔ ۶۰ بـا تشـکیل کمیتـهٔ ورزش بانـوان، فعالیت‌هـای ورزشـی زنـان آغـاز شـد و آنـان دسـتاوردهای زیـادی را کسـب کردنـد.

حضـور زنـان در ورزش حرفـه‌ای در قبـل و بعـد از انقـلاب، در جـدول زیـر مقایسـه شـده اسـت.

جدول ۱
مقایسهٔ ورزش بانوان قبل و بعد از انقلاب اسلامی در ایران

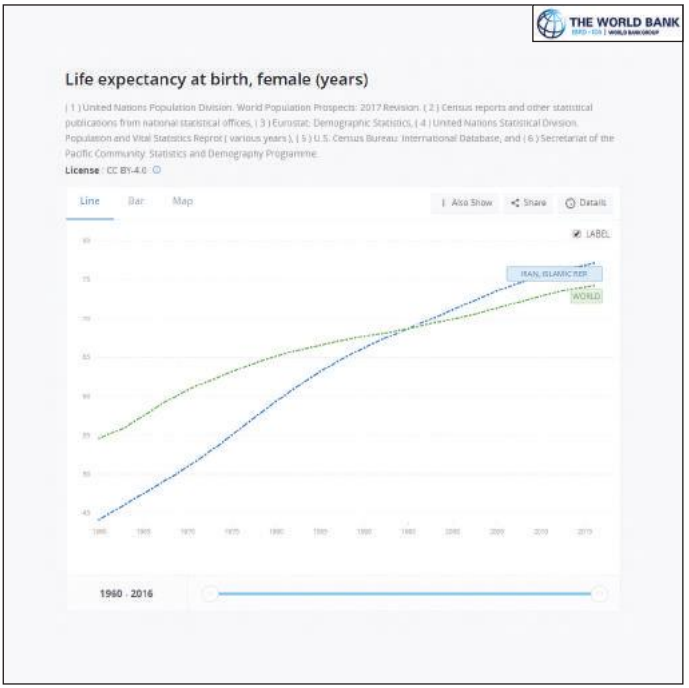
موضـــــوع	قبل از انقلاب اسلامی	بعد از انقلاب اسلامی
رشته‌های فعال	۷ رشته	۳۸ رشته
مربیان فعال	۹ نفر	۳۵هزار نفر
داوران فعال	۷ نفر	۱۶هزار نفر
ورزشگاه‌های اختصاصی	۱ ورزشگاه	۳۰ ورزشگاه

سوم | بهداشت و سلامت بانوان

۱. افزایش امید به زندگی بانوان در ایران، از ۵۷/۶ سال به ۷۷/۱ سال

تصویـــر ۱۶۸

نمودار تغییرات امید به زندگی زنان در ایران و جهان، از سال ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۶م

منبع: بانک جهانی

۲. افزایش نسبت پزشکان متخصص زن به مرد از ۱۵درصد به ۴۰درصد

The ratio of women specialists to men specialists in the medical universities and health treatment services during the past 3 decades

1996 - 2006		1986 - 1996		1976 - 1986		Title
%	NO	%	NO	%	NO	
40	4210	35	2304	15	597	Female specialists
60	6257	65	4322	85	3465	Male specialists

The growth for women specialists from 1986-1996 has increased by 260% and from 1996-2006 by 51%

تصـویـــر ۱۶۹

مقایسهٔ نسبت متخصص‌های زن و مرد

منبع: دفتر کمیساریای حقوق بشر سازمان ملل متحد

۳. افزایش نسبت پزشکان فوق‌تخصص زن به مرد از ۹درصد به ۳۰درصد

1996 - 2006		1986 - 1996		1976 - 1986		Title
%	NO	%	NO	%	NO	
30	121	%9	33	%9	10	Female post specialists
70	286	%91	318	%91	100	Male post specialists

The growth rate of female post specialists from 1986-1996 has increased by 151% and from 1997-2007 by 151%

تصـویـــر ۱۷۰

مقایسهٔ نسبت فوق‌تخصص‌های زن و مرد

منبع: دفتر کمیساریای حقوق بشر سازمان ملل متحد

۴. افزایش نسبت پزشکان متخصص زن در حوزهٔ زنان، از ۱۶درصد به ۹۸درصد

The ratio of specialists and post specialists for women diseases based on gender desegregation during the past three decades

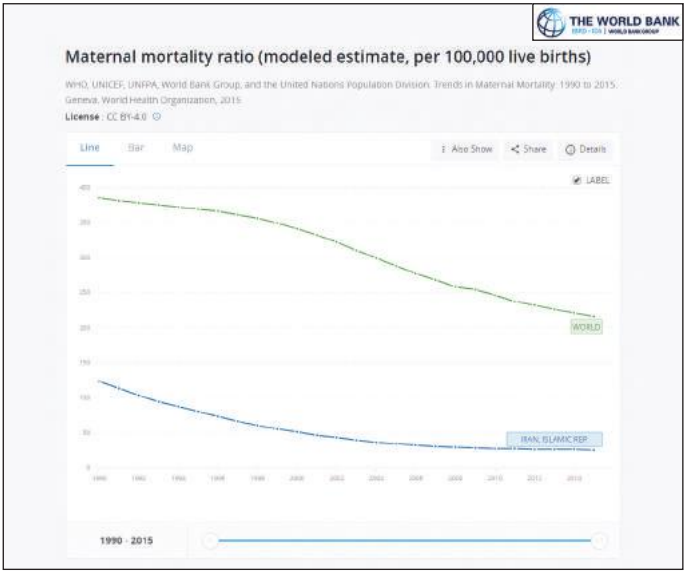
Woman	Man	Gender / Year
%16	%84	1976- 1986
%93	%7	1986-1996
%98	%2	1996-2006

تصـویـــر ۱۷۱

مقایسهٔ درصد زنان متخصص در حوزهٔ زنان و زایمان

منبع: دفتر کمیساریای حقوق بشر سازمان ملل متحد

۵. کاهش ۹۰درصدی مرگ‌ومیر مادران هنگام زایمان

تصـویـــر ۱۷۲

نمودار تغییرات مرگ‌ومیر مادران هنگام زایمان، در ایران، از سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۵م

منبع: بانک جهانی

۳

کرامت زن در غرب

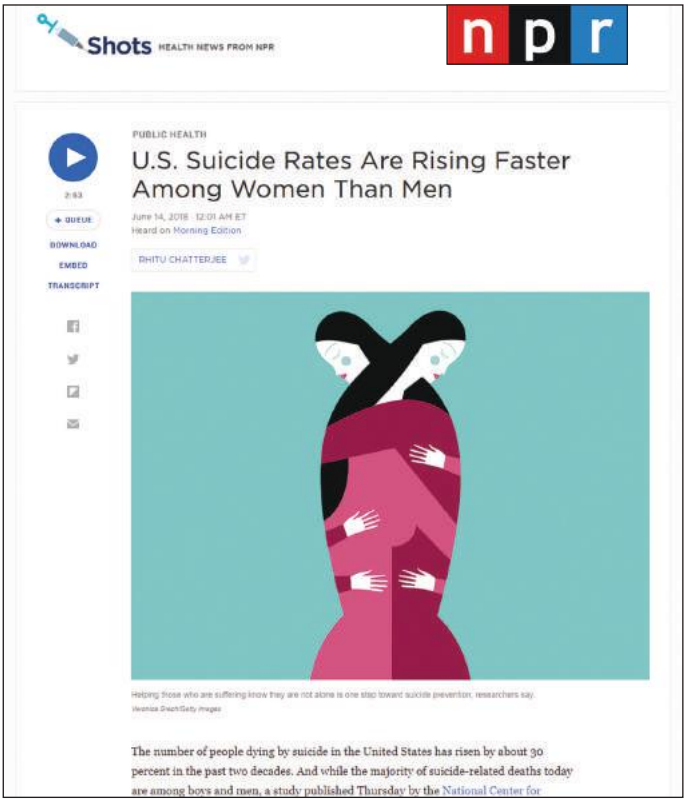
برای بررسی کرامت زن در غرب، در این پژوهش به بررسی مختصر مسئله خشونت جنسی، خودکشی و سربازی اجباری زنان بسنده شده است.

اول | رشد سریع‌تر درصد خودکشی در زنان نسبت به مردان

بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶م، باوجود اینکه آمار خودکشی در مردان نیز با نرخ ۲۱درصد رو به افزایش بوده است، افزایش این آمار برای بانوان، نزدیک به ۵۰درصد است. آمار خودکشی در غرب و افزایش چندبرابری درصد خودکشی زنان در قیاس با مردان، نشان‌دهندهٔ افزایش بیماری‌های روحی و روانی ناشی از بحران معنویت در میان زنان در کشورهای غربی است.

تصویـــر ۱۷۳
رشد سریع‌تر درصد
خودکشی در زنان نسبت
به مردان در آمریکا
منبع: رادیو ملی آمریکا

دوم | گزارش سازمان ملل متحد دربارۀ زنان سرپرست خانوار

در کشـور آمریـکا، سرپرسـت اقتصـادی ۴۷ درصـد از خانوارهـا، زنان هسـتند. ایـن آمـار بـرای کشـور فرانسـه ۴۹ درصـد و بـرای کشـور مرفـه لوکزامبـورگ، ۵۹ درصـد اسـت کـه نشـان از تحمیـل وظایـف سـنگین اقتصـادی بـر زنـان در کشـورهای غربـی می‌باشـد.

آمار فوق در جمهوری اسلامی ایران ۱۲ درصد می‌باشد.

Country or area	Average household size (number of members) Total	Distribution of households by number of members (%)[1] 1	2 to 3	4 to 5	6+	Headship (%) Female	Older person (60+)	Female headship (%) Female head who is lone parent with children under age 15	Households with children or older persons (%) With children under age 15	With members aged 60+	With both children under age 15 and members aged 60+	Households with children under age 15 (%) Average number of children under age 15 (number of children)	Two parents present[3]	One parent present (mother)[4]	One parent present (father)[5]	Data sources[12]
	Col (2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	
Canada	2.3	28	50	20	3	39	32	10	25	35	2	1.7	78	17	3	Col 2: CENSUS 2016 Col 3-6 & Col 8: DYB 2011 Col 7 & Col 9-16: IPUMS 2011
Greenland																
St. Pierre and Miquelon																
United States of America	2.6	27	49	20	5	47	30	13	29	34	2	1.8	69	24	4	Col 2-6: DYB 2010 Col 7-16: IPUMS 2010

۱. درصد زنان سرپرست خانوار در کشورهای آمریکای شمالی

Austria	2.3	36	45	16	2	38	35	7	21	38	1	1.6	86	13	1	Col 2-6 & Col 8: DYB 2011 Col 7 & Col 9-16: LFS 2011
Belgium	2.3	34	46	17	2	33	35	15	25	36	1	1.7	58	22	17	Col 2-6 & Col 8: DYB 2011 Col 7 & Col 9-16: LFS 2011
France	2.3	34	47	17	2	49	35	8	25	37	1	1.7	78	21	5	Col 2-16: LFS 2011
Germany	2.1	37	48	13	1	33	36	9	18	38	0	1.6	79	20	2	Col 2-6 & Col 8: DYB 2011 Col 7 & Col 9-16: LFS 2011
Liechtenstein	2.3	34	45	20	2	36	29									Col 2-8: DYB 2010
Luxembourg	2.4	33	43	21	3	30	29	6	24	30	1	1.7	86	12	1	Col 2-6 & Col 8: DYB 2011 Col 7 & Col 9-16: LFS 2011

۲. درصد زنان سرپرست خانوار در کشورهای اروپای غربی

Iran (Islamic Republic of)	3.5	7	45	39	8	12	20	17	51	22	3	1.6	94	4	1	Col 2-6 & Col 8: DYB 2011 Col 7 & Col 9-16: IPUMS 2011

۳. درصد زنان سرپرست خانوار در جمهوری اسلامی ایران

تصویر ۱۷۴

گزارش سازمان ملل متحد دربارهٔ وضعیت خانوارها، در سال ۲۰۱۷

سوم | خشونت جنسی علیه زنان

در آمـار منتشرشـده توسـط مرکـز ملـی خشـونت جنسـی در آمریـکا[۸۰] اطلاعـات زیـر بیـان شـده اسـت.

۱. تجربهٔ در معـرض تـجاوز قرارگرفتن تقریباً ۱ نفر از هر ۵ نفر زن در آمریـکا

Table 3.1

Lifetime and 12-Month Prevalence of Sexual Violence Victimization — U.S. Women, NISVS 2010-2012 Average Annual Estimates

	Lifetime			12 Month		
	Weighted %	95% CI	Estimated Number of Victims*	Weighted %	95% CI	Estimated Number of Victims*
Contact sexual violence[1]	36.3	(35.3, 37.2)	43,758,000	4.0	(3.6, 4.4)	4,804,000
Rape	19.1	(18.3, 19.9)	22,992,000	1.2	(1.0, 1.5)	1,473,000
Completed or attempted forced penetration	14.4	(13.7, 15.1)	17,412,000	0.7	(0.5, 0.9)	812,000
Completed alcohol/drug-facilitated penetration	9.0	(8.4, 9.6)	10,883,000	0.7	(0.5, 0.9)	844,000
Made to penetrate	0.5	(0.4, 0.6)	592,000	--	--	--
Sexual coercion	13.2	(12.5, 13.9)	15,954,000	2.0	(1.7, 2.3)	2,440,000
Unwanted sexual contact	27.5	(26.7, 28.4)	33,237,000	2.1	(1.8, 2.4)	2,499,000
Non-contact unwanted sexual experiences	32.1	(31.1, 33.0)	38,707,000	3.2	(2.8, 3.6)	3,855,000

Abbreviation: CI = confidence interval.
[1]Contact sexual violence includes rape, being made to penetrate someone else, sexual coercion, and/or unwanted sexual contact.
*Rounded to the nearest thousand.
--Estimate is not reported; relative standard error > 30% or cell size ≤ 20.

تصـویـــر ۱۷۵

جدول آماری خشونت علیه زنان در آمریکا

منبع: مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری دولت آمریکا

۸۰. National Sexual Violence Resource Center.

بـر اسـاس ایـن آمـار، یـک نفـر از هـر ۴ دختـر و ۱ نفـر از هـر ۶ پسـر، پیـش از سـن ۱۸سـالگی در معـرض سوءاسـتفادۀ جنسـی قـرار می‌گیرنـد.[۸۱]

۲. یک‌چهارم سوء استفاده‌های جـنسی از کـودکان تـوسـط اعضای خـانــواده

Table 6. Victim-offender relationship in sexual assault

Victim age	Total	Offenders		
		Family member	Acquaintance	Stranger
All victims	**100.0%**	**26.7%**	**59.6%**	**13.8%**
Juveniles	**100.0%**	**34.2%**	**58.7%**	**7.0%**
0 to 5	100.0	48.6	48.3	3.1
6 to 11	100.0	42.4	52.9	4.7
12 to 17	100.0	24.3	66.0	9.8
Adults	**100.0%**	**11.5%**	**61.1%**	**27.3%**
18 to 24	100.0	9.8	66.5	23.7
Above 24	100.0	12.8	57.1	30.1

تصـویـــر ۱۷۶

ارائۀ گزارش ارتباط بین متعرضین و قربانیان جنسی

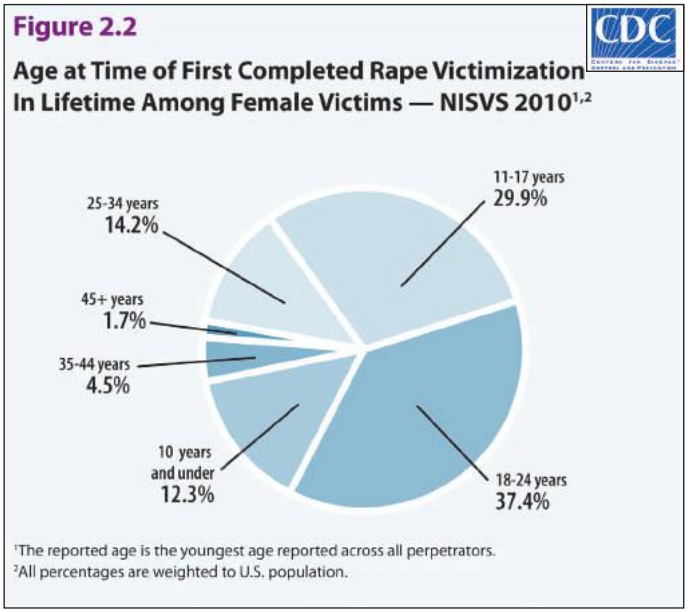
منبع: دپارتمان قضایی دولت آمریکا

۸۱. Finkelhor, D., Hotaling, G., Lewis, I. A., & Smith, C. (1990). Sexual abuse in a national survey of adult men and women: Prevalence, characteristics and risk factors. Child Abuse & Neglect 14, 19-28. doi:10.1016/0145-2134(90)90077-7.

۳. صورت‌گرفتن ۲۹/۹ درصـد از تجاوزات جنـسی بیـن سنین ۱۱ الی ۱۷ سـالگی

۸۰درصـد از تجاوزهـای صورت‌گرفتـه توسـط کسـانی بـوده اسـت کـه قربانیان، آن‌هـا را می‌شـناخته‌اند.[۸۲]

۸درصد تجاوزهای صورت‌گرفته در محل کار قربانی صورت گرفته است.[۸۳]

تصـویـــر ۱۷۷

سن قربانیان در هنگام اولین تجاوز

منبع: مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری دولت آمریکا

۸۲. Miller, T. R., Cohen, M. A., & Wiersema, B. (1996). Victim costs and consequences: A new look (NCJ 155282). Retrieved from the U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice: https://www.ncjrs.gov/pdffiles/victcost.pdf.

۸۳. Duhart, D. T. (2001). Violence in the workplace, 1993-99. Retrieved from the U.S. Department of Justice, Bureau of Justice Statistics: http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/vw99.pdf.

۱ نفـر از هـر ۵ دانشـجوی زن، در طـول دوران تحصیـل خـود در معـرض تعرض جنسـی قـرار گرفته‌انـد.[۸۴]

بیـش از ۹۰درصـد از قربانیـانِ تعـرض جنسـی در دانشـگاه، واقعـهٔ تعـرض بـه خـود را گـزارش نمی‌کننـد.[۸۵]

چهارم | سربازی اجباری زنان

در بسـیاری از کشـورهای دنیـا سـربازی اجباری بـوده و بانـوان را در بعضی از مواقـع، مجبـور بـه انجـام کارهایـی برخـلاف طبیعـت و روحیـهٔ آن‌هـا می‌کننـد. در تصویـر ۱۷۸، نمونـهٔ کشـورهایی کـه سـربازی زنـان در آن‌هـا اجبـاری اسـت، بنـا بـه گـزارش سـایت سـازمان «CIA» آمریـکا آمـده اسـت.

تصویـــر ۱۷۸

اسامی کشورهایی که در آن‌ها زنان موظف به گذراندن دوران سربازی هستند.

منبع: CIA

۸۴. Krebs, C. P., Lindquist, C., Warner, T., Fisher, B., & Martin, S. (2007). The campus sexual assault (CSA) study: Final report. Retrieved from the National Criminal Justice Reference Service: http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/221153.pdf.

۸۵.Fisher, B., Cullen, F., & Turner, M. (2000). The sexual victimization of college women (NCJ 182369). Retrieved from the National Criminal Justice Reference Service: https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/182369.pdf.

فصل نهم

آزادی و مردم سالاری

۱

آزادی و مردم‌سالاری در دوران پهلوی

اول | احـــزاب

خفقـان سیاسـی در ایـن دوران به‌حـدی بـود کـه درنهایـت دو حـزب «مـردم» به‌رهبـری اسـدالله عَلَـم و «ایـران نویـن» کـه به‌جـای حـزب «ملیـون» توسـط حسـن‌علی منصور با حمایت شـاه تشـکیل شـده بود، در انتها به‌دسـتور شاه منحل شـد و تنها حزب «رسـتاخیز» به‌عنوان تنها حزب کشـور معرفی شـد. در این حزب هـم علی‌رغـم ادعـای مردمی‌بـودن، نقش شـاه، نقـش اصلی بـود. در جـواب انتقاد بـه عملکـرد شـاه و تحمیلی‌بودن احزاب، شـاه مـردم ایـران را دارای سـواد لازم برای شـناخت درسـت و تشـکیل حزب از درون مردم ندانسـت.[۸۶] محمدرضاشـاه هنگام معرفـی حـزب رسـتاخیز به‌عنـوان تنهـا حـزب در کشـور، به منتقدیـن گفت:

> کسـی‌که وارد ایـن تشـکیلات سیاسـی نشـود و مؤمـن بـه ایـن سـه اصلـی کـه مـن گفتـم، نباشـد، دو راه برایـش وجـود دارد: یـا یـک فـردی اسـت متعلـق بـه یـک تشـکیلات غیرقانونـی، یعنـی به‌اصطـلاحِ خودمـان «تـوده‌ای»، یعنـی بـاز به‌اصطـلاح خودمـان و بـا قـدرت اثبـات، «بـی وطـن» [کـه] او جایـش یـا در زنـدان ایـران

است یا اگر بخواهد، فردا با کمال میل، بدون اخذ عوارض، گذرنامه در دستش می‌گذاریم و به هر جایی که دلش می‌خواهد، برود؛ چون ایرانی که نیست![87]

در جایی دیگر نیز گفت: «آن‌هایی‌که به رستاخیز نمی‌پیوندند، باید از هواداران حزب توده باشند. این خائنان یا باید به زندان بروند یا اینکه همین فردا کشور را ترک کنند!»[88] این درحالی بود که شاه هنگام دوحزبی‌شدن در جواب منتقدین گفته بود: «اگر من یک دیکتاتور بودم، رهبریِ یک حزب واحد را به‌دست می‌گرفتم.»[89]

این رویهٔ خفقان و سرکوب شدید فعالیت‌های سیاسی، پس از انقلاب اسلامی به‌کلی تغییر کرده و با رویکردی آزاداندیشانه زمینهٔ فعالیت و بیان آزادانه گروه‌های مختلف فراهم شده است؛ به‌گونه‌ای که تا تیر۱۳۹۷، ۲۴۸ تشکل سیاسی در جمهوری اسلامی به‌وجود آمده است که آزادانه و با مجوز قانونی درحال فعالیت‌اند.

۸۶. محمدرضا پهلوی، مأموریت برای وطنم، ص۳۳۶و۳۳۷.
۸۷. روزنامه اطلاعات، ۱۲اردیبهشت۱۳۵۳.
۸۸.کیهان انترناسیونال، ۸ مارس، ۱۹۷۵،
۸۹. محمدرضا پهلوی، مأموریت برای وطنم، ص۳۳۶.

دوم | مردم‌سالاری

فـارغ از عرصـهٔ انتخابـات و در عمـل، حـکام پهلـوی حتـی در گفتـار خـود نیـز نشـان می‌دادنـد کـه کم‌ارزش‌تریـن موضـوع در نـزد آن‌هـا نظـر و رأی مـردم اسـت. شـاه چنـان خـود را از مـردم بی‌نیـاز می‌دیـد کـه گاه به‌صراحـت بـه آنـان توهیـن می‌کـرد؛ ازجملـه دربـارهٔ مـردم ایـران می‌گفـت: «ایـن مـردم قـادر بـه انجـام هیچ‌چیـز نیسـتند: مثـل گوسـفندان می‌ماننـد!»[۹۰]

روحیهٔ نخوت و تحقیر مردم ایران نه‌فقط در رضاشـاه و محمدرضاشـاه ریشـه زده بـود، بلکـه اغلـب درباریـان هم بـه این بیماری مبتلا شـده بودنـد. ملکهٔ مادر مـردم ایـران را مردمـی حسـود[۹۱] و مذبـذب می‌دانسـت که حتـی حکومت‌کردن بر آنـان افتخـار نداشـت.[۹۲] فـرح هم که سـعی می‌کرد خـود را تافتهٔ جدابافتـهٔ دربار نشـان بدهـد، از ایـن امر مسـتثنا نبـود. به‌روایت علی شـهبازی، سـرتیپ محافظ شـاه، فـرح مردم جنـوب تهـران را کمتر از حیوان می‌دانسـت.[۹۳]

۹۰. فریده دیـبا، دختـرم فـرح، ص۳۳۸.
۹۱. تـاج‌المـلوک پهـلوی، خـاطرات مـلکهٔ پهـلوی، ص۳۹۲.
۹۲. همان، ص۳۳۲.
۹۳. عـلی شـهبازی، محـافظ شـاه (خاطرات علی شـهبازی)، ص۲۳۴.

۱. تعداد انتخابات

در دوران پهلوی، مردم فقط در انتخابات مجلس شورای اسلامی نقش داشتند؛ اگرچه انتخاباتِ محدودِ انجمن شهر و نمایندگان سنا نیز برگزار می‌شد که تماماً با دخالت دربار و ساواک صورت می‌گرفت. در دوران پس از انقلاب اسلامی، تنوع انتخابات بسیار بیشتر از دوران پهلوی شد و مردم به هشت صورتِ مختلف مشارکت سیاسی کردند:

۱. همه‌پرسی تأسیس جمهوری اسلامی؛
۲. همه‌پرسی قانون اساسی؛
۳. همه‌پرسی تقنینی «اصل ۵۹ قانون اساسی»؛
۴. همه‌پرسی مجلس خبرگان قانون اساسی؛
۵. همه‌پرسی مجلس خبرگان رهبری؛
۶. همه‌پرسی ریاست‌جمهوری؛
۷. همه‌پرسی مجلس شورای اسلامی؛
۸. همه‌پرسی شورای اسلامی شهر و روستا.

۲. میزان حضور مردم در انتخابات

میزان حضور مردم در آخرین انتخابات مجلس شورای ملی در دوران پهلوی، در سال ۱۳۵۴، ۲میلیون و ۸۰۰هزار نفر بوده است؛ درحالی‌که در اولین انتخابات انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۸ بیش از ۲۰میلیون نفر و در طول ۴۰ سال بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، میزان متوسط حضور مردم در انتخابات بیش از ۶۰درصد بوده است.

۳. دخالت در انتخابات در دوران پهلوی

برگزاری انتخابات، به‌تنهایی ارزش نیست؛ بلکه باید آزادبودن و قانون‌مندی در انتخابات را مدنظر گرفت که در این زمینه کارنامهٔ رژیم پهلوی، کارنامه‌ای

تیره‌وتار است. برای نمونه، رضاخان در سال ۱۳۰۲، در مقام فرماندهی کل قشون، در تلگرافی به والی ایالت فارس دستور داد: «ایالت جمیلهٔ فارس در تعقیب تلگراف سابق مقتضی است قدغن فرمایید که در انتخاب نوبخت از بوشهر مساعدت نشود. حکمت هم که جزوِ کاندید شهر شیراز است، از جهرم بفرمایید بشود. راجع به ضیاءالواعظین بایستی هرطور است، اقدامی بفرمایید که از انتخاب مشارالیه جلوگیری به‌عمل بیاید.»[۹۴]

در دورهٔ پهلوی دوم نیز برگزاری انتخابات بسته‌تر و فرمایشی‌تر از پیش تداوم یافت و حتی چند نوبت، مجلس توسط شاه منحل شد. محمدرضاشاه در کتاب «پاسخ به تاریخ» که پس از فرار از ایران نوشته

است، این‌طور اقرار کرده است:

انگلیسی‌ها این امر را کاملاً عادی و طبیعی می‌دانستند که انتخابات در ایران مطابق نظر و خواسته‌های خودشان صورت بگیرد. در زمان جنگ [جهانی دوم] انتخابات ایران به این صورت انجام می‌گرفت که مثلاً صبح، مستشار سفارت انگلیس با لیستی حاوی هشتاد نامزد نمایندگی مجلس به دیدار نخست‌وزیر می‌رفت و بعدازظهر همان روز، کاردار سفارت شوروی نام دوازده نفر از نمایندگان موردِنظر خود را به نخست‌وزیر می‌داد.[۹۵]

اسدالله عَلَم، از افراد بسیار با نفوذ در دربار پهلوی، در خاطراتش نوشته است: «دولت ما از انتخابات مجلس گرفته تا انتخابات محلی و انجمن شهر، آزادی را از مردم سلب کرده و ارادهٔ خود را تحمیل و نامزدهای خود را از صندوق بیرون می‌آورد»[۹۶]

۹۴. علیرضا زهیری، عصر پهلوی به‌روایت اسناد، ص۲۸.

۹۵. محمدرضا پهلوی، پاسخ به تاریخ، ص۱۱۶تا۱۱۸.

۹۶. اسدالله علم، گفت‌وگوهای من با شاه، ج۲، ص۲۳۶.

۴. مطبوعات و کتاب

یکی دیگر از شاخص‌های آزادی، وضعیت مطبوعات و نشر کتاب است. در دوان پهلوی تعداد نشریات کاهش شدیدی داشت؛ به‌طوری‌که ۵۴۰ نشریه در اواخر سلطنت احمدشاه، در پایان رژیم پهلوی به ۸۶ نشریه کاهش یافت.[۹۷] به‌طور متوسط ۲هزار عنوان کتاب در سال چاپ می‌شد که بیشتر آن‌ها از محتوای مناسبی برخوردار نبود. رضاخان که بعد از کودتا همهٔ مطبوعات را تعطیل کرده بود، در ۱۷اسفند۱۳۰۰ در اعلامیه‌ای اعلام کرد: «...قلم مخالفین را می‌شکنم و زبان می‌برم.»[۹۸] همچنین ساواک طی دستوری در ۴بهمن۱۳۵۵ خطاب به مطبوعات نوشت: «هیچ‌گونه شکواییه، انتقاد، گلایه، چه صراحتاً و چه تلویحاً، در هیچ زمینه‌ای نباید در مطبوعات چاپ شود.»

روزنامهٔ اطلاعات در ۲۰شهریور۱۳۲۰ به‌دنبال اشغال ایران توسط متفقین، در سرمقالهٔ خود نوشت: «انتظار مردم ایران از دولتین شوروی و انگلیس در عالم همسایگی و دوستی، بیش از این‌ها بود!» دولت انگلیس به این نوشته اعتراض کرد و فروغی نیز در مقام نخست‌وزیر، دستور توقیف روزنامه را صادر کرد.[۹۹] کار سانسور کلمات به آنجا کشیده شد که وقتی یکی از مأمورین سانسور در عصر رضاشاه در یکی از روزنامه‌ها، این مصرع معروف حافظ را می‌بینند که گفته است: «رضا به داده بده، وز جبین گره بگشا!» فوراً به مدیر روزنامه تعرض کرده، روی کلمهٔ «رضا» خط می‌کشد تا نکند منظور، رضاشاه و توهین به او باشد و بالای آن می‌نویسد: «حسن»![۱۰۰]

ازجمله محدودیت‌های دیگر، برخورد جدی با کسانی بود که منتقد امور جاری کشور بودند؛ به‌عنوان مثال، آیت‌الله سعیدی به‌جرم نوشتن اطلاعیه‌ای در اعتراض به سفر سرمایه‌داران صهیونیست به ریاست راکفلر به ایران در سال ۱۳۴۹، توسط ساواک دستگیر و شکنجه شد و به شهادت رسید.[۱۰۱]

۹۷. نک: مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات، مطبوعات عصر پهلوی به روایت اسناد ساواک.

۹۸. عبدالرحیم ذاکرحسین، مطبوعات سیاسی در عصر مشروطیت، ص۸۷.

۹۹. علی‌اصغر زرگر، تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس در دورهٔ رضاشاه، ص۴۵۲.

۱۰۰. نک: عبدالرحیم ذاکر حسین، مطبوعات سیاسی در عصر مشروطیت، ص۱۱۹.

۱۰۱. نک: مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات، یاران امام به‌روایت اسناد ساواک (شهید آیت‌الله محمدرضا سعیدی).

از دیگر محدودیت‌ها می‌توان به ممنوعیت در همراه‌داشتن بعضی از کتاب‌ها، مثل تحریر الوسیلة امام‌خمینی﵀ اشاره کرد. سانسور در عصر پهلوی، در کتاب و ادبیات به جایی رسید که استفاده از کلماتی همانند شب، سیاهی، سرما، زمستان، گل سرخ، جنگل، پنجرهٔ بسته و شقایق ممنوع شد؛ چراکه مدعی بودند این واژگان در ادبیات انقلابی به‌کار می‌رود.[۱۰۲]

از حساسیت‌های سیاسی‌اجتماعیِ مُمَیزان، در دو دههٔ آخر رژیم پهلوی، می‌توان به نکات زیر اشاره کرد:

۱. به‌کارگیری نام‌ها و لقب‌هایی که ویژهٔ خاندان سلطنتی بود یا به آن‌ها اشاره داشت، ممنوع بود، مانند حذف کلمهٔ «سلطنت» از کتاب «صلح امام‌حسن﵇».

۲. هر نوع کتاب مذهبی و تحلیلی سانسور می‌شد و در بیشتر مواقع هم برچسب «خلاف مصلحت نظام» و «مارکسیست اسلامی» می‌خورد؛ مثل کتاب‌های ولایت فقیه و بعثت و ایدئولوژی و بت‌شکن که گرفتار این برچسب شدند.

۳. هرگونه نقد و انتقاد به حکومت پهلوی و پیشنهاد برای اصلاح وضع موجود در کتاب‌ها، باعث می‌شد آن کتاب‌ها هیچ‌گاه منتشر نشود.

۴. نام بعضی افراد و نیز بعضی اسم‌های خاص سانسور می‌شدند، مانند عبدالحسین نوشین و حسینیهٔ ارشاد و گل سرخ.

۵. هرگونه انتقاد به عملکرد بعضی کشورها مانند اسرائیل و ایالات متحده سانسور می‌شد.

۶. نشر هر نوع مطلب پیرامون مفهوم انقلاب و انقلاب‌های صورت‌گرفته در دیگر کشورها و درکُل، هر نوشته‌ای که به‌نوعی با حرکت‌های اجتماعی ارتباط داشت، ممنوع بود.

۷. نشر کتاب به زبان‌های غیرفارسی، مانند عربی، ترکی، کردی و بلوچ، ممنوع بود.

۱۰۲. روزنامهٔ اعتماد ملی، ش۴۷۲، ۵ مهر ۱۳۸۶، ص۱۰. «گفت‌وگو با یدالله رؤیایی، عضو کانون نویسندگان دورهٔ پهلوی»

۵. فضای عمومی جامعه

در دوران پهلوی، خفقان به‌حدی زیاد بود که حتی مهم‌ترین هم‌پیمانان شاه هم مجبور به اعتراف دراین‌باره می‌شدند؛ برای مثال جیمی کارتر، رئیس‌جمهور اسبق آمریکا، در خاطراتش نوشته است: «در دوران شاه، حداقل ۲۵هزار زندانیِ سیاسی در ایران وجود داشت.»[۱۰۳]

فِرِد هالیدی، در سال ۱۳۵۴ (۱۹۷۵م) تعداد زندانیان سیاسی در ایران را بین ۲۵هزار تا ۱۰۰هزار نفر اعلام می‌کند و در گزارشی می‌نویسد:

> کارنامهٔ هیچ کشوری در جهان سیاه‌تر از کارنامهٔ ایران در زمینهٔ حقوق بشر نیست... جلّادان ساواک افزون‌بر شوک الکتریکی و ضرب‌وشتم مخالفان، از انواع وحشی‌گری‌ها استفاده می‌کردند؛ ازجمله فروبردن بطری‌های شکسته در نشیمنگاه، آویختن وزنه بر بیضه‌ها، پوشاندن کلاه‌خودهای ویژه، مورد تجاوز جنسی قراردادن زندانیان و تجاوز به زنان و دخترانِ فرد دستگیرشده در مقابل چشم وی برای گرفتن اعتراف.[۱۰۴]

---

۱۰۳. ویلیام سولیوان و آنتونی پارسونز، خاطرات دو سفیر، ص۴۴۷.

۱۰۴. فرد هالیدی، دیکتاتوری و توسعهٔ سرمایه‌داری در ایران، ص۹۲.

آزادی و مردم سالاری

۲

آزادی و مردم‌سالاری در زمان انقلاب اسلامی

انقلاب اسلامی شعار اساسی خود را بر پایهٔ استقلال و آزادیِ ملت در پناه اسلام تعریف کرده است؛ بنابراین داشتن آزادی برای هر فرد و اقلیت را از اصول و قوانین خود می‌داند. با بررسی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به‌راحتی می‌توان متوجه شد که در قانون جمهوری اسلامی ایران، به حقوق اقلیت‌ها در کشور توجه شده است؛ به‌عنوان نمونه به این دو قانون توجه کنید:

۱. مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند، از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند این‌ها سبب امتیاز نخواهد بود؛[۱۰۵]

۲. همهٔ افراد ملت، اعم از زن و مرد، یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همهٔ حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.[۱۰۶]

مجموعهٔ آزادی‌ها و رعایت حقوق اقلیت‌های مذهبی سبب شد که جامعهٔ جهانیِ آشوریان، مقر این جامعه را از آمریکا به تهران منتقل کند. از دیگر نکات شایان‌ذکر در زمینهٔ اصل آزادی و مردم‌سالاری نظام در مواجهه با کلیمیان در ایران، تشکر امام‌خمینی‌رحمه‌الله از مسئولان بیمارستان

۱۰۵. اصل ۱۹ قانون اساسی.
۱۰۶. اصل ۲۰ قانون اساسی.
۱۰۷. دکتر مره صدق، ریاست بیمارستان خیریهٔ یهودیِ دکتر سپیر: «...با توجه به نزدیکی این بیمارستان به محل‌های تجمع و تظاهرات ضدّ رژیم طاغوت، تعداد بسیار زیادی از مجروحین حوادث سال‌های انقلاب به این بیمارستان منتقل و تحت درمان قرار گرفتند و حتی یک‌بار نیروهای حکومت نظامی به بیمارستان هجوم آورند و تلاش کردند مجروحین انقلابی را از بیمارستان خارج کنند که رئیس آن‌موقع بیمارستان با مقاومت جدی که صورت

خیریهٔ یهودی دکتر سپیر[۱۰۷] است. این بیمارستان کماکان فعال بوده و به‌گفتهٔ ریاست فعلی بیمارستان، بخش اعظمی از مراجعان به این بیمارستان را مسلمانان تشکیل می‌دهند.

بر اساس اصل ۱۳ قانون اساسی، [دربارهٔ کلیمیان] صدور رأی در احوال شخصیه، به‌وسیلهٔ مرجع دینی کلیمیان ایران اعلام می‌شود و دادگاه و قوهٔ قضاییه بر اساس نظرمرجع دینی کلیمیان رأی نهایی را صادر می‌کند که این در میان همهٔ کشورهای جهان، کاملاً استثناست؛[۱۰۸] به‌طوری‌که خاخام‌های یهودیِ وابسته به گروه تتوریاکارتا پس از بازدید از ایران، در بازگشت به آمریکا اعلام کردند: «یهودیان ایران نسبت به یهودیان سایر کشورها از وضع بهتری برخوردارند.»[۱۰۹]

سرانهٔ فضای عبادی اقلیت‌های دینی، نزدیک به دوبرابر مسلمانان است. مسیحیان بیش از ۲۵۰ کلیسا در سطح کشور در اختیار دارند و تقریباً به‌ازای جمعیتی کمتر از ۵۰۰ نفر، یک کلیسا برای آنان وجود دارد. اماکن مذهبی اقلیت‌ها همچنین به‌طور پیوسته از سوی دولت و با هزینهٔ عمومی ترمیم و بازسازی می‌شود.

داد، مانع از این کار شد. به همین علت حضرت امام‌خمینی﵀ قبل از اینکه به ایران تشریف بیاورند، نامهٔ تشکرآمیزی خطاب به رئیس بیمارستان می‌فرستند و طی آن از زحمات بیمارستان و حمایت از انقلابیون مجروح تشکر می‌کنند که این نامه اکنون در اختیار یکی از اعضای هیئت‌مدیرهٔ سابق بیمارستان است که اکنون در خارج از کشور زندگی می‌کند... » (وب سایت انجمن کلیمیان: www.iranjewish.com).

۱۰۸. روزنامهٔ اعتماد ملی، ۷آبان۱۳۸۶، ص۹.

۱۰۹. عبادی، چالش‌های ایران و آمریکا، ص۱۸۸.

از حقوق سیاسی بسیار مهم که اقلیت‌ها در ایران دارند، حق حضور در مجلس شورای اسلامی به‌عنوان نماینده است. این حق در اصل ۶۴ قانون اساسی به‌رسمیت شناخته شده است. مطابق این اصل، زرتشتیان و کلیمیان هرکدام یک نماینده، مسیحیان آشوری و کلدانی مجموعاً یک نماینده و مسیحیان ارمنیِ جنوب و شمال نیز هرکدام یک نماینده در مجلس شورای اسلامی خواهند داشت.

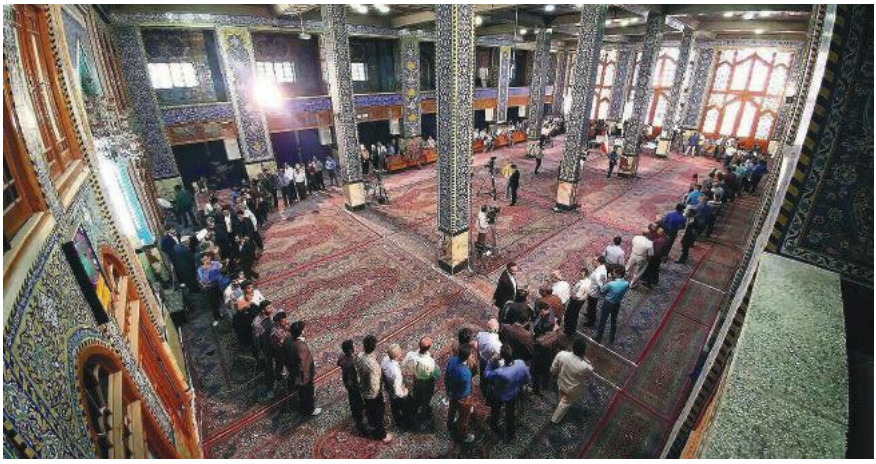
یوناتن بت کلیا، نمایندهٔ آشوری‌ها و کلدانی‌ها در دورهٔ هفتم و هشتم و نهم مجلس شورای اسلامی چنین گفته‌اند: «اگر نسبت جمعیت یک دین را به نماینده‌هایش در نظر بگیریم، باید بگوییم ما چندبرابر مسلمانان در مجلس نماینده داریم و داشتن این حق برای ما باارزش است و دیدگاه نظام جمهوری اسلامی همواره در قبال اقلیت‌های دینی و مذهبی بسیار مثبت و احترام‌آمیز بوده و حق مشارکت ما در برنامه‌های فرهنگی‌اجتماعی همواره فراهم شده است... .»[۱۱۰]

۱۱۰. روزنامهٔ جام، ۹بهمن۱۳۸۴، ص۹.

اول | انتخابات

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اصل ششم، از ویژگی عمومی‌بودن رأی سخن به‌میان آورده است. این اصل، مقرر می‌دارد که در جمهوری اسلامی ایران، امور کشور باید به اتکای عمومی، از راه انتخابات اداره شود؛ همچنین قوانین و مقررات انتخاباتی ازجمله مادۀ ۱۰ قانون انتخابات ریاست‌جمهوری و مادۀ ۷ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی و نیز مادۀ ۱۷ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران، به این خصیصه نیز اشاره می‌کند؛ ازاین‌رو شهروندان ایرانی، از هر قوم، دین، جنسیت و... باشند، از حق شرکت در انتخابات بهره‌مندند. برگزاری ۳۶ مرتبه انتخابات در طول ۴۰ سالِ پس از انقلاب اسلامی، نشان‌دهندۀ اهمیت و توجه جمهوری اسلامی به آرای مردمی است.

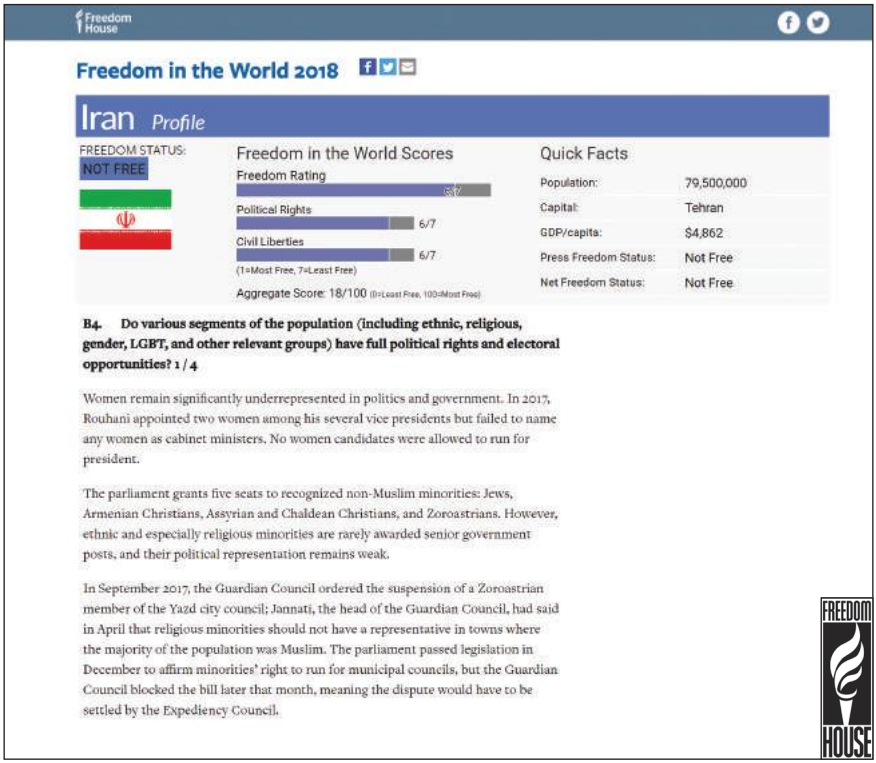
دوم | قانون اساسی و آزادیِ بیان

تشکیل اجتماعات و راه‌پیمایی‌ها، بدون حمل سلاح، به‌شرط آنکه مخل به مبانی اسلام نباشد، آزاد است. جمهوری اسلامی، ایران را از یک نظام تک‌حزبی به نظامی با بیش از ۲۵۰ حزب رسمی و ۵۱۵ انجمن صنفی تبدیل کرد. افزیش تعداد عناوین کتاب منتشرشده در سال ۱۳۵۷ از ۱۵۰۰ عنوان به ۱۰۷هزار عنوان در سال ۱۳۹۶ افزایش یافته است. فقط در استان کردستان، بیش از ۶۰ نشریه اجازه انتشار دارند. فقط نزدیک به ۴هزار سمن در ایران از وزارت کشور مجوز فعالیت دارند که ۵۸درصد آن‌ها در حوزهٔ حقوق بشر فعال هستند و به‌طور پیوسته گزارش‌ها و اطلاعات خود را به سازمان ملل ارائه می‌کنند.

۳

نقد شاخص‌های آزادی در غرب

اول | انتقاد غربی‌ها از آزادی در ایران؛ به‌دلیل رعایت‌نکردن حقوق سیاسی هم‌جنس‌بازان

Freedom House

Freedom in the World 2018

Iran *Profile*

FREEDOM STATUS: NOT FREE

Freedom in the World Scores

Freedom Rating: 6.5

Political Rights: 6/7

Civil Liberties: 6/7

(1=Most Free, 7=Least Free)

Aggregate Score: 18/100 (0=Least Free, 100=Most Free)

Quick Facts

Population:	79,500,000
Capital:	Tehran
GDP/capita:	$4,862
Press Freedom Status:	Not Free
Net Freedom Status:	Not Free

B4. Do various segments of the population (including ethnic, religious, gender, LGBT, and other relevant groups) have full political rights and electoral opportunities? 1 / 4

Women remain significantly underrepresented in politics and government. In 2017, Rouhani appointed two women among his several vice presidents but failed to name any women as cabinet ministers. No women candidates were allowed to run for president.

The parliament grants five seats to recognized non-Muslim minorities: Jews, Armenian Christians, Assyrian and Chaldean Christians, and Zoroastrians. However, ethnic and especially religious minorities are rarely awarded senior government posts, and their political representation remains weak.

In September 2017, the Guardian Council ordered the suspension of a Zoroastrian member of the Yazd city council; Jannati, the head of the Guardian Council, had said in April that religious minorities should not have a representative in towns where the majority of the population was Muslim. The parliament passed legislation in December to affirm minorities' right to run for municipal councils, but the Guardian Council blocked the bill later that month, meaning the dispute would have to be settled by the Expediency Council.

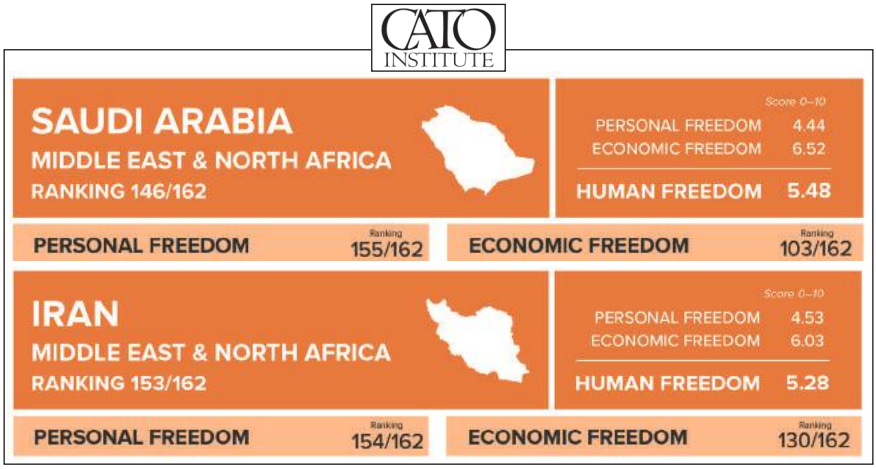
FREEDOM HOUSE

تصویر ۱۷۹

گزارش مؤسسهٔ «Freedom House» از نداشتن آزادی هم‌جنس‌بازان در برخورداری از حقوق و موقعیت‌های سیاسی در جمهوری اسلامی ایران

دوم | جایــگاه جمهوری اسلامی ایــران، از نظر آزادی، پایــین‌تر از حکومت استبدادی عربستان سعودی!

تصویــــر ۱۸۰

گزارش مؤسسهٔ کاتو (Cato) از آزادی انسانی در کشورهای دنیا

سوم | دخالت آمـریکا در ۵۰ انتـخابات کشورهای مخـــتلف جـــهان، تحت عنوان ترویج دموکراسی!

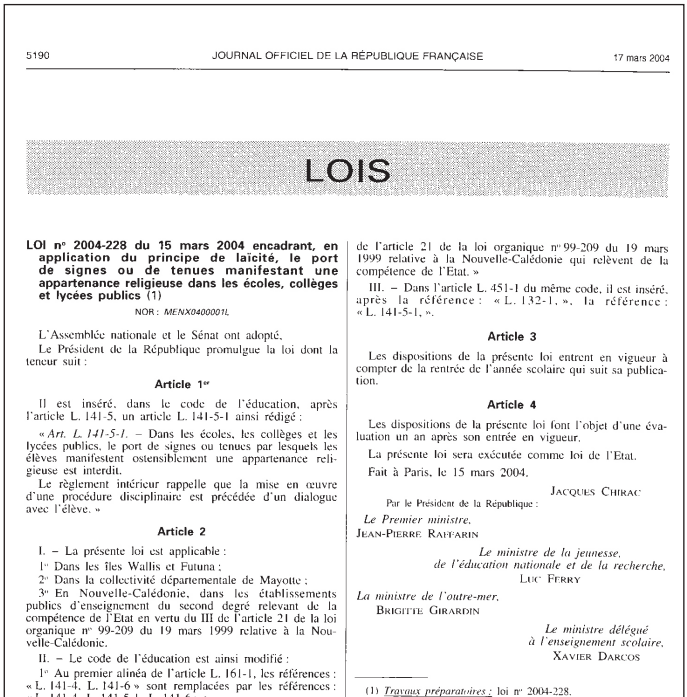

تصـویـــر ۱۸۱

کشورهایی که آمریکا در انتخابات آن‌ها دخالت کرده است.

منبع: اسپوتنیک

چهارم | منـع حجـاب دخـتران در مـدارس فرانـــسه
مهد آزادیِ دنیا

5190 JOURNAL OFFICIEL DE LA RÉPUBLIQUE FRANÇAISE 17 mars 2004

LOIS

LOI n° 2004-228 du 15 mars 2004 encadrant, en application du principe de laïcité, le port de signes ou de tenues manifestant une appartenance religieuse dans les écoles, collèges et lycées publics (1)

NOR : *MENX0400001L*

L'Assemblée nationale et le Sénat ont adopté,

Le Président de la République promulgue la loi dont la teneur suit :

Article 1er

Il est inséré, dans le code de l'éducation, après l'article L. 141-5, un article L. 141-5-1 ainsi rédigé :

« *Art. L. 141-5-1.* – Dans les écoles, les collèges et les lycées publics, le port de signes ou tenues par lesquels les élèves manifestent ostensiblement une appartenance religieuse est interdit.

Le règlement intérieur rappelle que la mise en œuvre d'une procédure disciplinaire est précédée d'un dialogue avec l'élève. »

Article 2

I. – La présente loi est applicable :

1° Dans les îles Wallis et Futuna ;

2° Dans la collectivité départementale de Mayotte ;

3° En Nouvelle-Calédonie, dans les établissements publics d'enseignement du second degré relevant de la compétence de l'État en vertu du III de l'article 21 de la loi organique n° 99-209 du 19 mars 1999 relative à la Nouvelle-Calédonie.

II. – Le code de l'éducation est ainsi modifié :

1° Au premier alinéa de l'article L. 161-1, les références : « L. 141-4, L. 141-6 » sont remplacées par les références : « L. 141-4, L. 141-5-1, L. 141-6 » ;

2° A l'article L. 162-1, les références : « L. 141-4 à L. 141-6 » sont remplacées par les références : « L. 141-4, L. 141-5, L. 141-5-1, L. 141-6 » ;

3° A l'article L. 163-1, les références : « L. 141-4 à L. 141-6 » sont remplacées par les références : « L. 141-4, L. 141-5, L. 141-6 » ;

4° L'article L. 164-1 est ainsi modifié :

a) Les références : « L. 141-4 à L. 141-6 » sont remplacées par les références : « L. 141-4, L. 141-5, L. 141-6 » ;

b) Il est complété par un alinéa ainsi rédigé :

« L'article L. 141-5-1 est applicable aux établissements publics d'enseignement du second degré mentionnés au III de l'article 21 de la loi organique n° 99-209 du 19 mars 1999 relative à la Nouvelle-Calédonie qui relèvent de la compétence de l'État. »

III. – Dans l'article L. 451-1 du même code, il est inséré, après la référence : « L. 132-1, », la référence : « L. 141-5-1, ».

Article 3

Les dispositions de la présente loi entrent en vigueur à compter de la rentrée de l'année scolaire qui suit sa publication.

Article 4

Les dispositions de la présente loi font l'objet d'une évaluation un an après son entrée en vigueur.

La présente loi sera exécutée comme loi de l'État.

Fait à Paris, le 15 mars 2004.

JACQUES CHIRAC

Par le Président de la République :

Le Premier ministre,
JEAN-PIERRE RAFFARIN

Le ministre de la jeunesse, de l'éducation nationale et de la recherche,
LUC FERRY

La ministre de l'outre-mer,
BRIGITTE GIRARDIN

Le ministre délégué à l'enseignement scolaire,
XAVIER DARCOS

(1) *Travaux préparatoires :* loi n° 2004-228.

Assemblée nationale :

Projet de loi n° 1378 ;

Rapport de M. Pascal Clément, au nom de la commission des lois, n° 1381 ;

Avis de M. Jean-Michel Dubernard, au nom de la commission des affaires culturelles, n° 1382 ;

Discussion les 3, 4 et 5 février 2004 et adoption le 10 février 2004.

Sénat :

Projet de loi, adopté par l'Assemblée nationale, n° 209 (2003-2004) ;

Rapport de M. Jacques Valade, au nom de la commission des affaires culturelles, n° 219 (2003-2004) ;

Discussion et adoption le 3 mars 2004.

تصویر ۱۸۲

تصویر قانون منع حجاب در مدارس فرانسه، مصوبهٔ سال ۲۰۰۴ منبع: ژورنال رسمی جمهوری فرانسه

پنجم | گاردیـــن: دموکـراسی آمریـــکایی در بـــحران است و ترامپ فقط نشانه‌ای از آن است.

تصـویـــر ۱۸۳
گزارش گاردین از وضعیت دموکراسی در آمریکا
منبع: گاردین

روزنامۀ گاردین در مقاله‌ای به‌قلم یکی از نویسندگان خود، تحت عنوان «دموکراسی در آمریکا رو به بحران هست؛ ترامپ فقط نشانه‌ای از آن است» به نقد سیستم انتخاباتی آمریکا می‌پردازد و با اشاره به نکاتی از انتخابات ریاست‌جمهوری گذشتۀ آمریکا، از دموکراسی در آمریکا از حیث تأثیرنداشتن آرای تمام مردم انتقاد می‌کند:

«در سال ۲۰۱۶ ترامپ حدود ۳میلیون رأی کمتر از کلینتون کسب کرد؛ اما اکنون ترامپ در کاخ سفید است، ولی کلینتون نه. ...جورج دبلیو بوش نیز در انتخابات رأی کمتری نسبت به الگور کسب کرده بود؛ اما درنهایت این الگور بود که به بوش می‌گفت: `رئیس‌جمهور´!»

در پایان مقاله نیز با اشاره به سیستم انتخاب الکترال در آمریکا نوشت:

«سیستمی که مرتباً قدرت را به جناح بازنده واگذار می‌کند، با ترجیح‌دادن اقلیتی سفید نسبت به اکثریتی درحال گسترش و متنوع، به‌زودی مقبولیت را در انظار شهروندان خود از دست می‌دهد. این بحران حقیقی قانون اساسی در آمریکاست.»

آری! از آزادی و دموکراسی تنها پوسته‌ای در غرب باقی مانده است و باطن دموکراسی غربی، چیزی جز حاکمیت سرمایه‌داران نیست.

علل تحقق نیافتن کامل اهداف انقلاب اسلامی

اول | موانع طبیعی

زمـــان‌بـــر بودن دستیابی به اهداف بلند؛

دوم | موانع بیرونی

برنامه‌ریزی برای براندازی نظام اسلامی؛
ایجاد گروهک‌های تروریستی و تفرقهٔ قومی؛
حملهٔ نظامی ناجوانمردانهٔ ۸ساله به کشور؛
تحریم و محاصرهٔ اقتصادی؛
تهاجم فرهنگی و هجمه به باورها و اعتقادات مردم؛
جلوگیری از پیشرفت علمی و صنعتی کشور؛
نفوذ برای تغییر محاسبات مسئولان و از طریق باورهای مردم؛
تحریف حقایق تاریخی؛
الـــقای نـــاتوانی؛
تـــزریق نـــاامیدی؛

سوم | موانع درونی

۱. ضعف‌های فکری در حوزهٔ ادارهٔ کشور

باورنداشتن به کارآمدی نسل جوان؛

غفلت از ثروت‌های عظیم انسانی و طبیعی کشور؛

اعتماد به نسخه‌های پیچیده‌شده از سوی بیگانگان؛

متـــکی‌بودن به نـــفت؛

۲. عدم اهتمام به همه آرمان‌های انقلاب

نداشتن اهتمام جدی در مبارزه با فساد؛

نداشتن اعتقاد به استقلال؛

فقدان عدالت‌محوری؛

۳. عادت‌های غلط اجتماعی

تنبلی و کم‌کاری؛

بی‌صبری؛

سرگرمی به امور گمراه‌کننده؛

رفاه‌طلبی؛

اشرافی‌گری؛

ترجیح کالاهای خارجی بر کالاهای داخلی؛

فقدان اعتمادبه‌نفس ملی؛

۴. قبیله‌گرایی سیاسی و جناحی

فهرست منابع و مآخذ

اول | منابع مکتوب

۱. قرآن کریم.

۲. آوری، پیتر، تاریخ معاصر ایران، ترجمهٔ محمد رفیعی مهرآبادی، ج۲، چ۱، تهران: عطائی، ۱۳۶۰.

۳. اسپاک، بنجامین، دنیای بهتر برای کودکانمان، ترجمهٔ منصوره حکمی، تهران: نی، ۱۳۷۵.

۴. استمپل، جان. دی، درون انقلاب ایران، ترجمهٔ منوچهر شجاعی، تهران: خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۸.

۵. اللهیاری، احمد، روایت سانسور (نیمهٔ پنهان ۲۴)، چ۴، تهران: کیهان، ۱۳۸۷.

۶. امیدوار، احمد و حسین یکتا، امام‌خمینی و انقلاب اسلامی؛ روایتی جهانی، تهران: سازمان عقیدتی‌سیاسی ناجا، ۱۳۷۹.

۷. برژینسکی، زبیگنیو، خارج از کنترل، ترجمهٔ عبدالرحیم نوه ابراهیم، تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۸.

۸. بصیرت‌منش، حمید، علما و رژیم شاه، تهران: عروج، ۱۳۷۸.

۹. بیل، جیمز، عقاب و شیر، ترجمهٔ مهوش غلامی، تهران: کوبه، ۱۳۷۱.

۱۰. پارسونز، آنتونی، غرور و سقوط؛ خاطرات سفیر سابق انگلیس در ایران، ترجمهٔ منوچهر راستین، تهران: هفته، ۱۳۶۳.

۱۱. پهلوی، محمدرضا، مأموریت برای وطنم، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۹.

۱۲. چمنکار، محمدجعفر، «مأموریت نظامی‌گری دولت پهلوی دوم و تأثیرات آن بر سیاست خارجی ایران»، مجلهٔ علمی‌پژوهشی پژوهش‌های تاریخی، س۲، ش۸ (دورهٔ ۲، ش۴)، زمستان ۱۳۸۹، ص۵۳ تا ۷۸.

۱۳. حاجتی، میراحمدرضا، عصر امام‌خمینی رحمه‌الله چ۱۱، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۴.

۱۴. درودی، ریحانه، دربار به روایت دربار؛ فساد سیاسی، چ۳، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۴.

۱۵. دفتر پژوهش‌های مؤسسهٔ کیهان، نیمهٔ پنهان (روزنامه‌نگاران جاسوس)، چ۱۸، تهران: کیهان، ۱۳۸۳.

۱۶. دمارانش، الکساندر، جنگ جهانی چهارم؛ دیپلماسی و جاسوسی در عصر خشونت، ترجمهٔ سهیلا کیانتاژ، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۲.
۱۷. ذاکرحسین، عبدالرحیم، مطبوعات سیاسی در عصر مشروطیت، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۰.
۱۸. روبین، باری، جنگ قدرت‌ها در ایران، ترجمهٔ محمود مشرقی، تهران: آشتیانی، ۱۳۶۳.
۱۹. روزنامهٔ اطلاعات.
۲۰. روزنامهٔ کیهان.
۲۱. روزنامهٔ اعتماد ملی.
۲۲. روزنامهٔ جم.
۲۳. روزنامهٔ آیندگان.
۲۴. زرگر، علی‌اصغر، تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس در دورهٔ رضاشاه، ترجمهٔ کاوه بیات، تهران: پروین، ۱۳۷۲.
۲۵. زهیری، علیرضا، عصر پهلوی به‌روایت اسناد، قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۷۹.
۲۶. سلیمان‌پور، علی و امیر اکبری، «روابط خارجی ایران و آمریکا در آستانهٔ انقلاب اسلامی»، فصلنامهٔ علمی‌پژوهشی پژوهش‌نامهٔ تاریخ، س۱۱، ش۴۲، بهار ۱۳۹۵، ص۱۲۹تا۱۴۸.
۲۷. سنجر، ابراهیم، نفوذ آمریکا در ایران؛ بررسی سیاست خارجی آمریکا و روابط با ایران، تهران۱۳۶۸.
۲۸. سولیوان، ویلیام و آنتونی پارسونز، خاطرات دو سفیر، ترجمهٔ محمود طلوعی، تهران: علم، ۱۳۷۳.
۲۹. شولزینگر، رابرت، دیپلماسی آمریکا در قرن بیستم، ترجمهٔ محمد رفیعی مهرآبادی، تهران: وزارت خارجه، ۱۳۹۰.
۳۰. شهبازی، علی، محافظ شاه (خاطرات علی شهبازی)، تهران: اهلِ‌قلم، ۱۳۷۷.
۳۱. صمیمی، مینو، پشت‌پردهٔ تخت‌طاووس، ترجمهٔ حسین ابوترابیان، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۰.
۳۲. طباطبایی، محمدحسن، نفوذ فراماسونری در مدیریت نهادهای فرهنگی دههٔ ۱۳۴۰، چا، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۰.
۳۳. عبادی، حمید، چالش‌های ایران و آمریکا، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۱.

۳۴. عَلَم، اسدالله، گفت‌وگوهای من با شاه، ج۱و۲، تهران: طرح نو، ۱۳۷۱.
۳۵. فردوست، حسین، ظهور و سقوط سلطنت پهلوی؛ خاطرات حسین فردوست، چ۱، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۳.
۳۶. فصلنامهٔ مطالعات تاریخی، ش۹، ص۱۵.
۳۷. قطبی، فریده، دخترم فرح، ترجمهٔ الهه رئیس‌فیروز، تهران: به‌آفرین، ۱۳۸۱.
۳۸. قوی، نیره، درآمدی بر کارآمدی نظام جمهوری اسلامی در قلمرو زنان، تهران: معارف، ۱۳۹۵.
۳۹. گراهام، رابرت، ایران؛ سراب قدرت، ترجمهٔ فیروز فیروزنیا، تهران: سحاب، ۱۳۵۸.
۴۰. گیدنز، آنتونی، جامعه‌شناسی، چ۱، ترجمهٔ منوچهر صبوری، تهران: نی، ۱۳۷۳.
۴۱. لدین، مایکل و ویلیام لوئیس، کارتر و سقوط شاه، ترجمهٔ ناصر ایرانی، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۳.
۴۲. محیط طباطبایی، محمد، مجموعه آثار میرزاملکم‌خان، تهران: کتابخانهٔ دانش، ۱۳۲۷.
۴۳. مرکز بررسی اسناد تاریخیِ وزارت اطلاعات، انقلاب اسلامی به‌روایت اسناد ساواک، تهران: مرکز بررسی اسناد تاریخیِ وزارت اطلاعات، بی تا.
۴۴. مرکز بررسی اسناد تاریخیِ وزارت اطلاعات، یاران امام به‌روایت اسناد ساواک (شهید آیت‌الله محمدرضا سعیدی)، تهران: مرکز بررسی اسناد تاریخیِ وزارت اطلاعات، ۱۳۷۶.
۴۵. مکی، حسین، تاریخ بیست‌سالهٔ ایران، چ۵، تهران: علمی، ۱۳۷۴.
۴۶. مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام‌خمینی‌رحمه‌الله، صحیفهٔ امام، ج۳، به‌نقل‌از: نرم‌افزار صحیفهٔ امام، نسخهٔ ۳.
۴۷. نیکسون، ریچارد، ۱۹۹۹ پیروزی بدون جنگ، ترجمهٔ فریدون دولت‌شاهی، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۴.
۴۸. هاکس، مریت، ایران: افسانه و واقعیت؛ خاطرات سفر به ایران، ترجمهٔ محمدحسین نظری‌نژاد و محمدتقی‌اکبری، مشهد: معاونت فرهنگی آستان قدس رضوی ، ۱۳۶۸.
۴۹. هالیدی، فرد، دیکتاتوری و توسعهٔ سرمایه‌داری در ایران، ترجمهٔ فضل‌الله نیک‌آئین، تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۸.
۵۰. هایزر، رابرت، مأموریت مخفی در تهران، ترجمهٔ سیدمحسن عادلی، چ۲، تهران: مؤسسهٔ خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۶۶.

دوم | منابع از فضای مجازی

۱. Aljazeera.com
۲. bjs.gov
۳. bjs.ojp.usdoj.gov
۴. blog.realinstitutoelcano.org
۵. cato.org
۶. cbsnews.com
۷. cdc.gov
۸. cement.org
۹. census.gov
۱۰. cia.gov
۱۱. dw.com
۱۲. euronews.com
۱۳. Fao.org
۱۴. freedomhouse.org
۱۵. globalhungerindex.org
۱۶. globalpetrolprices.com
۱۷. healthdata.org
۱۸. iea.org
۱۹. indexmundi.com
۲۰. insee.fr
۲۱. ir.sputniknews.com
۲۲. investopedia.com
۲۳. iresearch.worldbank.org
۲۴. iranjewish.com
۲۵. japanfs.org
۲۶. japantimes.co.jp
۲۷. knoema.com
۲۸. leader.ir
۲۹. legifrance.gouv.fr
۳۰. mehrnews.com
۳۱. measuringworth.com.
۳۲. mit.edu
۳۳. nami.org
۳۴. nationmaster.com
۳۵. ncjrs.gov
۳۶. newamerica.org
۳۷. npr.org
۳۸. numbeo.com
۳۹. oecd.org
۴۰. oica.net
۴۱. ohchr.org
۴۲. ourworldindata.org
۴۳. parliament.uk
۴۴. reuters.com
۴۵. scimagojr.com
۴۶. start.umd.edu
۴۷. tacna.net
۴۸. the-american-interest.com.
۴۹. theguardian.com
۵۰. Undp.org
۵۱. unifiedlawyers.com
۵۲. Un.org
۵۳. usnews.com
۵۴. who.int
۵۵. worldatlas.com
۵۶. worldbank.org
۵۷. worlddata.info
۵۸. worldcrunch.com
۵۹. worldsteel.org
۶۰. worldwater.org

مسابقهٔ فرهنگی «صعود چهل‌ساله»

توضیحات شرکت در مسابقه

- پرسش‌ها از متن موجود طرح شده است و افرادی که بیش از دوازده سال دارند، می‌توانند در مسابقه شرکت کنند.

* روش‌های شرکت در مسابقات فرهنگی:

۱. سامانهٔ پیامکی: برای این کار، کافی است به‌ترتیب نام مسابقه و شمارهٔ گزینه‌های صحیحِ پرسش‌ها را به‌صورت یک عدد دو رقمی از چپ به راست، همراه با نام و نام خانوادگی خود، به سامانهٔ پیامکی ۳۰۰۰۸۰۲۲۲۲ بفرستید.

مثال: صعود چهل‌ساله ۳۲ محمد عظیمی

۲. پرتال جامع آستان قدس رضوی، بخش مسابقات، به‌نشانی: www.razavi.aqr.ir

۳. پاسخ‌نامه: پاسخ‌نامهٔ تکمیل‌شده را می‌توانید به صندوق‌های مخصوص مستقر در پایگاه‌های اطلاع‌رسانی فرهنگی بیندازید یا به صندوق پستی ۳۵۱-۹۱۷۳۵ بفرستید.

- هزینهٔ ارسال پاسخ‌نامه، از طریق قرارداد «پست جواب قبول» پرداخت شده است و لازم نیست از پاکت و تمبر استفاده کنید.

- آخرین مهلت شرکت در مسابقه، یک ماه پس از دریافت کتاب است.

- قرعه‌کشی از بین پاسخ‌های کامل و صحیح و به‌صورت روزانه انجام می‌شود و نتیجهٔ آن نیز از طریق سامانهٔ پیامکیِ گفته‌شده به اطلاع برندگان می‌رسد.

پرسش‌ها

پرسش اول: ایران در علوم ژنتیک و سلول‌های بنیادی، در دنیا، در چه جایگاهی قرار دارد؟

۱. جایگاه دوم در دنیا　　۲. جایگاه نهم در دنیا

۳. جایگاه یازدهم در دنیا　　۴. جایگاه سیزدهم در دنیا

پرسش دوم: کدام گزینه از موانعِ درونیِ تحقق‌نیافتن کامل اهداف و آرمان‌های انقلاب است؟

۱. تزریق ناامیدی　　۲. تحریم و محاصرهٔ اقتصادی

۳. تحریف حقایق تاریخی　　۴. فقدان عدالت‌محوری

پاسخ‌نامهٔ مسابقهٔ فرهنگی صعود چهل ساله

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: .....

تحصیلات: ..... استان: ..... شهر: .....

تلفن ثابت با کد شهر: ..... شماره همراه: .....

پرسش / گزینه	۱	۲	۳	۴
اول				
دوم				

نظرســـــنجی کتاب صعود چهل ساله

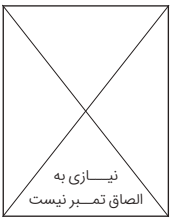
ردیف	مـوضـــــوع	خیلی کم	کـــم	متوسـط	زیـــاد	خیلی زیاد
۱	میزان رضایت از جذابیت ظاهری (طرح جلد، اندازه و ...)					
۲	میزان شیوایی مطالب					
۳	قابلیت فهم مطالب					
۴	میزان جذابیت و تازگی موضوع و مطالب					
۵	میزان تأثیرگذاری و مفیدبودن مطالب					
۶	میزان تناسب محتوا با نیاز شما					
۷	میزان تناسب پرسش‌ها با موضوع					
۸	میزان رضایت کلی					

پیشنهادها و انتقادها: .....

.....

.....

لبهٔ کاغذ را پس از برش، تا زده و بچسبانید

پست جواب قبول

فرستنده: .....

.....

.....

کد پستی: .....

از این قسمت تا شود

هزینهٔ پستی بر اساس قرارداد شمارهٔ ۲۵۱-۹۱۷۳۴ پرداخت شده است.

طرف قرارداد: ادارهٔ تولیدات فرهنگی آستان قدس رضوی

صندوق پستی: ۳۵۱-۹۱۷۳۵